

श्रीमद् बुद्धिसागरसूरिण्यथभाषणव्याख्यानं पदं.

शास्त्रविशारद योगनिष्ठ ज्ञानायार्य श्रीमद् बुद्धिसागर-
सूरिण्यविरचित

गुरुगीत गुंढली संग्रह.

छपावी प्रसिद्ध करनार

श्री अध्यात्मज्ञानप्रसारक मंडळ.

डा. वशील मोहनबाबु डीभयंठ

पादरा.

सं. १६७७]

प्रत ५००

[छ. स. १६२१

किंमत ०-१२-०

श्रीमद् युद्धिसागरसूरिण अथभाषा अथांक ५६.

शास्त्रविशारद योगनिष्ठ जैनाचार्य श्रीमद् युद्धिसागर-
सूरिण विरचित

गुरुगीत गुंछली संग्रह

छपावी प्रसिद्ध करनार

श्री अध्यात्मज्ञानप्रसारक मंडळ.

डा. वकील मोहनलाल

पांढरा.

परोढरा-शियापुराभां, जुहाणामित्र स्टीम प्रेसभां, विकुलभाष्ट आशासाम
६३३रे ता. १-८-१९२१ ना रोण प्रकाशकने माटे छापी प्रसिद्ध कयुं.

सं. १९७७]

प्रत ५००

ध. स. १९२१

समयावधि में शीघ्र वापस करने की कृपा करें

અથ મળવાનાં ઠેકાણાં :—

શ્રી અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારક મંડળ, ચંપાગલી સુ'બાઇ.

બુકસેલર મેઘલ હીરલ પાયધુની સુ'બાઇ.

વકીલ મોહનલાલ હીમચંદ પાદરા.

વિભાપુર જૈનમિત્ર મંડળ.

હા. શા. મોહનલાલ જોશીગભાઇ.

નિવેદન.

અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મંડળ તરફથી કાગળ છપાઈ વિગેરેની સખ્ત મોઘવારી છતાં પણ ઉપયોગી પુસ્તકો છપાવી સસ્તી કિંમતે પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવે છે. તે મુજબ શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરસૂરિ અંથ-માલાના છપ્પનમા મણુકા તરીકે આ અંથ બહાર પાડવામાં આવે છે, અંથની પ્રસ્તાવના વાંચવાથી અંથનું મહત્વ અને ઉપયોગિતા જણાશે. અંથ વાંચતા પહેલા પ્રસ્તાવના વાંચવા ખાસ લલામણુ છે. ગુરૂલકિત માટે આ અંથ અત્યંત ઉપયોગી છે તેના વાચન, શ્રવણ, મનનથી આત્મિક ધર્મનો આવિર્ભાવ થશે. હાલના જમાનાનાં ગુરૂઓ તરફ અરૂચિ-નાસ્તિકભાવ વધે છે તે ન વધે અને આત્માની શુદ્ધતા થાય તે માટે આ અંથ દુનિયાને ઘણા ઉપયોગી પડશે.

આ અંથની કિંમત રૂ. ૦-૧૨-૦ રાખી છે જે પડતર કરતાં ઓછી છે જેથી વધારે પ્રમાણમાં તેનો લાભ લેવાશે એમ આશા છે.

આભાર-ધન્યવાદ.

આ અંથ છપાવવામાં અમદાવાદ (ઝવેરીવાડા) ના જૈન ઝવેરી પુષ્પાલાલ વાડીલાલે રૂ. ૧૦૦) આપ્યા છે તથા અમદાવાદ (આમ-લીપોળ) ના શા. સકરચંદે હીરાચંદે રૂ. ૧૫૦) આપેલા છે તે માટે તેમનો આભાર માનવામાં આવે છે. સકરચંદેલાઈના પિતાશ્રી શા. હીરાચંદ સબ્બણુ, શ્રીમદ્ રવિસાગરશ્રી માહારાજ તથા શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગર સૂરિશ્રીના ભક્ત હતા. તેમણે ગુરૂ પાસે રહી જ્ઞાન મેળવ્યું હતું તેમના પુત્રે તેમના પગલે ચાલી આ કાર્યમાં મદદ કરી છે તે માટે તેમને ધન્યવાદ ઘટે છે.

ઝવેરી પુષ્પાલાલલાઈએ ગુરૂ માહારાજ શ્રી બુદ્ધિસાગરશ્રી માહારાજના સદ્ગુપદેશથી અમદાવાદથી સંઘ કાઠી સરખેજની યાત્રા કરી હતી. તેમજ ગુરૂ માહારાજના ઉપદેશથી તેમણે દર વર્ષે અમુક રકમ પુસ્તક છપાવી જ્ઞાન વૃદ્ધિના કાર્યમાં વાપરવા સંકલ્પ કર્યો છે, તેથી તેમને ધન્યવાદ ઘટે છે. આવાં જનસમાજને ઉપયોગી પુસ્તકો છપાવવાની રૂચિ વધે એમ ઇચ્છાય છે.

પાદરા. ૧૯૭૭-શ્રીશાહી પ્રિંટિંગ પ્રા. શ્રી. જ્ઞા. સમાજ મંડળ.

गुरुगीत गुंडली संग्रह

प्रस्तावना.

अज्ञानतिमिरांधानां-ज्ञानांजनशलाकया नेत्र मुन्मीलितं येन, तस्मै श्रीगुरवे नमः	१
गुरु देवो गुरु ब्रह्मा गुरु विष्णुः सदाशिवः गुरु माता पिता मित्रं-सर्वतीर्थमयोगुरुः	२
गुरु ब्रह्मा महाशक्तिः सर्वशक्तिप्रदायकः ज्ञानाधारो गुरुः श्रेष्ठः नमामि तं गुरुं सदा	३
गुरुरर्हन् गुरुः सिद्धः गुरुराचार्यपाठकः गुरुः साधुः परब्रह्म, तस्मै श्रीगुरवे नमः	४
गुरोः संगति योगेन, प्रत्यक्षं सत्फलं भवेत् अनंतोपकृतेर्मूर्ति, नमामि सद्गुरुं सदा	५
ज्ञानमूलं गुरोर्वाकर्यं-शास्त्रमूलं गुरोर्वचः धर्ममूलं गुरोः सेवा नमामि तं गुरुं सदा	६
गुरुं विना शिवप्राप्तिर्नास्ति नास्ति जगत्रये अतः स्वार्पणभावेन नमामि सद्गुरुं सदा	७
गुरुरात्मा महावीरो बहिरन्तरं प्रकाशकः सर्वं तेजस्विनां तेजः नमामि सद्गुरुं सदा.	८

आ पुस्तकतुं नाम गुर्गीत गुंडली संग्रह राभवामां आभ्युं
छे. तेमां गुर्नो भडिमा, गुर्लक्षित सेवा, गुर्ध्यान, गुर् स्मरण
आदिना प्रबोध छे. सं. १९७६ ना त्रैत्रवदि अेकमथी सं. १९७६
ना असाड पूर्णिमा सुधीमां ने ने गुर् लक्षित स'अ'धी उद्भवे
प्रगटया तेतुं वाङ्मय काव्य स्वर्प आदीभवामां आभ्युं छे. अनेक
नयेनी अपेक्षाये गुर्तुं अनेक प्रकारे वर्णन छे. व्यवहार नयनी
अपेक्षाये प'अ' महात्रत धारी उपकारक गुर्नी स्तुति करवामां वषी
गुंडलीया अने गीतो रयायां छे. आत्मा तेज परमात्मा छे अने

(૨)

આત્મા તેજ નિશ્ચય નયની અપેક્ષાએ સદ્ગુરુ છે એમ નિશ્ચયનય દૃષ્ટિની અપેક્ષાએ આ પુસ્તકમાં કેટલીક ગુંહલીઓ અને ગીતો રચેલાં છે. નિશ્ચય નયની અપેક્ષાએ આત્મા તેજ અરિહંત મહાવીર માની આત્મમહાવીરનું ગાન કરવામાં આવ્યું છે. એમ નયોની અપેક્ષાએ પરસ્પર વિરોધ ન આવે એવી રીતે ગુરુનો મહિમા ભક્તિનો પરિચય આપ્યો છે. સર્વ દર્શનોનો, સાત નયની અપેક્ષાએ જૈન દર્શનમાં અંતર્ભાવ થાય છે. તદાપેક્ષાએ સર્વદર્શનીય લોકોને સાપેક્ષાએ ગુરુ ભક્તિનાં ગીતો એકસરખાં લાગુ પડે એવી રીતે કેટલેક સ્થાને ગુરુગીતોમાં શબ્દ યોજના પરિભાષા ભાવનું આલેખન છે. ગીતોમાં ખાલજીવોને અવિરોધી ગુરુ સ્તુતિનો ખ્યાલ આંબશે. ગુરુની સેવા ભક્તિ કરવામાં જે જે ઉપસર્ગ પરિષદ દુઃખ સહન કરવાં તેને ઝેરની ઉપમા આપવામાં આવી છે તેને સમભાવે સહવાં તે વિષને ગોળીને પીવા ખરાખર છે એમ આલેખ્યું છે. નામ રૂપનો મોહ ભૂલી જવો અને ગુરુ રૂપ ધર્મને ગુરુને પામવા તેજ ગીતોમાં મુખ્ય ભાવ છે. આત્માની શુદ્ધિ માટે ગુરુને શરણે જવાનું છે. વ્યવહારનયથી શરીર ધારી સદ્ગુરુને સાકાર ગુરુ દર્શાવી તેમની ભક્તિનું ગાન કર્યું છે અને નિશ્ચય નયની અપેક્ષાએ આત્માને નિરાકાર સદ્ગુરુ માની તેનું ભક્તિ ગાન કર્યું છે. નિશ્ચયનયની અપેક્ષાએ આત્મ-ગુરુ અને આત્મમહાવીરનું સ્થળે સ્થળે ગાન કરેલું છે અને સંગ્રહ નયની અપેક્ષાએ આત્મસત્તાની વિશ્વમાં વ્યાપકતા સ્વીકારીને બ્રહ્મ સત્તા ગુરુનો મહિમા ધણે સ્થળે ગાયો છે એવી પરિભાષાને ધ્યાનમાં લેતાં સાપેક્ષ ગુરુવર્ણનથી ભરપૂર ગુરુગીત ગુંહલી સંગ્રહ સમજવામાં આવશે. ગુરુથી જ્ઞાન થાય છે. પરમાત્મ તીર્થકરના વિરહે ગુરુની સેવા ભક્તિથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે માટે ગુરુનો મહિમા તીર્થ-કર સમાન વસ્તુતઃ મહિમાની અપેક્ષાએ ગાયો છે. પોતાના આત્મા-રૂપ નિશ્ચય ગુરુમાં અને વ્યાવહારિક ગુરુમાં એકરૂપ અલેહ ભાવ ભક્તિનું ગાન કરવામાં આવ્યું છે. ગુરુમાં અને આત્મામાં સત્તાએ અલેહ એકય છે તે કરવામાં લયલીન થયેલી આત્મજ્ઞાનનો પ્રકાશ

(૩)

થાય છે અને જ્ઞાનાવરણીયાદિ કર્મોનો અંત મુહૂર્તમાં નાશ થાય છે એમ પ્રબોધન કર્યું છે. સર્વધર્મશાસ્ત્રોમાં ગુરુનો અપરંપાર મહિમા વર્ણવેલો છે. આત્મગુરુના ઉપયોગ વિના અને અન્ય ઉપકારી ધર્મ ગુરુના આલંબન વિના એકક્ષણ માત્ર ચાલી શકે તેમ નથી. ગુરુની પ્રાપ્તિ તેજ મોક્ષની પ્રાપ્તિ છે. પ્રથમ તો ગુરુપર અન્ધશ્રદ્ધા ધારવી પડે છે. આત્મજ્ઞાન થતાં અન્ધશ્રદ્ધા તેજ જ્ઞાન શ્રદ્ધાનાં રૂપમાં ફેરવાઈ જાય છે. ગુરુપર રાગ મૂક્યા વિના વીતરાગ દશાની પ્રાપ્તિ થતી નથી. પંચમહાવ્રતધારક સાધુઓ અપેક્ષાએ અનેક ગુરુઓ છે અને દીક્ષા સમ્યક્ત્વ આદિની અપેક્ષાએ એક ગુરુ હોય છે. આ પુસ્તકમાં ધાર્મિક ગુરુનો મહિમા વર્ણવેલો છે. ધર્મગુરુના શરણથી મુક્તિ થાય છે. શુદ્ધ નિશ્ચય નયની અપેક્ષાએ આત્માને ગુરુ અનુભવી તેને જાતિ વેષ લિંગ ક્રિયા ચાર મતપંથથી ભિન્ન ગાયો છે એમ શુદ્ધ નિશ્ચયનયની અપેક્ષાએ જાણીને જ્યાં જ્યાં વેષાચાર મતાદિક રહિત ગુરુરૂપ વર્ણવ્યું હોય ત્યાં તેમ અવબોધવું. એકજ ગીતમાં વ્યવહારગુરુ, આત્મગુરુ, આત્મ સત્તા ગુરુ અને આત્મ મહાવીરના ઉદ્દગારોત્ પણ પ્રગટીકરણ છે. એમ ગીતાર્થ ગુરુની ગમથી જાણવું. જ્યાં આત્મત્વ ચેતનત્વ છે ત્યાં ગુરુત્વ છે અને તે ગુરુત્વ સર્વ લોકોઆપી જીવોમાં છે અને તે બ્રહ્મસત્તા દષ્ટિથી અવલોકવું એમ ઉદ્દગારોત્થી કેટલોક સ્થળે આ ગ્રન્થમાં કેટલાંક ગીતોમાં વર્ણવ્યું છે. તમોગુણી રજોગુણી અને સત્વગુણી એમ ત્રણ પ્રકારની ગુરુની સેવા લક્ષિત છે તેમાં સાત્ત્વિક સેવા લક્ષિત સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે અને તે સાત્ત્વિક જ્ઞાન પ્રકાશિકા છે. એક સદ્ગુરુ કરીને તેને સર્વ સ્વાર્પણ કરીને વર્તાવામાં શિષ્ય ભક્તના આત્મજ્ઞાનની પૂર્ણશુદ્ધિ થાય છે અને તેથી મનમાં મોહ વગેરે દોષો રહેતા નથી એમ વર્ણવીને ગુરુની મહત્તાનો ખ્યાલ આપ્યો છે. નિશ્ચયનયની અપેક્ષાએ વ્યવહારિ ગુરુમાં દેવત્વ ગુરુત્વ આત્મત્વ રહ્યું છે તેથી ગુરુની સેવામાં અપેક્ષાએ દેવની સેવા લક્ષિત સમાધ છે અને તેથી આત્મશુદ્ધિ થાય છે એમ ગાયું છે.

(૪)

આત્મરૂપ ગુરૂના સત્ અસત્ અસ્તિ નાસ્તિ પચાચોની અપેક્ષાએ આત્મગુરૂમાં સર્વવિશ્વનો અંતર્ભાવ છે એમ સાપેક્ષ ઓધ પ્રકાશીને આત્મગુરૂમાં સર્વ જ્ઞાનાદિક ગુણોનું સૌન્દર્ય; પ્રભુત્વ; અવલોકનું અને ગુરૂપ્રેમથી મરત અવધૂત બનવાનું આલેખ્યું છે અને તદપેક્ષાએ આત્મગુરૂને જાણતાં સર્વ વિશ્વ જાણ્યું તથા આત્મગુરૂને આત્મમહાવીરને પામતાં સર્વ પમાયું એમ વસ્તુતઃ પ્રબોધ્યું છે. આત્મગુરૂને પામતાં પૂર્ણ સ્વતંત્રતા પ્રગટે છે. આત્માપર મોહનું સાપ્રાજ્ય છે ત્યાં સુધી સર્વ લોકો પરતંત્ર છે. ઈન્દ્ર અને ચક્રવર્ત્તિ આદિ દુનિયાના નેતાઓ મોહ અજ્ઞાનના તાળામાં છે ત્યાં સુધી પરતંત્ર છે. ગુરૂનું શરણ સ્વીકારવાથી અને ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે પ્રવર્તવાથી આત્માની સ્વતંત્રતા પ્રકાશે છે અને પરતંત્રતા ગુલામીનો નાશ થાય છે. આત્માની સત્ય શુદ્ધ જ્ઞાન પ્રેરણા પ્રમાણે પ્રવર્તવું તે આત્મગુરૂની આજ્ઞા છે અને શિરોધારક ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું તે વ્યવહાર ગુરૂની આજ્ઞા છે. વ્યવહાર ગુરૂની આજ્ઞા તે નિમિત્ત આજ્ઞા છે અને આત્મગુરૂની આજ્ઞા તે ઉપાદાન આજ્ઞા છે. ઉપાદાન પરિપૂર્ણ ન ખીલે ત્યાં સુધી વ્યવહાર ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવાથી જ આત્મહિત છે એમ માની ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે કર્તવ્ય કર્મો કરવાં. ગુરૂ પર પૂર્ણ શ્રદ્ધા અને પૂર્ણ પ્રેમ મૂકી વર્તવું તેજ ગુરૂ ભક્તિ છે. ગુરૂ પર પ્રેમ શ્રદ્ધાનું ધારણ તેજ જીવન છે અને ગુરૂ પરથી શ્રદ્ધા પ્રેમનું ઉત્થાન તેજ મૃત્યુ છે. વારંવાર અન્ય નાસ્તિક તર્કવાદીઓથી ભરમાઈ જઈ ગુરૂને વારંવાર બહલવા તે અજ્ઞાન, મોહ અસ્થિરબુદ્ધિનું પરિણામ છે અને તેથી આત્મકલ્યાણ થતું નથી. ગુરૂ કર્મો પછી ગુરૂમાં દોષ જોવા તેજ ભકતોના નિપાતનું કારણ છે. પંચેન્દ્રિયવિષય મોહ વિનાનો રાગ તે પ્રેમ છે, એવા સત્ય અખંડ નિરૂપાધિ પ્રેમથી ગુરૂની સેવા કરવી. નિશ્ચયતઃ ક્રિયા વેષમાં ગુરૂત્વ નથી ગુણોના આશ્રયરૂપ આત્મામાં ગુરૂત્વ છે. સુભક્તશિષ્યો ગુરૂના વેધાચાર કરતાં ગુરૂના આત્માનેજ સત્ય બ્રહ્મગુરૂ માનીને સેવે છે પૂજે છે તેથી તેઓ આત્મગુરૂમાં પ્રકૃતિ દોષોને કેળી શકતા નથી. ગુરૂના

(૫)

આત્મભક્તિ ગુરૂપ માનતાં ગુરૂમાં વેષાચાર મતભેદથી પ્રગટતી દોષબુદ્ધિ થતી નથી અને તેથી ગુરૂ પર અખંડ પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રેમ રહે છે અને ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવામાં તર્કસંશય કરતાં શ્રદ્ધાપ્રેમનું અનંતગણું સામાન્ય પ્રવર્તે છે. પ્રેમ શ્રદ્ધા વિના ગુરૂમાં સૌન્દર્ય, પ્રેમ, પ્રભુતાનું દર્શન થતું નથી. માટે ગુરૂમાં પૂર્ણ પ્રેમ અને શ્રદ્ધા ધારણ કરવી તેમાં તર્કવિવાદની જરૂર નથી. પ્રેમશ્રદ્ધા એજ હૃદય છે. અને તર્કબુદ્ધિ એ મગજ છે. આચરણમાં મગજ કરતાં હૃદયની અનંતશુભી મહત્તા છે. ગુરૂના આશયોને જાણનાર ગુરૂનો સત્યભક્ત બને છે. ગુરૂના હૃદયમાં પ્રવેશવા માટે શ્રદ્ધાપ્રેમજ ઉપયોગી છે. જ્યાં સુધી ગુરૂના જેવી દશા પ્રાપ્ત ન થાય ત્યાં સુધી ભક્ત શિષ્યોએ ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું. ગુરૂ કહે તેમ કરવું પણ ગુરૂ કરે તેમ ન કરવું એ અપેક્ષાએ સમજવું. ગુરૂના બોલવામાં ચાલવામાં પ્રવૃત્તિમાં શંકા પડે તો તેનો પુચ્છીને નિશ્ચય કરી સંશય રહિત થવું પણ સંશયી આત્મા ન બનવું. કારણ કે સંશયી બનવાથી આત્માનો નાશ થાય છે. ગુરૂમાં પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રેમ વધારવાથી આત્મજીવનનો પ્રકાશ થાય છે. ગુરૂ જે કંઈ કરવા કહે તે અપેક્ષાએ સત્ય છે એવો દૃઢ નિશ્ચય થતાંની સાથે ગુરૂના શિષ્યભક્તનું પદ પ્રાપ્ત થાય છે. ગુરૂમાં શ્રદ્ધા પ્રીતિ થતાંની સાથે પૂર્વે જે જે અવળું લાગે છે તે પશ્ચાત્ સવળું પરિણમે છે. એકવાર સફળગુરૂપર વિશ્વાસ મૂકે અને તર્કવિતર્ક વિચારનો ત્યાગ કરે, પશ્ચાત્ જીવે તમારો આત્મા કેટલી બધી આત્માની ઉચ્ચદશા પામે છે. ગુરૂનું હૃદયમાં સ્મરણ કરી સ્વાધિકારિ કર્તવ્ય કર્યો કરતાં કર્મયોગીનું પદ પ્રાપ્ત થાય છે. ગુરૂના ભક્તોને ગુરૂમાં ભક્તિ ધારણ કરવામાં બુદ્ધિવાદની જરૂર નથી. શ્રદ્ધા પ્રેમ વિનાની તર્કબુદ્ધિથી અર્કતુલની પેઠે જ્યાં ત્યાં પરિશ્રમણ થાય છે, પણ શાંતિ સ્થિરતાની પ્રાપ્તિ થતી નથી. તર્કો પર તર્કની પરંપરાથી વિવાદની પરંપરા વધી પડે છે, અને તેથી કોઈ પણ ગુરૂપર ગુરૂબુદ્ધિ થતી નથી અને પરિણામે શુષ્કતા કઠોરતા ઘણી વધી જાય છે અને હૃદયમાં પ્રેમ

(૬)

જેવું કશું રહેતું નથી. ગુરૂના અવલંબનથી ધર્મશાસ્ત્રો જોવાં. ગુરૂ જે શિષ્યને યોગ્ય હે તેજ શાસ્ત્ર છે. આત્મ ગુરૂના હૃદયમાંથી શાસ્ત્રી નીકળે છે માટે ગુરૂના હૃદયમાં ઉંડા ઉતરવું અને પૂર્ણ પ્રેમમય બની જવું. આ વિશ્વમાં સર્વથા ગુરૂપર પ્રેમ ધારણ કરવાથી આ ભવમાં અને પરભવમાં આત્માની ઉન્નતિ થાય છે. વિશ્વમાં ગુરૂ છે તેજ સર્વ છે; કૈવલો નિશ્ચય કરીને જે ગુરૂમાં નામરૂપનો હોમ કરીને પ્રવર્તે છે તે આત્મગુરૂનું સાક્ષાત્ પ્રત્યક્ષ દર્શન કરે છે અને ગુરૂઆત્મા ગુરૂપદને પ્રાપ્ત કરે છે. ગુરૂના ભકતોજ ગુરૂની સર્વ અપેક્ષાઓ આશ્પીને ગુરૂમાં અને આત્મામાં રાગદ્વેષ લેહરહિત દશાદ્વેષ એકતા અદ્વૈતભાવને અનુભવે છે. રાગદ્વેષ રૂપ દ્વૈતભાવનો નાશ કરવા માટે ગુરૂભકિતની જરૂર છે. ગુરૂભકિતથી અદ્વૈતભાવ પ્રાપ્ત થાય છે. આત્મગુરૂ સત્તામાં એકલીન થવાથી આત્મા પોતેજ પરમાત્મા બને છે. આત્માનેજ ગુરૂ, પરમાત્મા, મહાવીર, ભકત ક્રિયાદિ નામોથી સંબોધી તેનું જ્ઞાન કર્યું છે. મનવાણી અને કથાનો વિવેક પૂર્વક પ્રવર્તક આત્મગુરૂ છે. આત્મા જ્યારે મનવાણી કથાને પોતાની આજ્ઞા પ્રમાણે પ્રવર્તાવે છે ત્યારે તે પોતે પોતાનો ગુરૂ બને છે. એવીશિશ્યા ન થાય અને જીવનસુકૃતત્વ પોતાનામાં ન અનુભવાય ત્યાં સુધી વ્યાવહારિક દૃષ્ટિએ ગુરૂની જરૂર છે. જ્ઞાનાનન્દ પ્રાપ્ત કરાવનાર ગુરૂ છે. ગુરૂને નમવું, વાંદવું તેમની પૂજા કરવી, તેમને લોજન આપવું, તેમની આજ્ઞા પાળવી, તેમની નિન્દા ન શ્રવણ કરવી, તેમનો દ્રોહ ન કરવો, તેમનું દિલ ન દુઃખવું, તેમની પાસે રહી અનુભવજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું. તેમની કૃપા આશીર્વાદ પ્રાપ્ત કરવો, એજ શિષ્યોનું ભકતોનું લક્ષણ છે. ગુરૂના ઇસારાથી વર્તવું. ગુરૂના આશયો સમજવા પ્રયત્ન કરવો. ગુરૂ ઉભા થાય ત્યારે ઉભા થવું. ગુરૂ બેસે ત્યારે બેસવું. ગુરૂને ખવરાવીને ખાવું. ગુરૂના હૃદયને પોતાનું હૃદય કરી લેવું. ગુરૂથી કોઈ વાત ન છૂપાવવી. ગુરૂના નામ રૂપમાં પોતાના નામરૂપને સમાવી ગુરૂ જીવને જીવવું. ગુરૂઆજ્ઞા કરે તે કરવું. ગુરૂ માટે સર્વ સ્વાર્પણ કરવું, ગુરૂની સાથે એક પક્ષ

(૭)

શબ્દ યોદ્યાવિતા તેમના જ્ઞાનના આકંઠક થઈ અને ગુરૂની સાથે વિકટમાર્ગમાંથી દુઃખ મક્કી વિદ્યાસથી પચાર થઈ એ ગુરૂપદની ભક્તિ સેવા છે એમ બાણી ભકતોએ પ્રવર્તવું. ગુરૂ જે જે આજ્ઞા કરે તે આજ્ઞાનું રહસ્ય ન સમભય લો પણ શ્રદ્ધા શ્રેમથી પ્રવર્તવું અને જીવન મરણમાં નિઃસ્પૃહ બનવું એ ઉત્તમ ભકતોનું કર્તવ્ય છે. ઉત્તમ ભકતશિષ્યોનેજ ગુરૂ પોતાનું હૃદય આપે છે. રાજ્ય દેશધન સત્તા આદિ પણ ગુરૂની આજ્ઞા નાકના મેલ સમાન છે એવો જેને નિશ્ચય થાય છે તેને અન્ય કોઈ ઉત્તમ પ્રાપ્તવ્ય સેવ્ય નથી. તથા ગુરૂ સમાન અન્યકોઈ ઉપકારક નથી એવા દૃઢનિશ્ચયને આચરણમાં જેઓ મૂકે છે તેઓ ગુરૂના મહાભક્ત શિષ્યો બને છે. ગુરૂના આત્માની સાથે રહેલી પ્રકૃતિની અપેક્ષાએ કહેવાતા ગુણ દોષોને આત્માના ગુણ દોષો તરીકે ન માનવા. આત્મ ગુરૂની સાથે રહેલી પ્રકૃતિમાં આત્મ ગુરૂભાવ ન ધારવો પણ તે આત્મ ગુરૂ પામવામાં અપેક્ષાએ અત્યંત ઉપકારી છે એમ બાણી તેનો વિવેકથી ઉપયોગ કરવો. આત્માની સાથે રહેલી પ્રકૃતિ સાકાર છે. પ્રકૃતિ રૂપસાધનથી આત્મા અન્ય લોકો પર ઉપકાર કરે છે તથા પોતાની ઉન્નતિ કરે છે માટે આત્માની સાથે રહેલી મન વાણી કાયા આદિ પ્રકૃતિ પણ નિમિત્ત ગુરૂ છે એમ બાણીવાથી સાકાર ગુરૂનું ક્ષેત્ર આરાધકત્વ સમભય છે. સર્વ વિશ્વમાં આત્મા ગુરૂ પોતે પ્રકૃતિની સહાયે ગુરૂતાનાં કાર્યો કરી અનેક લોકોનો ઉદ્ધાર કરી શકે છે માટે શરીર વિનાના નિરાકાર ગુરૂ કરતાં શરીરવાળા સાકારગુરૂ અનંતગુણ ઉપકારી છે એમ બાણી ગુરૂની સેવાભક્તિમાં સર્વ સ્વાર્થણ કરવું. સેવાભક્તિમાં કોઈપણ બતનો સંશય ન રાખવો અને સકામશુદ્ધિ કરતાં નિષ્કામશુદ્ધિ રાખીને પ્રવર્તવામાં અનંત-ગણું ફલ છે. કલિકાલમાં ગુરૂનો આધાર મોટો છે. જ્ઞાનાદિકેન્દ્રયક ગુરૂનો કોટિ ભવ સુધી કોટિ ઉપાયો કરતાં સ્હામો પ્રત્યુપકાર થઈ શકતો નથી. કહ્યું છે કે:—

(૮)

સમકિત્ત દાયક ગુરુ તળી, પ્રહુપકાર ન થાય;
મવ કોડાકોડી કરે, કરતાં કોટિ ઉપાય. (૧)

સમ્યક્ત્વદાતા ગુરુ' બહુમાન કરવું તેમની સેવા ભક્તિમાં તન મન ધનવું અર્પણ કરવું. તેમનું મન પ્રસન્ન રહે એમ પ્રવર્તવું ગુરુ આગળ પોતાનું હાથપણ ન ડોળવું. નાસ્તિકે પાખંડી કુતર્ક-વાદીઓની સંગતથી દૂર રહેવું અને ગુરુ જેની સંગતિ કરવાનું કહે તેની સંગતિ કરવી, ગુરુની માનપૂજા ધણી પણ પોતાની માન પૂજા ન ધણવી એજ ખરા શિષ્ય ભકતોનાં લક્ષણ છે. ગુરુના ઓહને તથાસ્તિ કહીને વધાવવો. ગુરુ જે કંઈ ઓલે છે તે ભકિત શિષ્યોના હિતાર્થે છે; એમ જ્યારે ભકત શિષ્યોનો નિશ્ચય થાય છે; ત્યારે ભકત શિષ્યોમાં અલૌકિક બળ પ્રગટે છે. ગુરુ જે કંઈ કરે વા કહે તેનું રહસ્ય ન જાણવામાં આવે તો પણ તેમની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવામાં સુખ શાન્તિ મોક્ષ છે. આત્મજ્ઞાની ગુરુની આજ્ઞાથી હલા-હલ વિષ પીવામાં આત્મોત્તતિ છે અને અજ્ઞાનીની આજ્ઞાથી અમૃત પીવામાં પણ આત્મહાનિ છે. આત્મજ્ઞાની ગુરુની પરીક્ષાની કસોટીમાંથી પક્ષાર થયા વિના આત્મશક્તિયોની પ્રાપ્તિ થતી નથી. ગુરુઓની પાસે આવીને નગુરા નાસ્તિકો પોતાની ભૂલથી પાછા પડે છે, અને સગુરાઓ ગુરુની શ્રદ્ધા પ્રીતિથી ગુરુ માટે સર્વસ્વનો ભોગ આપી આત્માની શક્તિયોને પ્રાપ્ત કરે છે. ગુરુ પ્રેમ સમાન કોઈ પ્રેમ નથી. ગુરુઓ સેવા ભક્તિ કરનારાઓને પોતાના હૃદયનું સર્વસ્વ આપી દે છે. ગુરુની આજ્ઞાના આશયો જાણીને ગુરુની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવામાં આવે તેમાં કંઈ આશ્ચર્ય નથી, પરંતુ ગુરુની આજ્ઞાનો આશય નહીં જાણવામાં આવે અને ગુરુની આજ્ઞામાં પૂર્ણ શ્રદ્ધા રખાય ત્યારે ગુરુની શ્રદ્ધાની મહત્તા અંકાય છે. સેનાપતિની આજ્ઞા પ્રમાણે સૈનિકો યુદ્ધમાં વર્તે છે, તો તે જ્યજીવન પામે છે. સેના-પતિના હુકમોનું રહસ્ય સમજાય તોજ યુદ્ધમાં પ્રવૃત્તિ યા નિવૃત્તિ કરવી એવું સૈનિકો માની ઊંસે તો તેઓ યુદ્ધ કરવાને લાયક રહી શકતા નથી તે પ્રમાણે ગુરુની આજ્ઞા બોધતમાં ભકત શિષ્યોનું જાણવું.

(૯)

એક વખત એક રાજાએ પોતાના ધર્માચાર્ય ગુરૂ પાસે આવીને વિનયપૂર્વક પુછ્યું કે હે પ્રભો !!! આપની પાસે પાંચસે શિષ્યો છે તેમાંથી આપના સત્યભક્તો કેટલા છે ? ગુરૂએ રાજાને કહ્યું કે સવસરે પરીક્ષામાં ટકી રહે તેટલા. ગુરૂ મહામંત્ર વાદી હતા. તેમણે એક મોટા સર્પની ઘાઠ મંત્રીને તેને એક ઘરમાં મૂક્યો. પ્રાતઃકાલામાં પાંચસે શિષ્યો વંદન કરવા આવ્યા. ગુરૂએ શિષ્યોને કહ્યું કે આ ઘરામાં રહેલા સર્પના મુખમાં કેટલા ઘાંત છે તે ગણો. કેટલાક શિષ્યોએ મનમાં વિચાર્યું કે કદિ ગુરૂજી આવી આજ્ઞા કરતા નહોતા. ખરેખર તેમની યુદ્ધિ ફરી ગઈ છે. કેટલાક મનમાં કહેવા લાગ્યા કે, સાહે યુદ્ધિ નાહી જેવી ગુરૂની યુદ્ધિ થઈ છે. કેટલાક મનમાં વિચારવા લાગ્યા કે આપણો નાશ કરવા માટે ગુરૂએ યુક્તિ રચી છે. કેટલાક વિચારવા લાગ્યા કે આવી જૂઠી આજ્ઞાના કરનાર ગુરૂ ન માનવા જોઈએ કેટલાક મનમાં વિચારવા લાગ્યા કે ગુરૂએ સર્પના ઘાંત ગણવાની આજ્ઞા કરી તેનું કંઈ કારણ હોવું જોઈએ ? પરંતુ આપણાથી તે સમજાતું નથી. કેટલાક વિચારવા લાગ્યા કે ગુરૂએ સર્પના ઘાંત ગણવાની આજ્ઞા કરી છે તે પાળવી જોઈએ; પરંતુ સર્પની પાસે જતાં ભય લાગે છે તો તેના ઘાંત તો શી રીતે ગણાય. કેટલાક મનમાં વિચારવા લાગ્યા કે ગુરૂએ જે આજ્ઞા કરી છે તેમાં લાભજ છે. આપણને મારી નાખવાનો ગુરૂનો વિચાર હોયજ નહીં પરંતુ તે પ્રસાદે વર્તી શકાય તેમ નથી. છેવટે એક લઘુ શિષ્ય કે જે ગુરૂની પાસે રહેતો હતો અને ગુરૂના પર પૂર્ણ પ્રેમ હતો તેણે ગુરૂની આજ્ઞા સાંભળી અને કોઈ પણ જાતનો મનમાં શંકાનો અણુ જેટલો વિચાર ન કર્યો. તે દઢ શ્રદ્ધાળુ હતો. મારા આત્માના હિતાર્થે ગુરૂની આજ્ઞા છે તેમાં મૃત્યુ થાય તો તે પણ આત્માની યુદ્ધિ માટે છે. એવા નિશ્ચયવાળો પ્રથમથી તે હતો, ન સમજાય તેની ખાબતમાં વિશ્વાસ મૂકવો તેનું નામ શ્રદ્ધા છે. પેલો શિષ્ય ઘટ પાસે સર્વ શિષ્યોના દેખતાં ગયો અને ગુરૂનું સ્મરણ કરી ઘટમાં હાથ નાખ્યો. સર્પે ઘણા કુંડવાડા કર્યા પણ તેણે તો સર્પનું મુખ

(૧૦)

આલી મુખ પહોળું કરી દાંત ગણી લીધા. તે વખતે છૂપાઈ રહેલા રાજાએ જયનાદ કર્યો. ગુરૂએ તે શિષ્યને હૃદય સરખો ચાંપી આશીર્વાદ લીધો. ગુરૂએ તે શિષ્યને અનેક ગુપ્ત વિદ્યાઓ આપી અને પોતાની પાછળ આચાર્ય પદ પર સ્થાપ્યો. ગુરૂએ સર્વ શિષ્યોને કહ્યું કે ઘટમાં સર્પની દાદા મંત્રીને સર્પને રાખ્યો હતો. ગુરૂનું એવું વચન શ્રવણ કરી શિષ્યો કહેવા લાગ્યા કે અહો જો આ વાત પહેલાંથી અમારા જાણવામાં હોત તો અમે સર્વે તેના દાંત ગણી લેત. ગુરૂએ શિષ્યોને કહ્યું કે પહેલાંથી તમે એ વાત જાણી હોત તો પશ્ચાત્ત વિશ્વાસ કહેવાય નહીં; શ્રદ્ધા કહેવાય નહીં. જ્ઞાન થયા બાદ શ્રદ્ધા શ્રદ્ધાની શી પરીક્ષા ? વિશ્વાસ તો તે બાબતનું રહસ્ય ન જાણવામાં આવે ત્યારે અજાણપણામાં મૂકવામાં આવે છે. મારા પર તમારો ખરી કસોટી વખતે વિશ્વાસ રહ્યો નહીં. જાણ્યા બાદ તો સર્વે કરે છે પણ આજ્ઞાનું રહસ્ય ન જાણવામાં આવે ત્યારે શ્રદ્ધાનું માહાત્મ્ય છે. ગુરૂ પર અને તેની આજ્ઞા પર શ્રદ્ધા રાખવાથી શ્રદ્ધાનું માહાત્મ્ય સમજાય છે. વિશ્વાસ કોઈના પર મૂક્યા વિના દુનિયાનો કોઈ પણ વ્યવહાર ચાલતો નથી. કેટલીક બાબતમાં સમજીને વિશ્વાસ મૂકાય છે અને કેટલીક બાબતમાં સમજ્યા વિના વિશ્વાસ મૂકાય છે. માર્ગદર્શક પર શ્રદ્ધા રાખીને તેની પાછળ પાછળ અનુગમન થાય છે. માતા પર વિશ્વાસ મૂકીને બાળકો પ્રવૃત્તિ કરે છે. શ્રદ્ધા વિના જીવન નથી. પ્રથમાવસ્થામાં ગુરૂ પર શ્રદ્ધા ધારણ કરીને ચાલવાની ઘણી જરૂર છે. ગુરૂમાં શ્રદ્ધા પ્રેમથી ઉત્સાહ પ્રવૃત્તિ કાયમ રહે છે. શ્રદ્ધા એજ જીવન છે અને અશ્રદ્ધા એજ મૃત્યુ છે. ગુરૂ પર પ્રેમ એજ જીવન છે અને અપ્રેમ એજ મૃત્યુ છે. શ્રદ્ધા પ્રેમથી ગુરૂના વચનોની ભક્ત શિષ્યો પર પૂરેપૂરી અસર થાય છે અને તેથી ચારિત્રની સિદ્ધિ થાય છે. ગુરૂ પર શંકાનો અંશ માત્ર પણ જો રહે છે તો સડેલા દાણ જેવી શિષ્યોની દશા થાય છે. ચકલી, કબૂતર, ઈંડાંને બરાબર સેવે છે તો ઈંડાંમાંથી બચ્ચાં થાય છે પણ જો ઈંડાંને સેવવામાં હરકત આવે છે તો ઈંડાંમાંથી બચ્ચાં નીકળતાં નથી તે પ્રમાણે ભક્ત શિષ્યો એક

(૧૧)

સરખા ગુરૂના સહવાસમાં આજ્ઞાનુસારે વર્તે છે તો તેઓ ગુરૂપદના અધિકારી બને છે. પોતાનું મન જો ગુરૂને સોંપીને ગુરૂના જ્ઞાનને પોતાનું કરવામાં આવે છે તો તેથી આત્માની શુદ્ધિ થાય છે. અપ-કવાવસ્થાના શિષ્ય ભકતો ઈકાના જેવા હોય છે તેઓએ ગુરૂના સંગમાં સદા રહેવું જોઈએ અને ગુરૂની ઈચ્છાનુસાર વર્તવું જોઈએ અને સ્વચ્છંદતાનો ત્યાગ કરવો જોઈએ, પાંખો આઠ્યા વિનાનું ચકલીનું બચ્ચું જો ઉદ્ધત બની ઉડવા બંધ છે તો અંતે શત્રુઓનો ભોગ બને છે. તેમ શિષ્યોમાં ભકતોમાં યોગ્યતા આઠ્યા પહેલું સ્વચ્છંદપણું આવે છે તો તે કુસંગતથી વિનાશ પામે છે. સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત કરી આપનારી પરતંત્રતા અસુક અપકવદશા સુધી ઉપયોગી છે. પરતંત્રતા પણ અપેક્ષાએ સ્વતંત્રતા છે. ગુરૂના તાબે રહીને આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકાય છે, પશ્ચાત્ આત્મ સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત થાય છે. ગુરૂના ભકતોના ઠાસો જે બને છે તે ગુરૂના સત્ય ભકતો બને છે. ગુરૂ કંપકો આપે અથવા તાડન તર્જન કરે તેથી સત્ય શિષ્યો જરા માત્ર ખેદ ભય નિરાશા પામતા નથી. સુવર્ણને અગ્નિમાં નાખવામાં આવે છે, તેને કસોટી પર કસવામાં આવે છે, તેનો છેદ કરવામાં આવે છે તેથી સુવર્ણની પરીક્ષા થાય છે. ગુરૂભકતો પણ કવ, છેદ અને તાપની પરીક્ષામાંથી પસાર થાય છે. મહાદેવે ઝેરનું પાન કર્યું અને દેવોને અમૃત પાચું તેનો અર્થ એ છે કે, ગુરૂની ભકિતની ધૂનમાં ત્યાગી આખી બનેલો આત્મા તેજ મહાદેવ છે અને તે ભકિતરૂપ સાગરને મથતાં લોકાપવાહ, લોકનિંદા, પરીષદ, વિપત્તિરૂપ વિષ જે પ્રગટે છે તેને પી બંધ છે, અને ગુરૂ ભકિતરૂપ સાગરને મથતાં જે ગુણરૂપ જ્ઞાન આનંદરૂપ અમૃત નીકળે છે તે ગુણાનુરાગી ગુરૂભકતરૂપ દેવોને આપે છે. ગુરૂભકતોને પહેલાં દેહાધ્યાસથી મરવું પડે છે અને પશ્ચાત્ ગુરૂભાવે જીવવાનું થાય છે. ગુરૂભકિત રૂપ સાગરને વલોવવાથી ભકતોને રત્નોની પ્રાપ્તિ થાય છે. તમોગુણી અને રજોગુણી ભકિત કરતાં સાત્વિકગુણી ભકિત આનંદગુણી શ્રેષ્ઠ છે. ગુરૂ સેવા એજ મીઠા મેવા છે. ગુરૂસેવાથી

(૧૨)

પરાહમુખ જોએ છે તેઓ આત્મ પ્રભુથી પરાહમુખ બને છે. ગુરૂ સેવા કરતાં અનેક ભતનાં સંકટો પડે; પ્રતિષ્ઠા માન પૂબ કીર્તિ ધન શરીર રાજ્ય સત્તા વગેરેનો નાશ થાય; તોપણ ગુરૂસેવામાં દૃઢ રહેવું. ગુરૂસેવા કરતાં મૃત્યુ થાય તો સાડ, કારણ કે તેથી આત્માની અત્યંત વિશુદ્ધિ થાય છે. ગુરૂસેવા કરતાં સર્વ પ્રકારના ભયોને છૂટવા અને ગુરૂસેવામાં આત્માનંદની મઝાહ લેવી. સુભકત શિષ્યો પોતાના પ્રાણની પણ દરકાર રાખ્યાવિના ગુરૂની આજ્ઞાનુસાર વર્તે છે તેઓ ગુરૂસેવા લકિતને ધોલી બતાવતા નથી. ગુરૂના વિનયની મૂર્તિ બને છે. ગુરૂ પ્રેમમાં મસ્ત બનેલા લકત શિષ્યોને દુનિયા નાત ભતની પરવા રહેતી નથી, એવા ગુરૂના લકતો સર્વ દેશી હાંતી બને છે, તેઓનો પરાજ્ય કરવા કામ મોહમાયા સમર્થ થતી નથી, તેઓ બાહ્ય સિદ્ધિયોને ઇચ્છતા નથી, તેઓ વિશ્વમાં જડપદ્ધતોના મોહથી મુગ્ધાતા નથી, એવા ગુરૂ લકતોની બહારિ દેવો આવે છે, તેઓને ગુપ્ત દેવી સહાય મળે છે. ગુરૂલકત શિષ્યોમાં મનમાં કોઈ પણ ભતની ઉદ્ધાસી રહેતી નથી. તેઓનું મન ઉત્સાહી રહે છે. સ્વાધિકારે ગૃહાવાસમાં તથા ત્યાગાવસ્થામાં ગુરૂના લકત શિષ્યો આનંદથી રહે છે. ગુરૂની સેવા લકિત એજ સ્વરાજ્ય છે, અને જડ પદ્ધતોની આસકિત એજ જડ રાજ્ય છે. શિષ્યોને આત્મ રાજ્ય પ્રાપ્ત કરાવી આપનાર ગુરૂ છે. જીવોને જ્ઞાનરૂપ ચક્ષુના આપનાર અને ઉત્સાહરૂપી જીવનના આપનાર સદ્ગુરૂ છે. મોહથી મરેલાઓને આત્મજીવનથી જીવાડનાર ગુરૂ છે. જેના માથે ગુરૂ નથી અને જે ગુરૂને માનતો નથી અને જો માને છે તો ગુરૂની આજ્ઞાનુસાર ગુરૂને માનતો નથી તે નગુરૂ છે. નગુરૂઓથી આત્મ રાજ્યનું સુખ પ્રાપ્ત કરી શકાતું નથી. નગુરૂઓના હૃદયમાં ચઢેલું એવું મોહ સર્પનું વિષ ઉત્તરતું નથી. નગુરૂ નાસ્તિક ગુરૂ દ્રોહી ગુરૂનિંદકો, આત્મજ્ઞાનને પાર્શી શકતા નથી. જે કુશિષ્યો છે તે ગુરૂની સવળી શિક્ષાને અવળી માને છે અને ગુરૂ કરતાં પોતાને વધારે ડાહ્યા માને છે એવા કુશિષ્યોને ગુરૂપાસે વસવા છતાં ગુરૂજ્ઞાનનો લાભ મળતો નથી.

(૧૩)

જેઓ સ્વાર્થ માટે ગુરૂ પાસે જાય છે વા લોકસંજ્ઞાએ ગુરૂની પાસે જાય છે તેઓ વસ્તુતઃ ગુરૂના શિષ્યો બનવાને લાયક નથી. જેઓ દુનિયાની ગાડરીયા રીતિએ ગુરૂને માને છે તે ગુરૂને સમજી શકતા નથી. જેઓ વસ્ત્ર વેષક્રિયામાત્રથી ગુરૂને માને છે તે અજ્ઞાની શિષ્યો છે. જેઓ મનના ફેરે ગુરૂને કરી પશ્ચાત્ત ગુરૂ ફેરવ્યા કરે છે તેઓ પોતે મનના ગુલામો છે, એવાઓને આત્માની તથા ગુરૂની ગુરૂતા દેખાતી નથી, તેથી તેઓ મોહના ભકત શિષ્યો રહે છે પણ આત્માના ભકત શિષ્યો બની શકતા નથી. મનની પેલી પાર આત્મા છે એમ જેઓ કહે છે તે ગુરૂ ભકતો છે. ગુરૂસેવા ભકિત કરનારા શિષ્યોએ ઘટતું દુર્ઘટ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ. તે નીચે સુખ ઘટતું દુષ્ટાંત આપવામાં આવે છે. એક નગરની બહાર એક મહાત્મા યોગી ધ્યેન કરતા હતા. તે કાંઈને શિષ્ય બનાવતા નહોતા. પરંતુ એક દિવસે એક ગૃહસ્થે પોતાને ત્યાંથી શિષ્ય બનાવવા ઘણી વિનયિત કરી. પેલા યોગીએ કહ્યું કે ત્હારે મારી આરા પ્રમાણે વર્તવું પડશે. હું સહારી સાથે મૈન રહીશ. ત્હારે દુઃખો સહવાં પડશે માટે વિચાર કરીને શિષ્ય થા. પેલા ગૃહસ્થે યોગીની કહેલી સર્વ વાત કબૂલ કરી અને યોગીને ત્યાંથી શિષ્ય થયો. તે દરદોજ ગામમાંથી બિહ્વા માગી લાવ્યો, યોગી ઘણીવખત તેને બૂલો થતાં ઠપકાવતો તોપણ તે શિષ્ય સહન કરતો હતો. યોગી તેની સાથે બોલતો નહોતો તેને શાસ્ત્રાભ્યાસ તો તે કયાંથી કરાવી શકે? તો પણ શિષ્ય મનમાં સંતોષી રહેતો. એમ કરતાં કરતાં આર વર્ષ વહી ગયાં, ત્યારે યોગી ગુરૂના મનમાં વિચાર આવ્યો કે હવે આ શિષ્યની લાયકાત વધી છે. સુપાત્ર હોય તેજ મારી પાસે આપણા વર્ષ સુધી ટકી શકે. બાકી કાયર ભીડ કુપાત્ર વહી શકે નહીં તેવો તેણે વિચાર કરીને શિષ્યની છેલ્લી પરીક્ષા લેવા તત્પર થયો. તેણે એકદમ શરીર માંદું કરી કીધું અને ઘણા ઝાડા મંધ મારે તેના કયાં, તો પણ પેલા શિષ્યે સેવા આકરી સારી રીતે ઉઠાવી અને ગુરૂને સ્નાન કરાવી શરીરથી પવિત્ર કર્યાં. હવે ગુરૂના મનમાં વિચાર આવ્યો કે મારું આયુષ્ય અદ્ય છે તેથી

(૧૪)

આ શિષ્યને સર્વ દેવી વિદ્યાઓ આપું એમ વિચારી શિષ્યને કુંભારના ત્યાંથી ઘટો લેવા અને જલ ભરી લાવવા આજ્ઞા આપી. પેલો શિષ્ય કુંભારને ત્યાં ગયો અને ઘટ માગી લીધો. તે સરોવરમાં જઈ ઘટમાં પાણી ભરીને મસ્તક પર ઘટ મૂકી ગુરૂના સ્થાનમાં આવવા લાગ્યો. ગુરૂના મનમાં એવો વિચાર થયો કે શિષ્ય આવે કે તુર્ત તેને પવિત્ર કરી સર્વ વિદ્યાઓ આપવી. પેલો શિષ્ય તાપ અને પરિશ્રમથી વ્યથિત થયો અને રસ્તામાં આંખલીના વૃક્ષ નીચે વિશ્રામ લેવા બેઠો. એવામાં તેના મનમાં દુર્મતિ ત્વરિત પ્રગટી. તે મનમાં વિચારવા લાગ્યો કે અહો હું કેમ ત્યાગી બન્યો ? હું ત્યાગી શિષ્ય બનીને ઠગાયો, મારાં બાર વર્ષ નકામાં ગયાં. મહેને જ્ઞાન આનંદ મળ્યો નહીં. મેં ગદ્દાની પેઠે ગુરૂનું વૈતરૂં કયું પણ ગુરૂ તો મહારો દિસાબ ગણતા નથી, તેમણે હજી સુધી મહારા સંબંધી કંઈ લક્ષ આપ્યું નથી, હવે ગુરૂ પાસે રહેવામાં શો સાર છે ? આના કરતાં હું સંસારમાં રહો હોત તો બહુ સારું. હવે ગુરૂ પાસે જવાની શી જરૂર છે ? ગુરૂ પાસે જવાથી મારું શું કલ્યાણ થવાનું છે એમ કરતાં એક કલાક વહી ગયો, ગુરૂએ વધારે વખત થયો તેથી સમાધિ કરી શિષ્યને દેખ્યો અને તેના મનમાં પ્રગટેલા દુર્વિચારો દેખ્યાથી તેમણે ઘટમાં પ્રવેશ કર્યો. પેલો શિષ્ય ત્યાં ઘટ મૂકીને અન્ય તરફ ચાલવા લાગ્યો એટલે ઘટમાંથી અવાજ થયો કે અરે શિષ્ય ભાગી ન જા. શિષ્યે ત્રણવાર ચારવાર જવા વિચાર કર્યો, ઘટમાંથી ભાગી ન જા, ત્યારે ગુરૂપાસે જા, એમ ત્રણ ચાર વાર અવાજ થયો, શિષ્ય અવાજ શ્રવણ કરી ગભરાયો પણ હિંમત રાખી કહેવા લાગ્યો કે અરે ઘટમાં રહી કોણ બોલે છે. ઘટમાંથી અવાજ થયો કે હું ઘટ છું. અરે શિષ્ય તું ત્યારે ગુરૂને મૂકી હવે ક્યાં ભાગી જાય છે. ઘટમાંથી આવો સ્પષ્ટ શબ્દ શ્રવણ કરી શિષ્ય આશ્ચર્ય પામ્યો અને કહેવા લાગ્યો કે અરે ઘટ!! મહેને ગુરૂપાસે રહેતાં ઘણું દુઃખ પડ્યું છે ઘણી મુંઝવણી થઈ છે અને હવે દુઃખ સહાતું નથી માટે હવે હું ગુરૂપાસે જવા મારતો નથી. ઘટે કહ્યું કે અરે મૂર્ખ શિષ્ય !!! ત્યારે

(૧૫)

પ્રતિજ્ઞા સંભાળ, ત્હારા ગુરૂએ પ્રથમથી કહ્યું હતું કે મારી પાસે તું રહી શકીશ નહીં. ત્હને ઉપસર્ગ પરીવહ દુઃખ સહવાં પડશે, તેમ ગુરૂએ કહ્યા છતાં તું હવે ભાગી બન્ય છે, તેથી પ્રથમતો પ્રતિજ્ઞાથી બ્રષ્ટ થાય છે, સત્યથી બ્રષ્ટ થાય છે. ત્હારા ગુરૂએ ત્હને માર માર્યો નથી. ત્હને ગાળો આપી નથી તેમજ ત્હને મેં જેટલું દુઃખ સહ્યું છે. તેનો એક કરોડનો ભાગ પણ સહ્યો નથી છતાં કેમ કાયર બની ભાગી બન્ય છે. જરા વિચાર તો કર, શિબ્યે ઘટને પુછ્યું કે હે ઘટ ! ત્હને શું દુઃખ પડ્યું તે જણાવ, ઘટ કહેવા લાગ્યો કે હે શિબ્ય શ્રવણ કર. પ્રથમ તો હું સરોવરમાં મૃત્તિકાના સ્વરૂપમાં હતો. મારો ગુરૂ કુંભાર હતો તે સરોવરમાં આવ્યો અને કેદાણીએ મારી ફેંટી મ્હને ત્યાંથી બુદ્ધો કર્યો તેણે જળરા ધા કર્યા તે મારાથી ખમાય તેવા નહોતા તોપણ તે સહન કર્યા. તેણે રાસભ પર મ્હને ઘુણમાં ઘાલી ચઢાવ્યો અને ફેંટી થાય માટે ચોટા વચ્ચેવચ્ચ થઈને મ્હને કુંભારવાડામાં લાવ્યો અને ધખ લેતો મ્હને નીચે પછાડ્યો, પશ્ચાત્ મારા ઉપર પાણી રેડ્યું તેથી મ્હને કંઈક શાતા વળી, પરંતુ એટલાથી તેણે અલંકર્યું નહીં તેણે મ્હને પગ વતી ખૂબ ચગદી ઝીણો ઘોટ જેવો કરી દીધો, પછી તેણે મારો ભૂંભલો ઘાટ ઘડ્યો અને ટપલાવતી મ્હને ટીપવા લાગ્યો, તેના હબરો ટપલાનો માર સહન કર્યો પછી તેણે તાપમાં મૂક્યો અને નરકની કુંભીપાક જેવી ભટ્ટીમાં મ્હને ઘાલ્યો, ત્યાં મેં ઘણા દિવસ મૌન રહી દુઃખ સહન કર્યું ત્યાંથી મ્હને ઠયા લાવી પાછો બહાર કાઢ્યો, તો પણ મ્હને શાંતિ મળી નહીં, તેણે મારા પર ઘીબ સંસ્કાર કરી મ્હને નાણી બોયો, પશ્ચાત્ મ્હને પકવ થએલો બાણી ઠેકાણે મૂક્યો. પાકે થયેલો ઘડો પછીથી ગુરૂ મહાત્માઓની પાસે બન્ય છે. રાબની રાણી સરખી મસ્તક પર ધારણ કરે છે. મંગલ કાર્યમાં પહેલો ખપમાં આવે છે. હે શિબ્ય ત્હને મને મસ્તક પર ધારણ કર્યો. મ્હારા ગુરૂ કુંભારે મારો ઘાટ ઘડવામાં બાકી રાખી નથી. મ્હને વીતવામાં કંઈ બાકી રહ્યું નથી. હે શિબ્ય ત્હારા ગુરૂએ ત્હારી હજી

(૧૬)

એવી અવસ્થા કરી નથી, ગુરૂના શિષ્યો એવા જે લાઘવ અને છે તે વિશ્વનો આહ એળવી શકે છે. પોતાનું નામ નથી અને રૂપ પણ નથી એમ જાણી જે ગુરૂના હાથે ઘડાય છે અને નામ રૂપનો મેલ લાગ કરી ગુરૂ જે કંઈ કરે છે તે મારી ઉત્પત્તિ માટે છે એમ જે જાણી ગુરૂને સર્વ સ્વાર્પણ કરી વર્તે છે તે મારી પેઠે છેવટે પૂજ્ય પ્રોપકારી અને છે. મેં મારી કાયા કુંભાર ગુરૂને સોંપી તેથી છે આગી મહાત્મનું ત્હારા શીર્ષ પર ચઢ્યો છું. મારા ગુરૂ કુંભાર કરતાં ત્હારા ગુરૂ તો અનંતગણો જ્ઞાની મહાન છે તેના આત્માની સાથે અલોહભાવે વર્તે. ત્હારા ગુરૂ એજ ત્હારું સર્વસ્વ છે એવા નિશ્ચય નિશ્ચિન્ત્સમાં રહે, અને ગુરૂ પર પૂર્ણ પ્રેમ ધારણ કર. ગુરૂ પર પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રેમ ધાર્યાથી હૃદયની શુદ્ધિ થાય છે અને તેથી એક અંતમું-હૃત્માં કેવલજ્ઞાન પ્રગટે છે. ગુરૂ ધારે તો જે ઘડીમાં શિષ્યને પોતાના સરખો કરી દે છે. ગુરૂની પાસે સ્વાર્થની દૃષ્ટિએ રહેવું યોગ્ય નથી. સેવાભક્તિતુ ડૂળ ન ઇચ્છ !!! ત્હારા કરતાં ત્હારા ગુરૂને તે બાબતની ઘણી કાળજી છે તેમની રીઝમાં સર્વ સુખ છે. ગુરૂની રીઝમાં વિશ્વની ખીજને પણ લેશ માત્ર હિસાબમાં ન ગણુ. ઘટહું એહું કથન શ્રવણુ કરી શિષ્યના મનમાં સદ્બુદ્ધિ પ્રગટી અને તેણે પોતાની જૂલ કપૂલ કરી પરંતુ તે કહેવા લાગ્યો કે હવે મ્હને ગુરૂ પાસે જતાં શરમ આવે છે. શું સુખ લેઇને ગુરૂ પાસે જઈ કહે શિષ્ય ને કહું કે તું ત્હારા ગુરૂ પાસે જા અને ત્હોં જે ચિંતન્યુ કયું તે સર્વ નિવેદન કર. આત્મ નિવેદન કર્યાથી ગુરૂ શિષ્ય હૃદયનું એકેય ધમ છે. ગુરૂથી કેઈ પણ વિચાર છાનો ન રાખતાં ગુરૂ ત્હને ધિક્કારે તો પણ તે સહી લે. ગુરૂ અનંત ગણુ દયાળુ છે તે શિષ્યોને પોતાના આત્મ સરખા, કરવા ધારે છે અને શિષ્યો પર હૃદયથી પ્રેમી હોય છે. શિષ્યે ઘટની શિક્ષા હૃદયમાં ધારી અને મસ્તક પર ઘટ મૂકી ગુરૂપાસે ગયો, ગુરૂપાસે ઘટ મૂકી ગુરૂને નમી વંદી સર્વ આત્મવૃત્તાંત જાહેર કર્યું, ગુરૂએ શિષ્યને યોગ આપ્યો હતો. ગુરૂએ હૃદયમાં કૃપા લાવી શિષ્યને ક્ષમા આપી અને પોતાની પાસે સર્વ

(૧૭)

દેવી વિદ્યાઓ હતી તે એ ઘડીમાં આપી તથા અધ્યાત્મ જ્ઞાન આપ્યું તેથી શિષ્યમાં આત્મિક તેજ પ્રગટ થયું. ગુરૂએ શિષ્યને કહ્યું કે હે શિષ્ય !!! હજી તું આગળની આત્મ શક્તિયો પ્રાપ્ત કરવા પાત્ર બન. હવે અને શૈકથી સહિત સમભાવી બન. રાગ દ્વેષના વિચારોથી મુક્ત થવા પ્રયત્ન કર. ત્યાગાવસ્થાથી અને રાગાવસ્થાથી તું બિન્ન છે. વ્રત અવ્રતથી તું બિન્ન છે. પુદ્ગલરૂપ પ્રકૃતિથી તું બિન્ન છે. પ્રકૃતિ રૂપ જલમાં કમલ જેવો બની રહે ! ઇત્યાદિ ઉપદેશને આપી ગુરૂ સમાધિસ્થ થયા. ઘટ અને શિષ્યની વાતો જાણી ભક્ત શિષ્યો ઘટની પેઠે દુઃખ પરિષદો સહવા સદા તત્પર રહે છે અને ગુરૂની સૈવા ભક્તિ કરવામાં મનને ઉત્સાહી બનાવે છે. વિશ્વાસી પ્રેમી ભક્ત શિષ્યોના હૃદયમાં ગુરૂનો વ્યક્તવાસ છે. શ્રદ્ધાળુ પ્રેમી શિષ્યો ગુરૂની ગમે તેવી પરીક્ષામાં પૂરા ટકી શકે છે. ગુરૂપર સ્વાર્થ પૂરતો વિશ્વાસ મૂકનારા ખરી વખતે પરીક્ષામાં ટકી શકતા નથી. એક ગુરૂ મહારાજના સેકડો શિષ્યો હતા. એક વખતે ગુરૂના મનમાં વિચાર થયો કે સર્વ શિષ્યોમાં મારો આત્મીય વિશ્વાસુ અને મારા માટે પ્રાણાહિનો ત્યાગ કરનાર કોણ શિષ્ય છે ? તેની પરીક્ષા કરવાનો વિચાર થયો. ગુરૂએ પોતાની સાથળમાં એક ખાકી ફેરી બાંધી અને તેના પર દશ બાર પાટા બાંધ્યા. પ્રાતઃકાલમાં સર્વ શિષ્યો દર્શન કરવા આવ્યા. ગુરૂએ દુઃખની ખૂમો પાડવા માંડી અને પોતાનો પ્રાણ ચાલ્યો જાય છે એવી દુઃખની એબ્ટાઓ કરવા માંડી. શિષ્યોએ ગુરૂને વિનયપૂર્વક પુરછયું કે હે ગુરૂ !!! આ દુઃખને ક'ઈ ઉપાય છે? આપની સાથળે ગાંઠ મોટી નીકળી છે તેટલે એવો ઉપાય હોય તો અમે કરીએ. ગુરૂએ ત્યાં બેઠેલા શિષ્યોને કહ્યું કે આ મહાકાલ મૃત્યુ ગાંઠ છે તેનાથી અવશ્ય મરણ થાય છે તેને ટાળવાનો ઉપાય નથી. આ ગાંઠને કોઈ ચૂસી લેતો ગાંઠ ચૂસનારો મરી જાય અને મારો ખચાવ થાય. આવું ગુરૂનું વચન શ્રવણ કરીને સર્વ શિષ્યો સ્તબ્ધ થયા. કોઈએ ગાંઠ ચૂસવા હા પાડી નહીં. એક બીબાનું મુખ તાકવા લાગ્યા અને નીચું મુખ કરી મૃત્યુના ભયથી પલાયન કરવા વિચાર

(૬૮)

કર્મોઃ એવામાં ત્યાં એક શ્રદ્ધાપ્રેમી શિષ્ય આબ્યો. તેણે ગુરૂને સર્વ વૃત્તાંત કુચ્છયું અને ગુરૂએ પણ સર્વ વૃત્તાંત કહ્યો. ભકતશિષ્યે વિચાર કર્યો કે, મારા કરતાં ગુરૂ વિશ્વમાં અનંત અણુ ઉપકારી છે, મારા પ્રાણ નાશથી જો ગુરૂ જીવતા રહેતા હોય તો મારે જીવવાની કંઈ જરૂર નથી. ગુરૂનું જીવન તેજ મારૂં જીવન છે. ગુરૂને શરીરાર્પણ કર્યું છે તો હવે ગુરૂના સાથળમાં થએલી ગાંઠ ચૂસવામાં શા માટે વિલંબ લગાડ્યો નેહંબો. અનેક વખત મેં સ્વાર્થ માટે શરીરોનો ત્યાગ કર્યો છે પરંતુ ગુરૂ સેવા ભકિત માટે તો આવો અવસર પ્રાપ્ત થયો નથી. ગુરૂ માટે મરવામાં અને ગુરૂ ભકિત માટે જીવવામાં એક સરખી આત્મની શુદ્ધિ છે. ગુરૂ ભકિત માટે મરવામાં જીવવાનું છે. આત્મા અમર છે અને હેહ પ્રાણનું મૃત્યુ થાય છે, માટે મરવામાં જીવવા જેટલો મહુમે આનંદ છે એમ વિચારી તુર્તજ ગુરૂના સાથળની પાસે ગયો અને તુર્ત ણાંધેલા પાટા સહિત ગુમડું ચૂસવા લાગ્યો અને ચૂસતાં ચૂસતાં ગુરૂજીને કહેવા લાગ્યો કે ગુરૂજી ગુમડાનો રસ બહુમીઠો છે. ગુરૂજીએ પાટા છોડ્યા તો સર્વ શિષ્યોએ પાકેલી કેરી ઈંડી. અન્ય શિષ્યોએ ગુરૂને કહ્યું કે આવું જો અમે પહેલાંથી જાણતા હોત તો તુર્ત ગુમડું ચૂસત. હા હવે છેતરાયા. અમે પરીક્ષામાં નાપાસ થયા. ગુરૂએ શિષ્યોને કહ્યું કે મારા આત્માની સાથે આત્મમરૂપ થનાર આ લઘુ શિષ્ય પાસ થયો છે, તે આચાર્ય પદ લાયક બન્યો છે. તમોએ મારા કરતાં પોતાની જીંદગી સારભૂત બહી અને મૃત્યુ બચથી પાછા હડયા તેથી નાપાસ થયા છો. મારા માટે તમો પ્રાણ આપવા તૈયાર થયા નહીં. હવે સમજો અને ગુરૂની શ્રદ્ધા પ્રીતિવાળા બનો. ગુરૂ માટે સર્વ સ્વાર્થજી કરવામાં શંકા મૃત્યુ લયનો જે અંશ માત્ર વિચાર મનમાં લાવતો નથી તે ગુરૂનો સત્ય શિષ્ય છે, એમ ઘેલી ગુરૂ માન રહ્યા. ગુરૂના વચનમાં પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રેમથી શિષ્યની અવસ્થામાં અણુધાર્યો અલૌકિક ફેરફાર થાય છે, અને ગુરૂના વચનમાં અશ્રદ્ધા વિપરીત ભાવ સખીને વર્તવાથી વિપરીત અશુભ ફલ પ્રાપ્ત થાય છે. એક

(૧૯)

ગુરૂની પાસે બે શિષ્ય અભ્યાસ કરતા હતા. ગુરૂની બન્ને શિષ્યોપર ઘણી કૃપા હતી એકલા ગુરૂના મનમાં વિચાર થયો કે સારસ્વત મંત્રથી બ્રાહ્મીચૂર્ણ મંત્રીને બન્ને શિષ્યોને ખવરાવું તો બન્ને શિષ્યો મહાશુભ ધારક જ્ઞાની બને. ગુરૂએ વિધિપૂર્વક શુભ યોગમાં બ્રાહ્મીચૂર્ણ મંત્રીને બન્ને શિષ્યોને સૂર્યોદય પછી ખાવાની આજ્ઞાકરી. એક શિષ્યે ગુરૂમર પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રીતિથી બ્રાહ્મીચૂર્ણનું બક્ષણ કર્યું તેથી તે મહા જ્ઞાની બન્યો. સર્વ શાસ્ત્રનો પારંગતી બન્યો. બીજા શિષ્યના મનમાં ચૂર્ણ સંબંધી શંકા પ્રગટી, માખીના પગના ચૂર્ણ જેવું કંઈક વાટેલું આ ચૂર્ણ છે એવું તેના મનમાં ઠસી ગયું તેથી તેને વાંત થઈ તથા કુષ્ઠરોગ થયો. ગુરૂએ કુષ્ઠરોગી શિષ્યને પુચ્છ્યું કે તમે કેના ભાવથી ચૂર્ણ વાપર્યું? તેણે પોતાના મનની સર્વ હાલત કહી તેથી ગુરૂએ તેને યોગ આપ્યો અને તેની શંકા દૂર કરી તથા એક બીજું યોગધનું ચૂર્ણ આપી તેનો કુષ્ઠ રોગ દૂર કર્યો. ગુરૂએ શિષ્યને કહ્યું કે શ્રદ્ધાવિના મનની ઉચ્ચદશા થતી નથી. શ્રદ્ધા વિનાનું જ્ઞાન તે અજ્ઞાન છે. ગુરૂપર શ્રદ્ધા રાખીને ગુરૂ કહે તેમ માનવાથી અને કરવાથી આત્માની અનંત શક્તિયો પ્રગટે છે. નાસ્તિક કુતર્કી પાખંડીને ગુરૂ શ્રદ્ધા પ્રીતિના અભાવે આત્મ શક્તિયો અખત થતી નથી, માટે ગુરૂમાં સર્વથા વિશ્વાસ મૂકી વર્તવાની જરૂર છે. શ્રદ્ધાબલથી હિપ્નોટિઝમ મેરમેરિઝમ વગેરે વિદ્યાની પ્રાપ્તિ શક્ય છે. ગુરૂ શ્રદ્ધાબલથી આત્મ શ્રદ્ધાબલ પ્રગટે છે. ગુરૂ પર ઝમે તેવા વિપરીત સંયોગોમાં પણ અંશ માત્ર અશ્રદ્ધા શંકા ન પ્રગટવી જોઈએ. ઝમે તેવા પ્રતિકુલ સંયોગોમાં પણ ગુરૂના વિશ્વાસી સહેવાથી આયોજનવતિ થાય છે. કોઈ વખત ગુરૂ પોતાનું બુદ્ધ કરે છે પોતાનો નાશ કરે છે, એવું લાગે તો પણ તે વખતે ગુરૂ પોતાના આત્માનું હિત કરે છે એવી શ્રદ્ધા રાખવી. ગુરૂના આશયો બુદ્ધ હોય અને શિષ્ય પોતાની બુદ્ધિથી તે આશયો સમભ્યા વિના વિપરીત કવપી લે એવું ઘણી વખત બને છે માટે તેની પોતાની ભૂલ ન થાય એવું આરે બાબુએથી ભવ્ય રાખવું અને ગુરૂ પર પૂર્ણ શ્રદ્ધા રાખી વિષ-

(૨૦)

રીત વિચાર થતો અટકાવવો. એક નગરની બહાર એક ઉદ્યાનમાં એક ગુરૂ પોતાના શિષ્યની સાથે યોગાભ્યાસ કરતા હતા. એકદમ પૂર્ણિમાનો ચંદ્ર પ્રકાશ્યો હતો. ગુરૂ જાગતા હતા અને શિષ્ય ભર નિદ્રામાં હતો. એવામાં એકયક્ષ પ્રગટ થયો તે ક્રોધી બની શિષ્યને મારવા દોડ્યો. ગુરૂએ યક્ષને અટકાવ્યો અને યક્ષને પુચ્છ્યું કે તું કેમ શિષ્ય તરફ ધસે છે. યક્ષે ગુરૂને કહ્યું કે એ મારો પૂર્વ ભવનો વૈરી છે. મારા પર જૂઠું કલંક મૂકીને તેણે જૂઠી સાક્ષી ભરી મ્હને રાજના હુકમથી ફાંસીના લાકડે ચઢાવ્યો. મેં મરતી વખતે પરમાત્માનું ધ્યાન ધર્યું તેથી ત્યાંથી દેહ ત્યજીને યક્ષ યોનિમાં યક્ષ થયો છું. મેં મારો વૈરી અહીં દીઠો તેથી અહીં આવ્યો, તેથી હવે તેનું ગળું કાપી નાખીશ ત્યારે મને શાંતિ વળશે. ગુરૂએ કહ્યું કે હે યક્ષ !!! તે હવે મારો શિષ્ય થયો છે. માટે હવે તું વૈર બુદ્ધિનો ત્યાગ કર. વૈરથી વૈરની પરંપરા વધે છે પરંતુ પ્રેમથી વૈર શમી છે. અજ્ઞાની જીવો અજ્ઞાન મોહથી મહા ભૂલો કરે છે. સર્વ જીવોને કર્મો લાગ્યાં છે. કર્મના પ્રેરાયલા જીવો ન કરવાનું કરી બેસે છે. જીવો પોતે કરેલાં કર્મોથી દુઃખ પામે છે. અન્ય જીવો તો તેમાં નિમિત્ત માત્ર છે. હે યક્ષ !!! અજ્ઞાનાવસ્થામાં અનેક પાપ કર્મો થાય છે હવે તું ક્યાં વૈરથી યુનઃ પાપની પરંપરા વધારે છે. જેટલા અંશે જીવોની સાથે કર્મ છે તેટલા અંશે સર્વ જીવો દોષી છે. કર્મસહિત જીવો સર્વે સદોષી છે. જીવોની ભૂલ ભાંગવાથી જીવો સુધરે છે. હે યક્ષ !!! તું જે મારા શિષ્યને પ્રાણુ લે તેથી તેને શું ? શિક્ષણ મળે. અલબત્ત કંઈ શિક્ષા મળે નહીં. મનનો જ્યાં દોષ હોય તથા અજ્ઞાનથી મોહથી દોષ થયો હોય ત્યાં તેના શરીરનો નાશ શા માટે કરવા ધારે છે ? શિષ્યના મનમાં રહેલા મોહની ભૂલ છે તેની શિક્ષા શરીરને આપવી એ તો પખાલીનો વાંક અને પાકાને ડામ દેવા જેવું છે. ગુરૂના યોગથી યક્ષને વૈરાગિન ઘણો શાંત થયો તો પણ તે કહેવા લાગ્યો કે હે ગુરૂ !!! તમારો યોગ સત્ય છે તો પણ તમારા શિષ્યને દેખી પાછો ક્રોધ આવે છે માટે મારી એટલી માગણી છે કે તમે પોતે શિષ્ય કે જે મારો શત્રુ છે તેના

(૨૧)

ગળામાં છરીથી છેદ કરી એક ટીપુ' રક્ત બહાર કાઢો એટલે માડું વેર શમશે તે વિના અન્યોપાય નથી. ગુરૂએ છેવટે યક્ષતું કહ્યું માન્યું અને શિષ્યના ગળા પર છરીથી છેદ કર્યો અને એક ટીપુ લોહી કાઢ્યું. એથી યક્ષ અંતર્ધાન થયો અને શિષ્ય બગી ઉઠ્યો અને દેખ્યું તો ગળાની પાસે ગુરૂના હાથમાં રહેલી છરી દેખાઈ. આવા પ્રસંગે અવિશ્વાસી શિષ્ય હોયતો એમજ વિચારેકે જરૂર ગુરૂ મારા ગળે છરી મારીને મહારો નાશ કરવા ધારે છે. ગમે તેવાના મનમાં આવો પ્રસંગ દેખીને ગુરૂના સંબંધમાં વિપરીતભાવ આવ્યા વિના રહે નહિ, પરંતુ શિષ્ય શ્રદ્ધાવંત હતો અને ગુરૂનો પૂર્ણ પ્રેમી હતો તેથી તેણે એકદમ ઉઠીને ગુરૂને વંદન કર્યું અને ગુરૂની સાથે ધાર્મિક વાતો કરવા લાગ્યો. પ્રસંગ પામીને ગુરૂએ શિષ્યને પુચ્છ્યું કે હે શિષ્ય !!! તારા ગળા પાસે મેં છરી ધરી હતી અને ગળા પર છેદ કર્યો હતો તેથી રક્ત ટીપુ' નીકળ્યું તેથી મહારા સંબંધી તારા મનમાં શંકા પ્રગટી કે નહીં તેનો જવાબ આપ. શિષ્યે નમસ્કાર પૂર્વક ગુરૂદેવને વિનય ભરી વાણીથી કહ્યું કે હે સદ્ગુરો !!! આપને મહેં ગુરૂ કર્યાં, આપના પર પૂર્ણ વિશ્વાસ પ્રેમ મૂક્યો પછીથી આપ મારા માટે ગમે તે કરો તે યોગ્યજ છે એમાં શંકા કરવાનું કંઈ કારણ રહેતું નથી. હું બગ્યો અને આપના હાથમાં છરી દેખી તથા મારા ગળા પર છરીથી પડેલો છેદ દેખ્યો તેનું કારણ ખાસ મારા હિત માટે આપની પ્રવૃત્તિ હોવી ભ્રમજ એવો મારો દ્રઢ નિશ્ચય તાબે થયો અને આપના પર ઉલટી વિશેષ શ્રદ્ધા પ્રીતિ થઈ. આપના આશયો ઉચ્ચ સારા છે એમ મેં અનુભવીને આપની પાસે દીક્ષા લીધી છે તેથી હવે તે સંબંધી મારા મનમાં વિપરીત વિચાર કદાપિ આવી શકે નહીં, આપ અનંતગુણ ઉચ્ચ કોટિ પર છે તેથી હું આપના આશયોને સમજી શકું નહીં પણ શ્રદ્ધાથી વર્તી શકું. ગુરૂએ પશ્ચાત્ત યક્ષ આવ્યો વગેરે જે જે વૃત્તાંત બન્યું હતું તે સર્વ વૃત્તાંત શિષ્યને જણાવ્યું અને શિષ્યને આધ્યાત્મિક જ્ઞાનનાં ઉચ્ચરહસ્યો સમજાવ્યાં, આ કથાપરથી એજ સાર લેવાનો છે કે ગુરૂના આશયો જાણવા અને પોતાને અસુક સંયોગોમાં ગુરૂનું

(૨૨)

વર્તાન વિપરીત લાગે, પોતાનું અહિત કરતાં લાગે તો પણ તેમની ઉન્નતશક્તિને જ્યાલ કરી શ્રદ્ધા પ્રેમથી બાંધી ન થવું, દિશા મોહ થવાથી જેમ રાત્રે ઉઠતાં બ્રાંતિમાં પડાયછે તેમ પોતાના મનની કલ્પનાથી કેટલીક વખત ગુરુનું કથન વર્તાન વિપરીત લાગે છે પરંતુ ગુરુના આશયને બહુચાથી પોતાની ભૂલ ભાગે છે. ગુરુની શ્રદ્ધા વિના પ્રભુ પ્રતિ એકતસુમાત્ર પણ આગળ ચાલી શકાય તેમ નથી. ગુરુવિના સર્વત્ર અંધકાર છે. અંધકારની પેલીપાર અનંત પ્રકાશમાં જવું હોય તો ગુરુની અછળ ચાલો, આરોગ્ય પ્રાપ્ત કરવા માટે વૈદ્યની આજ્ઞા પ્રમાણે ઔષધપ્રાપ્તિના આદિનો વ્યવહાર કરવામાં આવે છે તેમ શ્રદ્ધાની પ્રાપ્તિમાટે ગુર્વાજ્ઞા પ્રમાણે પ્રવર્તવામાં આવે છે. નહાના બાલકનો આત્મામાં પૂર્ણ વિશ્વાસ પ્રેમ હોય છે. લઘુબાળની આખી દુનિયા માતામાં સમાય છે તેમ શિષ્ય ભકતોનો ગુરુપર પૂર્ણ વિશ્વાસ પ્રેમ હોય છે અને તેઓની આખી દુનિયા ગુરુમાં હોય છે. ગુરુની ભકિત કોઈપણ રીતે રૂબ્યા વિના રહેતી નથી, સસુદ્રના તળીએ ઉતરીને મોતિની છીપો એકઠી કરનારાઓને ઉપરના મનુષ્યોપર વિશ્વાસ હોય છે તેના કરતાં ગુરુપર અનંત ગુણ અધિક વિશ્વાસ હોવો જોઈએ. જેટલા અંશે ગુરુપર વિશ્વાસ પ્રેમ હોય છે, તેટલા અંશે આત્માની પ્રાપ્તિ પણ થાય છે. ગુરુ રાત્રીના વખતમાં સૂર્યોદય થયો એમ કહે તો તેનો કંઈક આશય છે. ગુરુ શિષ્યને કાગડો ઘોળો છે એમ કથે તો તેનો પણ કંઈક આશય છે. આત્મજ્ઞાન રૂપ સૂર્યનો ઉદય રાત્રીના વખતમાં પણ હૃદયમાં પ્રગટે છે મન રૂપ કાગડો ખોટા વિચારથી જે પૂર્વ કાળો હતો તે ગુરુજ્ઞાન પ્રતાપે ઘોળો થાય છે. એમ દરેક બાબતમાં ગુરુ વચનની અપેક્ષા જાણવી. વેશ્યાને ત્યાં કામી પુરૂષો જાય છે તે કામવાસનાની તૃપ્તિ માટે જાય છે અને મહાત્મા પુરૂષો કદાપિ જાય છે તો તે વેશ્યાને પ્રતિબોધ દેવા માટે જાય છે. તે ગમન ક્રિયામાં પરસ્પર વિરોધ અને અવિરોધ અપેક્ષાએ જ્ઞાતવ્ય છે. વેશ્યા પ્રતિગમન સર્વ મનુષ્યોનું એક સરખા ઉદ્દેશ આશયથી હોતું નથી પણ તેમાં ભિન્ન ભિન્ન ઉદ્દેશઆશય છે તેમ ગુરુના વિચારો.

(૨૩)

ક્રમે આચારોનો અપેક્ષાએ આશય ઉદ્દેશ પરસ્પર વિરોધી બાજે છે
 એમ ઘણી વખત અજ્ઞાણોના સંબંધમાં બને છે. પરંતુ ગુરૂ વિચાર
 આરની અપેક્ષાઓ જાણવામાં આવે છે ત્યારે વિરોધાભાસ રહેતો નથી.
 વિશ્વાસી પ્રેમી શિષ્ય ભક્ત તે એજ છે કે જેને પ્રતિકુલ વિચાર
 પ્રસંગમાં પણ અવળાને સવળારૂપે પરિણુમાવી શકે છે. એક ગાયને
 કસાઈ મારી નાખવાની બુદ્ધિથી દેખે છે તે ગાયને એક સંત દલાની
 દૃષ્ટિથી દેખે છે. ગાયનો ભક્ત તેને પૂજ્ય બુદ્ધિથી દેખે છે. ઘરઘણી
 તેને સ્વાર્થ બુદ્ધિથી દેખે છે. સિંહ તેને ખાઈ જવાની બુદ્ધિથી દેખે
 છે તેમ સર્વ બાબતમાં ગુરૂની દૃષ્ટિ અને પ્રવૃત્તિને અન્ય લોકોની
 દૃષ્ટિ સાથે ન સરખાવવી જોઈએ. ગુરૂની દૃષ્ટિમાં અને શિષ્યની
 દૃષ્ટિમાં અનંતશુભો ફેર છે. કામી પુરૂષ, એક સુવાન સ્ત્રીને ભોગની
 દૃષ્ટિથી દેખે છે અને મહાત્મા પુરૂષ તેને યોગની દૃષ્ટિથી દેખે છે.
 કામી પુરૂષ કોઈ સ્ત્રીના સમાગમમાં કામરાગથી આવે છે અને
 મહા સાધુ પુરૂષ તે સ્ત્રીને બોધ દેવા માટે તેના સમાગમમાં
 આવે છે એમ બંનેના એકજ પ્રવૃત્તિમાં ભિન્ન આશય છે.
 ગુરૂની કોઈપણ પ્રવૃત્તિ શુભાશય વિનાની હોતી નથી, એમ પ્રથમથી
 ગુરૂપર શ્રદ્ધામૂકીને વર્તવાથી આત્મેનનતિ થાય છે. ગુરૂ કારણ પ્રસ-
 જો અન્ય શિષ્યને ધમકાવે છે પણ તેની અસર અન્ય શિષ્યો પર કરવા
 ની હોય છે તેથી ગુરૂના આશયો પ્રથમથી ખાસ જાણવા જોઈએ અને
 તે ગુરૂની કોઈ વિરૂદ્ધ લાગતી પ્રવૃત્તિ પણ શુભાશય વિનાની નથી
 એમ ગુરૂ કર્યા પૂર્વે શ્રદ્ધા ધારવી જોઈએ. કોઈ પણ વિરૂદ્ધ લાગતી
 બાબતમાં ગુરૂના આશયો જાણવા માટે અધીરા ન બનવું જોઈએ. મહા
 ત્માઓના આશયો વસ્તુતઃ પ્રથમથી કંઈ રૂપે જાણતા નથી. કર્મની
 સિદ્ધિ યહી તેમની પ્રવૃત્તિનું કેટલીક બાબતમાં રહસ્ય સમભવ છે.
 ગુરૂની ખાસે તેમની ઈચ્છા પ્રમાણે બેસવું અને બોલવું. ગુરૂની આજ્ઞા
 માગીને ગુરૂને કંઈ પુચ્છવું. તેઓ પુચ્છવાની જ્યારે આજ્ઞા આવે
 ત્યારે તેમને પુચ્છવું. તેઓ અન્ય સાથે વાત કરે ત્યારે વચ્ચમાં તેમ
 ની મરણ જાણ્યા વિના ન બોલવું. ગુરૂનો અવિનય થાય તેમ ન પ્રવ-

(૨૪)

તૈવું. ગુરૂ ધ્યાન ધરતા હોય ત્યારે શાંત રહેવું. ગુરૂ પ્રસન્ન ચિત્તથી સ્વસ્થ બેઠાં હોય ત્યારે તે જે ટાઇમ આપે તેવખતે ગુરૂની પાસે વિનય બહુમાનથી જ્ઞાન ગ્રહણ કરવું. તેમની સેવા તેમની મરજી મુજબ કરવી. તેમની પ્રકૃતિને બાણી તેઓની પ્રસન્નતા બાળવવી અને સેવા ભક્તિ કરવી. ગુરૂ કોઈ વખત ધમકાવે તો તેથી કોપી ન બનવું. ગુરૂના ભક્તોએ ગુરૂનું મન અને તેમના ઇસારાને અનુલક્ષી ચાલવું. ગુરૂનું મન કઈ વખતે કેવા પ્રકારનું છે અને તે વખતે કેમ વર્તવું તે જે બાણી છે તે ગુરૂનો પ્રિય શિષ્ય ભક્ત બને છે. ગુરૂની મરજી હોય તે વખતે તેમની પાસે બેસવું. તેમના કોઈ કાર્યમાં ડખલ કરવી નહીં. ગુરૂની સાથે વૃથા વાદ ન કરવો. જે પુચ્છવું હોય તે ખાસ બાણીવાની દૃષ્ટિએ પુચ્છવું. તેમના કાર્યમાં સહાયક થવું અને તેમની મરજી સાચવી સર્વ પ્રવૃત્તિ કરવી. ગુરૂ પાસે બિલકુલ લઘુ બાળક જેવા થવું અને હિત શિક્ષાને વિનય પૂર્વક ઝીલવી. ગુરૂનો ઠપકો સાંખવો અને પોતાની તેણે ભૂલ કબૂલ કરી માફી માગવી. ગુરૂની સાથે કોઈ પણ બાબતમાં વક્ત અને જડ ન થવું. ગુરૂનો પરોક્ષમાં અવર્ણવાદ ન બોલવો. ગુરૂના આત્માની સાથે પોતાના આત્માને મેળવવો. સ્વમનની સુષ્ટિને આગળ કરીને ગુરૂની પાસે જતાં આત્મ કલ્યાણ થતું નથી. મનની પેટી પાર જવાને માટે ગુરૂ પાસે રહી આત્મજ્ઞાન મેળવવું. જે બાબતો એકદમ સમજવાની પોતાની યોગ્યતા ન આવી હોય તેવી બાબતો એકદમ સમજવા માટે પ્રયત્ન કરવો નહીં તથા અધીરાઈ જણાવવી નહીં. કેટલીક તત્ત્વજ્ઞાનની બાબતો ઘણા કાલે અનુભવમાં આવે છે. ગુરૂ પાસે રહી વાચવાના કરતાં તેમની મરજી અનુસારે આત્મજ્ઞાનનાં રહસ્યો શ્રવણ કરવામાં પૂર્ણ લક્ષ્ય રેવું. ગુરૂના વારંવાર સમાગમમાં અવાય તેમ કરવું અને શ્રુતજ્ઞાન સાંભળવું. દેશરાજ્ય ભક્તિથી આ ભવમાં રૂળ છે પરંતુ ગુરૂસેવા ભક્તિથી તો આ ભવમાં અને પરભવમાં જ્ઞાનાનંદરૂપ ફલની પ્રાપ્તિ થાય છે. ગુરૂને જે ન ગમે તેવી બાબતોનો ગુરૂ આગળ પ્રકાશ કરવો ન જોઈએ. ગુરૂ કરતાં વિશ્વમાં અન્ય કિંચિત્ સત્ય પ્રિય ન ગણવું. તેમના સદુપદેશનો

(૨૫)

શિષ્યમાં સર્વત્ર ફેલાવો કરવો અને તેમના વિરોધીઓના વચનપર શ્રદ્ધા ન રાખવી, તથા ગુરૂના વિરોધીઓનો સમાગમ કરતો નહીં. દરેક મનુષ્યનો કોઈને કોઈ વિરોધી હોય છે. ગુરૂની ઇર્ષ્યા કરવાવાળા અન્ય કુગુરૂઓ હોય છે તેઓ ગુરૂના વિચારો અને પ્રવૃત્તિઓનું ખંડન કરે છે, તેથી તેવા પ્રસંગે ઘણા સાવધાન રહેવું અને અપેક્ષાએ ગુરૂની સર્વ જાતની પ્રવૃત્તિ છે એમ જાણવું. ગુરૂ પોતાના શિષ્યના આત્માનો વિકાસ થાય એવાં જે પુસ્તકો વાંચવા ખતાવે તેજ પુસ્તકો શિષ્યે વાંચવાં અને જે જે પ્રવૃત્તિઓને નિર્દેશે તે તે પ્રવૃત્તિઓ કરવી અને જેનો નિષેધ ફરમાવે તેનો ત્યાગ કરવો. પિતા અને પુત્રનો જે સંબંધ છે તે કરતાં ગુરૂ અને શિષ્યનો અનંત ગુણ ઉત્તમ સત્ય સંબંધ છે. ગુરૂની સાથે શિષ્યનો અલેહ સંબંધ રસ હોય છે ત્યાં ગુરૂ શિષ્ય સંબંધ છે એમ જાણવું, ગુરૂમાં અને ગુરૂબાધમાં જેઓને રસ નથી પડતો અને જેઓ ગુરૂના સંબંધમાં લૂખા રહે છે, તેઓ ગુરૂલકિતના પગથીએ ચઢયા નથી, કાંતો ગુરૂને એવાની સાથે શિષ્યભાવનો અધિકાર નથી તથા એવા ગુરૂશિષ્ય સંબંધથી ગુરૂ વા શિષ્યને કોઈ જાતનો ફાયદો નથી. ગુરૂના વચન વર્તનમાં શંકા દોષ અનાચાર દેખનારાઓ કદાપિ ગુરૂના શિષ્ય ભકતો બની શકતા નથી. સર્વ ધર્મશાસ્ત્રોનાં પરસ્પર વિરોધી વચનોની અપેક્ષાએ એકતા કરી આપીને ગુરૂ પોતાના ભકત શિષ્યોને શાસ્ત્રથી થતા વિરોધથી પેલી પાર લેઈ જાય છે, માટે ગુરૂગમ લેઈ ધર્મશાસ્ત્રોનું વાચન શ્રવણ કરવું, પરંતુ શાસ્ત્ર વાસનાના તાબે થઈ ગુરૂ શોધવા ન જવું. શાસ્ત્રને આગળ કરીને ગુરૂને જોવાના કરતાં પ્રથમાભ્યાસમાં ગુરૂને આગળ ધર્મશાસ્ત્રોનું રહસ્ય પ્રાપ્ત કરવું કે જેથી શાસ્ત્રવાસના, વિષયવાસના અને લોકવાસનાનો નાશ થાય. શાસ્ત્રો, મન, વાણી અને કાયા એ સાધનો છે, એ સાધનોમાં પ્રવૃત્તિ વા નિવૃત્તિ કરવી એ ગુરૂગમના આધીન છે. મન, વાણી કાયાશાસ્ત્રો વગેરેનો જે કાલે જેવો ઉપયોગ કરવો હોય વા તેમાં ફેરફાર કરવો હોય તે ગીતાર્થ ગુરૂ જાણે છે, તેથી તેમની આજ્ઞાનુસારે સાધનોમાં પ્રવૃત્તિ વા નિવૃત્તિ કરવી. ગુરૂ, પોતાના શિષ્યને આત્માર્થજ્ઞ કરે છે. ભકતશિષ્યની આગળ

(૨૬)

ગુરુનું હૃદય ખુલ્લું થઈ જાય છે અને ગુરુની આગળ શિષ્યનું હૃદય ખુલ્લું થઈ જાય છે. ગુરુના હૃદયના સાગરના તળીએ પ્રવેશીને શિષ્ય અનેક મૌકિતક રત્નોને પામે છે. આત્મગુરુ સાગરમાં સર્વ સાગરો સમાઈ જાય છે. પરમદેવ પરમાત્મ મહાવીર પ્રભુના પર ગૌતમે જ્યારે પૂર્ણ શ્રદ્ધા, પ્રીતિ ધારણ કરી અને પ્રભુને દેવ તરીકે સ્વીકારી તેમનો પોતાના મસ્તક પર હસ્ત મૂકાવ્યો તેજ વખતે ગૌતમ ગુરુ દ્વાદશાં ગીના ધારક બન્યા તથા ત્રણ જ્ઞાનના ધારક બન્યા. પોતાની ભકિત પ્રમાણે ગુરુનું જ્ઞાન ઝીલવાને શિષ્યનો આત્મા અધિકારી બને છે. પંચમારકમાં ગીતાર્થ ગુરુનું આલંબન સર્વોત્કૃષ્ટ છે. ગુરુએ રાત્રી દિવસ જ્ઞાન આપવા તૈયાર છે. શિષ્યોએ ભકતોએ ગુરુને ઝોળખવા અને ગુરુનું જ્ઞાન લેવા રસિયા થવું જોઈએ. મહાબ્યસનની પેઠે ગુરુની સેવા પ્રાણાંતે પણ ન છૂટે અને ભય ખેદ લજ્જાથી રહિત એવું બ્યસન લાગવું જોઈએ. ગુરુજી જે યોગ આપે છે તેમાં અને સર્વજ્ઞ પરમાત્માના યોગમાં અંશ માત્ર ફેર નથી એવી પૂર્ણ શ્રદ્ધા પૂર્ણ પ્રીતિ પ્રગટવી જોઈએ, કારણ કે એવી પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રીતિવિના સાક્ષાત્ પરમેશ્વર આવી કરોડો વખત ઉપદેશ આપે તોપણ ભકત શિષ્યને અસર થાય નહીં. ગુરુમાં પરમાત્મપણું સત્તાએ અનુભવવું અને તેમની દેશના શ્રવણ કરતાં રોમરાજી વિકસે એવો ભાવ પ્રગટવો જોઈએ. ગુરુમાં પ્રભુ ભાવ પ્રગટે છે ત્યારે સ્વપ્નમાં પણ ભકત શિષ્યોને ગુરુજી ઉપદેશ આપે છે અને જાગૃત્ અવસ્થાની પેઠે સ્વપ્નાવસ્થામાં અંતરમાં ગુરુજી યોગ આપે છે. ગુરુજીનાં વચનો તેજ વેદો આગમ શાસ્ત્રો રૂપ જેને લાગે છે તે ભકત શિષ્યોના દ્વાસાનુહાસ થવામાં સુકિત છે. અમારી રચેલી શિષ્યો-પનિષદ્માં શિષ્ય ભકતના ગુણોનું સારી રીતે સ્પષ્ટી કારણ કરવામાં આવ્યું છે. શિષ્યોપનિષદને ગુરુગમ પૂર્વક જે ભકત શિષ્યો વાંચે છે, સમરે છે તે શિષ્યપદના અધિકારી બની છેવટે ગુરુપદના અધિકારી બને છે. ભકતોએ શિષ્યોએ સદ્ગુરુ હૃદયની પ્રેરણાનો સૂક્ષ્મ ધ્વનિ શ્રવણ કરવાને ગુરુના હૃદયની સાથે પોતાનું હૃદય ઐક્ય કરી

(૨૭)

દેવું બેઠાં. સત્ય ભક્તો ગુરૂના હૃદયમાં ઉઠેલા વિચારનારને તુલ્ય
 પોતાના હૃદયમાં ઉતારી દે છે. ગુરૂપરની પ્રેમ શ્રદ્ધાથી ભક્ત શિષ્યો
 પ્રતિદિન પાકે છે. તેના પર કાચળી અને તેના અચ્ચાંચોતુ' દૃષ્ટાંત
 નીચે મુજબ આપવામાં આવે છે. કાચળી દરિયામાં રહે છે તેને
 ઇંડા મૂકવાનો વખત આવે છે ત્યારે દરિયાની બહાર રેતીના ઢગલામાં
 એક બે હાથ ઉંડા ખાડા કરી તેમાં ઇંડાં મૂકે છે અને તેના પર પા-
 ણી ધૂળ વાળે છે અને દરિયામાં આવી ઇંડાંના સંબંધી શુભ વિચારો
 કરીને ઇંડાં તરફ શુભ લેશ્યાનો પ્રવાહ, વાત્સલ્ય પ્રવાહ વહેવરાવે છે,
 તેથી રેતીમાં રહેલાં ઇંડાં સેવાય છે ને પોષાય છે. કાચળી દરિયામાં રહી
 મન થકી ઇંડાંને શુભ લેશ્યાના વાત્સલ્ય પ્રવાહથી સેવે છે અને ઇંડાંની
 સાથે ધ્યેયધ્યાતા ધ્યાનનાં એકતાનથી એક રૂપ બની જાય છે તેથી
 તેને ઇંડાં વિના કશું અન્ય ભાન રહેતું નથી. કેટલેક દિવસે ઇંડાં
 પાકે છે તેની કાચળીને ખબર પડે છે તેથી તે ત્યાં આવી રેતી દૂર કરી-
 ને અચ્ચાંને દરિયામાં લેઈ જાય છે. કદાપિ ઇંડાં કાચળી મૂકે છે અને
 બે તેને કોઈ મારી નાખે છે તો તેનો વાત્સલ્ય પ્રવાહ તેનાં ઇંડાંને નહીં
 પહોંચવાથી ઇંડાં સડી જાય છે તે પ્રમાણે ભક્તો શિષ્યો બે ગુરૂની
 સાથે શ્રદ્ધા પ્રેમપ્રવાહથી ગુરૂની સાથે એકમેક થઈ વર્તે છે તો ગુરૂની
 કૃપા પામી તેઓ ઇંડાંમાંથી અચ્ચાંની જેમ તેઓ અન્તરાત્મા બની
 પરમાત્મા બને છે. શ્રદ્ધા પ્રેમપ્રવાહથી ગુરૂની સાથે રહી ગુરૂ રૂપ થાય છે.
 ગુરૂપર શ્રદ્ધા ભક્તિને સતત પ્રવાહ વહેવરાવીને ભક્તો શિષ્યો
 પાકટ અનુભવ જ્ઞાનને પામે છે અને પોતે ગુરૂ બને છે. ગુરૂ અને
 ભક્તોની વચ્ચે શ્રદ્ધા પ્રેમનો પ્રવાહ બે અટકી જાય છે તો તેથી
 ભક્ત શિષ્યોની પ્રગતિ થતી અંધ પડી જાય છે. ભક્તોપર શિષ્યો
 પર ગુરૂની કૃપાનો પ્રવાહ વહ્યા કરે છે. ભક્તોમાં શિષ્યોમાં જ્યાં
 સુધી ગુરૂપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રેમ હોય છે ત્યાં સુધી ગુરૂની કૃપાનો પ્રવા-
 હ ભક્તશિષ્યો પર અખંડ વહ્યા કરે છે તેથી ભક્તોની શિષ્યોની
 સર્વથા ઉન્નતિ થાય છે. ભમરી જેમ ઇંચલને સેવી તેને ભમરી બનાવે
 છે તેમ ગુરૂ પોતાના શિષ્યોને ભક્તોને પોતાના સરખા બનાવે છે.

(૨૮)

આશ્રિત માસમાં ભમરી ખેતરમાંથી શણૂનાં પાંદડાં લાવે છે અને તે પાંદડાંને તેના બનાવેલા ઠરમાં મૂકે છે પછી તે ઇંચલને લાવી પાંદડાંમાં મૂકે છે પછી ભમરી પેલી ઇંચલને સેવે છે, ઇંચલને ચટકા મારે છે તેથી ઇંચલ પોતે ભમરીના રૂપમાં પરિણમે છે. શિષ્યો ભકતો તે પ્રમાણે આત્મગુરૂથી સેવાઇને આત્મ ગુરૂરૂપ બને છે. ભમરી પોતે ઇંચલને ચટકા મારે છે ત્યારે ઇંચલ ભમરી થઇ જાય છે. ઇંચલ પોતે ભમરીનું ધ્યાન ધરે છે ત્યારે ભમરી બને છે, તેમ ભકતોએ શિષ્યોએ ગુરૂનું ધ્યાન ધરવું જોઇએ અને ગુરૂના ચટકા આકરા લાગે તો પણ તે સહવા જોઇએ. શલાટ કારીગર, એક પત્થરની આરસપાષાણુની મૂર્તિ બનાવે છે તે મૂર્તિ બનાવવા માટે પત્થર આરસપાષાણુને લેદે છે, ઘડે છે. તેના પર બેસીને તેને કૂટે છે અને પશ્ચાત્ સંસ્કારો આપી તેની પ્રતિમા બનાવે છે, પશ્ચાત્ એ પ્રતિમાને પ્રભુગુરૂની યાદી તરીકે પૂજવામાં આવે છે. ગુરૂના હાથે ચઢેલા ભકતોને અને શિષ્યોને પ્રથમ ગુરૂ થકી ખમવું પડે છે, ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તવું પડે છે, ગુરૂ પર પ્રેમ શ્રદ્ધા રાખીને ગુરૂની સેવામાં અનેક દુઃખો પડે, તે સહેવાં પડે છે, પશ્ચાત્ ગુરૂની પેઠે આત્મા પૂજ્ય બને છે. એકલા એક ઋષિએ હનુમાનને પુચ્છ્યું કે હે હનુમાન ! તું રામનો ભકત તરીકે વિશ્વમાં પ્રસિદ્ધ છે. ભકતના રોમે રોમે પ્રભુ વસે છે તો ત્હારા રોમે રોમે રામ હોય તો તું રામનો ખરો ભકત ગણાય, માટે રામ બતાવ!!! હનુમાને તેજ વખતે હાથની ચામડી ચીરી અને રોમે રોમે રામની મૂર્તિ પ્રત્યક્ષ દેખાડી તેથી રૂષિ પ્રસન્ન થયા અને હનુમાનને કહ્યું કે તું રામનો સત્યભકત છે. ગુરૂભકત એવા શિષ્યના રોમે રોમે ગુરૂબ્ધકત હોય છે. ગુરૂભકતની જ્યાં આંખ ઠરે છે ત્યાં તેને ગુરૂ દેખાય છે. ગુરૂ પર ધારણ કરેલ પ્રેમશ્રદ્ધામાં અનંતગણું આકર્ષણ રહ્યું છે કે જે આકર્ષણના બલની આગળ કરોડો મણ લોહચુંબકનું આકર્ષણ તે જાણે સાગરની આગળ એક બિંદુસમાન છે. કરોડો વર્ષ સુધી તપ, જપ, વ્રત, નિયંત્ર કરવાથી જે આત્માનો પ્રકાશ થાય છે, તેના કરતાં ગુરૂ પર પૂર્ણશ્રદ્ધા પ્રેમ રાખ્યાથી એક ક્ષણ માત્રમાં આત્મામાં અસં-

(૨૯)

જ્યગુણો પ્રકાશ થાય છે. ગુણપર પૂર્ણશ્રદ્ધા પ્રેમ મૂકવામાં તર્ક યુક્તિ-
 વાદને દેશવટો આપવો જોઈએ. દુનિયાની રીઝ વા ખીજને દેશવટો
 આપવો જોઈએ. કોઈ પોતાને ગાંડા મૂર્ખ વગેરે શબ્દો કહે તથા
 ઘણાં સંકટો પડે તોપણ તે સહવાં જોઈએ. કોઈ પોતાને અધશ્રદ્ધાળુ
 કહી ખીજવે, મરકરી કરે, અપકીર્તિ કરે, તોપણ તેથી ગુરૂપરની
 શ્રદ્ધા પ્રીતિ વધવી જોઈએ પણ અંશમાત્ર ઘટવી ન જોઈએ, ગુરૂ માટે
 મરી પડવું જોઈએ, હનુમાને જેવી રીતે રામની સેવામાં જીવન
 આપ્યું તેમ ગુરૂની સેવા કરવામાં જીવવાની વા મરવાની પરવા નહીં
 રાખતાં આત્માર્પણ કરવું જોઈએ. સત્ય, દયા, અસ્તેય, બ્રહ્મચર્ય,
 સંતોષ વગેરે ગુણોને ખીલવવા જોઈએ. ગુરૂની આજ્ઞામાંજ સર્વ
 પ્રકારના ધર્મો માની તે પ્રમાણે ભક્ત શિષ્યોએ વર્તવું.
 મનુષ્યાત્મા જેમાં પોતાનું ચિત્ત રાખે છે તેવો તે બને છે. ભક્ત
 શિષ્ય જો ગુરૂમાં પોતાનું ચિત્ત રાખે છે તો તે ગુરૂ રૂપ બને છે.
 ભક્ત શિષ્યો પ્રથમ ગુરૂની સંગતિમાં આવે છે અને ગુરૂ પર
 શ્રદ્ધા પ્રીતિ ધારણ કરે છે અને ગુરૂના શિષ્ય બને છે એ પ્રમાણે
 શિષ્ય થવાની પ્રથમ ભૂમિકા છે. ખીજી ભૂમિકામાં મનની દશાને
 ગુરૂ આજ્ઞાનુસાર સુધારવામાં આવે છે, મનમાં થતી અનેક શંકા
 એને ટાળવામાં આવે છે, વિષયોની આસક્તિ અને વૈરાગ્ય ભાવ
 વચ્ચે યુદ્ધ બચત્ થાય છે. ગુરૂ અને મોહ બન્નેની તુલનામાં
 આત્મા પ્રવૃત્તિ કરે છે. ત્રીજી ભૂમિકામાં મોહનો પરાજય થાય છે.
 ગુરૂ રૂપ થઈને આત્મા જીવે છે. પોતાના નામ રૂપનો મોહ ટાળીને
 ભક્તો શિષ્યો ગુરૂના નામ રૂપની સેવા કરે છે અને નામ રૂપની
 પેઢી પાર રહેલ આત્મ ગુરૂ સ્વરૂપને નિહાળે છે. ચોથી ભૂમિકામાં
 પૂર્ણ આરિત્રની પ્રાપ્તિ થાય છે. આત્મા પોતે પરમાત્મા સ્વરૂપ થવામાં
 સઘળી તૈયારીઓ લગભગ પૂરી કરી દે છે. ગુરૂ રૂપ પોતાના
 આત્માને અનુભવે છે આત્મા તેજ પરમાત્મા છે એવો પોતપોતાને
 અનુભવે છે. પાંચમી ભૂમિકામાં આત્મા શિષ્ય મટી ગુરૂ રૂપ બની
 છેવટે ષષ્ઠી ભૂમિકામાં કેવલ જ્ઞાની બની જીવનમુક્ત બને છે અને

(૩૦)

ત્યાજ તથા રાગથી સિદ્ધા વ્રત અવતથી મુક્ત પૂર્ણ સ્વતંત્ર પૂર્ણાનદી બને છે. એકવાર પશુ જો સહુ ગુરૂ પર પૂર્ણ શ્રદ્ધાપ્રેમ ધારવામાં આવે છે તો પુસ્ત્રાત મુક્તિની પ્રાપ્તિ જ્યારે ત્યારે પણ ક્યા વિના રહેતી નથી. સહુ ગુરૂને સેવા ભક્તિ કદાપિ નિષ્કલ જતી નથી. ગુરૂ પર શ્રદ્ધા ભક્તિ વિનાની ઉપર ઉપરની કૃત્રિમ સેવા ભક્તિથી આત્માનો વિકાસ થતો નથી, માટે આંતરિક સત્ય પ્રેમ શ્રદ્ધા ધારવી કે જેથી જડ પદાર્થોમાં સુખ બુદ્ધિ ન રહે. આત્માની શુદ્ધિ માટે ગુરૂ આજ્ઞામાં વર્તવું એજ સત્ય સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત કરવાની કુચી છે. જે લોકો આત્મા, મોક્ષ, પરલોક, ઇશ્વર માનતા નથી તે લોકો ગુરૂની ભક્તિ સેવામાં અનાર્થ પ્રવૃત્તિવાળા છે. ગુરૂદ્રોહી, ગુરૂવિશ્વાસઘાતી, ગુરૂનિન્દક ગુરૂની ઇર્ષ્યા કરનારા, ગુરૂની અનુપયોગિતા સમજનારા લોકોની સંગતિનો ત્યાગ કરવો. ગુરૂના સહુબોધને ઉલટો કહેનારાનો સંગ ન કરવો. ગુરૂ પર કલંક ચઠાવનાર, હેલના કરનાર, ગુરૂને તુચ્છ પામર સમજનારનો સંગ ન કરવો. ગુરૂ પર શ્રદ્ધા પ્રેમ ન બેસે એવી પ્રપંચ પ્રવૃત્તિ કરનાર મનુષ્યોથી ચેતીને ચાલવું. ગુરૂના જેવું રૂપ ધરીને ગુરૂથી વિમુખ કરવાની ચેષ્ટાઓ કરનારા મિથ્યા દેવો અને દેવીઓથી સુશિષ્ય ભક્તો ઠગાતા નથી. ગુરૂ પરની શ્રદ્ધા ઉઠાવવા પ્રપંચી ઇર્ષ્યાયુ ભિન્ન મત ધારકો તરફથી જે જે બૂઝી ઢલીલો રજી થાય તેના સામા જવાબો આપવા અને સહામા જવાબો આપવા જેટલી શક્તિ ન હોય તો મૌન રહેવું અગર સહામા ઘટતા ઉપાયો લેવા. ઉત્તમ ભક્ત શિષ્યો પોતાના ગુરૂની નિંદા કદાપિ ચક્રવર્તિ રાજા કરે તો તે વખતે પોતાના બે કાનમાં આંગળીઓ ઘાલી દે છે, પરંતુ ગુરૂ નિંદાનો એક શબ્દ પણ કાને સાંભળતા નથી. કલિયુગમાં નાસ્તિક જડવાદી પાખંડીઓના સહામા આસ્તિક ગુરૂ શિષ્ય ભક્તો થાય છે અને ગુરૂની નિંદા કરનારાઓનો અનેક રીતથી પરાજય કરે છે. ગુરૂના અભાવે વિશ્વમાં અધકાર પ્રસારે છે અને ધર્મોધર્મની વ્યવસ્થાનો નાશ થાય છે, તેથી દુનિયામાં ખુના મરકી મારામારી અશાંતિ પ્રગટે છે તેથી સર્વ

દેશોમાં પાપ પ્રગટે છે માટે શુદ્ધ ભક્તોએ દેશીય સમાજ સંઘ કુટુંબની રક્ષા ઉન્નતિ શાંતિ માટે શુદ્ધ વર્તન તોરવું જોઈએ. કાવલો જોઈએ. સર્વ વિશ્વમ ગુરુ વર્ગે શુદ્ધ વ્યવહાર શ્રદ્ધા પ્રીતિ કાયમ રહે એવા ઉપાયો લેવા જોઈએ. શુદ્ધ લોભ મનુષ્યોને શિષ્ય ભક્તો બનાવવા અને ઉદાર સ્વતંત્ર શુદ્ધ વ્યાપક ધર્મના વિશ્વમાં પ્રચાર કરવો. શુદ્ધની સાથે રહેલા કર્મના ઔદયિકભાવને શુદ્ધનો ઔદયિકભાવ ન માનવો અને ઔદયિકભાવના દોષનો શુદ્ધમાં આરોપ કરીને શુદ્ધનું શુદ્ધાત્મ સ્વરૂપ ભૂલવું ન જોઈએ. શુદ્ધની ઔદયિક ચેષ્ટાથી શુદ્ધ પર અભાવ ન લાવવો જોઈએ. પ્રારબ્ધથી ઔદયિક ભાવની પ્રવૃત્તિમાં શુભાશુભભાવ ન ધારવો. ઔદયિક પ્રારબ્ધ કર્મમાં નિર્લેપપણે વર્તવું એ શુદ્ધનું આંતર કર્તવ્ય છે. કર્મપ્રકૃતિમાયા ખેલોને આત્મ શુદ્ધના ખેલો ન માનવા જોઈએ અને આત્મ શુદ્ધને સત્તાએ પરમાત્મ રૂપ માનીને તેમાં લયલીન થવું એવું આ ગ્રંથમાં સાપેક્ષનયથી પ્રબોધવામાં આવ્યું છે. આત્માની સાથે જ્યાં સુધી કર્મ છે ત્યાં સુધી કોઈ દોષરહિત નથી, એવી બુદ્ધિરાખીને સર્વજીવોને દેખતાં સમભાવ રહે છે અને કોઈના દોષ જોવા તરફ વૃત્તિ થતી નથી. શુદ્ધ પર શ્રદ્ધા પ્રીતિ રાખનારાઓએ શુદ્ધના દોષ જોવા તરફ લક્ષ ન દેવું. પ્રકૃતિમાં મનાયલા ગુણો અને દોષો બંનેથી શુદ્ધ નિશ્ચયનય દષ્ટિથી જોતાં શુદ્ધને આત્મા ન્યારો છે અને સ્વાત્મ શુદ્ધ પંચ ન્યારો છે એમ શુદ્ધોપયોગ રાખીને નિર્લેપપણું પ્રાપ્ત કરવું. આત્માનો શુદ્ધોપયોગ એજ આત્મ શુદ્ધની શુદ્ધ ભક્તિ શુદ્ધ સેવા શુદ્ધ ધ્યાન છે. શુદ્ધાત્મભાવની દષ્ટિથી સર્વ લોકોને દેખવા અને બને તેટલી તેવી આંતરથી પ્રવૃત્તિ કરવી. શુદ્ધાત્મા એજ શુદ્ધાત્મ મહાવીર છે અને એજ શુદ્ધાત્મ શુદ્ધ છે. સત્તાએ શુદ્ધ તથા પોતાના શુદ્ધ, શુદ્ધાત્મમહાવીર છે અને વ્યક્તિભાવે શુદ્ધાત્મ મહાવીર બને છે. સર્વ પ્રકારના કષાયોને જીતવામાં મહાવીરપણું છે અને શુદ્ધના ચરણે રહી પરમ શુદ્ધાત્મ મહાવીરત્વ પ્રાપ્ત કરવું એજ ભક્તોનું શિષ્યોનું કર્તવ્ય છે. વિશ્વમાં શુદ્ધથી જ્ઞાતની પરંપરા પ્રવર્તે છે અને ધર્મની પરંપરા

(૩૨)

પ્રવર્તે છે. સદ્ગુરૂનો ઉપદેશ છે કે ભક્તોએ શિષ્યોએ બાહ્યાંતર જડ વિષયોની આસક્તિનો ત્યાગ કરવો, વિશ્વમાં અહિંસા ધર્મ ફેલાવવો. સત્ય વદવું અને સત્ય માનવું, ચોરી કરવી નહીં અને કરાવવી નહિ, વ્યભિચાર કર્મનો મન વાણી કાયાથી ત્યાગ કરવો, પરચ્છીને મા બેન પુત્રી સમાન ગણવી, ધનાદિકમાં સતોષ રાખવો, ધનાદિકની મૂર્છાનો ત્યાગ કરવો, ધાર્મિક વિચારાચારોમાં સંકુચિત દૃષ્ટિ ન રાખવી, ધર્મ મતભેદે કષાયની ઉદીરણા ન કરવી, પરમેશ્વરની પ્રાર્થના કરવી, અસત્ય દૂર્ગુણોનો ત્યાગ કરવો, ગુરૂની કૃપાબળે કામાદિ વાસનાનો સર્વથા નાશ થાય એવી આત્મ ભાવના ભાવવી, મોહની પ્રકૃતિનો જય કરવો, રાગ દ્રેષને છૂટવાનો અભ્યાસ કરવો, ગુરૂકૃપાવાસમાં રહીને ગુરૂ પાસેથી અનુભવ જ્ઞાન મેળવવું, ધર્મના અનેક મતભેદોમાંથી સાપેક્ષાએ સત્યને દેખવું અને વિશ્વલોકોને સત્ય દેખાડવું, સર્વ પ્રકારના ભિન્ન ભિન્ન પ્રકૃતિવાળા લોકોની સાથે હળી મળીને મૈત્રી ભાવથી વર્તવું, સદ્ગુરૂની સલાહ લેધને વ્યાવહારિક ધાર્મિક કર્તવ્યોમાં પ્રવૃત્ત થવું, દેશ સમાજ સંઘ જ્ઞાતિ કુટુંબ સાધુ સંતની અનેક પ્રકારે ઉપયોગી સેવા કરવી, સર્વ વિશ્વલોકોમાં ઐક્ય વધે એવા સદ્વિચારોનો ફેલાવો કરવો, તીર્થંકર પરમાત્મ મહાવીર દેવનાં અમૃત વચનોતું સ્મરણ કરી તે પ્રમાણે યથાશક્તિ પ્રવર્તવું, ગુરૂના સદ્વિચારોનો સર્વ વિશ્વમાં પ્રચાર કરવા સર્વથા આત્મલોગ આપવો, જૈનધર્મનાં વ્યાપક ધર્મ શિક્ષણોનો સર્વત્ર પ્રચાર કરવો, ગુરૂની સેવા ભક્તિ કરતાં સર્વ ધર્મની સેવા ભક્તિ થાય છે એવા નિશ્ચયથી વર્તવું, દોષી અપરાધી જીવો પર કડ્ડણાભાવ રાખવો, ઇન્દ્રિયો અને મનને આત્માના તાબે રાખવું, ગૃહસ્થધર્મ અને ત્યાગીધર્મ એ બન્ને ધર્મ પૈકી જે ધર્મ પાળી શકાય તે આદરવો, સ્વાધિકારે કર્તવ્ય કર્મો કરવાં, હૃજન શત્રુઓની શુદ્ધિ મુક્તિ થામ તેવી પ્રવૃત્તિ કરવી, ગરીબ અશક્ત નિર્ધન ભૂખ્યાં તરફ્યાંઓને સ્વાધિકારે યથાશક્તિ સહાય કરવી, દરરોજ દુર્ગુણો ત્યાગવા અને સદ્ગુણો પ્રાપ્ત કરવા માટે સદ્ગુરૂનું શરણ સ્વીકારી વર્તવું, સંતોની સેવાઓ કરી

(૩૩)

કરવી, ગુણી મનુષ્યોના ગુણ ગાવા, દુર્ગુણી મનુષ્યોની તામ હાથને નિંદા ન કરવી, આત્મબળ દ્વારે વલુ, કે.ઈપણ કર્તાવ્ય કર્મમાં મહાલા ન બનવું, ગુરૂની આજ્ઞામાં વિચાર ન કરવો, માતૃપિતા વૃદ્ધજનોની સેવા કરવી, સર્વલોકોને સત્ય તરફ વાળવા પ્રયત્ન કરવો, દરરોજ સદુદ્યમ કરવો, કોઈના ખૂરામાં ભાગ ન લેવો, પાપીઓ ઉપર પણ હિંસક ભાવ ન રાખવો; પરંતુ તેઓને સ્વાધિકારે શિક્ષા આપવી, પોતાના ગુણોની પ્રસંશા ન કરવી તથા ઇર્ષ્યાથી અન્યલોકોના ગુણોને અવગુણરૂપે ન દર્શાવવા. વિચારભેદની વિવિધતા ભેવી તેમાં એકતા ભેવી પરંતુ ત્યાં દ્વેષભાવ ન કરવો, અન્યગુરૂઓ તરફ ગુણાનુરાગ દૃષ્ટિથી વર્તાવું, પોતાના ગુરૂપર જેઓ ગુણુરાગ દૃષ્ટિથી ભેતા હોય અને વર્તાતા હોય તેવા સાધુઓનું વંદન પૂજન કરવું, પોતાના ગુરૂના અંગતદ્રેષિનિન્દક એવા અન્ય ગુરૂઓની સંગતિ ન કરવી, તેમજ તેઓપર દ્વેષભાવપણુ ન કરવો, પોતાના ત્યાગી ગુરૂનું વારંવાર દર્શન વંદન કરવા પરદેશ જવું, પોતાના ગુરૂ બંધુઓની સેવાભક્તિ કરવી, નીતિથી વ્યાપાર આદિ પ્રવૃત્તિ કરવી, પોતાના ગુરૂના ભક્ત શિષ્યોના દાસાનુદાસ બનવું અને તેઓને આત્મવત ગણવા. ગુરૂભક્તોને આલુવિકાદિમાં સહાય કરવી અને સંકટમાં તેઓને પૂર્ણ સહાય આપવી. ગુરૂની ભોગવાઈ છતાં ગુરૂનાં દર્શન તથા વંદન કરીને ભોજન લેવું તથા ગુરૂભક્તોની તપાસ કરી તેઓની ભક્તિ કરી ખાવું. ગુરૂઓ દેશ કાલાનુસારે અલ્પહાનિ અને મહાલાભની દૃષ્ટિથી સ્વતંત્ર પણ પ્રવૃત્તિ કરે છે, તેમાં શિષ્ય ભક્તોએ પોતાની અલ્પબુદ્ધિથી ડહાપણુ ન કરવું પરંતુ તે બાબતનું ગુરૂનો વિનય કરી જ્ઞાન લેવું. ગુરૂને રીસ ઉપજે એવી પ્રવૃત્તિથી દૂર રહેવું. ગુરૂની સાથે નકારી બાબતની માથાકૂટ ન કરવી. તેઓ સહેજે જ કંઈ બોલીને ઉપદેશ દે તેનું શ્રવણુ કરવું. ગુરૂની સાથે કોઈ પણ ભતના વિચારોનો કહાચહ ન કરવો. ગુરૂની ખાનગી બાબતોમાં માથું ન મારવું. ગુરૂનો પોતાના પર કૃપાભાવ રહે એવી રીતે વર્તાવું. ગુરૂ સેવાથી દેશ-રાજ્યાદિની સેવા અધિક નથી. ગુરૂની સેવાથી આ ભવમાં ધન

(૩૬)

વગેરેની કીર્તિ વગેરેની પ્રાપ્તિ થાય છે. ગુરૂની આજ્ઞાનુસાર ધર્મ યુસ્તકે વાંચવાં. શારીરિક માનસિક આરોગ્ય જાળવવું. શરીરનું આરોગ્ય ખગડે એવો આહાર ન કરવો. ગુરૂની આજ્ઞાપૂર્વક દેશ, ઠામ, સંઘ સપ્તસમાજની ઉન્નતિમાં યથાશક્તિ ભાગ લેવો. જ્ઞાની ભક્ત શિષ્યો, સર્વ લોકોનું વિશેષ હિત કરી શકે છે. જ્ઞાન ગોષ્ઠીમાં તાણ્યાતાણ્ય ન કરવી. કૃણ થાય નહીં અને નકામો કલેશ થાય એવી જાતની ચર્ચા ન કરવી. જેની પાસે ઝેસવાથી ગુણો તરફ રૂચિ થાય અને રસ પ્રગટે તેની પાસે ઝેસવું. કાંઈનાથી છેતરાવું નહીં. ધૂર્ત દુર્જન લોકોને સુધારવા પ્રયત્ન કરવો પરંતુ તે કાર્ય પોતાની શક્તિ બહારનું હોયતો તેમાં પ્રવૃત્તિ ન કરવી. ગુરૂએ દેશ કાલાનુસારે અમુક કરવું જોઈએ અને અમુક ન કરવું જોઈએ. એમ ગુરૂપર પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રેમ રાખનારાઓથી વિચારાતું નથી અને યોદ્ધી શકાતું નથી. ગુરૂનું કામ ગુરૂ જાણે, તેઓ જ્ઞાની છે, તેમની અપેક્ષાઓ તે જાણે, એમ માની ભક્તોએ તથા શિષ્યોએ પ્રવર્તવું. ગુરૂની સાથે વિનયથી સર્વ બાબતોને ખુલાસો કરવો. ગુરૂનું મન પ્રસન્ન હોય ત્યારે કેટલીક બાબતોના ખુલાસા કરવા યોગ્ય હોય તે કરવા. ગુરૂનું મન પારખીને વર્તવું અને તેમની પ્રેમ ભાવના જીતવી. મેઘ વિના ધાન્ય પાકતું નથી. ગુરૂ વિના જ્ઞાન નથી. ગુરૂ માથે ધારણ કર્યા વિના જીવવું તે મરણ છે. ગુરૂના હૃદયમાં પ્રભુને જોવા અને ગુરૂના ઉપદેશમાં પ્રભુનો ઉપદેશ અનુભવવો. ગુરૂ ગીતમાં ગુરૂ ભક્તિ અને ગુરૂ ભક્તોનું સ્વરૂપ દર્શાવવામાં આવ્યું છે. ગુરૂ ગીત અન્યમાં ખરેખરે સોળા કાવ્ય છે તેમાં ભક્તને ભક્તિતનું સ્વરૂપ છે. ગુરૂ ભક્તિમાં ભક્તની કેવી દશા હોય છે તે વર્ણવી છે. ભક્ત સ્વરૂપ અન્યમાં ત્રણસેને પાંચ કાવ્ય છે તેના નામ પ્રમાણે તેમાં ગુણો છે તેમાં આલંકારિક સ્વમંતવ્ય પરિભાષાએ આત્મગુરૂ અને દીક્ષાગુરૂનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે અને ભક્તોના ગુણકર્મોનો પ્રકાશ કરવામાં આવ્યો છે, જેવા જેવા હૃદયમાં ઉદ્દગારો પ્રગટ્યા તેવા ઉદ્દગારોને ગુરૂર કાવ્ય વાક્યમયમાં આલેખ્યા છે, તેનો

(૩૫)

લકિત લોકો યથાશક્તિ લાભ લેા અને આત્માના અનંત ગુણ પચા-
 યોનો પૂર્ણ આવિર્ભાવ રૂપ સુકિત પદને પામેા. ગુરૂગીત ગુંડલી
 સંગ્રહમાંની કેટલીક બાબતો ન સમજાય વા તેમાં વિરોધ લાગેતો
 અધ્યાત્મજ્ઞાની યોગજ્ઞાની સર્વનયસાપેક્ષજ્ઞાની ગુરૂની પાસેથી વિનય
 કરી ખુલાસો મેળવવો, અથવા અમારી પાસે રૂબરૂમાં ખુલાસો મેળવવો,
 જ્ઞાની ગુણી મનુષ્યો સર્વ વિચારોને સાપેક્ષે સમજીને વિરોધ ભાવ-
 ને ટાળી દેછે અને અવિરોધ અલેહ ભાવથી સત્ય ગ્રહણ
 કરી ભકિત યોગના યોગી ણની આત્માને પરમાત્મા બનાવે છે.
 ધર્મ ગુરૂઓ અધર્મ્ય કષાયોનો ત્યાગ કરે છે અને પ્રશસ્ય ધર્મ
 કષાયોનો શુભાર્થે ઉપયોગ કરે છે અને ઉત્સર્ગ દૃષ્ટિએ વર્તે છે
 ત્યારે અશુભકષાયોને વાપરતા નથી. સંઘધર્મ રક્ષણાર્થે પ્રશ-
 સ્યકષાયોને કરે છે. દેવગુરૂ સંઘધર્મ રક્ષાર્થેવા આત્મ રક્ષણાર્થે જે
 કષાયો કરવામાં આવે છે તે પ્રશસ્ય કષાયો જાણુતા. ગુરૂઓ પ્રશસ્ય
 કષાયો કરે વા ન કરે તેમાં તે સ્વતંત્ર છે, કારણ કે તેઓ દ્રવ્ય ક્ષેત્ર
 કાલ ભાવથી અલ્પહાનિ અને બહુ ધર્મ થાય તેમ પ્રવર્તનારા છે.
 પ્રશસ્ય ધર્મ્ય પ્રકૃતિને ગુર્વાત્માઓ સાધન તરીકે વાપરે છે તેમાં
 શિષ્યોએ દોષ દૃષ્ટિથી દેખવું નહીં પરંતુ તેમાં ગુરૂ દૃષ્ટિની અપેક્ષાએ
 વિચાર કરવો કે જેથી ગુરૂના અનુભવોનો ખ્યાલ આવે. પ્રાચીન
 કાલથી ગુરૂના હાથે ધાર્મિક શિક્ષણ લેવાની પ્રવૃત્તિ રીતિ છે અને
 તેથી આર્યલોકોનું કલ્યાણ થયું થાય છે અને થશે. ગુરૂગમ
 પૂર્વક ધાર્મિક શિક્ષણને અનુક્રમે લકિતોએ ગ્રહણ કરવું, કુદરતનાં
 રહસ્યો જાણવાં અને આત્માની ઉન્નતિમાં કુદરતને અનુકુલ
 સહજ સરળ કરી પ્રવર્તવું. ગુરૂની સેવા ભકિત કરીને જે
 જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવામાં આવે છે તે જ્ઞાન આ ભવમાં અને
 પરભવમાં સાથે રહે છે. ગુરૂની સેવા ભકિત વિનાનું વાંચેલું
 અગર સાંભળેલું જ્ઞાન અરેખર ઉપલકીયું અને કૃત્રિમ અસર વિનાનું
 છે, માટે અનાદિકાલથી ચાલી આવેલી પ્રણાલિકા પ્રમાણે ગુરૂની પાસે
 વસી આત્મજ્ઞાનાદિ ગુણોની પ્રાપ્તિ કરવી. એ પ્રમાણે વર્તવાથી સર્વ

(૩૬)

નિશ્ચલોઢોનું' કલ્યાણ છે એમ પૂર્ણ વિશ્વાસવાળા થઈ પ્રવર્તાવું. બાલ્યાવસ્થાથી ગુરૂના ભકતશિષ્યબનવાથી અવ્યભિચારિ શ્રદ્ધા પ્રેમની પ્રાપ્તિ થાય છે. બાલ્યાવસ્થામાં ગુરૂપર જેવો શ્રદ્ધા પ્રેમ બંને છે તેવો પશ્ચાત્ ભમે વા ન ભમે તેના નિયમ નથી. ગુરૂ સર્વદેશીય જ્ઞાની હોય છે તો ભકત શિષ્યોને અનંત જ્ઞાનાદિ ગુણોનો લાભ મળે છે. ગુરૂપર શ્રદ્ધા ભકિત હોય છે તોજ ગુરૂથી પોતાની શુદ્ધતા થાય છે. અમારી બનાવેલી સંસ્કૃત ભાષામાં ગુરૂગીતા છે તેમાં ગુરૂસ્વરૂપનું આધ્યાત્મિક દષ્ટિએ વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. ઉચ્ચ આધ્યાત્મિક જ્ઞાની ભકતો તેના અધિકારી છે ગુરૂગીતાનું ગીતાર્થ ગુરૂદ્વારા પરિશીલન થતાં આધ્યાત્મ દષ્ટિએ ગુરૂનું સ્વરૂપ એવું તો સાપેક્ષ ભાવમય સમબલ્ય છે કે જેથી ગુરૂપર કદિ શંકા રહેતી નથી અને ગુરૂની ભકિત કરવામાં અનંત ગુણ ઉત્સાહ ખીલ્યા કરે છે પશ્ચાત્ આત્મજીવન પ્રગટે છે અને નિરાશામય મૃત્યુ જીવન રહેતું નથી અને નિઃશંક નિર્ભય સ્વતંત્ર શુદ્ધ એવા આત્મસ્વરૂપનો અનુભવ આવે છે. ગુરૂગીત ગુંડલી સંગ્રહને શ્રદ્ધાળુ પ્રેમીજનો વાંચશે તો તેઓમાં અવશ્ય ગુરૂપરની ભકિતનો આભિભાવ થશે. ગુરૂપર શ્રદ્ધાભકિત થતાં નૈસર્ગિક આત્માનંદની પ્રાપ્તિ થાય છે. ભવ્ય શ્રદ્ધા પ્રેમીભકત શિષ્યોની ભકિત કલિકાલમાં વધે અને તેઓ નાસ્તિક જડવાદી કુતર્કીઓથી બચે તથા ધર્મભાગથી પતિત ન થાય તે માટે ક્ષ્વેદગારમય ગુરૂગીતો પ્રગટયાં છે. કલિકાલમાં નાસ્તિક જડવાદી ઢોઢોના હુમલા આક્રમણોથી ભવ્ય ભકત શિષ્યોનું તે રક્ષણ કરશે. આધ્યાત્મજ્ઞાન સમાન કોઈ જ્ઞાન નથી. ગુરૂ સમાન કોઈ આધાર નથી. ગુરૂગીત સમાન કોઈ ગીત નથી. ભકિત સમાન કોઈ શકિત નથી. જેઓ પૂર્વ ભવના સંસ્કારી ધર્મી જીવો છે અને જે પ્રગટશે તેઓને ગુરૂભકિતમાં આ ગ્રન્થ અત્યંત ઉપયોગી થશે. શ્રી સદ્ગુરૂની પાસે રહી બ્રહ્મચર્ય ધારણ કરી ગુરૂ બદલ્યા વિના એક ગીતાર્થ આત્મજ્ઞાની ગુરૂ પાસે ધર્મશાસ્ત્રનું અધ્યયન કરવું. ગુરૂની પાસે રહેતાં પ્રસંગોપાત્ત અનેક પ્રકારનાં આનુભવિક શિક્ષણ

(૩૭)

મળે છે અને ગુરૂની મહત્તા સમજવાનો આનુભવિક પ્રસંગ પ્રાપ્ત થાય છે. શિષ્યે સદા ગુરૂના આશયો જાણવા પ્રયત્ન કરવો. કોઈ બાબતના લીધે શિષ્ય ભક્ત પર ગુરૂની અપ્રસન્નતા વિમુખતા થઈ હોય તો ગુરૂ પર અત્યંત પ્રેમ વિશ્વાસ અને ગુરૂ પ્રતિ પોતાનું વિનયાદિક કર્તવ્ય હોય છે તો પુનઃ ગુરૂની કૃપા પ્રાપ્ત થયા વિના રહેતી નથી. પોતાની ભૂલ કબૂલ કરવાથી અને માફી માગવાથી ભક્ત શિષ્યોપર ગુરૂઓ પ્રસન્ન રહે છે. ગુરૂની આગળ જે કળા બૂદ્ધ મન રાખીને વર્તે છે તથા મનમાં અવિશ્વાસ રાખી વર્તે છે તેના પર ગુરૂની આંતરિક કૃપા હોતી નથી. ગુરૂને મન આપ્યાથી ગુરૂનું મન લેવાય છે. ગુરૂની આગળ હૃદય ખુલ્લું કર્યાથી ભક્ત શિષ્યોની આગળ ગુરૂનું હૃદય ખુલ્લું થાય છે. ગુરૂ પર પૂર્ણ પ્રેમ શ્રદ્ધાના બળે ગુરૂ જે મોન હોય છે તોપણ તેમની તરફથી હૃદયમાં જ્ઞાન મળે છે અને ભક્ત શિષ્યાત્માઓની સર્વથા ઉન્નતિ થાય છે. ગુરૂ પરની પૂર્ણ શ્રદ્ધા પ્રીતિમાં અનંતગણું બળ અને અનંતગુણી આકર્ષક પ્રેરક ગ્રાહક શક્તિ છે કે જેનાથી ગુરૂ અપ્રત્યક્ષ હોય છે, દૂર હોય છે તોપણ ભક્ત શિષ્યાત્માઓની સૂક્ષ્મ દૃષ્ટિએ સર્વથા આત્મોન્નતિ થાય છે. પ્રમાણિક પૂર્ણ પ્રેમી વિશ્વાસી શિષ્યોથી જ્યારે ગુરૂકુલો ઉભરાઈ જશે ત્યારે આર્ય લોકોની સર્વપ્રકારની ઉન્નતિ થશે. આર્યલોકોએ ભૂલ્યા ત્યાંથી ફરીથી ગણવું જોઈએ. ધર્મગુરૂઓ મહાત્મા યોગીઓ પોતાનાં શિષ્ય ભક્તોને પ્રત્યક્ષમાં અને પરોક્ષમાં પ્રત્યક્ષ અને ગુપ્તરીતિએ અનેકરીતિએ સહાય કરે છે. તે સહાયને ભક્તો અને શિષ્યો કેટલીક વખત તો જાણવાને પણ શક્તિમાનુ થતા નથી. ગુરૂઓ શિષ્યોની ભૂલો માટે તેઓને કંટુક વચનો કહે છે, ધમકાવે છે પરંતુ તેઓનાં હૃદયો તો શિષ્ય ભક્તોપર કૃપા રસથી છલોછલ ભરાઈ ગયેલાં હોય છે. કોઈ શિષ્ય ભક્તો જ્યારે ગુરૂની ભૂલો, દોષો દેખવા ઉભા થઈ દષ્ટિ ધારે છે ત્યારે ગુરૂઓ છેવટે ન ચાલે તેઓની ઉપેક્ષા કરે છે અને બીજી તરફ પોતાનું લક્ષ્ય નાળે છે. સુરી ગુરૂઓ અને સુરી ભક્તો એમ બંને પ્રકારના

(૩૮)

ગુરુઓ અને ભક્ત શિષ્યો અને લાઠોય છે અને પાછળથી તેઓ ગુરુના વૈરી શત્રુઓ અને છે તો પણ તેઓ તુ' તે મનથી અંશ માત્ર અહિત ચિંતવતા નથી. તમો ગુણી ભક્ત શિષ્યો જ્યારે દુષ્ટ શત્રુઓના રૂપમાં ફેરવાઈ જાય છે ત્યારે તેઓની સાથે આસુરી ગુરુઓ પણ શાંત પ્રતિ શાંત્યમ જેવું વર્તન રાખે છે તથા શાપ આપીને શિષ્ય ભક્તો તુ' ઘુરૂં પણ કરી શકે છે. સુરી શિષ્ય ભક્તો પ્રાણાંતે પણ ગુરુનો તિરસ્કાર પામતાં તથા ગુરુની વિરુદ્ધતા દેખતાં તેઓની નિંદા અપમાન ઘુરૂં કરવા પ્રયત્ન કરતા નથી અને તેઓની સર્વદા સ્તુતિ કરે છે અને તેઓ માટે સર્વ અવસ્થામાં પણ ઉપકાર સ્મરીને તેઓ માટે સર્વ સ્વાર્પણ કરે છે. આસુરી શિષ્ય ભક્તો તેથી બુદ્ધા પ્રકારના હોય છે. ગુરુઓ, ભક્તોનો અને શિષ્યોનો ઉદ્ધાર કરવા માટે અવતારો પણ લે છે. ગુરુઓ સાતમા માળ પર ચઢેલા હોય છે તો પણ તેઓ ભક્ત શિષ્યોના પૂર્ણ પ્રેમથી પહેલા ધીબ માળ સુધી અને છેવટ જમીન તળીયા સુધી હેઠા ઉતરીને પોતાની ફરજ બજાવે છે અને શિષ્યોનો, ભક્તોનો ઉદ્ધાર કરે છે. અજ્ઞાની શિષ્ય ભક્તો પોતાના ગુરુઓની ક્ષાનો ખ્યાલ કરવા સમર્થ થતા નથી, તેથી તેઓ ફેટલીક વખત ગુરુને પોતાના જેવા ગણી લે છે અથવા તેઓ પોતાના ધર્મથી ચૂકેલા ગણી લે છે તેથી તેઓ પોતાના આત્માની શક્તિઓને પૂર્ણ વિકાસવામાં પોતાના ગુરુની કૃપાને મેળવી શકતા નથી. ચોસઠ ઈન્દ્રો ચલાયમાન કરવા આવે તો પણ જે ભક્તો શિષ્યો પોતાના ગુરુની શ્રદ્ધા પ્રીતિ ભક્તિથી ચલાયમાન થતા નથી અને ગુરુના સદુપદેશ વિચારોમાં ગુરુના શબ્દોમાં તથા ગ્રંથોમાં પૂર્ણ વિશ્વાસ લાવી વર્તે છે. તેઓ વિદ્યુત કરતાં અનંત ગુણુવેગે પોતાના આત્માનો પ્રકાશ કરી શકે છે. ગુરુની પાસે શુભયોગમાં ગમન કરી વિધિપૂર્વક સ્વસ્તિક કરી ક્ષણ મૂકી ગુરુને વંદી પૂજી ગુરુને ગુરુ તરીકે ધારણ કરવા. ગુરુ પાસેથી ગુરુમંત્ર લેવો. ગુરુનો પોતાના શીર્ષ પર હસ્ત સ્થાપન કરાવવો. વાસક્ષેપ કરાવવો. ભક્તપણાની શિષ્યપણાની ગુરુ દીક્ષા અંગીકાર કરવી. ગુરુના સુખથી જ્ઞાન અહણુ કરવું. આત્મજ્ઞાન

(૩૯)

'મૈળવણુ' અને ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે સ્વાધિકારે ગૃહસ્થાવસ્થા અથવા ત્યાગાવસ્થાનો આદર કરવો. ગમે તે અવસ્થામાં રહીને ગુરૂની ભક્તિ કરવાથી પરમાત્મપદની પ્રાપ્તિ અવશ્ય થાય છે. ઉત્તરાધ્યયન વગેરે સૂત્રોમાં આગમોમાં ગુરૂઓના અને શિષ્યોના અપૂર્વ સંબંધનું પ્રતિપાદન કરવામાં આવ્યું છે. અવિનયી ગુરૂદ્રોહી શિષ્ય પોતાના ગુરૂથી વિરૂદ્ધવર્તી કુલવાલુકની પેઠે દુર્ગતિને પામે છે તેનું વર્ણન શ્રીઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં છે. વૈદિકશાસ્ત્રોમાં ગુરૂ અને શિષ્યનો અપૂર્વ સંબંધ વર્ણવવામાં આવ્યો છે. ઐશ્વર્યશાસ્ત્રોમાં, મુસલમાની શાસ્ત્રોમાં અને ખ્રીસ્તિશાસ્ત્રોમાં ગુરૂ અને શિષ્યનો ધર્મસંબંધ વર્ણવ્યો છે. ભકતોમાં અને શિષ્યોમાં ગુરૂ માટે અપૂર્વ પ્રેમશ્રદ્ધાભાવ હોવો જોઈએ. જૈનધર્મિક શાસ્ત્રોમાં ગુરૂ અને શિષ્યોના સંબંધની અનેક વાર્તાઓ છે. હઠકઠાશ્રદ્ધ ન કરતાં સર્વધર્મશાસ્ત્રોમાંથી સત્યસાર અવલોકવો. ગુરૂના હૃદયમાંથી શિષ્યભકતોના માટે જે જે ઉદ્દેશો નીકળે તે વેદો, આગમોશાસ્ત્રો, કુરાનો અને બાઈબલો છે એમ માનનારાઓના હૃદયમાં પરમાત્માનો સાક્ષાત્કાર થાય છે. આત્મા તેજ પરમાત્મા છે. અપ્પા સો પરમ્પપા, બ્રહ્મ સત્યં ઇત્યાદિ વાક્યોથી આત્માની અનંતશક્તિનો વિશ્વાસ કરો. હું ગુરૂ અને પરમાત્માને પામીશ, જે ધારૂં તે કરવા સંમત છું એવો વિશ્વાસ રાખો. ગુરૂની ભક્તિ કરી આત્મા સ્વયં ગુરૂ તથા પરમેશ્વર બને છે એવો દૃઢ વિશ્વાસ રાખો. ગુરૂનો ઉપદેશ અને શિષ્યનું તે પ્રમાણે વર્તણું તેજ સુકિત માટે છે. ગુરૂ કહે તેજ ધર્મ છે તેમના પર વિશ્વાસ રાખીને વર્તવાથી ભૂલું પડાશે નહીં. ગુરૂને મૂકી પ્રગતિ માર્ગમાં એક પગલું પણ આગળ ચાલી શકશો નહીં. ગુરૂ પ્રત્યક્ષ ન હોય તે વખતે તેમની આજ્ઞા પ્રમાણે પુસ્તકો વાંચો અને ગુરૂનું જ્ઞાન ગ્રહો. પૂર્વભવતા ગુરૂ શિષ્ય સંસ્કાર સંબંધથી ગુરૂ અને શિષ્ય એક બીજાને દેખતાંની સાથે આ ભવમાં જોળખી દે છે અને પુનઃ ગુરૂ શિષ્યના સ્વર્ગીય સંબંધથી જોડાઈને વર્તે છે, તેમાં કોટિ વિદ્વો આવ્યા છતાં જન્મેનો ગુરૂ શિષ્ય સંબંધ તૂટતો નથી અને પરબ્રહ્મ બની વિરમે છે.

(૪૦)

ગુરૂમાં અને શિષ્યમાં અલેક ભાવ, સ્વર્ગીયજ્ઞાન અને પ્રેમથી બન્નેનું એકય વર્તે છે તેના રસારવાદ લેવાને સામાન્ય કોટિના મનુષ્યો અધિકારી નથી. ગુરૂ શિષ્ય પ્રેમ અને બન્નેને આત્મીય સંબંધ હોય છે ત્યાં પ્રત્યક્ષ પ્રભુ પ્રાપ્તિ અને સુકિત છે. અપ્રમત્ત મહાયોગી ગુરૂઓને શિષ્ય ભકતો કરવાનો મોહ હોતોજ નથી. તેઓ જેઓનો ઉદ્ધાર કરવાને ઇચ્છે છે તથા જેઓ પોતાની ગુરૂતાને જાણે છે તેઓને તે ભકતો વા શિષ્યો બનાવે છે. ભૂખ્યો બ્રાહ્મણ હોય તથા તે જંગલ ઉતરીને ગામમાં આવ્યો હોય અને તેને ઘેબર લાડુ ખાવા મળે તો જેટલો તેને આનંદ થાય તેના અધિક અધિક હર્ષ જેને ગુરૂ દેખતાં પ્રગટ્યો હોય છે અને ગુરૂને દેખતાં જેની રોમ રાજી વિકસ્વર થાય છે તે ગુરૂનો ભકત શિષ્ય બનવાનો ખરો અધિકારી બને છે. ધનરાજ્ય સત્તાના દાનથી ગુરૂ આત્મજ્ઞાન આપી શકતા નથી. ગુરૂજી ધર્મજ્ઞાનને વેચી શકતા નથી તથા તે ભયથી અન્યને આપી શકતા નથી. ગુરૂની સેવા કરતાં કરતાં સહેજે ગુરૂ જે શિષ્ય ભકતોને આત્માનાં રહસ્યો સમજાવે છે અને સહેજે તેઓ જે અનુભવજ્ઞાન મેળવે છે તે સત્ય જ્ઞાન છે. ગુરૂ પાસે ઘણાં વર્ષ રહેવાથી અનુક્રમે અનુભવજ્ઞાન થાય છે. તેની પ્રાપ્તિ માટે પરમ ભકત શિષ્યો પર મહાગુરૂની કૃપા ઉતરે. ગુરૂગીત ગુંડલી સંગ્રહનો પ્રારંભ વિજ્ઞપુરમાં સં. ૧૯૭૬ ના વૈશાખ માસમાં કરવામાં આવ્યો હતો. વિજ્ઞપુરથી વૈશાખ સુદિ દશમે રણાસણ વિહાર કર્યો હતો. કલિયુગમાં ગુરૂ પ્રેમ સુધીનાં કાવ્યોની વિજ્ઞપુરમાં રચના કરવામાં આવી હતી. પશ્ચાત્ રણાસણ, લોહરામાં ગુરૂપામવાની ભકિતના શિર્ષકવાળા કાવ્યો સુધીની રચના કરવામાં આવી હતી. ગુરૂપૂર્ણિમા પૂજાથી માંડીને ગુરૂગીત ગ્રંથના કાવ્યની સમાપ્તિ તથા મહાવીર રસ શીર્ષક કાવ્ય સુધીની રચના માણસામાં કરી હતી. સં. ૧૯૭૬ ના વૈશાખ સુદિ તેરસથી જેઠ સુદિ આઠમ સુધી માણસામાં નિવાસ કર્યો હતો. જેઠસુદિ આઠમે આજેલ ગામમાં વિહાર કર્યો હતો અને ત્યાં જેઠ વદિ અમાવાશ્યા સુધી નિવાસ કર્યો હતો. આજેલમાં જે જે કાવ્યો કર્યાં તે આજેલ લખી પ્રકાશિત

(૪૧)

કર્ચા' છે. સં. ૧૯૭૬ ના અષાઠ સુદિ એકમે પુ'ધરામાં વિહાર કર્યો અને અષાઠ સુદિ બીજાના દિવસે વિભવપુરમાં ચોમાસું કરવા માટે વિભવપુરમાં સંઘાગ્રહ પ્રવેશ કર્યો. ગુરૂ ભક્ત સ્વરૂપ અન્થ અને આત્મ કૃષ્ણ છત્રીશી એ બે વિભવપુરમાં રચેલ છે. તેનો ભગ્ય લોકો સાર ગ્રહો, સાપેક્ષા એ સત્ય ગ્રહો; આત્મજ્ઞાન પામે અને પરમાત્મ પદ પામે. ગુરૂભક્ત બની અનેક મંગલો પામે એમ ભક્ત શિષ્યોને શુભાશિર્વાહ દેવામાં આવે છે. इत्ये ॐ अर्हशान्तिः संपत् १९७७ आशाढ पूर्णिमा मु. सानन्द.

વિજ્ઞપુરવાળા શેઠ દોશી, નથુભાઈ મંછારામ ની પરોપગ્રહસ્મૃતિ.

રાગ ધીરાના પદનો.

નથુભાઈ જેવારે, વિરલા પુરુષ જગમાં;
પરોપકારી પૂરારે, વર્યો ધર્મ રંગોરગમાં.
શ્રદ્ધાળુ ક્યાળુ ધીરા, ચિત્ત સરલ સુભાણુ;
જિન મન્દિર સમરાવે ભડતે, સૂત્ર સૂણે ગુણુવાનુ.
બાર વ્રત ધારીરે, પડે નહીં મિથ્યા વગમાં. નથુભાઈ. ૧
ધર્મ પ્રાપ્તિમાં સહાયક થઈ, અમર કયું નિજ નામ;
સાધર્મી બન્ધુનું સગપણુ; રાગ્યું ધરી ગુણુ હામ;
ઉપકારી ગુણુ યાદીરે, સુરો કરે રહી સ્વર્માં. નથુભાઈ. ૨
વિદ્યાશાળા સાચવવામાં, કર્યો સ્વાર્થને દૂર;
આત્મબોગ આપ્યો ધર્મર્યો, નામ થયું મશહૂર;
સાધુના ભક્ત પૂરારે, વ્યવહાર રાગી મનમાં. નથુભાઈ. ૩
ગંભીર સમભુ શાણુ સજ્જન, ધર્મ કર્મ ગુલ્તાન;
વિદ્યાપૂર જૈનોમાં દીવો, પામ્યા પ્રતિષ્ઠા માન;
ગુણુનુરાગી થઈનેરે, રહે નિત્ય શુભ વર્ગમાં. નથુભાઈ. ૪
પત્ની જડાવ ઘણી ગુણુવંતી, આજ્ઞા પાલક બેશ;
ઉભય દૂળ વિશુદ્ધજ જેનાં, કરતી ધર્મ હમેશ;
સેવામાં પૂરી શૂરીરે, વહે સહા ધર્મ મગમાં. નથુભાઈ. ૫
નથુભાઈ જેવી જગમાં, જેતાં જડે ન જોડ;
ધર્મ લાભ દેઈને ઇચ્છું, કૃણશો ધર્મના કોડ;
પુદ્ધિસાગર યોજીરે, ગુણુનુરાગ ધરી દિલમાં. નથુભાઈ. ૬

ભજન સંગ્રહ ભગ આહમો, પત્ર ૨૨૦

સં. ૨૬૭૦ ક્રી. સુ. ૧૫

(૪૪)

વિદ્યાપુરીય જૈન શેઠ દોશી નચુભાઈ મંછારામ.

ઐશવાળ દોશી નચુભાઈ મંછારામ ગૃહસ્થ જૈન શ્રાવક હતા. વિજાપુરમાં તેમના જેવા વિરલ હશે. સં. ૧૯૭૧ ની સાલમાં લગભગ બહોતેર વર્ષની ઉંમરે તેમણે દેહનો ત્યાગ કર્યો. તેમની વ્યાવહારિક કેળવણી તે સમયના જમાનાને અનુસરી હતી. તેમણે ધાર્મિક શિક્ષણ તેમના ઉપયોગી મેળવ્યું હતું. ગુરૂમહારાજ શ્રીરવિસાગરજી મહારાજ પાસે જૈન ધર્મનું તાત્વિક જ્ઞાન મેળવ્યું હતું. બાલ્યાવસ્થાથી તેમનામાં ધર્મનીતિમય જીવન પ્રકાશ્યું હતું. અમદાવાદ વિદ્યાશાળાના સ્થાપક શ્રાવક સ્વયંદલાઇ સૂબા સાથે બાલ્યાવસ્થાથી તેમનો ધાર્મિક જ્ઞાન થયાં ગોટ્ટીનો સંબંધ હતો. તેમણે પૂજ્ય ગુરૂ શ્રી રવિસાગરજી મહારાજ પાસે સમ્યક્ત્વ અંગીકાર કર્યું હતું. સં. ૧૯૪૭ ની સાલથી મારો તેમની સાથે ગૃહસ્થાવાસમાં પરિચય થયો. મારી ધાર્મિક વૃત્તિથી તે બહુ ખુશ થતા અને અપત્ય કરતાં મારામર અત્યંત પ્રેમશીખવા લાગ્યા. તેમના અત્યંત આગ્રહથી તેમના ઘેર ઘરની પેઠે ખાવા પીવાની વગેરેની પ્રવૃત્તિનો વ્યવહાર વધવા લાગ્યો. ગૃહસ્થ દશામાં મારા વ્યાવહારિક ધાર્મિક અભ્યાસ માટે તેમની ઘણી કાળજી હતી. તેમના પરિચયથી તેમના ગુણો જાણવામાં આવ્યા. સાધુઓની અને સાધ્વીઓની સેવામાં એકકા હતા. ઘરનાં કાર્ય મૂકીને સાધુઓની સેવામાં સ્વાર્પણ કરતા હતા. ચોમાસામાં સાધુઓ, વિદ્યાશાળામાં રહેતા હતા તેઓને વાંદવા દેશપરદેશના શ્રાવકો અને શ્રાવિકાઓ આવતી હતી, તેમની સેવા ચાકરીનો લાભ ઘણા પ્રેમથી લેતા હતા. મારી યુવાવસ્થામાં મારી સાથે જ્ઞાનનાં પુસ્તકોનું વાચન શ્રવણ કરવામાં લાભ લેતા હતા. બાલ્યાવસ્થામાં તેમના સંગથી અનેક ધાર્મિક પુસ્તકો વાંચ્યાં-શ્રાવકના એકવીશ ગુણો પૈકી સર્વ ગુણો પ્રાયઃ તેમનામાં હતા. ગુરૂભક્તિમાં તે પ્રથમ નંબરના ભકત હતા તથા અન્ય સાધુઓની સેવા ચાકરીમાં પણ પ્રથમ નંબરના હતા. તે અનેક જ્ઞાની પંડિત સાધુઓના સમાગમમાં આવતા હતા. તેમના

(૪૫)

ધરમાં તેમની ધર્મપત્ની જડાવ શ્રાવિકા હતાં. મેં ઘણી શ્રાવિકાઓ દેખી છે પરંતુ જડાવ શ્રાવિકા જેવી પતિપરાયણ પત્ની અને ધરનાં કામ કાજ કરનારી ઉદાર, ગંભીર, સહનશીલતાવાળી શ્રાવિકા દેખવામાં આવી નથી. દોશી નથુભાઈનું મન દુઃખાય એવી કોઈપણ પ્રવૃત્તિથી તે દૂર રહેતાં હતાં. તેમના કહેવા પ્રમાણે તે પતિની પૂર્વે મૃત્યુ પામ્યાં હતાં. તે વિભવપુરમાં બે ત્રણ જિન મંદિરોની વ્યવસ્થાનો કારભાર કરતા હતા. શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથની પેઠી તેમણે સં. ૧૯૫૦ની સાલમાં સ્થાપી હતી કે જે પેઠી હાલમાં સારી રીતે ચાલે છે. તેમણે એક પાઠશાળાનું મકાન બંધાવ્યું છે. તે વિદ્યાશાળાની નજીક છે, તેમણે દેરાસરની દુકાનો બંધાવી છે. તેમણે મરણ વખતે ત્રસ્ટીઓ નીમીને વિદ્યાશાળાનો વહીવટ અન્ય શ્રાવકોને સોંપ્યો હતો. તેમણે ધર્મના વ્યાપાર જેટલું દુનિયામાં આજીવિકાના વ્યાપારમાં મન રાખ્યું નહોતું; પ્રાતઃકાલમાં ઉઠી પ્રતિક્રમણ કરતા હતા. પશ્ચાત્ જંગલ જઈ પવિત્ર થઈ દેરાસરમાં જિન પ્રતિમાઓના કથાન કરતા હતા. તથા સાધુઓ હોયતો તેઓને વાંદતા હતા. પ્રભુની પૂજામાં બે કલાક વ્યતીત કરતા હતા. દેરાસરની દુકાને ઘણો કાલ વ્યતીત કરતા હતા. ખીજા પક્ષના આગેવાનો સાથે તેઓ જેમ બને તેમ સંપ્ર રાખીને વર્તતા હતા. સૂર્યાસ્ત સંધ્યા વખતે પ્રતિક્રમણ કરતા હતા. ઘણું વર્ષ સુધી પ્રતિક્રમણ કર્યા બાદ રાસઅગર બીજા અન્યો વાંચતા હતા અને તેમની મંડલીને પુસ્તકો વાંચીને સંભળાવતા હતા. ઘણી વખત મારી પાસે ધર્મપુસ્તકો વંચાવતા હતા. વકીલ રાખવદાસ, અમીચંદ, ડાહ્યાભાઈ, મૂલચંદ સ્વરૂપચંદ, ઘહેલાભાઈ નહાલચંદ, સુરચંદભાઈ સ્વરૂપચંદ વગેરે તેમના પરિચયી શ્રાવકો અને અત્યંત રનેહી ગોઠીઆઓ હતા. તે ગરીબ શ્રાવકોને સહાય કરતા હતા અને ગૃહસ્થ લોકો પાસે ગુપ્ત રીતે સહાય કરાવતા હતા. ધાર્મિક વૃત્તિમાં તેમનું ઘણું જીવન વીત્યું, ગુરૂશ્રી રવિસાગરજી મહારાજની પાદુકાને અને શ્રીમદ્ ગુરૂ સુખસાગરજી મહારાજની પાદુકાને શ્રી કુંચુનાથના

(૪૬)

દેરાસરમાં પ્રતિષ્ઠિત કરી તેમના જીવતાં પધરાવવામાં આવી. ધાર્મિક મનુષ્યોને સહાય આપવામાં તે એકકા હતા. તેમણે સિદ્ધાન્વલાહિ અનેક તીર્થોની યાત્રા કરી હતી. તેમણે ગુરૂપાસે શ્રાવકનાં બાર વ્રત અંગીકાર કર્યાં હતાં. સંવત ૧૯૭૧ માં માગશર માસમાં તેમને હમધાસ જ્વર લાગુ પડ્યો. પેથાપુરથી તે કારણે એકદમ વિહાર કરીને વિજાપુર તરફ વિહાર કર્યો. વિજાપુરમાં દોશી નથુલાઈને આત્મ સમાધિમરણના દુહાઓનો ગ્રન્થ રચીને તેમને સમાધિમરણનું સ્વરૂપ સંભળાવ્યું તેથી તેમના મનમાં સમાધિ થઈ. સં. ૧૯૭૧ પોષમાં તે મનુમૃત્યુ થયું તેથી વિજાપુરના લોકોને તેવા ઉત્તમ શ્રાવકની ખોટ પડી છે. તેમની જગ્યા પૂરે એવો કોઈ શ્રાવક હજી પ્રગટ્યો નથી. તેમણે મૃદને ગૃહસ્થ દશામાં ધાર્મિક અધ્યયનમાં ઉત્સાહ સહાય આપી હતી તેમજ તેમના ગુણોની મારા જીવન પર સારી અસર થઈ છે. તેમના ધાર્મિક ગુરૂપૃથ્થ વૃત્તિના સંસ્કારની અસર મૃદને થઈ હતી. તેમના કાલીદાસ અને છગનલાલ બે ભાઈ હતાં. છગનલાલ સં. ૧૯૬૦ લગભગમાં ગુજ્યાં હતા. અને સં. ૧૯૭૭ ના માઘ સુદિ ત્રીજે કાલીદાસે દેહને ત્યાગ કર્યો. અનેક શ્રાવકો અને શ્રાવિકાઓ દોશી નથુલાઈ મંછાચંદની યાદી કરે છે. વિજાપુરના જૈનોની યાદીમાં તે ઘણા વર્ષ સુધી રહેશે અને જૈનો પર તેમના જીવનની અસર થયા કરશે. પુલચંદ બાદર, શા. રવચંદ ગુલાબચંદ, મંછારામ લવજી, દોશી નથુલાઈ મંછાચંદ વગેરેએ વિદ્યાશાળા બંધાવી હતી. હાલ વિજાપુર વિદ્યાશાળામાં જે ધાર્મિક સરસામાન છે તેનો મોટો ભાગ દોશી, નથુલાઈએ કરાવ્યો છે. દોશી, નથુલાઈએ શ્રી વાસુપુજ્યના દેરાસરને સુધરાવ્યું છે. મારી સાથે તેમનો ધર્મપુત્ર જેવો ધર્મ જીવનમાં વ્યવહાર હતો. મારી ત્યાગાવસ્થામાં તેમણે મારી પાસે અનેક ધર્મશસ્ત્રોનું શ્રવણ મનન કર્યું હતું. જૈનધર્મમાં તેમનો ઐક્યમજીવનો રંગ હતો. તેમના કુટુંબમાં તેમના ભત્રીજાઓ છે. મારા જીવનને ધાર્મિક રંગથી રંગાવામાં તેમની તરફથી ધર્મરંગ મળ્યો હતો. તેમના મિત્ર સુરચંદલાઈ અને મૂળચંદલાઈ બે

(૪૭)

હતા. તે મુખ્યત્વે જ્ઞાનમાર્ગી હતા. સુરચંદભાઈ જેવા જ્ઞાનમાર્ગી શ્રાવક સાથે તેમને જ્ઞાન અને ક્રિયામાર્ગની ચર્ચા ચાલ્યા કરતી હતી. નથુભાઈ ક્રિયા માર્ગી હતા. સૂરચંદભાઈએ બે ગ્રન્થ બનાવ્યા છે. તે શ્રી આનંદ ધનજી મહારાજના એકેક પદનો ત્રણ ચાર કલાક સુધી અર્થ કરતા હતા, અને વિદ્વાન સાધુઓની સાથે જ્ઞાન ચર્ચા કરતા હતા. નથુભાઈ વ્યવહાર માર્ગી હતા અને સુરચંદભાઈ નિશ્ચયમાર્ગી હતા. પ્રભુપૂજ, ગુરૂવંદન, ઉપવાસ વગેરે કરવામાં સુરચંદભાઈ દૈનિક શ્રદ્ધાવાળા હતા. અદ્યજ્ઞાની સાધુને પણ સુરચંદભાઈ વાંદતા હતા તેમના પક્ષમાં દૈનિક હતા તે પણ છેવટેમારા પરિચયથી તેમના ઘણા કહાણક દૂર થયા હતા. પશ્ચાત્ નથુભાઈની સાથે તેમને ધર્મ બાબતમાં ચર્ચા થતી ન હોતી. વિન્નુપુરમાં નથુભાઈના સોબતી વિશાશ્રીમાલી શેઠ દલસુખભાઈ સ્વરૂપચંદ હતા, તે અધ્યાત્મ જ્ઞાની અને યોગાભ્યાસી હતા. છેલ્લી અવસ્થામાં તેમણે મારી પાસે યોગાભ્યાસ કર્યો હતો. તે ઘણા શાંત હતા. હાલમાં વિન્નુપુરમાં પૂર્વના જેવા શ્રાતાઓ પ્રગટો એવું ધ્યાનમાં છે. ગુરૂગીત ગુંડલી સંગ્રહ ગ્રન્થમાં તેમની સ્મૃતિ નોંધવામાં આવે છે. કારણ કે તે ગુરૂલકત હતા. ગુરૂ માટે પ્રાણ આપનારા અને ગુરૂની આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તનારા હતા. દોશી નથુભાઈ ખરા ગુરૂલકત હતા. તેઓ કહેણી પ્રમાણે રહેણીના ધરનારા હતા. ગુરૂની સેવામાં પૂરા શૂરા હતા. તેમજ ગુરૂના નિંદકોને ઠેકાણે લાવનારા હતા. અમદાવાદવાળા શેઠ લલ્લુભાઈ રાયજીની પેઠે ગરીબોને દાન દેવામાં નથુભાઈ પણ યથાશક્તિએ વર્તનારા હતા. આત્માને શરીરથી ભિન્ન જાણનારા હતા. ધાર્મિક પરોપકારી કાર્યમાં દેહાધ્યાસના ત્યાગી હતા. તેઓ સર્વ આગેવાનોની સલાહ લેઈ ધાર્મિકકાર્યો કરતા હતા. અવસરના જાણુ હતા. ગુરૂલકિત માટે યોગ્ય વિવેકથી વર્તનારા હતા. ગુરૂગીતમાં ગુરૂલકિતમાટે કર્મયોગી લકતોનાં જે જે લક્ષણો દર્શાવ્યા છે તે દોશી નથુભાઈના આત્મામાં ખીલ્યાં હતાં. તેમને આત્મા સરલનિરહંકાર હતો. સત્યના આગ્રહી

(૪૬)

હતા. નશુભાઈ જેવા ગુરુભક્ત શ્રાવકની આ ગ્રન્થની સાથે અક્ષર દેહ સ્મૃતિરથાપના કરવામાં મહને યોગ્યતા ઉચિતતા સમજાઈ છે તેથી મહે તેમના અક્ષર કીર્તિલકિતમય દેહની સ્મૃતિની રથાપના કરી છે. તે અક્ષર મૂર્તિથી ભકતોના આત્માઓને વિકાસ થાઓ. નશુભાઈ જેવા ભક્ત કર્મયોગી શ્રાવક લોકો પ્રગટે અને જૈન જગતની શાંતિ તુષ્ટિપુષ્ટિ કરો.

इत्येवं ॐ अहंशांतिः ३

સં. ૧૯૭૭ આષાઢ પૂર્ણિમા મંગલ

મુ. સાનન્દ.

ગુરુગીત વિષય અનુક્રમણિકા.

નં.	વિષય.	પૃ.
૧	સદ્ગુરુનો ભકત	૧
૨	ગુરુ પ્રેમ	૨
૩	ગુરુ ગરબો	૩
૪	ગુરુભકિત	૫
૫	સદ્ગુરુ શ્રદ્ધા	૬
૬	પન્નર તિથિની ગુંહલી	૭
૭	સદ્ગુરુ સેવા	૬
૮	ગુરુ સ્વીકાર	૧૦
૯	ગુરુ પાસે આવવાનું આમંત્રણ	૧૩
૧૦	ગુરુ રસિક	૧૪
૧૧	કળિયુગમાં ગુરુપ્રેમ	૧૫
૧૨	અયોગ્ય ભકતોના લક્ષણ	૧૬
૧૩	ગુરુ સ્વીકાર	૧૭
૧૪	ગુરુ કૃપા પામવાની ભકિત	૧૬
૧૫	ગુરુ પૂર્ણિમા પૂજા	૨૦
૧૬	ગુરુ પર થયેલી પ્રેમદશા	૨૨
૧૭	ગુરુ પ્રેમી ભકતોનાં લક્ષણ	૨૩
૧૮	ભકતોનાં લક્ષણ	૨૫
૧૯	યોગ્ય ભકતો યુક્તિથી ગુરુને પ્રાપ્ત કરે છે	૨૬
૨૦	ગુરુના પ્રેમીને ધન્યવાદ	૨૭
૨૧	ગુરુપ્રેમી ભકતોનાં લક્ષણ	૨૮
૨૨	સ્વીકૃત સદ્ગુરુની સ્તુતિ	૨૯
૨૩	ગુરુ ભકિત	૩૧

(૫૦)

૨૪ ગુરુમાં સર્વ	૩૩
૨૫ ગુરુને પામનારાઓ	૩૪
૨૬ શુદ્ધાત્મ ગુરુ	૩૫
૨૭ સત્ય બ્રહ્મરૂપ ગુરુની સ્તુતિ	૩૭
૨૮ સદ્ગુરુની શિષ્ય ભક્તોને શિક્ષા	૩૮
૨૯ પૂર્ણ પ્રેમથી ગુરુનો મેળ	૪૦
૨૯ અનંત પ્રેમથી ગુરુનો મેળ	૪૧
૩૦ ગુરુસાથે પ્રેમ લગની	૪૩
૩૧ આંતર સત્ય પ્રેમ ગુરુગાન	૪૪
૩૨ સત્યાત્મ ગુરુ સ્વીકાર	૪૫
૩૩ ગુરુપ્રેમીઓનું ભક્તોને સ્વધેર આમંત્રણ	૪૭
૩૪ ગુરુ સ્વીકાર	૪૮
૩૫ ગુરુની સંગતિ	૫૦
૩૬ પામરથી ગુરુ પામી શકાય નહિ.	૫૧
૩૭ ગુરુને પામનારાઓનાં લક્ષણ	૫૩
૩૮ અજ્ઞાનીઓ ગુરુને ઓળખી શકતા નથી	૫૫
૩૯ ગુરુને તે ંહાલા લાગતા નથી	૫૬
૪૦ તે બ્રહ્મગુરુને પામે છે	૫૮
૪૧ મહાવીર ગુરુશરણ	૫૯
૪૨ ગુરુભક્તોમાં ગુરુશક્તિનું પરિણમન	૬૧
૪૩ આત્મગુરુની સાથે હળીમળી જવું	૬૨
૪૪ ગુરુ કર્યાથી જ્ઞાન પ્રગટે છે	૬૪
૪૫ ગુરુના ભક્તો સુકત ણને છે.	૬૫
૪૫ આત્મગુરુની સહાય.	૬૭
૪૬ આત્મગુરુ નિશ્ચય	૬૮
૪૭ સાત વારની ગુંહલી	૭૦
૪૮ ગુરુનો ભક્તોને યોધ	૭૧
૪૮ ગુરુગીત	૭૪

(૫૧)

૪૬ ગુરુ ભક્તિ	૯૧
૫૦ ગુરુ સ્વાર્પણ	૯૨
૫૧ કલિયુગમાં કલિયુગના અનુસારે ગુરુઓ પ્રગટે છે	૯૪
૫૨ મહાવીર ગુરુરસ	૯૫
૫૩ આત્મગુરુ સાથે માયાનો ખેલ	૯૬
૫૪ ગુરુથી કરોડો ગાઉ દૂર રહેલા	૯૮
૫૫ ગુરુને પામવા માટે પાત્ર બનવું	૯૯
૫૬ સગુરા અને નગુરાતું લક્ષણ	૧૦૦
૫૭ તેવા ભક્તો નથી	૧૦૨
૫૮ હિત શિક્ષા	૧૦૨
૫૯ આળ દેનારા પર	૧૦૪
૬૦ ગુરુ નિન્દાથી હાનિ પડતી.	૧૦૫
૬૧ ગુરુભક્ત સ્વરૂપ ગ્રંથ	૧૦૬
૬૩ આત્મકૃષ્ણ છત્રીશી	૧૩૦

ગુરૂગીત ગુહકી સંગ્રહ શુદ્ધિ-અશુદ્ધિ પત્રક.

પૃષ્ઠ	પંક્તિ.	અશુદ્ધિ.	શુદ્ધિ.
૧	૧૬	કીતિ	કીર્તિ
૧૬	૦))	ગુરૂકુલથથી	ગુરૂકુલથકી
૨૩	૧૭	સાંભળજો	સાંભળજો
૦))	૨૩	જાણો રે;	જાણો રે;
૨૬	૦))	સમ્યગ	સમ્યગ્
૨૮	૨૨	સ્મ	સૂક્ષ્મ
૨૯	૨૩	સદગુની	સદગુરુની
૩૦	૧૩	સદ્ગુરમાહી	સદ્ગુરમાહી
૦))	૨૭	છેય	છેયે
૩૧	૪	કશુ	કશુ'
૦))	૧૭	જાની ધરે	જાની ધારે
૦))	૧૬	શેષે	શેષે
૩૨	૧૧	ઓદયિક	ઓદયિક
૩૮	૨૪	પક્ષ	પક્ષ,
૪૧	૧૮	આશુકની	આશકની
૦))	૨૦	પ્રીત	પ્રીતિ
૦))	૨૪	દ્રૌપતી	દ્રૌપદિ
૪૩	૨૨	પાંખડીઓ	પાંખ'ડીઓ
૪૪	૪	સ્થૂલ	સ્થૂલ
૦))	૬	ગુરૂજી	સદ્ગુરૂજી
૦))	૧૬	વિશુદ્ધપ્રેમ	વિશુદ્ધપ્રેમ
૦))	૨૨	છૂયે	છૂયે
૪૫	૭	પ્રમ	પ્રેમ
૦))	૧૧	વૃત્તિથો	વૃત્તિથો

(૨)

૦))	૨૫	દેવ,	દેહ,
૫૬	૧૩	છપતું,	છપતું,
૫૮	૧૨	વતે	વતે
૬૦	૨૬	સર્વેત્ર	સર્વત્ર
૬૧	૨૪	ભુવામાંહી	હુભુવામાંહી
૬૩	૧૪	પદ્દર્શનના	પદ્દર્શનના
૬૪	૧૬	પ્રારબ્ધ	પ્રારબ્ધે
૬૫	૧૫	બનેછે	બનેછે
૬૭	૨૭	બેને	બેને
૬૬	૧૪	ણી	કહેણી
૭૦	૧૬	અરિષ	અરિષટ
૭૧	૧૨	અહુભૂતભાવેરે,	અહુભૂતભાવેરે
૭૭	૨૪	તુજમાં ભલે	તુજમાં રહી ભલે
૭૮	૨	અદ્વૈત	અદ્વૈત
૦))	૧૬	અને	બને
૭૬	૪	પ્રકૃતિ	પ્રકૃતિ
૮૩	૬	પણું	પણું
૦૧	૧૨	ભકતોને	ભકતોને
૮૬	૧૦	સહુનાર	સહુનાર
૦૧	૨૬	પટકારક	પટકારક
૦૧	૨૭	પિંડે	પિંડે
૮૭	૪	અંત	અંત
૦૧	૨૭	રીઝવવામાંહી	રીઝવવામાંહી
૮૬	૭	ગુરૂ	ગુરૂ. ૧૬૧
૦))	૮	સેવ ગુરૂ. ૧૬૧	+
૬૦	૩	રહે જોહ બાકી	રહે બાકી
૦૧	૧૨	ધાતો ધાતથી	ધાતો ધાતથી
૬૨	૭	યાત્ર	યાત્ર
૬૨	૧૨	ધરો	ધરો

(3)

८४	१६	धावेरे.	ध्यावेरे.
८५	८	प्रभ	प्रेभ
८६	१६	आशुक	आशक
१०२	६	भारा.	भारा.
११४	२५	शास्त्र	शास्त्र
११६	१८	अज्ञानी	अज्ञानी
१२३	२०	वेहेडी	वेहेडी
१२८	४	सत्कार्योन्मे	सत्कार्योन्मे
०))	०))	शुभोन्नति	शुभोन्नति
१२६	१०	धर्मोद्धारक	धर्मोद्धारक
१३१	७	आहयिक	आहयिक
१३२		डेवणल	डेवण
१३४	२४	सष्टि	सष्टि
१३६	८	अँहँ	अँहँ
०११	१०	अँई	अँई

गुरुगीत गुहली संग्रह.

(१)

सहगुरुनो भक्त.

सुगुण सनेहा साहित्य भेदे यथाशै—ओ राम.

- गुणलनो भक्त ते सत्य विचारो,
 गुणल हृदयमांडि प्यारो, गुणलनो भक्त ते ंडावो. १
 मन वाली काया गुणलने आपी, लेह न राणे कदापि. गुण. २
 गुणल विना भीणुं चित्त न गमतुं, गुण प्रेमे द्विल रमतुं. गुण. ३
 दोष ने गुणलनेवा तेथी जे न्यारो, श्रद्धा प्रेम अपारो. गुण. ४
 नाम ने इप प्रेमे गुणलने सोप्या, डैडामां छेत सायां व्याप्यां. गुण. ५
 गुणल परब्रह्म जेक स्वइपी, राणे न वात कंठ छुपी. गुण. ६
 सर्व समर्थु गुणलने कीधुं, लवतां अभृत पीधुं. गुण. ७
 गुणल करे कडे सत्यज माने, शंका न दोश मन आणे. गुण. ८
 लवतुं भरलु जेनुं गुणलना माटे, सेवा करे शिर साटे. गुण. ९
 गुणनी कृपा वलु भीणुं न छंछे, गुणल प्रेमने प्रीछे. गुण. १०
 सहगुरु प्रेममां धर्म ज. धारे, देहाध्यासने भारे. गुण. ११
 सुख दुःख इणं, गुणल यरणुंमां धारे, पकडी टेक न धारे. गुण. १२
 लोकापवाद निष्का घोणी जे पीतो, प्राणु पडे नहीं पडीतो. गुण. १३
 गुण कृपा तेड कीत प्रतिष्ठा, भीणुं गणे बूडविष्ठा. गुण. १४
 वेहागम सहु गुणल छे पोते, माने आतम ज्योते. गुण. १५
 भंडन भंडन तर्कनी यथा, गुणल विना सहु कथा. गुण. १६
 जेर पीधां जेणे गुणलना नामे, वैकुंठ मुकित ते पामे. गुण. १७
 गुणल सेवामां जेड भरेला, तेरा नछी तरेला. गुण. १८
 गुणल कथां वलु थाय न मुकित, प्रेम श्रद्धानी प्रतीति. गुण. १९
 बुद्धिसागरसहगुरु देवा, साची गुणनी सेवा. गुण. २०

(૨)

(૨)

ગુરૂ પ્રેમ.

વહેલાં વહેલાં કર્માન રહેશે, પરમગુરૂ શાતામાં રહેશે—એ શબ્દ.

શ્રી સદ્ગુરૂ જયકારી, પરમગુરૂ જગ જયકારી.

મહાવીરપદ અવતારી.....પરમ.

- દેખીને તુજ મુજ મન મોહું, પાપ સકલ ક્યું ધોયું. પરમ. ૧
- પટ્યકોમાં ગુરૂ નિહાળ્યા, તુમ સમ કોઈ ન બહાલા. પરમ. ૧
- ઝહહળ જ્યોતિ આનંદ દરિયા, અનંત નૂરથી ભરિયા. પરમ. ૨
- હૃદય મહેલમાં પ્રેમે પધાયો, શોક વિયોગ નિવાયો. પરમ. ૨
- બ્રહ્મગુફામાં ઝળહળ જ્યોતિ, દીઠતાં ઉતરી પનોતી. પરમ. ૩
- મુજ તુજ ભેદ ટળ્યા સવિકારા, તુમ સમ કોઈ ન ખ્યારા. પરમ. ૩
- અંતયોમી સહુ મુજ જાણો, મુજને હૃદયમાં આણો. પરમ. ૪
- અનંત શક્તિ છો આધારા, ધન્ય ધન્ય અવતારા. પરમ. ૪
- હું તું ભેદથી જેહ મરે છે, ભકત તે તુજને વરે છે. પરમ. ૫
- તમ માટે જેહ જીવણુ ધારે, સંકટથી નહીં હારે. પરમ. ૫
- તેહના બેલી ગુરૂ છેલ્લી વારે, આવંતા અટ બહારે. પરમ. ૬
- ગુરૂ પ્રેમે મનડું નિજ વાળે, તેને ન ભય કોઈ કાળે. પરમ. ૬
- સાચો ગુરૂનો બન્યો વિશ્વાસી, તેને ન આવે ઉદાસી. પરમ. ૭
- મરતાં પહેલાં મરે ગુરૂમાટે, બેસે ગુરૂની તે પાટે. પરમ. ૭
- હજીન નિન્દક પાપને બહારે, ઠરતા નહીં એક ઠારે. પરમ. ૮
- ગુરૂ વણ મુકિત નહીં કોઈ કાલે, બાળે કોઈ ન આલે. પરમ. ૮
- તારામાં સાચી છે પ્રતીતિ, એજ છે તપ જપ નીતિ. પરમ. ૯
- તહારા વણ ન ગમે મુજ કોઈ, બેધ રહ્યો બેધ બેધ. પરમ. ૯
- નશુરા ગુરૂદ્રોહી રહે આધા, નિર્લજ નક્કટ નાગા. પરમ. ૧૦
- તુજથી દિલડું મજ્યું સહુ વાતે, મળિયા છો ધાતોધાતે. પરમ. ૧૦
- લોકલાજ મયાંદા છંડી, તુજ પ્રીતિ રહ મંડી. પરમ. ૧૧
- ખુદ્ધિસાગર દીનદયાળા, ગુરૂ સદા મુજ બહાલા. પરમ. ૧૧

(૩)

ગુરૂ ગરબો.

સખીઓ સાચા પ્રેમે સદ્ગુરૂ ગુણને ગાઇએરે;
ગુરૂના ભક્તો શિષ્યોને ભક્તિથી વધાઇએરે.

ગુરૂ પ્રેમી ખનીને રહે, ગુરૂદાસનો ઠાસ;
ગુરૂ સેવામાં રાજી નિત્ય, રહે કદિ ન ઉઠાસ.

કીર્તિ અપકીર્તિમાં મન જેવું વતે નહીંરે,
ગુરૂજી જીવાડયા પ્રેમી ભક્તો જીવે સહીરે;
જડના આરોપી કીર્ત્યાદિક નહિ નિજરૂપ,
જેવું માને ગુરૂના ભક્તો સત્ય સ્વરૂપ; સખીઓ. ૧

તન મન ધન સ્વાર્પણ કરી, ધારે ગુરૂ વિશ્વાસ;
ભરમાયે ભરમાય નહીં, ઈદ્રાદિકથી ખાસ.

સદ્ગુરૂ સેવામાંથી વત તપ જપ માને સહુરે,
દિલમાં ગુરૂની પ્રીતિ વણ નહીં કે ખીણું રહુરે;
એવા ગુરૂવું નિશ્ચય અનંત અનાદિ રૂપ,
બાકી આઠ કમંવું દૃશ્યાદિક સ્વરૂપ; સખીઓ. ૨

ગુરૂ કૃપા વણ વિશ્વમાં, ગણે નહીં કંઈ સાર;
પટે ન પાછો પ્રેમથી, દુઃખ પટે જો અપાર.

એવા ભક્તો ગુરૂ મહાશીરપદને વેગે વરેરે,
ડગલે ડગલે ગુરૂ પાસે જતાં પાપો હરેરે;
ડગલે ડગલે ધ્યાન સમાધિ સુખને પાય,
જેને નામ રૂપનો મોહ નહીં મનમાંધ,
જેને પ્રતિબધ નહીં ગુરૂ વણ ખીજે કયાંય. સખીઓ. ૩

અળહળ જ્યોતે અળહળે, ગુરૂજી પ્રહ્લ સ્વરૂપ;
નિરાકાર સાકાર છે, ગુરૂજી રૂપારૂપ.

(૪)

કર્મની પ્રકૃતિથી સફ્ફગુરુને નવ દેખીએરે,
પ્રકૃતિ, ગુરુ જેમાં સૌન્દર્ય સદા ઘટ પેખીએરે;
જેમાં એકપણું સત્તાએ ઓઘે જોય,
પૂર્ણ બ્રહ્મસ્વરૂપે ગુરુનું સહુ અવલોચ. સખીઓ. ૪

પૂર્ણ પ્રેમી નિશ્ચય બન્યો, સફ્ફગુરુનો નિર્ધાર;
સહુ સાધન તેનાં સધ્યાં, થયો સિદ્ધ જયકાર.

ગુરુના પ્રેમીઓને ભય ને દોષ નહીં કર્યોરે,
જેના દિલમાં પરમેશ્વર મહા ગુરુજી વસ્યોરે;
કર્મની લીલાઓ સહુ આત્મ શક્તિ સહકાર,
જ્ઞાની ગુરુબક્તોને આત્મોન્નતિ હિતકાર. સખીઓ. ૫

સુકિત પગથીયાં પર ચઢે, પડે ન પાછો ભકત;
પહવાના સાધન વિષે, ચઢતા રહે સશકત.

એવા ગુરુના ભકતો મહાવીરરૂપે થઈ રહેરે,
જ્ઞાતા જ્ઞેય સ્વરૂપી પૂર્ણાનંદી પદ લહેરે;
ગુરુના પ્રેમી થાવું નથી બાલનો ખેલ,
ઉલટી નહીએ તરવું જેવું છે મુશ્કેલ
પરીક્ષા ડગલે ડગલે શંકાથી વિષુસાય,
કેાઈક સંસ્કારી પ્રેમી જનથી ઉગરાય. સખીઓ. ૬

તકં નિવાહ પરપરા, શાઓથી ન પમાય;
લક્ષણ અપલક્ષણ સહુ, તેની જે નહીં માંદા.

ગુરુની સાથે પ્રકૃતિ ખેલો ખેલી રહીરે,
તો પણ નિઃસંગી કર્મોત્તીત જ્ઞાની તે સહીરે,
પ્રેમપ્રતીતે સફ્ફગુરુ મળતા આપોઆપ,
આનંદ ઉદ્ભવે તેનું થાય ન કલ્પિયે માપ;
બુદ્ધિસાગર સફ્ફગુરુ મળિયા પૂર્ણ હજૂર,
અળહળ ચિદાનંદ જેવું છે સઘળે નૂર. સખીઓ. ૭

(૧)

(૪)

ગુરુભક્તિ.

શિવ જન્મત સિર સોભતાં—એ રામ.

- ગુરુની ભક્તિ છે દોહિલી, પામે સંસ્કારી જન;
કમલની રવિ સાથે પ્રીતડી, ઠીઠાં ઉલ્લસે રે મન. ગુરુ. ૧
- પોયણી ચંદ્ર પ્રકાશતાં, ખીલે છે સહુ અંગ;
સહુગુરુ નામ સંભારતાં, આનંદ પ્રગટે ઉમંગ. ગુરુ. ૨
- જૂખ્યા જે ગુરુ પ્રેમના, કરતા સ્વાથનો ત્યાગ,
તરફ્યા જે ગુરુ પ્રેમના, તેનો ખીજે ન રાગ. ગુરુ. ૩
- સહુગુરુ પ્રેમની આગળે, કીર્તિ ધન મન સુખ;
નાક મેલ પેરે માનતો, દેખે જડમાંડી દુઃખ. ગુરુ. ૪
- સહુગુરુ ધર્યાંનુસાર જે, વતાવે મન કાંચ;
ધડપર શીર ન જેહવું; ગુરુ વણ ધર્યે ન કાંચ. ગુરુ. ૫
- આલે સહુગુરુ પાછળે, સાચો ધારી વિશ્વાસ;
પ્રાણ પડે પણ ભક્તિથી, પાછો પડતો ન ખાસ. ગુરુ. ૬
- દુનિયા દિવાની જે જે કહે; તેમાં રાખે ન ચિત્ત;
આરે છેડે રે છૂટકો, સહુગુરુ પ્રેમી પવિત્ર. ગુરુ. ૭
- શિવ સાધન લખ કોડીઓ, ગુરુ ભક્તિવણ ફાક;
કોલે નહીં દુષ્ટલોકથી, પાડે નિન્હાની પોક. ગુરુ. ૮
- જેમ જેમ દુર્જન નિન્હકો, ગુરુજીની સામા રે થાય;
તેમ તેમ સહુગુરુ પ્રેમીઓ, ગુરુ પ્રીતિમાં સમાય. ગુરુ. ૯
- ગુરુના દુસ્મન લોકની, સ્હામે થઈને રે ઠંડ;
સહુગુરુ સેવા એ મોટકી, દુસ્મન હણતો પ્રચંડ. ગુરુ. ૧૦
- ગુરુની ભક્તિથી જે કરે, તેમાં લેશ વ દોષ;
સહુગુરુ પ્રેમથી સંપળે, સુકિત સાધન પોષ. ગુરુ. ૧૧

(૬)

સહશુર સૈવામાં જે વરે, જે જે કાર્યો કરાય;
 પુણ્ય ખંધ અને નિર્જરા, શુરવણ મુક્તિ ન ક્યાંય. શુર. ૧૨
 તપવ્રત કષ્ટાનુષ્ઠાન જે, શુર ભક્તિવણ દેાક;
 શુરસેવામાંહે સહુ રહ્યું, પાડે નાસ્તિક પોક. શુર. ૧૩
 વેદાગમથી રે મોટકા, ઝાલો સહુશુર હાથ;
 મુદ્ધિસાગર સહુશુર, પામી થઇયો સનાથ. શુર. ૧૪

(૫)

સહુશુરધ્વજા.

કથાસિ.

શુભોમી વા અશુભોની, ઉઠે જે કલ્પનાઓ સહુ;
 શુરો ! ! ! તેથી તમે ન્યારા, અમોએ પૂર્ણ નિર્ધોયાં. ૧
 ભલે હો વેષ ત્હોયે શુ ? કદિ ના હોય ત્હોયે શુ ?
 અસતમાં સત નથી ક્યારે, શુર સત છે અમે માન્યા. ૨
 ભલે વ્રત હોય ત્હોયે શુ ? ભલે વ્રત નહોય ત્હોયે શુ ?
 ગમે તેવી અવસ્થામાં, અમારા છે શુર પ્યારા. ૩
 અમારા જ્ઞાનદાતાની, નથી કેા વિશ્વમાં તોલે;
 કરેલો પ્રેમ ના છૂટે, દિવાની દુનિયા બાલે. ૪
 શુરો તમને સમર્પણ છે, અમારું સહુ કર્યું કીધું;
 ભલી શુરી અવસ્થામાં, શરણ ત્હારું સદા લીધું. ૫
 ત્હને જે યોગ્ય લાગે તે, અમારું સર્વ કર પ્રેમે;
 કૃપા ત્હારી વિના બીજું, અમે ના ઇચ્છીએ ક્યેમે. ૬
 તમારા દુશ્મનો જે જે, અમારા દુશ્મનો તે તે;
 તમારા તે અમારા છે, અમારા પ્રેમ પ્યારા છે. ૭
 તમારા વણ નહીં ઇચ્છું, ભલે હો દેવ કે દેવી;
 ભલે હો આગમો વેદી, અમારી માન્યતા એવી. ૮

(૭)

તમે જે જે કહો તે તે, અમે કરશું વિના યોક્ષે;	
ઇસારે સર્વ સમજીને, પ્રવર્તીશું રહી મૈને.	૬
ગુરૂ વણ કે નથી તરક. અમારા ચિત્તમાં ભાસ્યો;	
નથી કંઈ તર્કની ચર્ચા, અમારો એજ વિશ્વાસો.	૧૦
સદેહી પ્રદ્મ છે પૂરા, નથી કોઈ અન્યની પરવા;	
સકળ રૂપે તમે છો જી, કહોને અન્ય શું ? વરવા.	૧૧
ગુરૂ મહાવીર છે દેવા, અલેદે શુદ્ધસત્તાએ,	
ખહિરંતર ગુરૂજી છે. સકળ શક્તિ મહત્તાએ.	૧૨
મળ્યા છે સદ્ગુરૂ પોતે, કયાં સધન હવે સજ્જાં;	
તમે માયા અને કાયા, કહોને અન્ય શાં ? ભજ્જાં.	૧૩
અમારી સર્વ વૃત્તિયો, રમે રાસો તમારાથી:	
સદા આનંદ રસ રૂપી, જીદા નહીં છો અમારાથી.	૧૪
સમાયું વિશ્વ તુજમાંહી, પ્રલોરંગે રહ્યા પાસે,	
પુદ્ગલયજ્ઞિ સદ્ગુરૂ ંહાલા, મળ્યા છે પૂર્ણ વિશ્વાસે.	૧૫

(૬)

પત્રર તિથિની ગહુંડી.

આવો આવો યશોદાના કંત મુજ ઘર આવોરે એ રાગ.

શુભ પડવાના દિન પ્રેમથી ગુરૂ પાસે રે,	
આવો ને નરને નાર હર્ષોદ્વાસે રે;	
ભકિત ભાવનાંસારાં પુષ્પથી ગુરૂ પૂજે રે,	
જગમાં તાન્ક ગુરૂદેવ જાણુ ન હજે રે.	પડવા. ૧
ખીજ દીને ગુરૂની બુદ્ધિ ઘટમાં રાખો રે,	
ગુરૂ પ્રેમામૃત પકવાન્ત હેતે આખો રે;	
સદ્ગુરૂની સાથ અલેદ ભાવે રહીએ રે,	
દેવો ને દેવીઓ સર્વે ગુરૂમાં લહીએ રે.	પડવા. ૨

(૧૮)

ત્રીજે દિને ત્રણ તત્વને દિલધારી રે, આતમ પરમાતમ વિશ્વ ઐક્ય સુધારી રે. સદ્ગુરુમાંહી, તત્ત્વ ત્રણ સમાયાં રે, જ્યાં વિશુદ્ધ પ્રેમ પ્રકાશ ત્યાં તે આયાં રે.	પડવા. ૩
ચોથે બુદ્ધિના પ્રકાર ચારને ધારો રે; ગુરુ વિનયે પ્રકટે સર્વ જ્ઞાન પ્રકારો રે; પાંચમે છે જ્ઞાનના ભેદ પાંચે પ્રકારો રે, આતમ ગુરુ જ્ઞાન સ્વરૂપ છે વિશ્વાસો રે.	પડવા. ૪
છઠ્ઠે કારકનાં પટ્ટચક્રને દિલ વરીએ રે, પટ્ટકોણ ચંત્રના ચક્રને મન ધરીએ રે; પટ્ટગુણહાનિના ભાગને ઘટ સ્મરીએ રે, કર્તાદિક આપો આપને ઉદ્ધરીએ રે.	પડવા. ૫
સાતમે જ્યાં સાત પ્રકાર યોગનાં સ્થાનો રે, ગુરુ કૃપા થકી કોઈ ભેદ રહે નહિ છાનો રે; આઠમને શુભાદિન આઠ સિદ્ધિને વરીએ રે, નવ ઋદ્ધિ નવમે દિન ઘટમાં ભરીએ રે.	પડવા. ૬
નવધા છે ભક્તિ પ્રકાર ગુરુથી કરીએ રે, ક્ષાયિક નવલગ્નિ સ્વરૂપ ઘટમાં ધરીએ રે; દશમે છે સત્ય મહાત્મ દશધા સમજોરે, નવનવલા ગુરુથી ખેલ કરી ઘટ રમજો રે.	પડવા. ૭
ગુરુથી જો લગની પ્રેમની ઘટ લાગે રે, અંતરમાં મહાવીર બ્રહ્મ ભાવથી જાગે રે; શ્રાવકના છે અગિઆર પ્રતિમા ભેદો રે, ગુરુ પ્રેમ ભાવના યોગ હોય અભેદો રે.	પડવા. ૮
ગુનિ વરની પ્રતિમા ભેદ બારને વરીએ રે, સહુ ભેદોમાંહિ અભેદ ગુરુજી સ્મરીએ રે; અલિનવ સહુ છે પર્યાય ક્ષણ ક્ષણ પ્રગટે રે, જેનો છે ક્ષણમાં ઉત્પાદ તેહિજ વિષટે રે.	પડવા. ૯

(૯)

સહ્યુર સાથે અલેહભાવથી રહેવું રે,
 જીતીને કાષ્ટિક તેર શિવ સુંખ લેવું રે;
 દુશ્મન જીતે નૈન આચો યોગીરે;
 ગુરૂ પ્રેમી થઈને યોગી થાતો ભોગીરે. ૫૩વા. ૯
 ચઉદશ વિદ્યા સાર ચઉદશે લહીએરે,
 ગુરૂને નિજ ઘટની સાથ નિશ્ચય વહીએરે;
 તત નિયમ આચાર વેષથી ન્યારારે,
 નિશ્ચય પરિણામી સ્વભાવ ગુરૂ અવતારારે. ૫૩વા. ૧૦
 ગુરૂ દેવોને દેવતા સહુ જગમાંરે,
 પરિણામ્યા પ્રેમે સહ્યુર રગ રગમાંરે,
 પૂષ્ટિમાદિન યોગ પન્નર ભેદેરે,
 આંતરને બાહ્ય સ્વરૂપ ગુરૂજી વેદેરે. ૫૩વા. ૧૧
 યોગ અસંખ્યપ્રભેદ ગુરૂમાં સમાયારે,
 ભક્તોએ ગુરૂની મહેરથી તે પાચારે,
 પન્નર તિથિએ પ્રેમથી ગુરૂ ગાચારે;
 ગુરૂ આંતર બાહ્ય એ ભેદ પ્રેમે ધ્યાચારે. ૫૩વા. ૧૨
 શ્રી સહ્યુરની સાથ નિશ્ચય રહીએરે,
 દુનિયાને મૂકી દૂર સાચું લહીએરે;
 પુદ્ગિસાગર સત્ય સહ્યુર વચ્ચારે,
 પ્રગટયા ઘટ યરમાનંદ હર્ષના દરિયારે. ૫૩વા. ૧૩

(૭)

સદ્ગુરુસેવા.

સગુણા સનેહા સાહેબ જહેલે પધારે—એ રાગ.
 સહ્યુર કીધા માથે શ્રદ્ધાએ જેલું, દુઃખનો નાશ કીધો તેલું,
 સગુરા જન જ્ઞાનને પામે, સગુરા ઠરે નહીં ઠામે..... સગુરા. ૧
 ગુરૂ કર્યો વણ જ્ઞાન ન આવે, વેદાગમ સહુ પુરાણ ગાવે;
 સેવા વિના દિલ શુદ્ધિ ન થાવે, પ્રેમથી દોષ પાપ જાવે. સગુરા. ૨

૨

(૧૦)

મહાવીર બ્રહ્મ ને સદ્ગુરૂ એકચે, જ્ઞાનદાયક ગુરૂ પ્રભુ એક ટેકે;
 આતમને જડતરન વિવેકે, નિશ્ચય પ્રેમની નેકે. સગુરા. ૩
 વેદાગમ અન્ય ગુરૂને ન પહોંચે, સદ્ગુરૂ છે સહુ જ્ઞાનની ટોચે;
 મળે ન સદ્ગુરૂ તકથી શોચે, ગુરૂજી મળે છે પ્રેમ ખાચે. સગુરા. ૪
 માથુ ઉતારી ગુરૂ આગળ મૂકે, સેવામાં કોઈ વાતે ક્યારે ન ચૂકે,
 ગંભીર થાય ખોટી વાત ન કુંકે; ગુરૂના વિચારમાંહી ગૂંકે. સગુરા. ૫
 ગુરૂનો હુકમ શિર સાટે જે પાળે, સદ્ગુરૂ બોધ પામી દુર્ગુણ ખાળે;
 નગુરા નારિતક જન સોખત ટાળે, સદ્ગુરૂમાં પ્રેમ વાળે. સગુરા. ૬
 ગુરૂની નિંદા નહીં સુણેરે કાને, સદ્ગુરૂ એકજ નિશ્ચય માને;
 મરી મથેરે ગુરૂ સેવાના ટાણે, શિષ્યના ધર્મને જાણે.... સગુરા. ૭
 સદ્ગુરૂ ભક્તિમાં ઉતરીયા ઉંડા, ભક્તોને શિષ્ય જીવ્યા મર્યા તે રૂંડા;
 વિનય હીન સંશયાળુ છે ફૂંડા, ક્ષણિક ચિત્ત ભૂત ભૂંડા. સગુરા. ૮
 હનુમંત જેવા બની સેવા જે સારે, ગુરૂનાં કાજ સહુ પાર ઉતારે.
 પ્રતિજ્ઞા ટેક કોઈ કાળે ન હારે, વિશ્વાસ છોડે ન ક્યારે. સગુરા. ૯
 સગુરાની બહારે દેવ દેવીઓ આવે, આતમજ્ઞાન દિલ સહેજેરે પાવે;
 મુક્તિમાં જતાં યમ આવડા ન આવે, સદ્ગુરૂ પ્રેમના દાવે. સગુરા. ૧૦
 દોષને ગુણ, દષ્ટિ સુષ્ટિ સ્વભાવે, ગુરૂમાં કર્મનો ભાવ ન લાવે;
 ખુદ્ધિસાગર ગુરૂ કીધા છે ભાવે, અનંત સુખ પ્રેમ દાવે. સગુરા. ૧૧

(૮)

ગુરુસ્ત્રીકાર.

સુગુણ સનેહા સાહેબ મેલે પધારો—એ રાગ.

ગુરૂજી કર્યા માથે મોંઘારે મોલે,
 આવે ન કોઈ ગુરૂતોલે;
 ગુરૂજી મારા પ્રાણથી પ્યારાં,
 આતમના આધારાં ગુરૂજી.

(૧૧)

- જ્યાં ત્યાં ગુરૂ ભારા નયનેરે આવે,
ગુરૂલકિત મન ભાવે.....ગુરૂ.
મનડું રંગાયું તારા તેજમાં વહાલા,
ઝળહળ જ્યોતિ નૂર લાલા. ગુરૂ. ૧
- દુનિયાનાં ઝેર ઘોળી ઘોળીને પીધાં,
નિર્ભય ચિત્ત સત્ય સિધ્ધ્યાં;.....ગુરૂ.
મનડું મસ્તાની થયું મહાજનિયા જેવું,
અપયશ યશ સહુ સહેવું. ગુરૂ. ૨
- દુનિયા દિવાની આડું અવળું રે જોલે,
તો પણ ચિત્ત નહીં ઝોલે;.....ગુરૂ.
બળીને ચિતામાં પાછા જેવું ઉગરવું,
તેવું ગુરૂ પદ વરવું. ગુરૂ. ૩
- પહેલા મરીને પછી સજીવન થાવા,
ગુરૂ કયાં શિર ચાવા;.....ગુરૂ.
ગુરૂ આગળ તનઘન સહુ ખોટાં,
ગુરૂનાં જ્ઞાન મન મોટાં. ગુરૂ. ૪
- કોની તાકાત ગુરૂ પાસેરે આવે,
પ્રેમીના મન ગુરૂ આવે;.....ગુરૂ.
નામને રૂપ હોમી પહેલાંરે મરવું,
ગુરૂરૂપ થઈને ઉગરવું. ગુરૂ. ૫
- મરેલી દુનિયામાં સહુગુરૂ ભકતો,
જીવે છે પ્રેમથી સશક્તો;—.....ગુરૂ.
ગુરૂના જીવાડયા મરી જાય ન ક્યારે,
ગુરૂ કૃપાથી ઉગારે. ગુરૂ. ૬
- સગુરાને દેવદેવી જમડા ન રોકે,
જ્યાં ત્યાં જાતાં ન કોઈ ટોકે;.....ગુરૂ.
ગુરૂ વિનાનું સ્વર્ગ નકંના જેવું,
ગુરૂ વિના ન લેવું દેવું. ગુરૂ. ૭

(૧૨)

ગુરૂની સેવા વિના કામ ન નાસે,
આતમવીર તેજે ભાસે;.....ગુરૂ.
રાઈ રાઈને ગુરૂ પ્રેમે મર્યા જે,
ભવસાગરને તર્યા તે.

ગુરૂ. ૮

નગુરાને દૂર ગુરૂ દૂરના દૂરે,
ભકતોની પાસે નિત્ય રહેવે હંભુરે;.....ગુરૂ.
ગુરૂના નિન્દક દ્રેષી ગુરૂને ભાંડે,
તેઓની આંખે દોષ આવે છે આંડે.

ગુરૂ. ૯

દેવની કૌટિ કદિ ભરમાવા આવે,
ગુરૂમાંહિ શંકા ન થાવે;.....ગુરૂ.
ખ્યારા ચિદાનંદ ગુરૂજી વિલાસી,
રોમ રોમે બહુ વિશ્વાસી.

ગુરૂ. ૧૦

ગુરૂની કૃપાએ અરજીવા બનીશું,
સેવામાં સર્વ ગણીશું;.....ગુરૂ.
જે જે ખ્યારું તે ગુરૂ આગળ ધરશું,
ગુરૂની ઈચ્છા અનુસરશું

ગુરૂ. ૧૧

મનહું મારીને મંડહું થઈ જગ જગે
જીવે આતમ ગુરૂ રાગે;.....ગુરૂ.
ગુરૂથી અલેદ પ્રેમે સાચીરે ભકિત,
પ્રગટે અનંત ગુણ શકિત.

ગુરૂ. ૧૨

સહુગુરૂ નામરૂપ પોતાનાં માની,
ભકિત કરે તે મઝની;.....ગુરૂ.
બુદ્ધિસાગરગુરૂ શિરપર ગાજે,
જય હંકો જગ વાજે.

ગુરૂ. ૧૩

(૧૩)

(૯)

ગુરૂ પાસે આવવાનું આમંત્રણ.

આવજો આવજો આવજોરે, ંહાલાં ગુરૂની પાસ ંટ આવજો,
લાવજો લાવજો લાવજોરે, ગુરૂ ભક્તોને સાથમાં લાવજો.

પરમ ધ્રુવ મહાવીર ગુરૂમાં, સત્ય જીવન સમજાવજોરે.... ંહાલાં
પ્રેમના ખ્યાલા ભરી ભરી પીવા, વિશ્વને પાઠ જીવાડજોરે. ંહાલાં. ૧
મયાં પહેલાં નિજ સ્નાન કરીને, મોહની ખાંખ ઉડાવજોરે. ંહાલાં. ૨
દુનિયાની લાભભય દૂર કરીને, મરણિયાં થઈને પધારજોરે. ંહાલાં. ૩
મારવા આવે દુર્ભન દુર્બટો, તેઓને ંટ સંહારજોરે. ંહાલાં. ૪
પોતાનું સર્વે ભૂહી જઈને, ગુરૂને યાદ ંક લાવજોરે. ંહાલાં. ૫
શુદ્ધ પ્રેમના પૂર્ણ નશામાં, ચક્રચૂર મરત સુહાવજોરે. ંહાલાં ૬
જ્યાં ન પહોંચે સંસારિયાં ભૂલ્યાં; ંહાલા ત્યાં વેગે આવજોરે. ંહાલાં ૭
નાત ને ભત નહીં લિંગને ભાતિ, ભાન ન રથૂલનું લાવજોરે. ંહાલાં ૮
ચેજો રેનારાંને ખહુ સગે, હસતાં જનોને હસાવજોરે. ંહાલાં ૯
દુનિયા જનની અવળી વાટે, વિશ્વાસીને વાળજોરે. ંહાલાં ૧૦
જાઘળાં વિષ પીવાને શરા, નિશ્ચય કરીને મહાલજોરે. ંહાલાં ૧૧
નામરૂપની મમતા અહંતા, ઉઘાડે છેગે ખાળજોરે. ંહાલાં ૧૨
અનાઘનંત સફગુરૂમય જીવન; આતમમાંહિ નિહાળજોરે. ંહાલાં ૧૩
સાહિસાંત જડ સહુ પચાંચો, આગ્રહ બુદ્ધિને ખાળજોરે. ંહાલાં ૧૪
વેષ ક્રિયાચાર નિયમ વ્રતોથી, ગુરૂજી જૂઠા લાળજોરે. ંહાલાં ૧૫
અરસપરસમાં આતમ સફગુરૂ, દેખીને સહુને દેખાડજોરે. ંહાલાં ૧૬
ભકિત રસીલા બનીને પ્રેમે, નિશ્ચિન ગુરૂને ગાવજોરે. ંહાલાં ૧૭
બુદ્ધિસાગર સફગુરૂ સગે, આનંદ પી જગ પાવજોરે. ંહાલાં ૧૮

(૧૪)

(૧૦)

ગુરુરસિક.

રસિયા આવજોરે રંગે એ રાખે.

- ગુરના કેઇકરે રસિયા, જેના મનમાં ગુરુ વસિયા ગુર. ૧
- ગુરની ધાતોરે ધાતે, મળી રહે વળી વાતો વાતો. ગુર. ૧
- સ્વારથ સઘળારે ત્યાગી, થાય ગુરનો સાચો રાગી.
- ગુર રૂપ થે ને રે ગુર સેવે, ગુરને મનનું સઘળું કહેવે. ગુર. ૨
- લેહ ન રાખેરે ક્યારે, કાર્ય કરે ગુરનાં બહુ ભારે; ગુર.
- રાગ ન હળદરિયો રાખે, ચોલ મળઠ રાગે સુખ આખે. ગુર. ૩
- ગુરને કરતો રે આવા; કરી પ્રશંસા પ્રેમ સ્વભાવા; ગુર.
- ગુરનું કહેવું રે સાચું; મનમાં કાંય ન માને કાચું. ગુર. ૪
- ગુરકુલવાસેરે વસતા, સંકટ પડતાં દૂર ન ખસતા; ગુર.
- આણા પામીને સહુ કરતા, કાર્યો કરતાં સહેજે મરતા. ગુર. ૫
- નિજની કીર્તિ રે ન ઇન્છે, ગુરથી નામ ન બુદ્ધ વંછે, ગુર.
- નામ ગુરનું રે જપતા, ભરમાવ્યા નહિ ધીજે ભમતા. ગુર. ૬
- મંભીર જ્ઞાનીરે શુભ, સહુ વાતે ગુરભકતો પૂરા; ગુર.
- ગુરની સેવારે સારે, શિષ્યોની મુકિત ગુણધારે. ગુર. ૭
- સ્વ સમાયુ રે ગુરચરણે, શકિતયો પ્રગટે ગુરશરણે; ગુર.
- અદ્વૈતપ્રેમે રે રહેતો, ઉપાલંભ ગુરના સહુ રહેતો. ગુર. ૮
- ગુરની સાથે રે રંગે, રહેતા આનંદભાષ ઉમંગે ગુર.
- સદ્ગુર રાગીરે તરિયા, બુદ્ધિસાગર સદ્ગુર વરિયા. ગુર. ૯

(૧૫)

(૧૬)

કલિયુગમાં ગુરુપ્રેમ

અહીં સાહેલી ગુરુવાણી સાંભળવા ઉભી :રહેને—એ શબ્દ.

- કલિકાલ વિષે ગુરુભક્તિથી શક્તિ મઝાની નીપજે,
 ગુરુ પ્રેમથકી નરનારીમાં યોગો સર્વે સંપજે;
 ગુરુપ્રેમે દોષો સહુ નાસે, ગુરુપર સાચા બહુ વિશ્વાસે;
 ગુરુપ્રેમવડે નિશદ્દિન પાસે. કલિ. ૧
- સહુ તીરથરાજ ગુરુ તાજ, ગુરુની સઘળી જગમાં માજ;
 ગુરુભકતો ભકતો છે સાજ. કલિ. ૨
- ગુરુ ભજતા લોકો જે ભાવે, તે ભાવે ગુરુ મળતા દાવે,
 નિજભાવ પ્રમાણે ક્ષણ પાવે. કલિ. ૩
- જડ ચિંતામણિ ક્ષણને આપે, તો ચેતન ગુરુ શું નહિ આપે;
 ગુરુ મહાવીર ઘટ ઘટમાં વ્યાપે. કલિ. ૪
- બોલતાં સહુગુરુને ભજીએ, સમક્રિતદાયક ગુરુને યજીએ;
 પડીએ નહી તર્કતણા કજીએ. કલિ. ૫
- સાકાર ગુરુ બહુ ઉપકારી, સેવો પ્રેમે નર ને નારી,
 ગુરુપ્રીતિ સહુ ક્ષણ દેનારી. કલિ. ૬
- ગુરુ પ્રેમીને ગુણ દેખાતા, ગુરુબ્રહ્મ સ્વરૂપે સમજાતા;
 નાસ્તિક મૂઠો બહુ અટવાતા. કલિ. ૭
- ગુરુ રાગીની દષ્ટિ ખીલે, તેથી તે ગુરુ મહિમા ઝીલે;
 તે મિથ્યા દષ્ટિને પીલે. કલિ. ૮
- સહુગુણો તે ગુણરૂપે ભાસે, ગુરુરાગીને શુભ ઉલ્લાસે;
 ગુરુ બાહિર અંતર છે પાસે. કલિ. ૯
- ગુણને દોષો દુર્જન પેખે, ગુરુ રાગીને તે ગુણ લેખે;
 નિજ દષ્ટિ તેવું તે દેખે. કલિ. ૧૦
- ગુરુમાં નહીં કર્મપણું દેખે, ગુરુ પરબ્રહ્મ વીરને પેખે;
 આવે નહિ ગુણ ગણતાં લેખે. કલિ. ૧૧

(૧૬)

- ન્યાં ગુણ ત્યાં દોષ અપેક્ષાએ, નિજ દષ્ટિ અનુસારે શાએ;
બન્ને દષ્ટિ સુષ્ટિ ન્યાયે. કલિ. ૧૨
- મકૃતિ ગુરૂની છે માયા, સહુ કર્મ મકૃતિ પડછાયા;
ગુરૂ અદ્વૈત પ્રેમે સમજાયા. કલિ. ૧૩
- ગુરૂની ગુરૂતા સહુ વિશ્વવિષે, શક્તિ રસમાં રસતી જ દિસે;
ગુરૂ મહાવીર જગમાંહિ વિલસે. કલિ. ૧૪
- ગુરૂ ઉપશમ ક્ષયોપશમ ભાવે, ક્ષાયિક ભાવે ઘટમાં આવે,
ઉપકારી કર્મોદય ઢાવે. કલિ. ૧૫
- આસવ તે સંવર રૂપ બને; ગુરૂ પ્રેમીના નહિ દોષ કને;
દોષો તે ગુણ ગણ રૂપ વળે. કલિ. ૧૬
- ગુરૂ દ્રવ્યભાવથી નિર્ધાયા, ગુરૂ ગુણ કર્મો સુખની છાયા;
બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ પાયા. કલિ. ૧૭

(૧૨)

અયોગ્ય એવા ભક્તોનાં લક્ષણ.

સુનિવર સંયમમાં રમતા એ રાગ.

- બને નહીં ભક્તો અહો એવા, જેહ સમજે નહીં સદ્ગુરૂદેવા. બને.
સ્વારથના જે થયા રસિયા, જ્ઞાનથકી દ્વરે ખસિયા;
ગુરૂકુલથથી દ્વરે વસિયા. ગણો. ૧
- સદ્ગુરૂ પ્રત્યક્ષ નહિ જાણે, ઘેર પૂજે ભૂખને ટાણે;
ગુરૂ ઉપકારો નહીં દિલ આણે. ગણો. ૨
- જ્ઞાન વિનાનાજ ગમ્ભાર સમા, સદ્ગુરૂની નહીં અંશ તમા;
સમજે ન અનુભવ જ્ઞાન ગમા. ગણો. ૩
- ગુરૂ કરતાં ધરા નિજ ખહુ ઠહાલો, જેહ સ્વાર્થ થકી બનતો કાલો;
જેમ વાગે ખાલી ચણો કાલો. ગણો. ૪
- જે ગુરૂના આશય નહિ જાણે, ગુરૂલ' કર્મ જે નહીં માને,
અહતો અહંકાર તોફાને. ગણો. ૫

(૧૭)

શ્રિઆ દેતાં ખૂબ રીસાતો, વૈર ધરી રહ્યાઓ થાતો;	
હુઃખ તણા ખત્તા ખાતો,	ગણો. ૬
દેવાનું શીખ્યો જે વહેલું, દેવાનું શીખ્યો ન જે પહેલું.	
ખોલે વિવેક વિના ઘહેલું,	ગણો. ૭
જીવંતાં સહ્યુર નહિ પૂજે, સેવા ન કરવી મન સૂજે;	
કેધ કરી ચુરથી ઝૂંઝે,	ગણો. ૮
ભાવે ન સહ્યુરને વંદે, પાછળ સહ્યુરને નિંદે.	
ચાલે સદા નિજ સ્વચ્છંદે,	ગણો. ૯
સહ્યુરમાં હીનતા દેખે, નિજમાં પ્રભુતા બહુ યેખે.	
સહ્યુર શીખને ઉવેખે,	ગણો. ૧૦
સંકટમાં દૂરે નાસે, રહેતો ન સહ્યુર વિશ્વાસે.	
પાસે રહે પણ નહિ પાસે,	ગણો. ૧૧
કહેણી રહેણીએ એક નહીં, ધારે જીદાઈ ચુરથી સહી.	
શિષ્યપણું નહીં તેનું કહીં,	ગણો. ૧૨
મૂઠતણા નહિં ચુર થાવું, સમજીને સત્ય સમજાવું.	
બુદ્ધિસાગર ચુરને પાવું,	ગણો. ૧૩

(૧૩)

ગુરુસ્વીકાર.

બુનિવર સંયમમાં રમતા. એ રાગ.

ચુરજી કર્યું તવ શુભ શરણું, ભવસાગરમાંહીં તરણું;	
ખાવે ભલે દેહનું મરણું,	ચુર. ૧
મુજ મન તુમસમ કેધ નહીં, પ્રીતડી તુજથી ખાંધી સહી;	
તુજ સાથ સુરતા લાગી રહી,	ચુર. ૨
તુજ રાગે ખૂબ રંગાયો, સત્ય એક તું સમજાયો;	
મારે ન મન ધીજો ભાયો,	ચુર. ૩

(૧૮)

- જેવો તેવો ગુરો !!! છું ત્હારો, નિશ્ચય એક તું આધારો.
 સત્ય પ્રેમ લકતો પ્યારો, ગુરૂ. ૪
 એક મારી પ્રભો તું આશા, સત્ય ધર્મ દિલ વિશ્વાસા;
 વયો મોહન નિશ્ચય વાસા, ગુરૂ. ૫
 હુનિયા શુભાશુભ જે ધાર્યું, પરિભ્રામું તેમાં ન નિધાર્યું.
 તેવ રૂપ અરૂપ સ્વીકાર્યું, ગુરૂ. ૬
 તુજથી ગણું ન માફું ત્હારું, તન મન ધન તુજ પર વારું.
 તુજ પ્રેમે મૃત્યુ પણ સારું, ગુરૂ. ૭
 પરબ્રહ્મ મહાવીર ગુરૂ ંહાલા, એક પુરૂષ ઊ પુરાણા.
 અદ્વૈત પ્રેમથી સમબળણા, ગુરૂ. ૮
 હુનિયા પડે જો મુજ સામી, નહીં છોડું મુજ અંતર્યામી.
 ંહાલામાંહી ંહાલા સ્વામી, ગુરૂ. ૯
 જે જે કર્યું ને જે કરશો, સત્ય રૂપ નહીં કઈ ભેદ કશ્યો;
 અંતરમાં તું એક વશ્યો, ગુરૂ. ૧૦
 આનન્દ રસ સાગર દરિયા, બ્રહ્મ અનંત હૃદય ભરિયા;
 બુદ્ધિસાગર ગુરૂને વરિયા, ગુરૂ. ૧૧

(૧૪)

ગુરુ કૃપા પામવાની ભકિત.

- ગુરૂમાં પ્રભુને દેખો નરને નારીએ,
 ગુરૂ કૃપાથી જ્ઞાન પલકમાં થાય જો;
 ગુરૂકૃપાથી આતમ અનુભવ પામીએ,
 ગુરૂકૃપાથી સિદ્ધિ સત્ય પમાય જો ગુરૂ. ૧
 ગુરૂને દેખી નમીએ હસ્તને જોડીને,
 પાચે પડીએ લાવી સાચો પ્યાર જો;

(૧૯)

- આહરને સત્કારે ગુરને વધાવીએ,
મન માની સેવા કરીએ સુખકાર જો ગુર. ૨
- ગુરની વૈયાવચ્ચે નિશદિન રાચીએ,
ગુર આદેશે ધરીએ મન સંતોષ જો;
દ્રવ્ય ક્ષેત્રને કાલ ભાવથી વર્તીએ,
કરીએ આતમ જ્ઞાનાનન્દનો પોષ જો ગુર. ૩
- ગુર ઉઠતાં ઉભા થઈએ પ્રેમથી,
ગુર આવતાં હૃદયે ખડું સત્કાર જો;
ગુર ધંચાનુસારે કરીએ કાર્યને,
સહુમાં ગુરતા દેખીએ નર નાર જો ગુર. ૪
- ગુર વિશ્વાસે રહીએ શંકા ટાળીને,
ગુર ભક્તિનો કરીએ વિશ્વ પ્રચાર જો;
સાને સમજી મૌનપણે કર્મો કરો,
શંકાથી પડવાનું છે નિર્ધાર જો ગુર. ૬
- ગુર કહે તે કરીએ પૂરણ પ્રેમથી,
સમજ્યા વણ નહી અનુકરણ સુખકારજો;
નિજ આતમની કરીએ સાચી ઉન્નતિ
રીઝવશો સહગુરને નરને નાર જો ગુર. ૬
- ગુરની યાત્રા કરીએ સર્વ સમર્પણે,
ગુર હુકમથી કરીએ વિષનું પાન જો;
વિષ તે જ્યાં ગુરગમથી નિર્ધારીએ,
મસ્તકનાં દીજે સહગુરને દાન જો ગુર. ૭
- કહેણી કરતાં રહેણીમાં મરવું ભલું,
ઉલટી નહીએ ઉતરવાનું કામજો;
નામ રૂપને ભૂલી જગમાં જીવવું,
સકામથી ભાવે ચઢવું નિષ્કામ જો ગુર. ૮

(૨૦)

તાઠ તાપને ભૂખ તરશ્યાનાં સંકટો,
 વેડી ગુરૂના શિષ્યો થઈ નિર્ધારને;
 કર્મચોગી થઈ આગળ ચઢવું હોંશથી,
 તજવા પૂરાં કામતણા સંસ્કાર ને ગુરૂ. ૯
 ગુરૂપર શંકા કરીએ નહીં કોઈ જાતની,
 શંકા થાતાં કરીએ પુચ્છી નાશ ને;
 ગુરૂ રૂઠે તો પ્રભુ શરણુ નહિ આપતો,
 ગુરૂ તુક્યાથી મુક્તિની છે આશ ને ગુરૂ. ૧૦
 ગુરૂ રીઝેતો પ્રભુ રીઝયા મન માન ને,
 પ્રભુ ન આપે તે ગુરૂ આપે યેશ ને;
 જન્મ જરા ને મૃત્યુનાં દુઃખો ટળે,
 નાસે મોહાદિકના સર્વે કલેશ ને ગુરૂ. ૧૧
 આપ મતીલા નાસ્તિક શંકાળુજનો,
 શ્રદ્ધા ભક્તિ વણુ નહીં ગુરૂને પાય ને;
 ગુરૂ પ્રભુનો નિશ્ચય જેના મન થતો,
 ગુરૂ પ્રેમે તે ભક્તિ ભરે હરખાય ને ગુરૂ. ૧૨
 સદ્ગુરૂ સંગે રહીએ સાચા ભાવથી,
 કલિ કાલમાં સદ્ગુરૂ છે આધાર ને;
 પુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ કીધા ભાવથી,
 આનંદ દરિયા ઉલટયા અપરંપાર ને ગુરૂ. ૧૩

(૧૫)

ગુરૂપૂર્ણિમા પૂજા:

આષાઢી પુનમ દિન ગુરૂ પૂજા ભલી,
 કરીએ સાચા ભાવે નરને નાર ને;
 વેદ પૂરાણો આગમ સઘળાં ગાવતાં,
 ગુરૂ પૂજાનો મહિમા અપરંપાર ને આષાઢી ૯

(૨૧)

- તન મન ધનથી સદ્ગુરૂ પૂજા કીર્ણ્યે,
સન્તજનોની પૂજાથી શિવ થાય જો;
ગુરૂ દક્ષિણા દીજો પૂરણ પ્રેમથી,
સારિવક વૃત્તિ પ્રગટે ઘટ ઉભરાય જો. આ. ૨
- સદ્ગુરૂજના વેચાયા વેચાઈએ,
ભાવ પ્રમાણે થાતું ફલ નિર્ધાર જો;
સદ્ગુરૂ આશીષથી વંછિત સહુસંપજો,
આ ભવ પર ભવ ઉત્તમ શુભ અવતાર જો. આ. ૩
- સદ્ગુરૂ આપે તે નહિ આપી કે શકે,
દેવ દેવીઓ સદ્ગુરૂમાંહિ સમાય જો;
સહેજે આંતરડીથી આશીસ ઉઠતી,
ફળ્યા વિના તે રહે નહીં જગમાંહ્ય જો. આ. ૪
- ધર્મે સર્વ સમાતા ગુરૂની ભક્તિમાં,
ગુરૂ ભક્તિમાં સર્વ સમાતાં કાજ જો;
ગુરૂ ભક્તિમાં વ્રત તપ જપ યજ્ઞ અને,
સર્વ સમાતાં ઇન્દ્રાદિક પદરાજ જો. આ. ૫
- ગુરૂ પૂજા ભક્તિથી સહુ પાપો ટળે,
પરબ્રહ્મ મહાવીર પ્રભુ પ્રગટાય જો;
ગુરૂ બ્રહ્મ પૂજાથી કે અધિકું નહીં,
હરિ હર બ્રહ્મ જિનેશ્વર એવું ગાય જો. આ. ૬
- ગુરૂપૂજાથી ટળે અહંતા દુઃખડાં,
ગુરૂ હૃત્યાદિક પાપો સર્વ પલાય જો;
મરણ કાલમાં નિર્ભયલાસે આતમા,
ગુરૂના ભક્તો સેહેજે સ્વર્ગમાં જાય જો. આ. ૭
- જન્મંતા સદ્ગુરૂની પૂજા ભક્તિથી,
સકલ તીર્થ પૂજ્યાતું ફલ નિર્ધાર જો;
ગુરૂના ભક્તો જડવાદી જગ નહિ ખને,
એવો સદ્ગુરૂ ભક્તિનો આધાર જો. આ. ૮

(૨૨)

સર્વ મતાંતર છંડી સહુગુરુ આશરે
રહીએ કરીએ ગુરુ આજ્ઞાએ કામ ભે;
સહુગુરુ વચનો ઇશ્વર વાણી જાણીએ,
ગુરુની આગળ ખીજાનું શું નામ ભે.

આ. ૯

ગુરુ સેવાથી સહેજે જ્ઞાન જે સંપન્ને,
કોટિ શાસ્ત્રો ભણે પણ તેવું ન થાય ભે.
ખોલંતા સહુગુરુ પૂરણુ બ્રહ્મ છે,
સત્તાએ સમણ પૂજે સુખદાયભે.

આ. ૧૦

પૂર્ણ બ્રહ્મની કીજે ગુરુમાં ભાવના,
સર્વ શક્તિરૂપ વ્યાપક ગુરુ મહાવીર ભે;
સહુભાવે પ્રગટે પરબ્રહ્મ અનંત જે,
અનંત જ્યોતિ ઝળહળ નૂર છે ધીર ભે.

આ ૧૧

ઝળહળ અપરંપાર નૂર ગુરુ ઝળહળે,
ઉલટી આંખે દેખે સહુગુરુ ભકત ભે;
બુદ્ધિસાગર સહુગુરુ નિશ્ચય જાણિયા,
પૂર્ણ પ્રેમથી ભકત બન્યા આસકત ભે.

આ. ૧૨

(૧૬)

ગુરુ પર થયેલી પ્રેમદશા

પ્રેમ દશા કંઈ ન્યારી, ગુરુ પર પ્રેમ દશા કંઈ ન્યારી.
જાણે ન મૂઠ સંસારી,

ગુરુ પર.

ઘાયલ હૃદયને ઘાયલ જાણે, ભકિતનો રસ મહાભારી

ગુરુ.

તન ધન મન જડ સાઈને ખ્યાઈ, જાઉ ગુરુ પર વારી

ગુરુ. ૧ ॥

ગુરુ પ્રીતિ રસ ખ્યાલા પીધા. તેની જાઉ બલિહારી

ગુરુ.

પ્રેમની કિંમત પ્રેમી જ જાણે, જાણે ન અન્ય નર નારી ગુરુ. ॥ ૨ ॥

(૨૩)

સહયુગ્ પ્રેમ રસ આગળ રસ સહુ, શ્રીકકા પટે નિર્ધારી	ગુરુ.
પ્રેમ સૌન્દર્યને પ્રભુતા ગુરુમાં, દેખે છે કોઈ સંસ્કારી	ગુરુ. ॥ ૩ ॥
પ્રેમ રસ ઉઠ્યો ન વિશ્વે સમાતો, જાણે છે પ્રેમી અવતારી	ગુરુ.
પ્રેમ આગળ નહિ ધન તન કિંમત, પ્રેમ હૃદય જ્યકારી	ગુરુ. ૪
પ્રેમ રસમય સહુ વૃત્તિ સમાધિ, કલિયુગમાં ગુણકારી	ગુરુ.
પ્રેમી પરખતો સહયુગ્ મહિમા, વિક્ષેપ વૃત્તિ નિવારી	ગુરુ. ૫
ધંદ્રાદિક સઘળી પદવીઓ, પ્રેમી પામે ક્ષણવારી	ગુરુ.
પ્રેમની આગળ ધંદ્રાદિ પદવી, લાગે છે તુચ્છ ક્ષયવાળી	ગુરુ. ૬
પ્રેમની આંખો દિલસાં તન સહુ, જણાય છે નિર્ધારી	ગુરુ.
સહયુગ્ના પ્રેમી નર નારી, છુપ્યા રહે ન જરારી	ગુરુ. ॥ ૭ ॥
આનંદ ઉભરા પ્રગટે જ્યાં ત્યાં, ગુરુ પ્રેમે જ વિચારી	ગુરુ.
બુદ્ધિસાગર સહયુગ્ પ્રીતિ, એક છે આનંદકારી	ગુરુ. ૮

(૧૭)

ગુરુ પ્રેમી ભકતોનાં લક્ષણ.

જોખનિયાંની મોઝાં ફેાળાં, ભય તડાકા દેતી રે. એ રાગ.

ગુરુ પ્રેમી ભકતોનાં લક્ષણ, સાંભળલે નરનારી રે.	
સેવા કરવા શૂરાપૂરા, સમજણમાં ન અધૂરા રે.	ગુરુ ૧
કામવાસના જીતે જ્ઞાને, વિષય રાગ નહીં ધારે રે;	
આત્મસમી દુનિયાને ગણતા, સત્ય તત્ત્વ અવધારે રે.	ગુરુ. ૨
પરનારીને માત ગણીને, પર પુરુષને ભાઈરે;	
ચાલે નીતિ દિલમાં ધારી, થાતા દુઃખી સહાયી રે.	ગુરુ. ૩
કામ અને ગુરુ પ્રેમની વચ્ચે, અંતર મોટું જાણે રે;	
વ્યભિચારથી પ્રેમ જ જૂદો, નિશ્ચય મનમાં આણો રે.	ગુરુ. ૪
વિષય વાસના રાગ હણીને, વળતા સહયુગ્ વાટે રે;	
ફલિકાલમાં ત્યાગી ગુરુ પર, પ્રેમ ધરે શિર સાટે રે.	ગુરુ. ૫

(૨૪)

- સ્વપ્નવિષે વ્યભિચાર ન ઇચ્છે, મોહ વિકારો મારે રે;
સહશુરના પ્રેમી તે સાચા, વેદોદય સંહારે રે. ગુરુ. ૬
- પ્રેમ પ્રેમ જોલે સહુ દુનિયા, પ્રેમ સ્વરૂપ છે ન્યારું રે;
જડમાં સુખની બુદ્ધિ ન થાવે, ગુરુ બ્રહ્મ દિલ ખ્યારું રે. ગુરુ. ૭
- હાડ માંસને ચામડી રાગી, પશુઓ માનવરૂપે રે;
પ્રેમથકી લખ યોજન આઘા, સત્ય પ્રેમ નહિં છૂપે રે. ગુરુ. ૮
- વિષય વાસના જાગે નહિ મન, ત્યારે પ્રેમ પ્રકાશે રે;
સહશુરના આતમ પૂજારી, સુખિયા શ્વાસોનદ્વીસે રે. ગુરુ. ૯
- સત્ય પ્રમાણિક મન કાયાથી, પરોપકારે રાગી રે;
કલેશ નહીં ને કદાગ્રહી નહિ, સત્ય રાગીને ત્યાગી રે. ગુરુ. ૧૦
- આસક્તિ નહિ જડ વિષયોમાં, કરે કાજ નિષ્કામીરે;
અવશુષ્ઠ ઉપર ગુણ જે કરતા, યમ નિયમ વિશ્રામી રે. ગુરુ. ૧૧
- દેહાધ્યાસાદિકને જીતે, પ્રીતિ પ્રભુ પર રાખે રે;
પ્રેમી સાચા નિઃસંગી તે, આનંદ અમૃત ચાખે રે. ગુરુ. ૧૨
- સહવર્તનમાં પ્રાણજ છંડે, ગુરુ પ્રેમ મસ્તાની રે;
પ્રેમ સમાધિ પામે નિશ્ચય, અવધૂત આતમ જાની રે. ગુરુ. ૧૩
- ગુરુ ભક્તિમાં કમથી ચડતા, પ્રકટયા દોષને ત્યાગે રે;
પૂરી શ્રદ્ધા ગુરુ પર મૂકી, આતમરૂપમાં જાગે રે. ગુરુ. ૧૪
- શમ દમ સંયમમાંહિ રાચે, ગુરુ સેવા લયલીના રે,
બુદ્ધિસાગર સહશુર વરિયા, હોય ન ભકતો દીના રે. ગુરુ. ૧૫

(૨૫)

(૧૮)

ગુરુમત્તોનાં લક્ષણ.

- સહુરુ ઉપર પૂરણુ પ્રીતિ, ભાવે જેહ રસીલા રે;
તેની પાસે દોષ ન આવે, ઉત્સાહે નહીં ઠીલારે. સહુરુ. ૧
- ગુરુને મનકું સોંપી વર્તે, ગુરુલકતો તે પ્રમાણુ રે;
કર્મોથી બંધાય ન કયારે, ગુરુ ઉપયોગી જાણુ રે. સહુરુ. ૨
- ગુરુભક્તિમાં અલમસ્તો ચૈ, વર્તે આનંદ ભાવે રે;
ગુરુભક્તિ ત્યાં ભીતિ નહીં છે, અનુભવી સુખ પાવે રે. સહુરુ. ૩
- કુતકકીંથી ભરમાતા નહીં, જડવાદીથી કયારે રે.
નગુરા ગુરુના પ્રતિપક્ષીજન, તેની સંગ ન ધારે રે. સહુરુ. ૪
- ગુરુ પ્રેમની આગળ સઘળું, તન ધન ભૂકું જાણુ રે;
શીષ કરાવે ગુરુને માટે, મરતાં મોહ ન આણુ રે. સહુરુ. ૫
- સાચો પ્રેમ રહે નહિ છાનો, ઘાલો જો પાતાળે રે,
દેશકાલથી દૂરે તોપણુ, ગુરુને પાસે ભાળે રે. સહુરુ. ૬
- સમ ધાતુ પર્ણોની પાસે, મળતા બહુ વિશ્વાસે રે;
અનુભવાતા સાકારી ગુરુ, પ્રદાનાં શ્વાસોર્ધ્ધીસે રે. સહુરુ. ૭
- પિંડ અને પ્રદાંડ વિષે ગુરુ, મહિમા જ્ઞાનાનન્દે રે,
અનુભવે મહાવીરના લકતો, પટે ન નાસ્તિક કંદે રે. સહુરુ. ૮
- પંચ કોષમાં વ્યાપક સહુરુ, તનુ દેવલના વાસી રે;
નિમિત્ત ઉપાદાન ગુરુના, લકતો છે વિશ્વાસી રે. સહુરુ. ૯
- લકતોના હૃદયોમાં ભગવન, સહુરુ નિત્ય પ્રકાશે રે;
પૂરા હોય તે પ્રેમે પરખે, પૂર્ણાનન્દ વિલાસે રે. સહુરુ. ૧૦
- વત તપ જપ ને તીર્થો શાસ્ત્રો, સર્વ ગુરુમાં સમાયાં રે;
ગુરુને પામે સર્વે પામ્યાં, ગુરુએ સર્વે બનાવ્યાં રે. સહુરુ. ૧૧

(૨૬)

વીર પ્રભુ પર ગૌતમ પ્રીતિ, પૂરણ શ્રદ્ધાયોગે રે;
 શુદ્ધ હૃદયથી કેવલ જ્ઞાની, યદ્યપા ભક્તિ પ્રયોગે રે. સદ્ગુરુ. ૧૨
 સર્વ જવા દો આહુ અવળુ, ગુરુ પર પ્રેમ વધારો રે;
 ખુદ્ધિસાગર સદ્ગુરુ ભક્તો, આવે ભવનો પારો રે. સદ્ગુરુ. ૧૩

(૧૯)

“ યોગ્ય ભક્તો, ભક્તિથી ગુરુને માત્ર કરી શકે છે.”

ગુરુ સમો નહિ કો ઉપકારી, સમજો નર ને નારી રે;
 પર બ્રહ્મ મહાવીર ગુરુજી, સેવો નિશ્ચય ધારી રે. ગુરુ. ૧
 પંખીડાનો મેળો જેવો, તેલું સર્વ વિચારી રે;
 છંડો મમતા વેર ઝેરને, ગુરુ ચરણે ચિત્ત ધારી રે. ગુરુ ૨
 સાગર ભરતી નદી પૂર સમ, તન ધન સગપણુ મેળા રે;
 સદ્ગુરુ સંગત કર જન પ્રેમે, ચેત્યાની છે વેળા રે. ગુરુ ૩
 માઝું માઝું કરીને પામર, જડમાં મોહ શું ધારે રે;
 ગુરુ ગમ લીધી તે જન તરતા, મોહી જન્મને હારે રે. ગુરુ ૪
 જડ વસ્તુમાં રાગ કરે શું ? રાગ નહીં તે જાણુ રે;
 રાગ કરી લે ગુરુ પર પૂરો, રહે ન ભૂખ્યો ભાણુ રે. ગુરુ ૫
 ગુરુના રાગી જ્ઞાની બનતા, વિષય વિકારો વારે રે;
 ગુરુ કૃપાથી આત્માનુભવ, પ્રગટે કામ વિહારે રે. ગુરુ ૬
 સ્વાર્થી જન ગુરુ પાસ રહે પણુ, નિશ્ચયથી બહુ દૂરા રે;
 નાભિતકને ગુરુ જ્ઞાન ન રૂચે, અવળી મતિમાં પૂરા રે. ગુરુ ૭
 ગુરુજી સવળું અવળું ભાસે, ગમે ન ગુરુની વાણી રે;
 અભ્યગ દષ્ટિ વણુ મિથ્યાત્વે, અવળો થાતો પ્રાણી રે. ગુરુ ૮
 ઈન્દ્ર જાળીયા ગુરુજી ભાસે, આશય અવળા લાગે રે,
 સત્ય વાત પણુ જૂઠી લાગે, ગુરુથી દૂરે ભાગે રે. ગુરુ ૯

(૨૭)

સહગુરુના ભક્તોને સર્વે, સમ્યગ્ રૂપે પ્રકાશ રે, મિથ્યા શાસ્ત્રો પણ સાપેક્ષે, સત્ય સ્વરૂપે ભાસે રે.	ગુરુ ૧૦
ગુરુ કૃપાથી સત્યને જાણે, શ્રદ્ધા પ્રીતિ વધારે રે; ગુરુ ભક્તોની સમ્યગ્ દૃષ્ટિ, પ્રગટે જન્મ સુધારે રે.	ગુરુ. ૧૧
ગુરુ ભક્તોના સર્વ વિચારો, આચારો સુખ હોતે રે; દેશ કાલ અનુસારે પ્રગટે, આત્મોત્તતિ સંકેતે રે.	ગુરુ. ૧૨
ગુરુ ઠાતા ગુરુ જ્ઞાની, પરમ પુરુષ અવતારી રે, ખુદ્ધિસાગર સહગુરુ સાચા, સેવો બહુ ઉપકારી રે.	ગુરુ. ૧૩

(૨૦)

ગુરુના પ્રેમીને ધન્યવાદ.

જેની ગુરુપર પૂરણ પ્રીતિ, જાઉ તસ બલિહારી રે, ગુરુ પ્રેમીડાં નર નારીની, પૂજા જગ જયકારી રે.	જેની. ૧
ગુરુને દેખે ગુરુને સુણતો, ક્ષણ ક્ષણ ગુરુ સંભારે રે; ગુરુ વિના ક્ષણ ચેન પડે નહિ, ગુરુ કથા કરે ભારે રે.	જેની ૨
ગુરુથી વાતો કરતો પ્રેમે, રોમે રોમે હર્ષે રે; ધીંગિત આકારે ગુરુ સેવા, કરતો હર્ષે વર્ષે રે.	જેની. ૩
ગુરુના માટે કોટિ દુઃખો, સહવામાં સુખ માને રે; સર્વ સ્વાર્પણ કરીને ઠહાલે, અનહદ સુણતો કાને રે.	જેની. ૪
સહગુરુ ભૂતિ દિલમાં પૂજે, અદ્વૈત થઇ ઝટ જાવે રે; પ્રેમ સમાધિ રસ સાગરમાં, ઝીલી રસમય થાવે રે.	જેની. ૫
ગુરુ વિના જગ સૂત્રું લાગે, ગુરુ વિરહો ન ખમાતો રે. સુખથી યોલ્યા વણ મન આંખો, પ્રેમે કરતી વાતો રે.	જેની. ૬
આંખો પૂજે દિલડાં પૂજે, હરખે સઘણી ધાતો રે; પ્રેમ સ્વર્ગમાં ગુરુના ભક્તો, મહાલે હર્ષ ન સાતો રે.	જેની. ૭

(૨૮)

સૂરમ સુષ્ટિમાં સ્વપ્ન સષ્ટિમાં, ગુરૂની સાથે ખેલે રે;
 આનંદ સાગર પૂરણ ભરતી, પ્રેમમયી ઘટ રેલે રે. જેની. ૮
 ગુરૂ પ્રેમની ચઢી ખુમારી, ઉતરે નહિ તે ઉતારી રે;
 પ્રેમ સમાધિ સહુથી ન્યારી, પામે જન સંસ્કારી રે. જેની. ૯
 સર્વ દ્રશ્યમાં સર્વ કર્મમાં, ગુરૂની આવે યાદી રે;
 નિર્ભય શૂરા પ્રેમી બનતા, અવધૂત ને ઉન્માદી રે. જેની. ૧૦
 ભીતિ ખેદને દ્રેષ જરા નહીં; ગુરૂના સાત્વિક પ્રેમે રે
 હું તું ભેદ ન ભાસે કિંચિત્, જીવન વડેતું ક્ષેમે રે- જેની. ૧૧
 તત્ત્વમસિ સોડહં સહુગુરૂજી, એં સહુગુરૂજી વિલાસી રે;
 સહુગુરૂ ગુરૂ એં એં સહુગુરૂજી, શુદ્ધ પ્રેમ પ્રકાશી રે. જેની ૧૨
 સહુગુરૂ મહાવીર પ્રભુજી પરામાં, આપો આપ પ્રકાશ્યારે;
 બુદ્ધિસાગર રતનત્રયી ગુરૂ, સુખ સાગર ઘટ ભાસ્યા રે. જેની ૧૭

(૨૧)

ગુરુપ્રેમી ભક્તોનાં લક્ષણ.

ગુરૂ પ્રેમના ભૂખ્યા ભકતો, ગુરૂ કૃપાના તરશ્યા રે;
 ગુરૂની છાયા થઈને રહેતા, ગુરૂ હૃદયને ફરશ્યા રે ગુરૂ. ૧
 ગુરૂ દિલમાંહિ ન્યારે જે જે, પ્રગટે તે તે વિચારો રે;
 ભકતોના દિલમાંહિ ત્યારે, ભાસે તત્ક્ષણ ધારો રે. ગુરૂ. ૨
 ગુરૂ દિલના આશય સહુ જાણે, દિલને આંખો વાચે રે;
 ચેષ્ટાઓ પ્રગટી સહુ વાચે, ગુરૂ રીજથી રાચે રે. ગુરૂ. ૩
 સાપેક્ષાએ ગુરૂ વિચારો, સહુ જાણે ઉપયોગી રે;
 અધિકારી અવસ્થા ભેદે, જાણે છે સંયોગી રે. ગુરૂ. ૪
 ઉતરે જ્ઞાને ગુરૂ હૃદયમાં, ઐક્યેક થઈ જાચે રે;
 સાંગેવત ગંભીર સહે સહુ, ગુરૂના દિલમાં ભાવે રે. ગુરૂ. ૫

(૨૬)

- તન ધન કીર્તિ યશ પ્રતિષ્ઠા, પોતાની નહીં વંછે રે;
 ગુરૂ પ્રેમમાં હોતી દે સહુ, ગાય ગુરૂને સંશે રે. ગુરૂ. ૬
- ગુરૂ સેવા કરતાં અપકીર્તિ, અપવાદો જે આવે રે;
 તેનાં ઝેરો પીને પ્રેમે, ચળે ન ભકિત ભાવે રે. ગુરૂ. ૭
- ગુરૂ હુકમને પાળતાં જો, દુનિયા રહામી થાવે રે;
 તોપણ પાછો પગ ના ભરતો, ઓછું ન દિલમાં ભાવે રે. ગુરૂ. ૮
- ગુરૂ હુકમ પાળતા શૂળી, ને કદિ થાવે ફાંસી રે;
 મરવા પહેલો ભકત મરીને, પામે નહીં જગ હાંસી રે. ગુરૂ. ૯
- વિપત્તિમાં ગુરૂની સાથે, મરવામાં સુખ માણે રે;
 ભીડ વખતમાં જય ન લાગી, દિલમાં સ્વાર્થ ન આણે રે. ગુરૂ. ૧૦
- ગુરૂને ભજતાં માન મળે નહીં, તોપણ ઓછું ન ભાવે રે;
 ગુરૂ ભજતાં વનમાં રહેવું, થાવે તોપણ ભાવે રે. ગુરૂ. ૧૧
- ગુરૂથી અધિકા ગણે ન કેને, ગુરૂ કૃપા મન ઇચ્છે રે;
 ગુરૂ સેવામાં અધિકાર જ નિજ, સેવા રૂળ નહીં વંછે રે. ગુરૂ. ૧૨
- ગુરૂથી નિજને ગણે ન મોટો, ડાહ્યો દક્ષ ન માને રે,
 પ્રાણ પડે પણ સહુગુરૂ નિન્દા, સુણે ન ક્યારે કાને રે. ગુરૂ. ૧૩
- પોતાનું સહુ ગુરૂનું માની, કાજ કરે ઉદ્દાસે રે;
 છાનામાં છાનું પણ ગુરૂની, આગળ સર્વ પ્રકાશે રે. ગુરૂ. ૧૪
- જીવંતા પરબ્રહ્મ સ્વરૂપી, સહુગુરૂ સાચા દિવા રે.
 ખુદ્ધિસાગર ગુરૂના ભકતો, કરતાં રનેહો સેવા રે. ગુરૂ. ૧૫

(૨૭)

સ્વીકૃત સદ્ગુની સ્તુતિ, મક્તોના ઉદ્દારો.

અમે તમને ગુરૂ કીધા, ગુરૂજી પૂર્ણ પ્રીતિથી;
 ભલે હો મુક્તિ તહોયે શુ ? ભલે ના હોય તહોયે શુ ? ૧

(૩૦)

- અમારે આ ભવે ધીન, નથી કરવા ગુરૂ કમારૂં;
ભલે અવતાર હો ધીન, અમોને અન્ય નહિ રૂઝે. ૨
- અમારા સદ્ગુરૂં એાં, પ્રભુ સાકાર ઝળહળતા.
કિરંજન નૂરના સાગર, અમોને પ્રેમથી મળતા. ૩
- અમારે દોષ બૂલોને, નથી જોવી ખરી ખોટી;
અમારે સદ્ગુરૂં પ્રત્યે, સહી દુઃખો વેચરવાનું. ૪
- ગુરૂં સ્વર્ગને સિદ્ધિ, નથી કોઈ તેહથી મોટું.
અમારે સદ્ગુરૂં ગાવા, અને સુણવા તથા ધ્યાવા. ૫
- અમારે સર્વં છવોમાં, ગુરૂં રૂપ જોવાનું;
પ્રજ્જ્ઞતા પ્રેમ સૌન્દર્યે, રમીને ચિત્ત ઘોવાનું. ૬
- કરોડો હો ભલે ગુરૂંઓ, જગત્માં સર્વના બૂહા;
અમારા સદ્ગુરૂંમાંહી, અમારે વિશ્વ જોવાનું. ૭
- થવાનું તે થયા કરશે, અમારા સદ્ગુરૂં ભજતાં;
પ્રથમ ગાંડા ખની બૂંડા, જનોનું ખોલવું સહીયું. ૮
- ગુરૂંના ભક્ત થઈ બંકા, હમણું વિશ્વમાં ડંકા;
નહીં બનશું કહિ રંકા, ગજવશું વિશ્વ અવટંકા. ૯
- કૃપા પામી ગુરૂંવરની, અમારે છવવાનું છે;
પછીથી દુનિયા ઝેરો, અમારે સર્વં પીવાનાં. ૧૦
- હલાહલ ઝેર પીધેલાં, ખની અમૃત પરિણમશે;
અમારે ઝેર પીવાનું, પ્રથમ વ્યવહારમાં ગમતું. ૧૧
- અમે ઉલટા જ દુનિયાથી, અમારા ઘોર છે રંગો;
અમારી સાથ દુનિયાનો, મજા નહિ મેજ મળવાનો. ૧૨
- અભક્તો સંવાર્થ સાધ્યો, જતા ભાગી પડે દુઃખો;
જસ નહિ કામ કાયરનું, ડર દુનિયાતણા ખોલે. ૧૩
- અમારે સદ્ગુરૂં ત્યાં, શરણ રહેવું સકલ સાંખી;
રહું ના કો હલે ખાકી, બન્યા છેમ ખરા ખાખી. ૧૪

(૩૧)

તહને જે યોગ્ય ત્રાણે તે. અમારું સહુ કર્યું કરજે, સકલ ઇચ્છા તણા લોજે, કૃપા કરજે અમારા પર.	૧૫
ગુરૂ તવ દ્વારમાં આળ્યા, કશુંના સાથમાં લાળ્યા; અમારો પાસમાં પ્રીતિ, રહી છે એકલી ભક્તિ.	૧૬
અમારાં શીર્ષ તવ ચરણે, ધર્યાં છે ભેટની રીતે; ત્વદ્દાશાવેદીમાં હોમ્યાં, અમારાં મન લલી પ્રીતે.	૧૭
અહીં વા સ્વર્ગ મુક્તિમાં, તતુના બહુ ચટંતરમાં; સ્વભાવિક પ્રેમથી નકકો, ગુરો પરખાઓ દુનિયામાં.	૧૭
ઘણા પડદા વિષે તમને, અમે સત્ય પ્રેમથી પરખી; મહીશું હા પરમ રસથી, નિગ્નતમ એકય ઉમંગે.	૧૮
નમી સ્તવીએ ગુરો પ્યારા, અમારા એક આધારા; પુણ્યચન્દ્રિ સહુગુરૂ સાચા, સદેહી પૂજ્ય સાકારા.	૨૦

(૨૩)

ગુરુમત્તિ

ગુરૂ ભક્તિ છે ગુરુજનની, નહીં કાયરતું કામ, જોને; ગુરૂ પર પ્રીતિ જ્ઞાની ધારે, નહીં બુડથલતું કામ, જોને	૧
મરણવા જન ગુરૂને પામે, ભીરૂ ભાગી જાય, જોને; ચેતન મૂઠી જડમાં શોધે, ગુરૂને મૂઠા લોક, જોને.	૨
શાસ્ત્રો શોધે પાર ન આવે ગુરૂ કૃપાએ પાર, જોને; સહુગુરૂ પામે સર્વ પમાયું, નિશ્ચય સાચો ધાર, જોને.	૩
દેહ દેવલો હૃદય વેદી પર, ગુરૂતું મોહું ધામ, જોને; ખોલે ચાલે સર્વ વિચારે, ચિદાનંદ વિશ્રામ, જોને.	૪
સર્વ તીર્થમાં ગુરૂજી તીર્થ જ, જેથી પ્રગટયાં તીર્થ, જોને, મયાંદા બંધનથી અળગા, દેશકાળથી ભિન્ન, જોને.	૫

(૩૨)

આચારોની પેઠી પાર, વૃત્તિઓની પાર, જોને;	
પ્રકૃતિના ગુણ દોષોથી, સર્વ પ્રકારે દૂર, જોને.	૬
પાંચે ધન્દ્રિયોની સાથે, દેહની સાથે યોગ, જોને.	
મનની સાથે ખેલ કરતા, સર્વ યોગ અયોગ, જોને.	૭
સહુ બ્રહ્માંડોમાંહિ વિલસતા, ચિત્ત સત્તાએ વ્યક્ત, જોને;	
એકાત્મા સંગ્રહ નય દૃષ્ટે, સત્તાએ જગ શકત, જોને.	૮
વીર વીર મહાવીર ગુરૂજી, મહિમા સઘળે સ્થાન જોને;	
આનંદ વ્યાપી વ્યાપક ગુરૂજી, વિરાટી ભગવાન, જોને	૯
જેમાં મન રાખીને જીવો, તરતા ભવની પાર, જોને,	
અનંત જ્યોતે ઝળહળતા, ઓદયિક અવતાર, જોને.	૧૦
પ્રકૃતિ ઉપચારે સુષ્ટા, હતાં નિર્ગુણ દેવ, જોને;	
અનંત ધર્મો વિરૂદ્ધ જેમાં, કરતા સર્વે સેવ, જોને.	૧૧
નિરાકાર સાકાર સ્વરૂપી, અનેકાન્ત નયજ્ઞાન, જોને;	
શક્તિ અનંતી અનંત રૂપે, તેના ગુરૂજી સ્થાન, જોને.	૧૨
ગુરૂ સેવ્યાથી સર્વે મળતું, દિલમાં આપો આપ, જોને.	
વિશ્વ શિષ્યને વિશ્વ ગુરૂ છે, અંતર ગુરૂની છાપ, જોને.	૧૩
જાણે આપને આપ લાણાવે, સુણતો નિરખે આપ, જોને;	
અંધાતોને નિર્બંધ પોતે, સઘળું માપે અમાપ, જોને.	૧૪
ષટ્ ગુણ હાનિ વૃદ્ધિ ભાગે, ષટ્ કારકમાં આપ, જોને;	
ઉપાદાન પરબ્રહ્મ મહાજિન, સર્વ વિશ્વનો આપ, જોને.	૧૫
ગુરૂ રૂપ થઈ ગુરૂ જે સેવે, થાય ગુરૂ ભગવાન, જોને;	
બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ જ્ઞાને, પરમાનંદ રસતાન, જોને.	૧૬

(૩૩)

(૨૪)

ગુરુમાં સર્વ.

ભોજનનિયાંતી મોઝાં ફેળાં બય તડાકા દેતી રે—એ રાગ.

- ગુરુ ચરણની ધૂળી પૂજે, ગુરુ દાસોના દાસો રે;
 ગુરુ વિચારો આચારોમાં, સાપેક્ષા વિશ્વાસો રે. ગુરુ. ૧
- ગુરુ પ્રેમમાં નિયમો સઘળા, તપ જપ સઘળું માને રે,
 ગુરુ પ્રેમ મસ્તાન બનીને, રસમય જીવન બાણે રે. ગુરુ. ૨
- આગળ પાછળ બાહિર અંતર, જ્યાં ત્યાં ગુરુને દેખેરે;
 ગુરુ પ્રેમી તે સાચો બાણે, વિશ્વ ગુરુમય પેખેરે. ગુરુ. ૩
- અવ્યભિચારી પ્રેમપ્રતીતે, ગુરુ બ્રહ્મ રસ ચાખે રે;
 આનંદમય મીઠી વાતોને, સુખથી ભાવે ભાખે રે. ગુરુ. ૪
- ઉદયિક આચારોમાં ગુરુના, સદ્ગુણુ જોવે ભાવે રે;
 અવળું સવળું પરિણુમાવે, ગુરુ શિક્ષા દિલ લાવે રે. ગુરુ. ૫
- ગુરુ જ્ઞાન લેવા અધિકારી, બનતો શ્રદ્ધા પ્રેમે રે;
 ગુરુ વિનયે રતનત્રયી પામે, બાંધે આતમ ક્ષેમે રે. ગુરુ. ૬
- શ્રૃંગીમત્સ્ય પરે જલ મીઠું, ખારામાં રહી પીવે રે;
 દેશકાલની સર્વ કલાથી, બાહ્યાંતરથી જીવે રે. ગુરુ. ૭
- સર્વ કર્મને ગુરુ સેવારૂપ, માની કર્મ કરતોરે;
 પોતાના વશ મનને રાખી, જય લક્ષ્મીને વરતો રે. ગુરુ. ૮
- ગુરુ વિચારો તે સહુ શાસ્ત્રો, દેશકાલ અનુસારે રે;
 બાણી વર્તે સાધ્યદષ્ટિએ, જીવંત શક્તિ ન હારે રે. ગુરુ. ૯
- સ્વાધિકારે કર્મ કરે સહુ, કર્મ બ્રહ્મ નહીં થાવે રે,
 સમદર્શી થાવે અંતરમાં, ભણું વિશ્વનું ચહાવે રે. ગુરુ. ૧૦
- કહેણી જેવી રહેણી રાખે, દીનપણું નહિ ધારે રે;
 મૃત્યુ આદિ ભય સહુ છોડે, પ્રામાણિક ગુણ પાખે રે. ગુરુ. ૧૧

(૩૪)

અજ્ઞાની નારિતક મોહીજન, રહે ન ગુરૂની પાસે રે;
 વિનય વિવેક ન ધારે દિલમાં, રહે ન ગુરૂવિશ્વાસે રે. ગુરૂ. ૧૨

પ્રભુ વીરાર્પણભાવ ન પામ્યા, તે નહીં ગુરૂના ભકતો રે;
 ગુરૂમાં નિજને નિજમાં ગુરૂને, જેણે પ્રેમી શકતો રે. ગુરૂ. ૧૩

સ્થૂલદેહની સૃષ્ટિમાંડે, આક્ષી થઇને પ્રવર્તે રે;
 જીવન મરણમાં સમભાવે જે, વર્તે મુક્તિ શર્તે રે. ગુરૂ. ૧૪

ઇંધલ ભમરી સંગે જેથી, આવે ભમરી રૂપે રે;
 બુદ્ધિસાગર ગુરૂની સંગે, ભકતો ગુરૂ સ્વરૂપે રે. ગુરૂ. ૧૪

(૨૫)

ગુરૂને પામનારાઓ.

ગંગા તટ તપોવનમાંરે એ રાગ.

દુનિયાનાં ગાડરિયાંરે, ગુરૂને ન જાણી શકે;
 લોક સંજ્ઞાના ભકતોરે, કરે કંઈ ઝોર બકે. દુનિયાનાં. ૧

ગુરૂની સહુ ચોષ્ટાવિષે, બહેમ ન મનમાં લગાર;
 અગમ્ય સર્વ કસોટીમાં, મુજે નહીં તલભાર,
 ગુરૂ પકડયા ન છાંડેરે, ભલે ગુરૂ રીસ કરે;
 પ્રેમે ગુરૂને મનાવે રે, કરે નિજરૂપ ખરે. દુનિયાનાં. ૨

મયાંદાની રૂઠિમાં, પ્રતિબદ્ધ નરનાર;
 લિંગાચાર વિચારમાં, મળે ન ગુરૂ નિર્ધાર,
 એક દેશી વિચારેરે, મળે નહીં વિશ્વગુરૂ;
 ભેદ બંધન વાડેરે, કરે નિજ નિજનું ગુરૂ. દુનિયાનાં ૩

એક દેશી ગુરૂને ગ્રહે, પામે ગુરૂ એક દેશ;
 સર્વ દેશી ગુરૂને ગ્રહે, રહે ન બંધન કલેશ,
 પ્રતિબંધ ન ધારેરે, ગુરૂ પર પ્રેમ ધરે;
 જીવતા ગુરૂ શરણેરે, રહી પરબ્રહ્મ વરે. દુનિયાનાં. ૪

(૩૫)

નગુરાને છે પાપભય, સગુરાને નહિં પાપ;	
સર્વ કર્મ કર્તાવ્યમાં, પામે ન બંધ અમાપ;	
ભાનુ કિરણની આગળ રે, નહીં અંધકાર રહે;	
ગુરૂ ભક્તિ છે એવીરે, કોઈ સંસ્કારી લહે.	દુનિયાનાં ૫
અનંત પ્રેમમયી બની, પામે અંતનો અંત;	
ચિદાનંદ સદ્ગુરૂ બની, બને સંતનો સંત;	
સ્થૂલ જગ તેની આગળરે, આણુ એક પાદ બને;	
મહાવીર સ્વયંભુરે, ભણ્યા વિણુ સર્વભણુ.	દુનિયાનાં ૬
જેની જેવી યોગ્યતા, મળતા તદનુસાર,	
ક્રમ શ્રેણિ આત્મોન્નતિ, હેતે ગુરૂ અવતાર,	
મળે કાળે જે ગુરૂરે, પ્રભુરૂપ તેહ ગણુ;	
ચઢતો વહે આગળ રે, સાધન સહુ તેની કને.	દુનિયાનાં ૭
અંતરમાં સ્વર્ગો ઘણાં, ગુરૂ ચઢાવે મોક્ષ;	
અનંત આનંદ અનુભવે, આત્માનો અપરોક્ષ,	
એવી ભકતોની ભણો રે, પરમ પ્રભુ પ્રદ્ધાદશા;	
બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ રે, ખરા જેના હૃદયે વસ્યા.	દુનિયાનાં ૮

(૨૬)

શુદ્ધાત્મ ગુરૂ.

ગંગા તદ તપોવનમાંરે બની રચનાં ભારી.	
આતમ ગુરૂ જેણુ રે, કે જાણ્યો તે સત્ય જીવ્યા;	
પ્રદ્ધ ગુરૂ નહીં જાણ્યો રે, કે તે તો જીવંતા મુવા,	
નવ નવ વેદાગમ અને, સર્વ પુરાણુ કુરાન;	
આતમ ગુરૂથી પ્રગટિયાં, પ્રગટશે મન જાણુ,	
આતમ ગુરૂચેત્તો રે, સ્વયંજિન જૈન ખરો;	
પુન જન્મ આજન્મારે, સદ્સદ્ રૂપ ધરો.	આતમ. ૧
વ્યષ્ટિ સમષ્ટિ આતમા, હરિહર પ્રદ્ધ સુજાણુ;	
પર પ્રદ્ધ મહાવીર જિન, વ્યાપક ગુરૂ ભગવાન,	

(૩૬)

માયા પ્રકૃતિ બ્રહ્મ રે, સખલ ગુરૂ સર્વ દિસે;
ચિદાનંદ સ્વરૂપે રે, પૂરણ ગુરૂ સત્ય દિસે. આતમ. ૨

આતમ ગુરૂમાં પ્રગટતા, અનંત ધર્મો બાણુ;
અનંત ધર્મો પ્રગટશે, આતમ ગુરૂ પ્રમાણુ,
પૂર્ણ વૈરાટ રૂપેરે, ગુરૂ સહુ વિશ્વ સદા;
ગુપ્ત બાહર ગુરૂજી રે, અયોગ્ય ન દેખે કદા. આતમ. ૩

સત્ય સનાતન ગુરૂવિષે, જૈનધર્મ રહ્યો સર્વ;
જૈનધર્મને જૈન છે, આતમ ગુરૂ અગર્વ,
આતમ ગુરૂમાં સમાયાં રે, સકલ દર્શન સમજે;
તાણાતાણુ વિવાદ રે, ત્યજી ગુરૂમાં રમજે. આતમ. ૪

આતમ ગુરૂની ન નાત છે, આતમ ગુરૂની ન બાત;
આતમ ગુરૂનો ન વર્ણ છે, વેષ લિંગરીત ભાત,
સહુમાં છે ને સહુથી રે, આતમ ગુરૂ ન્યારા સદા;
નિરાકાર સાકાર રે, મરે નહીં માર્યા કદા. આતમ. ૫

પરબ્રહ્મ મહાવીર છે, જગદ્ ગુરૂ ભગવાન;
વર્તમાન વર્તે ગુરૂ, દેહ સહિત ગુણવાન,
ગુણકર્મથી યોગીરે, અયોગી નિત્ય પ્રભુ;
સહુ કર્તા અકર્તા રે, ગુણાતીત સર્વ વિભુ. આતમ. ૬

સાખી.

વિશ્વ ગુરૂની શક્તિયો, રહી નિજ ગુરૂની માંહ્ય;
ઓછું ગુરૂમાં ન દેખતો, અધિક ન દેખે કયાંય,
નિજગુરૂમાં જે રહિયુ'રે, રહ્યું સહુ વિશ્વ વિષે;
નિજ ગુરૂમાં ન જે છે રે, અહો તે ન અન્ય દિસે. આતમ. ૭

પૂર્ણ સનાતન દિલ રહ્યા, શોધો દિલ સર્વત્ર;
લય ઉત્પત્તિ જેહમાં, ધ્રુવતા નિત્ય છે યત્ર,
ઉપાદાન સ્વયં છે રે, ગુરૂ બ્રહ્મ જિન દેવા;
બુદ્ધિસાગર ગુરૂની રે, કરો સન્ત જન સેવા. આતમ. ૮

(૩૭)

(૨૭)

સત્યબ્રહ્મરૂપગુરુની સ્તુતિ

ગંગા તટ તપોવનમાંરે—એ રાગ.

સત્ય બ્રહ્મ ગુરૂ છે રે, અસત્ નહિં ગુરૂ ક્યારે.
 માયા પ્રકૃતિ સાથેરે, ગુરૂજી તરે તારે;
 તમથી સત્ય પ્રકાશમાં, જ્ઞાની ગુરૂ લેઈ જાય.
 અસત્ થકી સત્માં ગુરૂ, લેઈ જાય સદાય;
 સત્ય પ્રેમ ને જ્ઞાન રે, ગુરૂજી સમર્પે ખરૂં.
 આદિ અંત ન જોનો રે, સનાતન દિલમાં ધરૂં. સત્ય. ૧

સત્ય પ્રેમ ને જ્ઞાનવણુ, મળે નહી મહાવીર,
 લોક લાજ ભય પરિહરી, પામે ગુરૂને ધીર.
 દુનિયાથી જે ખઠીતા રે, ગુરૂ સંગ તે ન લહે;
 બાહ્ય કીર્તિ પ્રતિષ્ઠા રે, અંહી તે ન ગુરૂને ચહે. સત્ય. ૨

ગુરૂ સંગત કરવા વિષે, દુનિયાના અપવાદ.
 ભય આદિ નહીં મન ગણે, મુઝાંતાં બહુ બાદ.
 પડે દુનિયા જે રહામી રે, તહોંયે નહીં ગુરૂને ત્યજે;
 મૂકે કલંક કરોડો રે, તહોંયે ગુરૂંટેકે ભજે. સત્ય. ૩

સદ્ગુરૂં સંગની આગળે, માને બીજી ધૂળ;
 આખરૂ ધન આદિ ત્યજી, રહે સદા ગુરૂકુલ.
 લોક નામાદિ સંજારે, ત્યજે ત્યારે ગુરૂજી મળે;
 બાહ્યાચારની રૂઠી રે, ત્યજે ત્યારે વાન વળે. સત્ય. ૪

ગુરૂ વિના સર્વે મળે, તો પણ માને દુઃખ;
 ગુરૂ સંગે સહુ જાતતું, માને મનમાં સુખ.
 એવો નિશ્ચય જોનો રે, તેને ગુરૂ તુર્ત મળે;
 પરમાનંદ જ્યોતે રે, સ્વભાવે સમાઈ ભળે. સત્ય. ૫

(૩૯)

ગુરૂ હૃદયમાં શાશ્વ સહુ, માને જે નિર્ધાર;	
ગાઠરિયા પ્રવાહમાં, ભણે નહીં તલભાર,	
મરવામાં મોટાઈ રે, ગુરૂ હુકમે જે ગણે;	
વેષાચારાદિ ભેદે રે, ગુરૂમાં ન ભેદ ભણે.	સત્ય. ૬
ગુરૂ વચન આચારમાં, માને સઘળું સત્ય;	
ગુરૂ વિનયની મૂર્તિ જે, સમજે કૃત અકૃત્ય.	
ગુરૂ આજ્ઞાએ ધર્મ રે, ગણી જેહ કાર્ય કરે;	
બુદ્ધિસાગર ગુરૂની રે, કૃપા ચહે સત્ય ખરે.	સત્ય. ૭

(૨૮)

સર્વગુરુની શિષ્યમક્તોને શિક્ષા.

સદ્ગુરૂ ઉપદેશે ભક્તોને, શિષ્યોને હિત શીખ, જોને;	
સર્વ ધર્મનાં સર્થળાં સત્યો, પ્રેમે પ્રગટે દિલ. જોને,	૧
સર્વ જીવો પર પ્રેમ કરૂણા, આત્મિક બુદ્ધિ ધર્મ, જોને;	
સત્ય પ્રેમ સાગરમાં કીડા, કરવી ધર્મનું મર્મ, જોને.	૨
પ્રેમ સમાધિથી સહુ આધિ, વ્યાધિ ઉપાધિ વાર, જોને;	
વિશુદ્ધપ્રેમારૂ ગુરૂ પ્યાલા, પીને હૈકું ઠાર. જોને.	૩
એકાત્મા સદ્ગુરૂજી સાચા, તતુ દેવલ મહાવીર, જોને;	
સકલ પ્રાણીમાં પ્રેમ મહાવીર, સંઘ અનુભવ ધીર, જોને.	૪
સર્વ વિશ્વના સર્વ સ્થાનમાં, સત્તાએ મહાવીર, જોને;	
સર્વત્ર મહાવીર રહ્યા છે, ચિત્ત સત્તાએ દિલ, જોને.	૫
પિંડે તેવા છે પ્રહ્લાંડે, વીર સંઘ ભગવાન, જોને;	
તેવી સત્તા સર્વ જીવોમાં, વીર્યને દર્શન જ્ઞાન, જોને.	૬
ગુરૂ વિના કોઈ ઠામ ન ઠાલી, સત્ સત્તા નય પક્ષ જોને;	
સર્વકાલમાં ગુરૂ જીવંતા, વિણસે તેહ અસત્ય, જોને.	૭

(૩૬)

- દિલમાંહિ સહુગુરુ ધિરાજે, સંભાર્યાની વાર, જોને;
પ્રેમે પ્રગટે પૂર્ણસ્વરૂપે, પડે ન લેવા બહાર, જોને. ૮
- પ્રેમ યોગમાં ધારો ત્યાં તે, પ્રગટે છે તત્કાલ, જોને;
અસહુ ઉપાધિના સહુ જોજી, આત્મ ગુરુમાં ન ધાર, જોને. ૯
- આત્મગુરુ ધારો તેવા, નિજભાવે દેખાય, જોને;
જેવા ભાવે પૂજો તેવા, અન્તરમાં પ્રગટાય, જોને. ૧૦
- તુચ્છપણું કલ્પો ન ગુરુમાં, બહેમ ન લાવો લેશ, જોને;
સચ્ચિદાનંદ ગુરુજી આતમ, જરા ન તેને કલેશ, જોને. ૧૧
- આતમ ગુરુ પાસે મન ચેલો, રહે અનાદિ કાલ, જોને;
આતમમાં લયલીન થતાં તે, ભૂલે દુઃખના ખ્યાલ, જોને. ૧૨
- આતમ ગુરુમાં મનની સ્થિરતા, પ્રેમ વિના નહીં થાય, જોને;
કોટિ સાધન સાધે તો પણ, આવે નહીં મન ઠાય, જોને. ૧૩
- માટે પ્રેમાગ્નિ પ્રગટાવો, બાળો કર્મનાં કાષ, જોને;
પૂર્ણ પ્રેમથી આતમમાં મન, લીન અને નહીં બ્રહ્મ, જોને ૧૪
- ગુરુમાં પ્રેમ જગાવો સંતો, કરો કર્મ વ્યવહાર, જોને,
પ્રેમબળે સુરતા સંધારો, નિશ્ચય છે નરનાર, જોને. ૧૫
- પ્રેમથી પ્રભુ દર્શન મેળો, દુઃખ અનંતાં દૂર, જોને;
બુદ્ધિસાગર સહુગુરુ પ્રભુજી, પ્રેમે હજરા હબ્બર. જોને. ૧૬

(૪૦)

(૨૯)

“ પૂર્ણ પ્રેમથી ગુરુનો મેલ. ”

- તન ધન ઉપર જેવી પ્રીતિ, પત્ની ઉપર થાય, જોને; ૧
તેના કરતાં પ્રેમ અનંતો, જેનો ગુરૂ પર થાય, જોને.
- સગા ઉપર છે જેવી પ્રીતિ, ગુરૂ પર તેથી અનંત, જોને; ૨
જોને પ્રગટે તેજ પ્રભુ છે, ભક્ત ગુરૂને સંત, જોને.
- ગુરૂ ગુરૂ કરતા લોક કરોડો; વિરલા ગુરૂના ભક્ત, જોને; ૩
ગુરૂ ભક્તોનાં ઘટમાં પ્રભુ છે, આતમ મહાવીર વ્યક્ત, જોને
- પ્રેમ પ્રતીતે ગુરૂ પાસે, નહીં તો છે બહુ દૂર, જોને; ૪
ભક્તોના ભાવિ અંતરમાં, ગુરૂ હજાર હજાર, જોને.
- પ્રારબ્ધ કર્મોને વેદે, સમભાવે સુખ દુઃખ, જોને; ૫
ગુરૂ બ્રહ્મ અનુભવતો તે જન, સહે તૃષાને ભૂખ, જોને.
- કર્મોદય અનુસાર પ્રવૃત્તિ, થાય શુભાશુભ સર્વ, જોને; ૬
તેમાં સાડું ખોટું ન દેખે, કરે ન મનમાં ગર્વ, જોને.
- કર્મ તણા ચક્રોળે ફરતો, ઉંચોનીચો થાય, જોને, ૭
પોતાને સ્થિર દેખે પ્રેમે, કરે કર્મના ન્યાય, જોને.
- દુનિયાએ જે સાડું ખોટું, માન્યું ત્યાં ન મુંઝાય, જોને. ૮
સૌમાંહી ગુરૂ બ્રહ્મવીરને, દેખે હર્ષિત થાય, જોને.
- દુનિયા નટ નાગરની બાણ, માની નાચે નાચ, જોને. ૯
નાટકિયાની પેઠેમાયા, ખેલો માને કાચ, જોને.
- અનેક વેષો ચેષ્ટાઓથી, માને નિજને ભિન્ન, જોને; ૧૦
પરબ્રહ્મ મહાવીર ગુરૂમાં, અંતરથી લય લીન, જોને.
- દુઃખ પડે પણ દીન બને નહીં, આનંદથી ઉલસાય, જોને; ૧૧
ગુરૂ મળ્યા તો દુઃખ પડે પણ, મનડું નહિ અકળાય, જોને.
- સર્વ દેશમાં સર્વ કલમાં, આનંદરૂપ જળાય; જોને ૧૨
સર્વ કરે પણ હોય અકર્તા, પ્રારબ્ધે વર્તાય, જોને.

(૪૧)

ગુરૂ ક્યાંથી સર્વ વિશ્વમાં, કરે ન કોઈ રોધ, જોને;	
સર્વ વસ્તુઓમાંથી સાચો, મળતો જ્યાં ત્યાં યોધ, જોને.	૧૩
આત્મોન્નતિમાટે દુઃખ તાપો, તેને જે જે થાય, જોને;	
તેમાં આત્માતુલ્ય મળતાં, કદિ નહીં અકળાય, જોને.	૧૪
ગભરાતો કે અકળાતો નહીં, મેરૂ પેઠે ધીર, જોને;	
ગુરૂ લકતો એવાં નરનારી, દેખે આતમવીર, જોને.	૧૫
ગુરૂ પ્રેમાગ્નિ જાગ્યો જ્યાં ત્યાં, સર્વ તીર્થને યજ્ઞ, જોને;	
બુદ્ધિસાગર ગુરૂમાં પ્રેમે, સાચા લકતો મગ્ન, જોને.	૧૬

(૨૯)

અનંતપ્રેમથી ગુરૂનો મેલ.

નિદોષી પ્રેમીલઘુ બાળક, માથી રાખે મેળ, જોને;	
નિદોષીપ્રેમી લકતોનો, ગુરૂ સંગતિમાં લેળ, જોને.	૧
પતિવ્રતા નિજ પતિની સાથે, રાખે જેવો પ્રેમ, જોને;	
તેથી અનંત પ્રેમે ગુરૂની, સાથે મેળનો ક્ષેમ, જોને.	૨
ગોમાતાનો વાછરડા પર, જેવો મનમાં પ્યાર, જોને;	
ગુરૂપર તેથી રાગ અનંતો, શિષ્યોનો નિર્ધાર, જોને.	૩
કામી આશુકની માશુકપર, રાગની લગની થાય, જોને;	
અનંત ગુણો તેથી નિજ ગુરૂપર, સત્ય પ્રેમ ઉભરાય, જોને.	૪
રાધાની હરિ ઉપર પ્રીતિ, તેવી ગુરૂમાં થાય, જોને;	
જેવી યશોદાની મહાવીર પર, ગુરૂ ઉપર પ્રગટાય, જોને.	૫
પારવતીની હર પર પ્રીતિ, રામસીતાની જેમ, જોને;	
સાવિત્રીની પતિપર જેવી, પ્રગટે આનંદ ક્ષેમ, જોને.	૬
પાંડવ ઉપર દ્રૌપદી પ્રીતિ, એવી પરસ્પર થાય, જોને;	
જે પક્ષે પ્રીતિ એવી ત્યાં, સર્વ યોગ પ્રગટાય, જોને.	૭

(૪૨)

પ્રેમી લઘુ આળકના જેવા, ભકતો શિષ્યો થાય, જ્યારે;	
અરસ પરસમાં સ્વર્ગને સિદ્ધિ, પરમાનંદ પ્રગટાય, ત્યારે	૮
ડગલે ડગલે પ્રેમ સમાધિ, અનંત યજ્ઞ ફલ હોય, ત્યારે;	
સાત્વિક પ્રેમી ભકતો શિષ્યો, ખંધાતા નહીં કયાંય, ક્યારે.	૯
વીર ઉપર ગોતમની પ્રીતિ, તેવી પ્રીતિ થાય, જ્યારે;	
હૃદયશુદ્ધિ પ્રગટે ને સર્વે, જ્ઞાનો ઘટ પ્રગટાય, ત્યારે.	૧૦
પિયુ પિયુ પોકારે પપૈયો, મેઘની સાથે પ્રેમ, જોને;	
ગુરૂ પર એવો પ્રેમ પ્રગટતાં, ગુરૂમય જીવન ક્ષેમ, જોને.	૧૧
ગુરૂપ્રેમી નર નારી મનમાં, હોય સ્વર્ગને સિદ્ધિ, જોને;	
ગુરૂમાં લીન થએલા ભકતો, પામે સર્વે ઋદ્ધિ, જોને, જોને	૧૨
ગુરૂને મૂકી દરિયા ડુંગર, પાતાળે આકાશ, જોને;	
મળે નહીં ઇશ્વરને સુકિત, ધર મનમાં વિશ્વાસ, જોને.	૧૩
ગુરૂ પ્રભુરૂપ દેખે તહેને, ક્ષણમાં હોય, સમાધિ, જોને;	
દરિયા ડુંગર આકાશે ને, પાતાળે નહીં ઓધ, જોને.	૧૪
ગુરૂ ભકતોને માયા દેવી, કરે નહીં આવર્ણ, જોને;	
દેવ દેવીઓ કરે ન વિધનો, કરે ગુરૂનું શર્ણ, જોને.	૧૫
દુનિયા લાગે જૂઠું મરેલી, અમર ગુરૂ એક ભવ્ય, જોને;	
અસત વિષે રહેતો નિર્લેખી, કરતો સર્વે કૃત્ય, જોને.	૧૬
સૌથી ઠંડાલા સદ્ગુરૂ લાજે, સદેહી ભગવાન, જોને;	
હરતાં ફરતાં કાર્ય કરતાં, ગુરૂ સમાધિ તાન, જોને.	૧૭
પરમ મિત્ર સદ્ગુરૂ જી ઠંડાલા, ગણે ન ખીલું કાંઈ, જોને;	
શિષ્યોને ભકતોની ભાવે, જીવન-સુકિત આંહી, જોને.	૧૮
ગુરૂ પ્રદાનો ઐક્ય અનુભવ, પર પ્રેમના યોગ, જોને;	
તત્ત્વમસિ સોહં સદ્ગુરૂ જી, સર્વપ્રદા સયોગ, જોને..	૧૯
સર્વ દેશી સદ્ગુરૂ જી વ્યાપક, સર્વ વિચારાચાર, જોને;	
બુદ્ધિસાગર ગુરૂ જી પ્રેમે, સર્વ ભજે નર નાર, જોને.	૨૦

(૪૩)

(૩૦)

ગુરુ સાથે પ્રેમ લગની.

લગની લાગી ગુરૂજી ત્હારી, પડે ન ખીજે ચેન, જોને,
 તુજ પ્રીતિ રસ ચઢી ખુમારી, તેની ઓરજ ઘેન, જોને. લગની. ૧

તુજ વણુ સ્વર્ગ ન ઈચ્છું ખીજું, તુજ ભકિત વૈકુંઠ, જોને.
 તુજ વણુ આનંદ રસ નહિ પડતો, સઘળું લાગે જૂઠું, જોને. લગની. ૨

તુજ વાણીમાં વેદ સમાયા, સર્વ પુરાણને પન્થ, જોને.
 તુજ દિલમાંહિ સર્વ સમાયું, પ્રગટયા સઘળા ગ્રન્થ, જોને. લગની. ૩

મારે તો મન તમ છો સઘળું, વિશ્વ જીવન આધાર, જોને,
 દુનિયા માને વા ના માને, તેગી નહીં દરકાર, જોને. લગની. ૪

ઠ્ઠાલામાં ઠ્ઠાલા ગુરૂજી છો, સોંપ્યું તમને સર્વ, જોને;
 તુજવણુ ખીજું શન્યજ લાગ્યું, રહ્યો ન માયા ગર્વ, જોને. લગની. ૫

મુજ મંદિરમાં ગુરૂ વિરાજે, ખીજનું નહીં કામ, જોને;
 મન માને તે દુનિયા બકશે, તુજ વણુ નહિ કેા ઠામ, જોને. લગની. ૬

સત્ય પ્રેમ ત્યાં રહેમ સદા છે, પ્રીતિ ત્યાં નહીં ભીતિ, જોને;
 જ્યાં પ્રીતિ ત્યાં રીત ન ખીજી, જ્યાં પ્રીતિ ત્યાં મુકિત, જોને લગની. ૭

તુજ પ્રીતિની આગળ ખીજું, કોઈ ન મીડું જાણુ, જોને;
 વિષય રસો સહુ તુજ રસ પામે, તુજ રસરૂપ પ્રમાણુ, જોને. લગની. ૮

તુજ પ્રેમામૃત રસને પીતાં, મન સંતોષી થાય, જોને,
 અન્ય રસોનો આહ ન પ્રગટે, અનુભવ દિલ પ્રગટાય, જોને લગની. ૯

પાંખડીઓ પ્રેમ શું જાણુ, જડ વિષયોના દાસ, જોને;
 અરસપરસમાં જડની પ્રીતિ, જડની રાખે આશ, જોને. લગની ૧૦

તુજ આણુ આણુમાં વિશ્વ અનંતાં, અનંત જ્યોતિ નૂર, જોને;
 ભાસ્યા એવા ગુરૂ મહાવીર, પરબ્રહ્મ રસ પૂર, જોને. લગની. ૧૧

તુજ તાને નહીં જન્મ મરણુ છે, ટળે ન આતમ રૂપ, જોને;
 જ્યાં ત્યાં દેખું તુજને ઠ્ઠાલા, અનંત વૃત્તિના ભૂપ, જોને. લગની. ૧૨

(૪૪)

સર્વ વૃત્તિયો ગોપીયોને, ગુરૂ આતમ ગોપાળ, જ્ઞેને;
 પર્યાયોને ગુણ સૃષ્ટિનો, સમય સમય પ્રતિપાલ, જ્ઞેને. લગની. ૧૩
 અંતર બાહિર સ્થુલ સૂક્ષ્મમાં, ઝળહળતી ગુરૂ જ્યોત, જ્ઞેને,
 તુજ કૃપા ઉતરો મુજ ઉપર, પ્રગટો જ્ઞાનોઘોત. જ્ઞેને લગની. ૧૪
 ભકતોના બેલી ગુરૂજી, ભકતાધીન ભગવાન, જ્ઞેને;
 પુદ્ગિસાગર ગુરૂજી રહાયે, આવે જગ સુદતાન; જ્ઞેને. લગની. ૧૫

(૩૧)

આંતરસત્ય પ્રેમગુરુ ગાન.

ભકતોના શિષ્યોનાં લક્ષણ, સત્ય પ્રેમમાં સર્વ, જ્ઞેને;
 પ્રેમ ઉછળતો તનમાં મનમાં, રહે ન ખોટો ગર્વ, જ્ઞેને. ભ. ૧
 આનંદરૂપે દુનિયામાં સહુ, સાત્વિક પ્રેમે હોય, જ્ઞેને;
 જીવન મરણમાં આનંદ લાગે, આનંદ વણ નહિ, કૈય. ભ. ૨
 સર્વરૂપમય ગુરૂજી લાગે, ગુરૂતું આનંદ રૂપ, જ્ઞેને;
 સૌન્દર્ય પ્રભુમય જીવનમાં, દેખે નિજને ભૂપ, જ્ઞેને. ભ. ૩
 વિશુદ્ધપ્રેમ જ સત્ય ગુરૂ છે, પ્યાર વિના નહિ કાંઈ, જ્ઞેને;
 પ્રકટ પ્રેમમય સદ્ગુરૂ સાચા, દેખો દિલથી આંહી, જ્ઞેને. ભ. ૪
 સાક્ષી આતમ ગુરૂનો આતમ, રહે નહીં સંતાઈ, જ્ઞેને;
 દુર્ગુણ દોષોની ભ્રાન્તિયો, પશુ સૃષ્ટિમાં રહાઈ, જ્ઞેને, ભ. ૫
 પ્રેમ વિના દોષોને દુર્ગુણ. જૂવે નરને નાર, જ્ઞેને;
 સમકિત પ્રેમે ગુણમય સૃષ્ટિ, સ્વર્ગીય અવતાર, જ્ઞેને ભ. ૬
 સત્ય પ્રેમ નહિ છપે ક્યારે, ધાલો જો પાતાલ, જ્ઞેને;
 સત્ય પ્રેમ છે ધર્મ મજાનો, ગુરૂજીને દરબાર, જ્ઞેને ભ. ૭
 આનંદ નિશ્ચય પ્રેમ પ્રતીતે, ન કશું છાતું રહાય, જ્ઞેને;
 ખંચાતાં દિલ કોઈ ન વાતે, સહેજે ખુલ્યાં થાય, જ્ઞેને. ભ. ૮

(૪૫)

સત્ય પ્રેમમય પ્રદ્મ પ્રકાશે, ત્યાં નહિ દુર્ગુણ દોષ, જોને;
 સત્ય પ્રેમમય ગુરુ ઘટમાં, કરવો તેનો પોષ, જોને ભ. ૯
 સઘળા ધર્મો પ્રેમ વિષે છે, પ્રેમ થકી પ્રગટાય, જોને;
 પ્રેમ વિનાનાં જીવો મડદાં, જેવાં જોતાં જણાય, જોને ભ. ૧૦
 પ્રેમાભાવ તે મરણ પિછાણો, પ્રેમ તે જીવન જાણુ, જોને;
 પ્રમ સ્વર્ગમાં જીવો દેવો, દેવીઓ સુખ ખાણુ, જોને ભ. ૧૧
 કામલોગમાં મૈથુનમાંહિ, વિશુદ્ધ પ્રેમ ન જાણુ, ક્યારે;
 ગુરુ પ્રગટીને જ્ઞાન બતાવે, અનુભવ મનમાં આણુ, ભારે. ભ. ૧૨
 સઘળી જ્ઞાન્તિ વેગે છંડી, એક દિલથી ભાવ, જોને.
 પ્રેમ વૃત્તિથી સઘળી ગુરુની, પાસે જલ્દી લાવ, જોને. ભ. ૧૩
 પ્રકટ સાચા પ્રેમ વિનાનાં, મડદાંને જીવાડ, પ્રેમે;
 પ્રેમ જીવનને કુંકી પ્રેમે, જીવોને ઉઠાડ, રહેમે. ભ. ૧૪
 વિશુદ્ધ વ્યાપક સત્ય પ્રેમમય, પ્રભુજી સઘળે દેખ, જોને;
 બુદ્ધિસાગર ગુરુ જીવંતા, જીવાડે સહુ વિશ્વ, જોને ભ. ૧૫

(૩૨)

સત્યાત્મ ગુરુસ્વીકાર.

વરોને પ્રેમી સદ્ગુરુ ઠહાલા, પ્રેમતણા અવતાર, જોને;
 જ્ઞાનધ્યાને પ્રેમ જ પ્રગટે, આનંદ ગુરુ સાકાર, જોને. વરોને. ૧
 વિશુદ્ધ પ્રેમજ દેખો જ્યાં ત્યાં, સદ્ગુરુ આનંદ રૂપ, જોને;
 કાયા ઈન્દ્રિય મન આતમમાં, પ્રકટ પ્રેમ જગભૂપ, જોને. વરોને. ૨
 આતમ પ્રેમનો દરિયો ઉછળી, મન કાયા ઉભરાય, જોને;
 આવિભાવે એવા ગુરુજી, દિલમાંહી પરખાય, જોને વરોને. ૩
 ઠહાલા દેહપતિ આતમ છે, સુખના લોકતા એહ, જોને;
 આનંદ વેદે તે સદ્ગુરુજી, પ્રભુ ન થીજો દેવ, જોને વરોને. ૪

(૪૬)

- આનંદ માટે જે સહુ કરતો, આતમ ગુરૂજી માન, પોતે;
 નહિ મંદિરમાં નહી મરજીદે, એનું જ્ઞાન જ સ્થાન, જ્યોતે.વરોને. ૫
- દુભવવા નહિ ગુરૂને ક્યારે, સંતાપો નહિ લેશ, ક્યારે;
 નવધા ભકિત એની કરવી, નાસે તેથી કલેશ, ભારે. વરોને. ૬
- સર્વ રૂપને સર્વનામ છે, એનાં જગમાં જાણ, જોને;
 નર નારી આદિ સહુ રૂપે, વિલસે જગનું માન, જોને. વરોને. ૭
- ગુરૂની સાથે મસ્ત બનીને, ભૂલો જગનું ભાન, પ્રીતે;
 ભણ્યું ગણ્યું ભૂલી જગભાનજ, કરોને એનું જ્ઞાન, હેતે. વરોને. ૮
- નહાના બાળક જેવા થાઓ, ભૂલી મોહનું ભાન, વેગે;
 આનંદમય સહુગુરૂજી ત્યારે, અનુભવાથે જ્ઞાન-, યોગે. વરોને. ૯
- વ્યવહારે કલ્પેલાં રૂઢિ, બંધન સઘળાં ત્યાગ, પ્રેમે;
 બંધન મુક્તિ એને છાંડી, કર આતમ પર રાગ, રંગે. વરોને. ૧૦
- આતમ ગુરૂનો હસ્ત ગ્રહંતાં, ગમે ન જડની સાથ, જોને;
 આતમ આતમને આકર્ષે, મળતો ધાતોધાત, જોને. વરોને. ૧૧
- આતમ સાથે આતમ પ્રીતિ, તે સાચું વૈ ઠ, જોને;
 આતમ ગુરૂને આતમ ચેલો, બાકી જડ સહુ ભૂઠ, જોને. વરોને. ૧૨
- ગુરૂને દીઠાં હર્ષ ન માવે, હરખે ધાતોધાત, જોને;
 મનવાણી કયામાં ગુરૂની, જ્યોતિથી રળિયાત, જોને વરોને. ૧૩
- ગુરૂની કાયા પ્રભુ સમ લાગે, સ્પર્શે પ્રેમ અનંત, જોને;
 ગુરૂને સઘળું સ્વાર્પણ થાતું, બાણે ભકતો સંત, જોને. વરોને. ૧૪
- જ્ઞાને એવા આતમ ગુરૂજી, વરિયા પ્રગટયો પ્રેમ, જોને;
 લેહ ખેદને કલેશ રહ્યા નહિ, રહ્યા ન તપ જપ નેમ, જોને.વરોને.૧૫
- ગુરૂ મળ્યાથી પૂર્ણયોગ છે, રહ્યું ન સાધન કામ, જોને;
 બુદ્ધિસાગર સહુગુરૂ મળિયા, ઠરિયો નિશ્ચય ઠામ, જોને. વરોને. ૧૬

(૪૭)

(૩૩)

ગુરુ પ્રેમીઓને મકતોનું સ્વઘરે આમંત્રણ.

પધારને પધારને પધારને, ગુરૂ પ્રેમીઓ અહિંયાં પધારને; આવતાં અહીં ઝટ વારનેરે નગુરાઓને દૂરે વારને.	
ગુરૂની નિન્હા કરે જે પાપી, મુખ ન તેનું ભાળનેરે	ગુરૂ. ૧
ક્ષણિક મનના ઘાલ ઘુસણિયા, મૂખીઓને દૂર કાઢનેરે	ગુરૂ. ૨
ગુરૂના દ્વારમાં પ્રેમે પ્રવેશ છે, બહેમી પ્રવેશને વારનેરે	ગુરૂ. ૩
ઢોર હરાયાં ભટકણ શીલા, પાસે તેઓને ન લાવનેરે	ગુરૂ. ૪
સગાં કુટુંબનું રનાન કરીને, અધ્યાસ આખ બનાવનેરે	ગુરૂ. ૫
ઉંચને નીચના લેઢને છંડી, સાગર પીને સુહાવનેરે	ગુરૂ. ૬
પ્રેમ વિશ્વાસ રૂપ યજ્ઞમાં કીર્તિ, હોમીને રાખ ભરી લાવનેરે	ગુરૂ. ૭
હુનિયાનું સિધુ ઉંધુ ગણીને, ઉંધામાં સિધુ ગણાવનેરે	ગુરૂ. ૮
કષ્ટ છેલ્તાપથી ભકત પરીક્ષા, કરીને સંગે ચઢાવનેરે	ગુરૂ. ૯
મારીને પહેલા પછી જીવાડી, ગુરૂના હાથ ઝલાવનેરે	ગુરૂ. ૧૦
જીવતાં પશુઓ જેના હૃદયમાં, તેઓને યજ્ઞે હોમાવનેરે	ગુરૂ. ૧૧
ઉંધી પરીક્ષાથી ભરમાવી, મૂઢોને દૂર ભગાવનેરે	ગુરૂ. ૧૨
કાચા પોચા ગુરૂદ્વારમાં ન આવે, એવા ઉપાયો રચાવનેરે	ગુરૂ. ૧૩
પાકા જણાતા ભકતોને પૂજી, બહુ સન્માને વધાવનેરે	ગુરૂ. ૧૪
દેને ન દિલડું નગુરા જનોને, એકાકાર થઈ આવનેરે	ગુરૂ. ૧૫
કીર્તિપ્રતિષ્ઠાધનના પૂજારી, તુચ્છોને સાથે ન લાવનેરે	ગુરૂ. ૧૬
ગુરૂ પરબ્રહ્મ સાગરમાં ડુબકી, મારીને તળીએ આવનેરે	ગુરૂ. ૧૭
ગુરૂ પરબ્રહ્મ દ્વાર પગથીયે, લોકોને પ્રેમે ચઢાવનેરે	ગુરૂ. ૧૮
લેહુને સાચાં સત્ય જણાવને, પચે જ એટલું બતાવનેરે	ગુરૂ. ૧૯

(૪૮)

મનના મેળે આતમ એક થૈ, એક રસરૂપ થઈ આવજોરે	ગુરૂ. ૨૦
દુનિયા ખીજે તો ભલે ખીજે, ગુરૂ રીઝવવા ધારજોરે	ગુરૂ. ૨૧
ગુરૂને દેખી વંદીને પૂજી, ભાવના મીઠી ભાવજોરે	ગુરૂ. ૨૨
ગુરૂ રીઝવવામાં સહુ જીવન, ધન તન પ્રાણ સંહારજોરે	ગુરૂ. ૨૩
હર્ષોલ્લાસે રાચી માચી, નવી નવી સૃષ્ટિ બનાવજોરે	ગુરૂ. ૨૪
પર બ્રહ્મ ગુરૂ રસરૂપ થઈને, સત્ય પ્રેમ પ્રગટાવજોરે	ગુરૂ. ૨૫
વિશુદ્ધ પ્રેમ રસ ખ્યાલા પીને, ધૂણી અલખની જગાવજોરે	ગુરૂ. ૨૬
બકરાં ટળીને સિંહ બનીને, અલમસ્ત ભાવ ભણાવજોરે	ગુરૂ. ૨૭
સર્વ બંધનમાં સર્વ સાધનમાં; સ્વતંત્રતા દિલ લાવજોરે	ગુરૂ. ૨૮
પરમાનંદ રસ પીને પાજો, વાસ અલખમાં વસાવજોરે	ગુરૂ. ૨૯
બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ પાસે, આવી આનંદે સુહાવજોરે	ગુરૂ. ૩૦

(૩૪)

ગુરૂસ્વીકાર.

કવચિ.

કયાં તમને ગુરૂ શિરપર, અમારા પ્રાણથી ખ્યારા,	
કયાં ઉપકાર નહીં બૂલું, યુગો યુગ હું તમારો છું.	૧
સતાવોને તપાવોને, પરીક્ષાઓ કરો કોટિ;	
ગમે તેવી અવસ્થામાં, તમારો છું તમારો છું.	૨
બનાવી આમડી જોડા, તમારા પાદના માટે;	
પહેરાઉ ગુરો પ્રેમે, વળે ઉપકાર નહિ ત્હોયે.	૩
તમારા પાદની ધૂલી, ગણી ગંગા પર પ્રેમે;	
કરીને સ્નાન તેમાંથી, અમારે શિષ્ય થાવાનું	૪

(૪૯)

- ગુરો તમને સકલ સોંપ્યું, અમોઝ્યે જે ગણ્યું બહાહું.
તમો જે જે કરો તે તે, અમોઝ્યે સત્ય નિર્ધાર્યું. ૫
- તમારાં જ્યાં પડયાં પગલાં, અમારાં તીર્થો ત્યાં સઘળાં;
તમારા ગાન સુણવાને, બની મૃગને મર્યું ગમતું. ૬
- તમારા પ્રેમને માટે, મહી જલ વાયુને અગ્નિ;
થવું આકાશ મનગમતું, ગમે ના બિન્ન થાવાતું. ૭
- ગમે તે ચાહો તે કરશો, પરંતુ પાસમાં રાખો;
તમાગ આત્મમાં હું છું, રહી ના ચાહવા બીજી. ૮
- તમારું રૂપ જોવાને, પતંગીઉ બની જાઉં;
મરીને તવ રૂપે થાવું, પરપ્રેમે મળી જાઉં. ૯
- અનંતાં નામ રૂપોમાં, ગુરો !!! તવ પ્રેમ જ્યોતે છું;
નથી સત્ સત્ થકી જૂડું; તમો હું એક રૂપે છું. ૧૦
- અસત્ જડને અસત્ મળતું, મળે સતને પરબ્રહ્મ;
સદા છે મેળ સત્તાએ, સ્વભાવે હું મળ્યો પ્રેમે. ૧૧
- તમારાં ગાન કરવાને, બનીને સર્વ વાજીરો;
અઢોઢીક પ્રેમથી જીવી, જીવાડીશું જગત સઘળું. ૧૨
- તમારા ચિત્ત ચરણોમાં, રહ્યાં તીર્થો સકલ નક્કી;
તમારાથી ન કો અધિકું, અમારા છો ભવોભવમાં. ૧૩
- હલાહલ ઝેર પાવો તે, ગણી અમૃત પર પ્રેમે;
અમારે તુર્ત પીવાનું, હૃદયની પૂર્ણ શ્રદ્ધાથી. ૧૪
- અનંતીવાર જન્મ્યોને, મર્યો દેહાદિને માટે;
હવે તો જન્મ મરણો સહુ, તમારી ભક્તિ હેતે છે. ૧૫
- બલે કોઈ પ્રેમ ઘડેલા કહે, કહે કોઈ અન્ધશ્રદ્ધાહુ;
તમારા પ્રેમવણુ શાસ્ત્રો, વિવાદો ન જરા ખપના. ૧૬
- કરોડો વિશ્વમાં ધર્મો, કરોડો શાસ્ત્ર મત પન્થો;
અમારે તો તવાજ્ઞાએ, પ્રવૃત્તિ એજ છે મુકિત. ૧૭

(૫૦)

રગોરગમાં નસોનસમાં, તમારા પ્રેમનું ઢોહી;	
વહે છે પૂર્ણ શ્રદ્ધાએ, કરો માફ રૂચે જે તે.	૧૮
સમર્પણ સહુ કર્યું તમને, ભવોભવમાં તમારો છું;	
અમારો તું કહો સુખથી, પછીથી ઇચ્છવાનું શું ?	૧૯
તમારા દેહની છાયા, બન્યામાં ભક્તિ છે સાચી;	
તમે તે હું પછી આગળ, રહે ના હું અને તું એ.	૨૦
તમારા ચિત્તમાં આવે, અમારા ચિત્તમાં પ્રગટે;	
વિચારોના સકલ તારો, પરસ્પરમાં સકલ પ્રગટે.	૨૧
પરામાં સત્ય સંકલ્પો, ઉઠે છે સદ્ગુરો !!! પ્રેમે;	
બુદ્ધયજ્ઞિ સદ્ગુરો ત્હારું, શરણુ સાચું કર્યું ભાવે.	૨૨

(૩૫)

ગુરુની સંગતિ.

સહીયર સુજ્જને રે ભજવતી સૂત્રની વાણી. એ રાગ.

કરજો ગુરુનીરે, સંગત નરને નારી-જ્ઞાની થાશોરે	
ગુણ ગણના અવતારી. કરજો.	
ગુરુ દીવોને દેવતા સદ્ગુરુ, ખત્રીશ ઉપમા ધારી;	
ગુરુવિના જગમાં અધાર, ગતિ ગુરુની ન્યારી,	
જગ ઉપકારીરે, ભાઉ હું બલિહારી	કરજો. ૧
દીવાથી દીવો પ્રગટાતો, જ્ઞાન ગુરુથી આવે;	
ગુરુવિના સહુ દોષ ટળે નહીં, ગુણો પ્રગટતા ભાવે	કરજો. ૨
શ્રદ્ધા પ્રેમથી ગુરુ વચનોની, અસર હૃદય પર થાવે;	
શ્રદ્ધા પ્રેમ વિનય સેવાથી, ગુરુ રીઝે શુભ દાવે.	કરજો. ૩
ગુરુ વિનયે વિદ્યા ઘટ પ્રગટે, આશીર્વાદો રૂળતા;	
શાપદોષ અજ્ઞાન અવિદ્યા, દુર્ગુણ સઘળા ટળતા.	કરજો. ૪

(૫૧)

- ગુરુનો જાપ જપંતાં વહેલી, હૃદયની શુદ્ધિ થાતી;
તેથી મતિ આદિ પંચજ્ઞાનજ, લબ્ધિયો પ્રગટાતી કરજો. ૫
- નગુરા સ્વર્ગ ન મુક્તિ પામે, ઠરે નહીં એક ઠામે;
માટે સદ્ગુરુ કરતા ભકતો, પડે ન બીજે ભામે. કરજો. ૬
- ટાળો આશાતના ગુરુની સઘળી, કરો વિનય બહુમાન;
પૂજો ધ્યાવો ગાવો ગુરુને, નિશ્ચય પ્રગટે જ્ઞાન. કરજો. ૭
- વારંવાર કરી ગુરુ બહલે, યુદ્ધિ સ્થિર નહિં જેની;
અહણુ ત્યાગમાં બાલકવત્ જે, કરો પ્રતીત ન તેની. કરજો. ૮
- પાખંડીઓ નિજયુક્તિ બળેને, શાઓથી ભરમાવે;
તોપણુ આતમ ગુરુ નહીં છ'ડે, તે નિશ્ચય સુખ પાવે. કરજો ૯
- ગુરુ ઉપર નિજ શ્રદ્ધા ભકિત, ક્ષણતી વાત ન છાની;
માટે એક ગુરુને સેવો, નિન્દા કરો ન બીજાની. કરજો. ૧૦
- ગુરુ કહે તે કરવું પ્રેમે, ગુરુ કરે તે ન કરવું;
અનુકરણુ સમજીને કરવું, આશયને અનુસરવું. કરજો. ૧૧
- સાચા ગુરુ ભકતોની સ્હાયે, આવે દેવીઓ દેવો;
યુદ્ધિસાગર સદ્ગુરુ પ્રેમે, પૂજા કરીને સેવો. કરજો. ૧૨

(૩૬)

પામરથી ગુરુ પામી શકાય નહિ.

ધન ધન સંપ્રતિ સાચો રાજ એ રાજ

- ગુરુ પામે નહીં પામર પ્રાણી, અજ્ઞાની મહા મૂઠરે;
નાસ્તિક વેષ ક્રિયાચાર મોહી, મનડું કપટે ગૂઢ રે. ગુરુ. ૧
- આપ મતીલો ને સ્વચ્છંદી, સ્વાર્થે રહે મશ્ગુલ રે;
ગુરુમાં દોષ જીવે મહા નિન્દક, સમજે નહીં નિજભૂલ રે. ગુરુ. ૨
- ગુરુની શીખ ગણે નહીં ખ્યારી, ક્રોધીને અહંકારી રે;
ગુરુ ઉપકાર ન જાણે કીધા, જડલોભી નર નારી રે. ગુરુ. ૩

(૫૨)

આત્મ ગુરૂનો પ્રેમ ન જાણે, જડના રાગને તાણે રે;
 આતમહેતે જડ નહીં જાણે, ભૂખ્યો રહે ભરે જાણે રે. ગુરૂ. ૪
 લોક લાજ ગાડરિયા પ્રવાહે, દુનિયાની રીતિએ ચાલે રે;
 ગુરૂ પ્રભુ એક નિશ્ચય નહીં મન, રોજની પેઠે મ્હાલે રે. ગુરૂ. ૫
 આગળ જૂઠો પાછળ જૂઠો, આહિર અંતર ન્યારો રે;
 પ્રેમવિનોનો કઠિન હૃદયનો, જડ પૂજક અવતારો રે. ગુરૂ. ૬
 શ્રદ્ધા વિવેક ન નેમ ન ધારે, જોલ ન જોલે વિચારી રે;
 વ્યાપક સદ્ગુરૂ પ્રેમી અને નહીં, દુર્જનતા ભંડારી રે. ગુરૂ. ૭
 સભજનતા આચારે ન ધારે, દોષની દૃષ્ટિ જે રાખે રે;
 પ્રમાણીક પૂરો નહીં ટેકી, દુષ્ટ વચન જે બાખે રે. ગુરૂ. ૮
 આત્મ પ્રભુ નહીં દેખે સઘળે, આત્મ ગુરૂનો ન રાગી રે;
 જડરાગી પાખંડી જૂઠો, દિલમાં ન ગુરૂતા જાગી રે. ગુરૂ. ૯
 જડમાંહી પર બ્રહ્મ ગુરૂનો, સ્થાપના ભાવ ન ધારે રે;
 વ્યાપક એકજ નિત્યજ સદ્ગુરૂ, પ્રેમ ન તેનો વિચારે રે. ગુરૂ. ૧૦
 ગુરૂ પર રીસ કરે શીખ દેતાં, ગુરૂની પ્રભુતા ન દેખે રે,
 ગુરૂના સ્હામો પડી સહુ ગુણને, અવગુણ રૂપે પેખે રે. ગુરૂ. ૧૧
 ગુરૂનું જે બહુમાન કરે નહીં, ગુરૂ વંદે નહીં પૂજે રે;
 ગુરૂદર્શનમાં ન પૂરણ પ્રીતિ, ગુરૂથી કલેશથી ઝુઝે રે. ગુરૂ. ૧૨
 ગુરૂના સહુ આશય નહીં જાણે, ડહાપણ આપ જણાવે રે;
 ગુરૂ આવે ત્યારે જાય ન સામો, પ્રેમ માન નહીં લાવે રે. ગુરૂ. ૧૩
 ગુરૂ આજ્ઞા વણ કાર્ય કરે સહુ, સ્વાર્થ સરે જાય આઘો રે;
 ગુરૂ દ્રોહી ગુરૂ ઘાતક પાપી, નિર્લજ્જને મહાનાગો રે. ગુરૂ. ૧૪
 ગુરૂને વચ્ચે જૂઠું જોલી, બીડસમે જાય જાગી રે;
 સમય ક્ષેત્રનો જાણુ નહીં જે, સ્હાય ન પ્રેમ નિરાગી રે. ગુરૂ. ૧૫
 ગુરૂનું જ્ઞાન ગ્રહે નહી પૂરું, ભમતો જે ભરમાળ્યો રે;
 વિનય કરે નહીં સજ્ય નહીં જે, સમજે નહીં સમજાળ્યો રે. ગુરૂ. ૧૬

(૫૩)

લકત શિષ્યના પાત્ર નહીં જે, ગુરૂ આજ્ઞાએ ન વર્તેં રે;
 ક્ષણ ક્ષણ મન પલટાતું જેતું, સત્યપણે ન પ્રવર્તેં રે. ગુરૂ. ૧૭
 ગુરૂનો વાંક જીવે નહીં નિજનો, અવળોને ઉન્માદી રે;
 લગની ન ગુરૂ પર જેની લાગે, દુષ્ટને વાદ વિવાદી રે. ગુરૂ. ૧૮
 હજીંનથી સફગુરૂ છે ફરે, પ્રેમીને ગુરૂ પાસે રે;
 બુદ્ધિસાગર સફગુરૂ પામે, વર્તેં જે વિશ્વાસે રે. ગુરૂ. ૧૯

(૩૭)

ગુરૂને પામનારાઓનાં લક્ષણ.
 ધન ધન સંપ્રતિ સાચો રાજા.

સફગુરૂને પામે સંસ્કારી, પ્રેમી નર ને નારી રે;
 વિનયી વિવેકી ને શ્રદ્ધાલુ, સફગુણ દષ્ટિ ધારી રે. સફગુરૂ. ૧
 ગુરૂસેવા જેના મન ંહાલી, સત્ય પ્રેમ અવતારી રે;
 દ્રવ્ય ક્ષેત્ર કાલભાવને જાણે, ગુરૂ પદ ધૂલી પૂજારી રે. સફગુરૂ. ૨
 છતી જોગવાઈ ગુરૂનાં દર્શન, પૂજન કરી જે આવે રે;
 હરતાં ફરતાં જ્યાં જોસે ત્યાં, જાપ જાપી ગુણ ગાવે રે. સફગુરૂ. ૩
 મિથ્યા જૂઠાં દેવ દેવીને, પ્રભુની નહીં કંઈ પરવા રે;
 જેના મનમાં એકજ નિશ્ચય, પ્રેમે ગુરૂને વરવા રે. સફગુરૂ. ૪
 ગુરૂ રીઝે તે રીતે પ્રવર્તેં, લકિતમાં રાખે ન બાકી રે;
 સ્વાર્થજી કરતો ગુરૂને પ્યાડું, કર્મયોગી દિલ ખાખી રે, સફગુરૂ. ૫
 ગુરૂથી જૂઠું માન ન ઇચ્છે, ગુરૂરૂપ થઈને જીવે રે;
 ગુરૂ અવશબ્યું પ્રેમે ખાતો, પાયું પાણી પીવે રે, સફગુરૂ. ૬
 ગુરૂ દર્શન વણ ક્ષણ વણ કોટિ, વર્ષો સમ મન લાગે રે.
 ગુરૂ વણ જીવ્યું ન જેને ગમતું, ગુરૂ પ્રેમે ઘટ જાગેરે. સફગુરૂ. ૭
 પૂર્ણ બ્રહ્મગુરૂમાં નહીં દોષો, પ્રકૃતિ ગુણ નહીં ભાસે રે;
 પૂર્ણ પ્રેમમાં મસ્તાનો જે, જીવે બ્રહ્મ વિલાસે રે, સફગુરૂ. ૮

(૫૪)

- ગુરૂમાં મન રાખીને સઘળાં, કાર્ય કરે સ્વાધિકારે રે;
આત્મગુરૂમાં મન ચેલાને, લયલીન થઈ જે ધારે રે. સહગુરૂ. ૯
- સાચું ગુરૂથી સગપણુ ધારે, થાય સકલ હિતકારી રે;
મત પંથ વેષાચારે ન મુંઝે, આત્મગુરૂ અવધારી રે. સહગુરૂ. ૧૦
- ગુરૂને માટે અર્પે પ્રાણો, દિલમાં ભેદ ન રાખે રે;
અંતર બાહિર ગુરૂને દેખી, પ્રેમે ગુરૂરસ ચાખે રે. સહગુરૂ. ૧૧
- ગુરૂ રહસ્યો છૂપાં રાખે, પ્રાણ પડે નહીં ભાખે રે;
ગુરૂથી મનડું ન છૂપું રાખે, આનંદ રસ તે ચાખેરે. સહગુરૂ. ૧૨
- સહગુરૂને પોતાની વચ્ચે, પડદો લેશ ન રાખે રે;
પડદા કરનારા દુષ્ટોને, જીતી મારી નાખે રે. સહગુરૂ. ૧૩
- ગુરૂનું નામ હૃદય જીવંદા પર, ધારી કર્મ કરંતો રે;
વિપત્તિ દુર્ભાગ્ય દશામાં, ગુરૂને નહિ વિસરંતો રે. સહગુરૂ. ૧૪
- ગુરૂ હુકમથી ધર્મ ન ખીજે, માને ન મુક્તિ ખીજે રે;
ગુરૂની આગળ શાસ્ત્ર પંથને, માને ન ખીજે રીઝી રે. સહગુરૂ. ૧૫
- ગુરૂમાં પ્રેમ સમાધિ લાગે, બ્રાન્તિ સઘળી ભાગે રે;
વર્તે ગુરૂથી સાચા રાગે, ઉઘંતો તે જાગે રે. સહગુરૂ. ૧૬
- ગુરૂ પ્રીતિ વણ દુનિયા મરેલી, તેથી લેશ ન ખીવે રે.
ઘટ ઘટ બ્રહ્મગુરૂ અનુભવીને, કર્મ યોગી બની જીવે રે. સહગુરૂ. ૧૭
- સર્વ વેળા ગુરૂની સેવામાં, તન ધન પ્રાણુ સમર્પે રે;
સર્વ વિશ્વમાં વ્યાપક સહગુરૂ, તેને પ્રેમે તરપે રે. સહગુરૂ. ૧૮
- ગુરૂમાં રાચે ગુરૂમાં માચે, દુનિયા દિવાની દેખે રે;
બુદ્ધિસાગર સહગુરૂ જગમાં, એકજ સાચા પેખે રે. સહગુરૂ. ૧૯

(૫૫)

(૩૮)

અજ્ઞાનીઓ અજ્ઞાનમોહથી ગુરુને નિશ્ચયનયથી ઓઢસ્વી શકતા નથી

સિદ્ધ જગત શિર શોભના.

- અજ્ઞાની નહીં ઝોળખે, સદ્ગુરુ સત્ય સ્વરૂપ;
ગુરુવણુ જ્ઞાન ન પામતો, પામે વિપત્તિ ધૂપ અજ્ઞાની. ૧
- જડને ગુરુ કેઈ માનતા, જડ નહીં જાણે રે જ્ઞાન;
જડ નહીં જાણે રે પ્રેમને, જાણે ન ભકિત ને માન. અજ્ઞાની ૨
- ગુરુ કેઈ વેષને માનતા, વેષ ન જાણે રે. કાંચ;
વેષ ક્ષણિક બહલાય છે, અનિત્ય, ધર્મ ન ત્યાંચ. અજ્ઞાની ૩
- અમુક ક્રિયાચાર પંથમાં, ગુરુ પાણું નિત્ય ન હોય;
બહલાય કારણ પામીને, નિશ્ચય, ગુરુનો ન જોય. અજ્ઞાની. ૪
- અમુક વિચારે ન સદ્ગુરુ, ફરતા સર્વ વિચાર;
મનના પર્યાયો સહુ ફરે, તેનો રાગ ન સાર. અજ્ઞાની. ૫
- જ્યાં લગી આતમ સદ્ગુરુ, નિરાકાર સાકાર;
સાપેક્ષાએ ન ઝોળખો, તાવત્ છે અધકાર. અજ્ઞાની. ૬
- વેષ ક્રિયામત પન્થના, આગ્રહ વણુ ગુરુ પ્રેમ;
દિલમાં જેનારે પ્રગટતો, પામે તે સુખ ક્ષેમ. અજ્ઞાની. ૭
- અમુક શાસ્ત્રની જાતિની, માન્યતાએ ઝેકાંત;
ગુરુ માને પ્રેમી નહિ ખરો, ગુરુને ભકતો છે બ્રાન્ત. અજ્ઞાની. ૮
- પ્રેમ પલટતો જે કારણે, પ્રગટે કારણુ યોગ;
ગુરુ તે કારણે જગ ફરે, કારણુ ગુરુનો વિયોગ. અજ્ઞાની ૯
- અનંત અવતારો જગ કર્યાં, ઝોળખ્યા નહિ ગુરુ દેવ;
નિત્ય ગુરુ નિત્ય પ્રેમને, પામ્યા વણુ શાની સેવ. અજ્ઞાની ૧૦
- આતમ નિત્ય છે સદ્ગુરુ, તેનો નિત્ય જ પ્રેમ;
નિમિત્તને ઉપાદાનથી, સાચી પ્રેમની નેમ. અજ્ઞાની ૧૧

(૫૬)

આતમ ગુરૂ ઝોળખ્યા પછી, વેષ ક્રિયામત પન્થ;
 સવળાં ભકતોને પરિણુમે, શાસ્ત્રોમાં નિર્બંધ. અજ્ઞાની. ૧૨
 વાડામાં ધર્મ પન્થના, ગુરૂ ભકતો ફરે ફરે;
 વ્યાપક નિત્ય ન પ્રેમ ત્યાં, મિથ્યા મોહ અંધર. અજ્ઞાની ૧૩
 દેહી અદેહી આતમ ગુરૂ, સત્ય જ્ઞાન ઠાતાર;
 કેઇક સંસ્કારી ઝોળખે, પ્રેમમયી નર નાર.
 જ્ઞાની ગુરૂજીને ઝોળખે. ૧૪

જડની દૃષ્ટિ નિવારીને, ધારી આતમ દૃષ્ટિ;
 સહુ રૂપે ગુરૂ ઝોળખો, પ્રગટાવી પ્રેમસૃષ્ટિ. જ્ઞાની. ૧૫
 દેહ સહિત ગુરૂ જે કરે, પ્રેમ ધરી વિશ્વાસ;
 નિરંજન ગુરૂ તે લહે, આપો આપ જ ખાસ. જ્ઞાની. ૧૬
 છુપાવ્યું નહિ છૂપતું, લાગ્યું ગુરૂ પ્રેમ તાન;
 નહિ વ્રત નિયમાદિ બ્રાન્તિયો, પ્રેમ પ્રભુ છે પ્રમાણ. જ્ઞાની. ૧૭
 વ્યાપક સત્પ્રેમ પ્રગટતાં, ગુરૂજી હજારાહજૂર;
 બુદ્ધિસાગર સફગુરૂ, નિરખો આતમ નૂર. જ્ઞાની. ૧૮

(૩૯)

ગુરૂને તે વહાલા લાગતા નથી.

નાથ કેસે ગજકે અંધ છુડાયો—એ રાગ.

ગુરૂજીને તે નહીં લાગે વહાલા.
 ગુરૂની તબિયત બાણી ન વર્તે, સમજે ન ગુરૂના ઇસારા;
 પ્રકૃતિ અનુસાર ન વર્તે, હોય ન તે ગુરૂ ખ્યારા. ગુરૂજીને. ૧
 પાંચ ભૂત વિધિ પૂર્વક સેવે, જીવને જીવનહારા;
 ગુરૂ રીઝે તે રીતે વર્તે, સેવા કરવાવાળા. ગુરૂજીને. ૨

(૫૭)

રાની જન શ્રી ગુરૂને સેવે, સેવા કરે શું મવાલા;
 ગુરૂ અનુકૂલ પ્રાતકૂલ ન સમજે, ભક્ત અને નહીં ખાલા.
 ગુરૂજીને તે નહીં લાગે બહાલા. ૩
 મોન ઇસારે જે નહીં સમજે, કોધીને ઇર્ષ્યાળા;
 ભીતિ ખેદન દ્રેષને ધારે, સદ્ગુરૂ શ્રદ્ધા વિનાના. ગુરૂજીને ૪
 ગુરૂનો ઠપકો સહન કરે નહીં, સામું ઘોલવાવાળા;
 ગર્જ પડે ગુરૂને ગણકારે, નહીં તો સ્વાર્થથી ન્યારા. ગુરૂજીને ૫
 ગુરૂને કોધ કરાવે બારી, હોય ન સ્થિરતા વાળા;
 પસંદ પડે નહીં ગુરૂને અંવાં, કામોના કરનારા. ગુરૂજીને ૬
 ગણકારે નહિ ગુરૂના શિક્ષા, ઠાઠ કરે જે ઠાલા;
 ગુરૂ મરજી અનુસાર ન વર્તે, પ્રેમ વિનાના ઠકારા. ગુરૂજીને ૭
 ગુરૂ પ્રમના ભૂખ્યા નહીં જે, ગુરૂ દિલથી જે ન્યારા;
 ગુરૂથી ખીલું ખ્યારું ઇચ્છે, કીર્તિના રઢિયાલા. ગુરૂજીને ૮
 એક ગુરૂની રીઝને મૂકી, દુનિયા રીઝવવાવાળા;
 અંતરથી બૂહાઈ ધારે, બાહ્યથી પ્રેમના ચાળા. ગુરૂજીને ૯
 ગુરૂને મૂકી કીર્તિ પૂજ, ધનની પ્રાર્થના વાળા;
 જડ પૂજારી મહા હિંસક જે, દાની નહીં જે દયાળા. ગુરૂજીને ૧૦
 આપમતિ ત્યાં સુકિતને ખે ચે, ગુરૂથી કપટ કરનારા;
 વેષાચાર મતાદિક રંગી, સત્ય ન ગુરૂ નિર્ધાર્યાં. ગુરૂજીને ૧૧
 ગુરૂ સાથની પ્રકૃતિમાં, હોષને દેખવાવાળા;
 આશયના નહીં બાલ્ય અધૂરા, નયજ્ઞાને નહીં પૂરા. ગુરૂજીને ૧૨
 ગુરૂ માન્યતાના જે દ્રેષી, ખીલ માન્યતાવાળા;
 ગુપ્ત ન રાખે ગુરૂની વાતો, ગુચ્છ હૃદય બહુ ચાળા. ગુરૂજીને ૧૩
 ગુરૂ કૃપાને મેળવનારા, દિવ્ય અહો અવતારા;
 બુદ્ધિસાગર ગુરૂજી ખ્યારા, પૂર્ણ પ્રેમ લેનારા;
 ગુરૂજીને તે લાગે બહુ બહાલા. ૧૪

(૫૮)

(૪૦)

તે બ્રહ્મ ગુરુને પામે છે.

નાથ દેસે ગજકો યુધ છુડાયો, એ રાગ.

બ્રહ્મગુરુ તે પામે, મહાવીર બ્રહ્મગુરુ તે પામે.
 ગુરુ ગુરુ કરતો ગુરુરૂપ થઈને, કરતો નિશ્ચલકામે. મહાવીર;
 ત્રણકાલમાં નિશ્ચલ નિર્ભય, સદ્રૂપનિજને દેખે.
 પ્રકૃતિ જડ ઉપકારિણી બાણે, ઉપચારે બ્રહ્મ પેખે. મહાવીર. ૧
 કર્મ વસ્તુ નિજમાં નહિ દેખે, નિશ્ચય બંધ ન માને,
 કર્મ કરે પણ કર્મથી ન્યારો, નિર્લેપ યુદ્ધિ પ્રમાણે. મહાવીર ૨
 દીનપણું નિજમાં નહીં કલ્પે, સત્ય બ્રહ્મ એક બાણે;
 સાક્ષીપણે વતે સંસારે, માયા ન મનમાં આણે. મહાવીર ૩
 અધમ દુઃખી પાપી પાખંડી, મનમાં ન એવું વિચારે;
 અનંતશક્તિ પૂરણુ બ્રહ્મ છું, નિશ્ચય એહવો ધારે. મહાવીર. ૪
 મનવાણી કાય આદિ પ્રકૃતિ, ઇન્દ્રિયા શુભ માટે;
 પ્રકૃતિ ધર્મમાં દોષ ન માને, આત્મોન્નતિ હિત વાટે. મહાવીર. ૫
 શુદ્ધાત્મ આદેશે મનમાં, પ્રેમે પ્રગટયા ઝીલે;
 મસ્તાનો રહે સર્વદશામાં, નવ નવા ભાવથી ખીલે. મહાવીર. ૬
 આપો આપ મહાવીર દેખે, સર્વ વિશ્વ નિજભાવે;
 આત્મ મહાવીર વિશ્વની એકતા, અદ્વૈત પ્રેમના દાવે. મહાવીર. ૭
 બ્રાહ્મ પદાર્થો મન બદલાતા, નિશ્ચલ આત્મ દેખે;
 ગમગીની એક શ્લુષ નહીં ધારે, પાપ ન કોમાં પેખે. મહાવીર. ૮
 કાર્ય કરે સઘળાં પણ ચિંતા, શોક વિયોગ ન ધારે;
 કાર્ય કરે પણ ક્ષણ નહીં ઇચ્છે, ધાતકમારને મારે. મહાવીર. ૯
 જ્યાં દેખે ત્યાં પૂર્ણુ બ્રહ્મ ગુરુ, પટ્ટચક્રોમાં વિલાસી;
 પટ્ટકારકમય બ્રહ્મગુરુ નિજ, થાય ખરો વિશ્વાસી. મહાવીર. ૧૦

(૫૯)

શરીરને મનની ધ્વજાઓ, પ્રગટે છે કર્મયોગે;
 પ્રકૃતિવણ્ય ગુરૂ પ્રગટ ન થાવે, થાય છે નિર્લેપલોગે. મહાવીર. ૧૧
 આત્મગુરૂ પેઠે પ્રકૃતિ દિવ્ય છે, શિવપુર જાવા નિસરણી;
 યશોદાવણ્ય મહાવીર પતિ ક્યાં, ભવોદ્દધિમાંહિ તરણી. મહાવીર. ૧૨
 આત્મને દુઃખી કરવામાં, ધર્મ ભકિત નહીં જાણે;
 આનંદ મય અનુભવે પોતાને, શુદ્ધ પ્રેમ ઘટ આણે. મહાવીર. ૧૩
 જિનપણ્ય નિત્ય ભાવો હૃદયમાં, આત્મગુરૂ જૈન પોતે;
 પૂર્ણ પ્રેમ પ્રગટાવો પ્રભુતા, વિલસો આનંદ જ્યોતે. મહાવીર ૧૪
 મર્યાદા નહીં આત્મની ક્યાંધ, દેશકાલ થકી ન્યારો;
 જાતિ વેષલિંગ કર્મ કાંડ નહીં, ખ્યારાને પણ ખ્યારો. મહાવીર. ૧૫
 પ્રહ્મ ગુરૂ રસ અનુભવ લેતો, ઉચ્ચરસે તે રસાતો;
 નીચલા રસ છોડે ઉચ્ચ રસથી, ઉપાધિરસ નહીં ચ્હાતો. મહાવીર. ૧૬
 સહાયક ગુરૂ પાસના પાસે, પ્રેમે છે જયકારી;
 ભુક્ષિસાગર સર્વત્ર સદ્ગુરૂ, દેખો દિલ અવતારી. મહાવીર. ૧૭

(૪૧)

સત્તાણ શુદ્ધાત્મ પરબ્રહ્મ મહાવીર ગુરુ શરણ

શુનિવર સંયમમાં રમતા. એ રાગ.

કર્યું મહાવીર ગુરૂ શરણું, ગણું નહીં જન્મ જરામરણું.
 તમે આનંદ અમૃતનું ગરણું. કર્યું. ૧
 સર્વ વિકલ્પ પેલી પારે, પ્રહ્મ શુક્રમાંહિં અજવાળે;
 સત્ય આનંદમય ગુરૂ મહાલે. કર્યું. ૨
 પ્રકૃતિ શુભથી જે નિર્ગુણી, ભાવમુદ્રાએ ઉન્મુની;
 સોડહં સોડહં પરધૂની. કર્યું. ૩

(૬૦)

- પ્રકૃતિ તુજમાં ન આરોપું, ગુરૂમાં ન જડ ગુણને રોપું;
વ્યાપક સત્તાને નહીં ઢોપું. કથું. ૪
- તુજ સાથે કર્મ રહ્યાં જે જે, વિશ્વોન્નતિ હેતે તે તે;
ગુણ રૂપ પરિણામે તે જે. કથું. ૫
- અકળ કળા તુજ કો ન કળે, કળતાં તુજમાંહિ ભકત ભળે;
નહીં કથન કરે તુજ તેજે મળે. કથું. ૬
- થાક્યા વિકલ્પ કરી જ્ઞાની, ગુણ દોષ સંકલ્પથી હાનિ;
મસ્તને વાત નહીં છાની. કથું. ૭
- નયભંગ વિકલ્પનો ઠરિયો, મનના વિકલ્પો ન કે તરિયો;
તુજ ભકત અનુભવને વગિયો. કથું. ૮
- અનંત ભુવન મન પડછાયા, અનંતી પ્રકૃતિ તુજ માયા;
સમજ્યા તે તુજમાંહિ ભય પાયા. કથું. ૯
- અનંત પ્રેમ રસના રસિયા, મનમાંહી ભાવે વસિયા;
કસ છેદ તાપે ન ફર આસિયા. કથું. ૧૦
- સર્વે સમાયું છે તુજ પ્રેમે, પ્રેમ પ્રભુ તું મુજ ભેમે;
રહું નહીં ખીજા કશા નેમે. કથું. ૧૧
- મનવાણી કાયા થકી કર્મો, તવ પૂજરૂપ તે ધર્મો;
તુજ પ્રીતિ મુજ છે શર્મો. કથું. ૧૨
- તુજ ઇચ્છા વતન ભકિત, એમાં છે સાચી પ્રીતિ;
એજ ગણું આતમ ભકિત. કથું. ૧૩
- પૂર્ણ પ્રેમ દિલમાં વારયો, પ્રેમ પ્રભુ દિલ પ્રગટારો;
હું તું ભેદો સહુ જાણો. કથું. ૧૪
- સૌન્દર્ય પ્રેમ પ્રભુ રૂપે, પૂર્ણ કૃપા આનંદ ઠીપે;
કર્મારિ ગણુને છીપે. કથું. ૧૫
- સર્વંત્ર ગુરૂ બહારે આવો, મુજ પર પૂર્ણ કૃપા લાવો;
બુદ્ધિસાગર ગુરૂ જગ આવો. કથું. ૧૬

(६१)

(४२)

“ गुरुभक्तोमां गुरुशक्तितुं परिणमन ”

- शुद्धी सेवा करनारब्धो, प्रकट शुद्धो थाय, जेने;
भक्ति कृपांतां ज्ञान भजेने, सत्यानन्द प्रगटाय; जेने शुद्ध. १
- विश्वात्मा जनतो अन्तर्धी, कर्मोमां निष्काम; जेने;
देशकालने लक्ष्मी वर्ते, लजे शुद्धुं नाम. जेने. शुद्ध. २
- कर्मयोगी ने ज्ञानयोगी ये, लवन्मुक्ति पाय, जेने;
सुन्दरता अवलोकै सङ्गुमां, सर्वरूप थध जय. जेने. शुद्ध. ३
- असत नही सत् भासे क्यारे, जडमां नही सुजाय; जेने;
शीतितुं तो नाम न लक्ष्णे, दोषो नही कटपाय. जेने. शुद्ध. ४
- सर्व प्रकारे कर्माचार्य, करवाने स्वतंत्र; जेने
यश अपयश जेने नही स्पर्शो, देजे आप अनंत. जेने; शुद्ध. ५
- हरिहर धर्मानां शुष्ण कर्मो, करतो सर्व प्रकार. जेने;
परधर्मा शुद्ध द्विद वे सधनुं, शुद्धो वे द्विद ध्यार. जेने. शुद्ध. ६
- अपकीर्ति विषसागर घोंणी, पीतो करतो कर्म. जेने;
दुनिया माने द्विद रमकडुं, आत्मप्रेममां धर्म, जेने. शुद्ध. ७
- उदासीन रहे नहि क्यारे, विपत्तिमां प्रसन्न. जेने;
विपत्ति संपत्ति जेने, समजे अन्ते शून्य. जेने. शुद्ध. ८
- साइ भोटुं जडमां कल्पित, तेमां जे समभाव, जेने;
निर्विकल्प दशामां रहेतो, शुद्ध सेवा इलहाय. जेने. शुद्ध. ९
- इति अधन मयांहामां, अमयांहित लक्ष. जेने;
सर्व देशमां पूषुं प्रेम मय, आत्म शुद्धो पक्ष. जेने. शुद्ध. १०
- शुद्धा निन्दक वैरीज्जाने, लुवाभांदि शूर, जेने;
मन उपयोग करे मन लाव्यो, आनंदमां भरशुद्ध. जेने शुद्ध. ११

(૬૨)

ધર્માધર્મની ભેદ કદપના, તેની પેલીપાર. જોને,
 સ્વાતંત્ર્યે વ્યવહારમાં વર્તે, ભકતો તે નરનાર, જોને. ગુરૂ. ૧૨
 ચાહનારાને પ્રેમે ચ્હાતો, દુષ્ટોને દે માર, જોને;
 પ્રકૃતિમાં આત્મગુરૂનો, ઉપચારિકવ્યવહાર. જોને. ગુરૂ. ૧૩
 ગુરૂની સેવામાંહિ ન થાકે, નાવે લભભ ખેદ, જોને,
 ગુરૂરૂપ થઈ ગુરૂ કાર્યો, કરતાં ગણે ન ભેદ. જોને. ગુરૂ. ૧૪
 આનંદ રસ સાગર ઉછળતો, મન દેહે ઉભરાય. જોને;
 બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ સેવા, પાકે એવું થાય, જોને. ગુરૂ. ૧૫

(૪૩)

આત્મગુરૂની સાથે હઠ્ઠીમઠ્ઠી જવું.

હળી ગયા ગુરૂ ત્હારી સાથે, મળી ગયા રસલીન, જોને.
 ધાતો ધાત મળી રસરંગે, રહ્યા ન જિન વા દીન, જોને. હળી ૧
 નવ નવ રસ રંગે રંગાયો, સ્થૂલની પેલીપાર, જોને;
 શું જણે નગુરાં સંસારી, અંતર્દર્શિત વિચાર, જોને. હળી. ૨
 ચાહે તે કર અભેદભાવે, મળી ગયો તુજ સાથ, જોને;
 દુનિયા દેખે બાહ્ય દેહને, મુને ન દેખે નાથ, જોને. હળી. ૩
 ક્રિયા કાંડમાં યુજને તુજને, દેખતાં અજ્ઞાન, જોને;
 જડમાં શોધે પાર ન પામે, નીરસને નાદાન, જોને. હળી. ૪
 અનંત દુઃખો આવે ત્હોંચે, એડું નહીં તુજસંગ, જોને;
 અનંત રસે તુજથી રંગાયો, ગમે ન ધીજે રંગ, જોને. હળી. ૫
 પરમ ગુરૂ રસ ઘેંન ચઢતાં, ઉતરી ધીજી ઘેંન, જોને;
 તુજ ઘેંને ઘેરાયા તેને, પડે ન કયાંચે ઘેંન, જોને. હળી. ૬

(૬૩)

દિવ્ય સ્વરૂપે ગુરૂનાં દર્શન, સૂક્ષ્મ ભુવનમાં થાય, જોને;
 આપો આપ ગુરૂજી લાણાવે, તુર્યાવસ્થામાંદા, જોને. હળી. ૭
 પૂર્ણ પ્રેમ ત્યાં ગુરૂજી પ્રગટે, કરતા જ્ઞાન પ્રકાશ, જોને;
 બાહ્ય પઠન પાઠન નહિ હોવે, સહજનંદ વિલાસ, જોને. હળી. ૮
 માગણુ માગે લેદ ધરીને, હું નહીં માગણુ જાત, જોને;
 સ્વર્ગ ન માશું મોક્ષ ન માશું, માગે લેદની જાત, જોને. હળી. ૯
 જીદા હોયતો મળવું ઇચ્છું, જૂદા આપ ન કયાંય, જોને.
 દેખું તેતો આપો આપજ, દેખું છું જ્યાં ત્યાંય, જોને, જોને. ૧૦
 હું તું પેલીપારે જાસો, અનંત આનંદ ધામ, જોને;
 વેકુંઠ સુકિત અચ્યુત સિવપદ, અનંત ગુણુ નિષ્કામ, જોને હળી. ૧૧
 પડદાવચ્ચે રહીને દેખો, બાલો અપરંપાર, જોને;
 શોધે આપો આપને પોતે, નહીં પુરૂષ ને નાર, જોને, હળી. ૧૨
 પદદર્શનના ઝઘડાઓમાં; નિવિકલ્પ સ્વરૂપ, જોને;
 દિલમાં આવિણીવે આવો, ત્યારે કયાં છે ધૂપ, જોને, હળી. ૧૩
 અનંત પ્રદ્યાંએના બીજે, મનુતનુમાંહિ સમાય, જોને;
 મનુબ્ય દેવલમાં દેવ જ તું, અનુભવે સમજાય, જોને, હળી. ૧૪
 લગની તારી સાથે લાગી, દુનિયા સાથે કર્મ, જોને;
 દુનિયા નાટક પ્રારબ્ધ છે, કયાં છે જઠમાં ધર્મ, જોને. ૧૫
 મડદાં સાથે હળવું મળવું, એ પણ નાટક ખેલ, જોને;
 તુજ સાથે રસરંગે હળવું, બીજું લાગે મેંલ, જોને, હળી. ૧૬
 જૂત જૂતમાં મળી સમાશે, ચેતન ચેતનમાંહ, જોને;
 ગુરૂ પ્રદ્યાંમાં પ્રદ્યા મેળ છે, સુકિત આતમમાંહિ, જોને, હળી. ૧૭
 સદ્ગુરૂજીએ લેદ જણાંયો, જીંયો આપો આપ, જોને;
 બુદ્ધિસાગર ગુરૂજી મળિયા, પ્રદ્યા માતને આપ, જોને, હળી. ૧૮

(૬૪)

(૪૪)

ગુરૂં કર્યાથી જ્ઞાન પ્રગટે છે.

- ગુરૂં કર્યાં વણુ જ્ઞાન ન આવે, વેદાગમ સિદ્ધાંત, જોને.
 વિનયવિના નહિ ગુરૂં શીઝે, ટળે નમિથ્યા બ્રાન્ત, જોને ગુરૂં. ૧
- પ્રજ્યાવણુ નહિ તરવ જણાતું, પ્રેમવિના શા નેમ, જોને,
 તપ કિરિયા કેટલે લવ કરતાં, પ્રેમવિના નહિ ક્ષેમ, જોને. ગુરૂં. ૨
- ગુરૂં કર્યાંથી સાચા ભાવે, દેવ દેવીની સહાય, જોને;
 નગુરાને નહિ મંત્ર કળે છે, તપ જપ નિષ્ફલ જાય, જોને. ગુરૂં. ૩
- સવળાં શાસ્ત્રો પણુ અવળાં થે, નગુરાને ખાઈ જાય, જોને;
 સ્થિરપ્રજ્ઞા પ્રગટ્યાવણુ મનડું, સ્થિરતા કર્યાંય ન પાય, જોને. ગુરૂં. ૪
- નગુરાને માયા ઝટ ખાતી, ગુરૂં દ્રોહીનો નાશ, જોને;
 ગુરૂં નિન્દકના કુલનો ક્ષય છે, પ્રગટે નહિ વિશ્વાસ, જોને. ગુરૂં. ૫
- કેઠ વગેરે રોગો પ્રગટે, ગુરૂંનો લાગે શાપ, જોને;
 ગુરૂં હેલના કલંક યોગે, લાગે માઠાં પાપ, જોને. ગુરૂં. ૬
- ગુરૂંના આશીર્વાદને લીધે, નાસે હત્યા દોષ, જોને;
 ગુરૂં સેવાથી જ્ઞાન જે પ્રગટે, કરે તે આતમ પોષ, જોને. ગુરૂં. ૭
- ગુરૂં સેવાથી લીધું જ્ઞાનજ, પરભવ સાથે જાય, જોને;
 મૃત્યુ કાલે આતમ સમાધિ, પામે ભકિત પસાય, જોને ગુરૂં. ૮
- ગુરૂંને આતમમાંહિ ઉતારે, તે ઉતરે લવ પાર, જોને
 ગુરૂં વણુ દુનિયા જૂઠી માને, દુઃખ ન તેને લગાર, જોને. ગુરૂં. ૯
- ગુરૂં મમ વણુ શાસ્ત્રો સહુ વાંચે, પામે નહિ સિદ્ધાંત, જોને.
 એક ગુરૂંને પ્રેમે વરવા, શાસ્ત્રોનો નહિ અંત, જોને, ગુરૂં. ૧૦
- અનેક શાસ્ત્રો સુણતાં વાંચે, બુદ્ધિ વિકલ મન થાય, જોને;
 ગુરૂં પાસે રહી જ્ઞાન અદ્યાથી, સઘળું સહુ પ્રણુમાય, જોને. ગુરૂં. ૧૧

(૬૫)

પંડિત થાતાં કાંઈ વળે નહિ, દુનિયા રીઝે ક્ષેત્ર, જોને;
 દુનિયાને રીઝવવા જાતાં, અંતે પડતી પોત્ર, જોને. ગુરુ. ૧૨
 ઈન્દ્રચંદ્ર નાગેન્દ્ર થયાથી, વજ્રુ' શુ' મનમાં જાણ, જોને.
 ગુરુપ્રેમ વણુ સર્વ નકાસુ', જૂઠી તાણા તાણુ, જોને. ગુરુ. ૧૩
 ગુરુ શરણુ ગ્રહી ગુર્વાજ્ઞાએ, કરવાં સઘળાં કર્મ, જોને;
 હળી મળી જઈ ગુરુની સાથે, પામે સાચો ધર્મ, જોને. ગુરુ. ૧૪
 ગુરુ હૃદય રૂપ ભકતો થેને, અનંતમાંહિ સમાય, જોને.
 ગુરુ ભકતની આગળ પાછળ, અનંત શક્તિ સુહાય, જોને. ગુરુ. ૧૫
 સૂર્યચંદ્ર સાગર ને પૃથ્વી, ગુરુ ભકતોને ગાય, જોને.
 મૃત્યુ કાલે ગુરુ ભકતો સહુ, મરણુ સમાધિ પાય, જોને. ગુરુ. ૧૬
 ગુરુ ભકતોનાં દર્શન સ્પર્શન, કરતાં દુષ્કૃત જાય, જોને;
 બુદ્ધિસાગર ગુરુને ભજતાં, સહુ મંગળ પ્રગટાય, જોને. ગુરુ. ૧૭

(૪૪)

પરબ્રહ્મ મહાવીર ગુરુના મક્તો મુક્ત વને છ.

પરબ્રહ્મ મહાવીર ગુરુના, ભકતો નહીં બંધાય, જોને.
 અસત્ વિષે નહિ સદ્બુદ્ધિને, માયામાં નિર્માય, જોને. પરબ્રહ્મ. ૧
 લેપવૃત્તિ વણુ લેપ ન લાગે, વૃત્તિ છે સંસાર, જોને.
 પ્રકૃતિમાં સત્ નહિ માને, પામે તે ભવપાર, જોને. પરબ્રહ્મ. ૨
 બ્રહ્મ વીરમય સઘળું લાવે, તેનો કયાંય ન નાશ, જોને;
 વીર વિના ના બીજું દેખે, તે પોતે અવિનાશ, જોને. પરબ્રહ્મ. ૩
 સ્વપ્ન સમી દુનિયા સહુ લાગે, આત્મ વિના નહીં ચેન, જોને;
 તેને અહીં આતંત્રમાં મુક્તિ, પ્રગટે આનંદ ઘેન, જોને. પરબ્રહ્મ. ૪
 કાયા વાણી મન સહુ દર્શ્યો, ત્રિષયો લાગે શૂન્ય, જોને;
 આત્મ પ્રભુ મહાવીર ગુરુની, સહેજે વતે ધૂન, તેને. પરબ્રહ્મ. ૫

(૬૬)

આત્માડપેક્ષાએ જડ સર્વે, અસત્પણે છે કર્મ, જોને;
સદેવ આત્મા ગુરૂણ પામે, અનંત જેમાં ધર્મ, તેને. પરબ્રહ્મ. ૬

દુનિયા સાઝું ખોટું માને, પૂતળી સમ આચાર, જોને;
બ્રહ્મ સ્વરૂપે નિજને દેખી, મસ્ત રહે નરનાર, જોને. પર. ૭

જ્ઞાનીને નહીં કર્મ બંધ છે, કાર્યોમાં નહિ કર્મ, જોને;
કર્મોમાં એક અકર્મને દેખે, અધર્મોમાં ધર્મ, જોને. પર. ૮

બ્રહ્મ વિના ખીલું નહીં ક્યાં ચે, એવો જોનો ભાવ, જોને;
વિશ્વ હણે પણ તે ન હણાતો, ધર્મોધર્મ ન દાવ, જોને. પર. ૯

પરબ્રહ્મ મહાવીર ગુરૂને, મળ્યા પછી ન વિયોગ, ક્યારે;
મળ્યા પછી શાં સાધન કરવાં, તપ જપ સંયમ રોગ,ત્યારે. પર. ૧૦

જન્મ મરણ છે દેહના ધર્મો, ભકતો નહીં સુજાય, તેમાં;
અશોભ્ય દેહાદિક સહુ માયા, પ્રકૃતિ સમજાય, એમાં. પર. ૧૧

સર્વ વર્ણના ગુણ કર્મોને, કરતો નહિ બંધાય, ક્યારે;
કર્મ બંધની બ્રાન્તિ ભાગે, સ્વયં ગુરૂ સમજાય, ત્યારે. પર. ૧૨

નિશ્ચયથી નહિ કર્મ બંધ છે, વ્યવહારે છે બંધ, જોને;
સ્વપ્ન સમી વ્યવહાર કલ્પના, સુઝે મોહી અંધ, જોને. પર. ૧૩

નિશ્ચયથી જડ કર્મની સાથે, આતમ નહિ પ્રભુમાય, ક્યારે;
આતમ આતમમાં પરિણમતો, જડતો જડની માંદા,ત્યારે. પર. ૧૪

આતમ વણ ખીલું સહુ બ્રાન્તિ, જોને લાગે મન, જોને;
સર્વ અવસ્થામાંહિ તે જન, રહે આનંદ પ્રસન્ન, જોને. પર. ૧૫

ગુરૂ ભકતોને દુનિયા લાજમ, લીલિત ખેદ ન કલેશ, ક્યારે;
આરોપો નહીં નિજમાં ધારી, મોહ નહીં ને દ્વેષ, ભારે. પર. ૧૬

સદ્ગુરૂ એાં એાં આતમ પ્રેમે, સદા રહે રંગાઈ, જગમાં;
બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ વ્યાપક, વસિયા રોમે રોમ, રગમાં. પર. ૧૭

(૬૭)

(૪૫)

આત્મગુરુની સહાય.

- શાને માટે શોક કરે છે, ગુરૂને મન સંભાર, ભાવે;
જડમાં આનંદ શોધે શાને, અન્તરમાં મન વાળ, ભાવે. શાને. ૧
- નાહક દુઃખોને કદખીને, દુઃખી શાને થાય, ચેતન;
ગુરૂ સહાયક અન્તરમાં છે, સમયાની છે વાર. ચેતન. શાને. ૨
- કયાં કર્મ સૈને લોગવવાં, કોણ રંકને રાય, ચેતન;
આનંદનો દરિયો છે આતમ, શ્રદ્ધાએ પરભાય, ચેતન. શાને. ૩
- બાલગરની બાલ જેવી, જૂઠી જગ જંગળ, ચેતન.
પરબ્રહ્મ ગુરૂ રંગે રમતાં, આનંદ છે તત્કાલ, ચેતન. શાને. ૪
- ધરમાં જંગલમાં દરિયામાં, ગુરૂ કરે સંભાળ, ચેતન;
ગુરૂ વણ કોઈ રક્ષક નહીં છે, નિસ્ચય કર મન ખ્યાલ, ચેતન. શાને ૫
- ઉદમ કર સહુ સાઈં થાયે, કર્મોદય વિઘટાય, ચેતન;
જ્ઞાની ગુરૂની લાતો ખાતાં, જ્ઞાન ખરૂં પ્રગટાય, ચેતન. શાને. ૬
- ગુરૂ અન્તરમાં તો કયાં માયા, કયાં છે કર્મનો ખંધ, ચેતન;
આતમના અજ્ઞાને દુઃખો, આપ શત્રુ ને અંધ, ચેતન. શાને. ૭
- અનંત આતમ શક્તિ આગળ, કર્મોતું શું જોર, ચેતન;
ચેતનને શું ? ખાંધે કર્મો, શો કર્મોનો દોર, ચેતન. શાને. ૮
- ઉભો થા ચિંતાઓ છોડી, હિંમત લેશ ન હાર, ચેતન.
વાંકો વાળ ન કો કરનારો, થા કાર્યે તૈયાર, ચેતન, શાને. ૯
- ગુરૂ સ્હાય છે સઘળે તુજને, સંકટઆબ્યાં જાય, વેગે.
ગુરૂ છતે દુનિયાનો ડર શ્યો ? થયું ન ખીકણ કયાંય, વેગે, શાને ૧૦
- દુનિયાનો ભય મૂખોઓને, માનવનો ભય ફોક, જોને;
ગુરૂ હિલમાં તો સઘળે સ્થાને, રહે ન કોની ટોક, જોને. શાને. ૧૧
- મરણવા ગુરૂ ભક્તો ગાજે, વિશ્વવિષે અલમસ્ત, જોને.
દુઃખનાં વાહળ વેગે વણશે, ભક્ત ન થાવે બ્રહ્મ, જોને. શાને. ૧૨

(૬૯)

નિરાકારને નૂર અનંતુ, અગહળ અગમગ જ્યોત, ત્હારી;
 અનંત જ્ઞાનાદિકતુ ધામ જ, પરમ ભાવ ઉઘોત, ભારી. શાને. ૧૩
 આતમ ગુરૂ વણુ ઠામ ન ઠાલી, સંઘનયે મન બાણુ, ચેતન;
 વિશુદ્ધ પ્રેમે પોતે ગુરૂજી, નિશ્ચય એવો આણુ, ચેતન, શાને. ૧૪
 કેનાથી ખીવે છે ચેતન, જૂઠી છે ભય બ્રાન્તિ, ચેતન.
 ભયનો દેનારો નહીં કોઈ, સઘળે છે શિવશાન્તિ, ચેતન, શાને. ૧૫
 ભૂતકાલને ભૂલી જઈને, વર્તમાન સંભાર, ચેતન;
 ગુરૂ પ્રેમે આનંદમય છે, ધર જડ ચેતન પ્યાર, ચેતન, શાને. ૧૬
 છેદાતો નહીં બંધાતો નહીં. અનંત આનંદ ધામ, ચેતન;
 ખુદ્ધિસાગર ગુરૂજી ઠીઠા. પૂર્ણ બ્રહ્મ નિષ્કામ, ચેતન. શાને ૧૭

(૪૬)

આત્મગુરુનિશ્ચય.

સતી સુણો પ્રેમથી શીખ સારીરે—એ રાગ.

આતમ ગુરૂ પામતા મહા ટેકીરે, પૂર્ણ પ્રેમીને જેહ વિવેકી. આતમ
 પ્રેમમય સદ્ગુરૂ કોઈ પામેરે; ઠરતો નિશ્ચય મન ઠામેરે;
 દુઃખ સહીને પ્રભુપદ બમે. આતમ. ૧
 પરબ્રહ્મ મહાવીર પોતેરે, પ્રેમ જ્ઞાનથી પોતાને ગોતેરે;
 દેખે આતમ અગહળ જ્યોતે. આતમ. ૨
 જેહ મૈત્રી ભાવને ભાવેરે, મધ્મસ્થ રહે જે સ્વભાવેરે;
 સુહિતાએ ઘણા ગુણુ પાવે. આતમ. ૩
 જેહ કાશ્ચયભાવ વધારેરે, સર્વ લોકને પ્રેમે સુધારેરે,
 સર્વ વિશ્વને જેહ ઉદ્ધારે. આતમ. ૪
 સત્ય તે જૈનધર્મને ધારેરે, હાનિકારક દોષ સંહારેરે;
 આપ તરતાને અન્યને તારે. આતમ. ૫

(૧૯)

- ગુરૂ આગળ તૃણ સમાનરે, માને ઋદ્ધિ પ્રતિષ્ઠા માનરે;
કરે ગુરૂવચનામૃત પાન. આતમ. ૬
- ગુરૂને યુઠથલ નહીં જાણેરે, ઢોલી નિજમન ગુરૂને ન આણેરે;
ગુરૂ મહિમા તે મન માણે. આતમ. ૭
- પ્રેમી પ્રેમે ગુરૂને વધાવેરે, ગાનતાન કરી ગુરૂ ગાવેરે;
બાહ્યાલાન ભૂલી ગુરૂ પાવે. આતમ. ૮
- જેને ગુરૂવણ કાંઈ ન ગમતુરે, જેતું મનહું ગુરૂમાંહિ ભમતુરે;
ગુરૂ રંગે હૃદય રસ રમતુરે. આતમ. ૯
- લાગી ગુરૂની પ્રેમ યુમારીરે, ઉતરે નહીં ક્યારે ઉતારીરે;
ભૂલી દુનિયા તરે ભવપારી. આતમ. ૧૦
- જેહ સદ્ગુરૂ પ્રેમના રસિયારે, ગુરૂના દિલમાંહિ વસિયારે;
વિશ્વ સામા થઈ જે ઉદ્દલસિયા. આતમ. ૧૧
- કહેણી રહેણીમાં હું તું ન બેઠરે, તિલ પેઠે પીલે નહીં ખેઠરે;
વધતી રહે પ્રેમ ઉમેઠ. આતમ. ૧૨
- જડ પુદ્ગલની નહીં આશારે, લાગે દુનિયા જૂઠ તમાસારે;
એક ગુરૂ ઉપર વિશ્વાસા. આતમ. ૧૩
- એવા ભકતને ગુરૂની સહાયોરે, વિશ્વવ્યાપક નિર્ભય થાયોરે,
આપો આપ ગુરૂપદ પાયો. આતમ. ૧૪
- ગુરૂદેવમાં લેહ ન રાખોરે, ગુરૂ સેવીને શિવ સુખ આપોરે;
દુબટ વાસનાને મારી નાખો. આતમ. ૧૫
- પરબ્રહ્મ ગુરૂ સમજાયોરે, બહુ ભટકીને નિજ ઘેર આયોરે;
બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ પાયો. આતમ. ૧૬

(૭૦)

(૪૭)

સાતવારની ગુંહલી..

ગરબી.

સોમવાર દિન સત્ય ગુરૂને ભજીએ,
 મનમાં લાવી બહુ પ્રેમ, સદ્ગુરૂ ભજીએ.
 ગુરૂની સાથે પૂર્ણ પ્રેમથી રહીએ,
 ત્યજી લેઈ ભાવ ગુરૂ દિલ, લહાવો લહીએ. સોમ. ૧

મંગળવારે માન ગુરૂનું કરીએ;
 અન્તર્યામી ગુરૂદેવ બહાલે વરીએ.
 મંગલ સર્વપ્રકાર ગુરૂજી મહારારે,
 મારા દિલનું જાણો સર્વ કામજીગારારે. સોમ. ૨

બુધવાર સ્થિર બુદ્ધિ સાક્ષી સનૂરારે;
 રઠ લાગી તમારી પૂર્ણ શુભગણ પૂરારે.
 એક તમે આધાર બુદ્ધિ આપોરે,
 કામ વાસના મૂળને ઝટ વેગે કાપોરે. સોમ. ૩

ગુરૂવારે ગુરૂદેવ તમને ગાઉરે;
 મારી આશા પૂરો નાથ, તમને ધ્યાઉરે.
 અરિષ મારી દુષ્ટ અમને બચાવોરે,
 જરી ખસો ના મુજથી દૂર કૃપા દિલ લાવોરે. સોમ. ૪

શુક્રવાર દિન સત્ય સાહિબ મારારે,
 તમે મળો સંત હરખાર પ્રાણથી ખ્યારારે.
 સત્સંગતસમ કેઈ તીર્થ ન જગમાંરે,
 પ્રભુ વ્યાખ્યા આતમ દેહની રગરગમાંરે. સોમ. ૫

પાપ અમારાં માફ સર્વે કરશોરે;
 મારા મનના સહુ દુર્ગુણ વેગે હરશોરે.
 ત્યાગી દુનિયાદારી ગુરૂ અનુસરિયારે,
 તમે ગુરૂ પ્રભુ ભગવાન નિશ્ચય વરિયારે. સોમ. ૬

(૭૧)

શનિ સુધારે આત્મ સોંપ્યો તમનેરે;
 પછી રહ્યો ન દેહાધ્યાસ કિંચિત અમનેરે.
 બેહુ અમારું સર્વ તેહ તમારુંરે,
 તમે ઈચ્છો તે સહુ ધર્મ ગણુતો પ્યારુંરે. સોમ. ૭
 સ્વાર્પણ કરીને સર્વ ગુરુ ભાવેરે;
 રહી પુણ્ય પાપથી દૂર સાચા દાવેરે,
 નિન્દકે લીધું પાપ પુણ્ય તે ગુણીએરે.
 પુણ્ય પાપથી થઇને મુક્ત તમને મુણીએરે. સોમ ૮
 રવિવારે ગુરુગ એક તમારોરે;
 હવે નહીં લગાડો વાર પ્રેમે તારોરે.
 તુજ સાથે લયલીન અફભૂતભાવેરે,
 રહિયો છું બહુ મરગુલ અન્ય ન કાવેરે. સોમ. ૯
 સૂર્ય તમે હું પ્રકાશ એવા મેળેરે;
 ગુરુ મળ્યો તમારી સાથ આનંદ ખેલેરે.
 હવે મળ્યા ન છૂટા થાઓ ભક્તિએ ભાળુંરે,
 નવ નવ અનુભવ રસતાનથી ઘટ ધારુંરે. સોમ. ૧૦
 સાતવારે એમ પ્રેમથી ગાચારે;
 ભક્તિ આધીન ભગવાન ઘટ સોહાચારે,
 ટળિયા સર્વ અધ્યાસ ગુરુના રાગેરે,
 બુદ્ધિસાગર ગુરુદેવ દિલમાં જાગેરે. સોમ. ૧૧

(૪૮)

ગુરુનો, મત્તોને બોધ.

ચૂસીભદ્ર ગુનિવર ગુણમાં શિર દારજો—એ રાજ.
 ભાવથી સુણજો ભક્તો નર નારજો,
 ગુરુભક્તિથી સફલ થશે અવતારજો,
 કલિકાલે ગુરુભક્તિ શિવસુખ આપતીજો. ૧

(૭૨)

ગુરૂની યાત્રા સમ નહીં યાત્રા કોયળે,
 ભવંતા પરમાતમ ગુરૂ જગ જોયળે;
 નહાના બાળક પેઠે ગુરૂ સંગે રહોળે.

૨

ગુરૂ સજામાં જોડ કરે અંતરાયળે,
 તેને દૂર કરી ગુરૂ સંગે જાયળે;
 દુર્જનનો ભરમાયો નહિ ભરમાયળે,
 ગુરૂની સેવામાં સઘળું અર્પણું કરેળે.

૩

કરે ન શંકા ગુરૂ ઉપર તલભારળે,
 શંકાહુનો નષ્ટ થતો અવતારળે;
 ગુરૂ પ્રેમથી ગુરૂ મળતા નિરધારળે,
 દેહાધ્યાસ ટળ્યાથી ગુરૂ અનુભવ મળેળે.

૪

શુભાશુભ બુદ્ધિ નહીં જગમાં થાયળે,
 સમભાવે સઘળાં સત્કર્મ કરાયળે,
 લેખતો નહીં અહંવૃત્તિ અધ્યાસળે,
 પ્રકૃતિ ગુણ કર્મોથી ન્યારો ગણેળે.

૫

સ્વાધિકારે પ્રકૃતિ ગુણ કર્મળે,
 કરતો ત્યાં માને નહિ આતમ ધર્મળે;
 જ્ઞાની થઈને કર્મ કરે શિવ શર્મળે,
 નહીં કરે તે યજ્ઞ ગુરૂ પદ પામે સહીળે.

૬

આતમ ગુરૂનું જગમાંહિ અજવાળું જે,
 રવિ શશીથી અધિક સાચું પ્યાડું જે;
 સાચું બહાણું ગણાતો સાથી રૂપાળું જે,
 એવો ભકત ન લેયાતો કર્મો કરે જે.

૭

સર્વં ભયોને પ્રહ્લ સ્વરૂપે ભાળે જે,
 વૃત્તિયોને આતમમાંહિ વાળે જે;
 કામ વિકારો ઉપજ્યા વેગે ખાળે જે,
 મનને ભૂતિ આતમ ગુરૂમાંહિ રમે જે.

૮

(૭૩)

ચિદાનંદ પરબ્રહ્મ ગુરુને દેખેજો,
પ્રકૃતિમાં ગુણ અવગુણ નહિ પેખેજો;
આતમમાંહિ કર્મ દશા ઉવેખેજો,
આતમમાં આરોપે નહિ કર્મો કર્યાંજો.

૬

નામ રૂપનો રહે નહિ અધ્યાસજો,
આતમ ગુરુમાં ધારે તે વિશ્વાસજો;
કીર્તિ પ્રતિષ્ઠાની નહિ મનમાં આશજો,
જડ ભાવોમાં આતમગુરુ નહીં દેખતોજો.

૧૦

આતમપ્રેમમાં સઘળા પ્રેમ સમાવેજો,
આતમ ગુરુવણુ અન્ય ન મનમાં લાવેજો;
આતમ ગુરુ રૂપ વિશ્વ હૃદયમાં ભાવે જો,
આતમ ગુરુ જગમાં આનંદે મ્હાલતો જો.

૧૧

શુભાશુભ જગમાં કશું એ નહિ જોય જો,
શુભાશુભ બુદ્ધિ ટળતાં અવલોચજો;
કર્મકરે પણ કર્મ સંગી નહિ હોય જો.
પ્રકૃતિ ગુણમાં નહિ લેપાતો કહાજો.

૧૨

ગુરુ શિષ્ય માની સમજી નર ને નાર જો,
કર્મ કુશલતા ધારો થઇ હુશિયાર જો;
કર્મો કરતાં શુદ્ધ થશે જયકારજો,
ગુરુ શરણાગતને સહુ સિદ્ધિ સંપન્નેજો.

૧૩

ગૃહસ્થ ધર્મને ત્યાગી ધર્મ વ્યવહારજો
સ્વાધિકારે કર્મ કરો નર નાર જો;
ગુરુ ભક્તિથી સફલ થશે અવતારજો,
ગુરુ ભક્તોને દોષ નહીં કર્મોવિષેજો.

૧૪

ગુરુ ભક્તોને ગુણુ કર્મો નહીં ખાય જો,
માયા આવરતી નહિ કરે પસાયજો;

(૭૪)

માયા પડદો મૂકી આધી જાય જો,
 ગુરૂ પ્રેમીને આનંદ સઘળી વાતમાં જો ૧૫

પરબ્રહ્મ નારાયણ ગુરૂ મહાવીર જો,
 ગાવે ધ્યાવે ભકત સદા વડ ધીરજો;
 બુદ્ધિસાગર શિક્ષા ગંગા નીર જો,
 પીવે તેઓને સુખ શાંતિ સર્વદાજો. ૧૬

(૪૮)

ગુરુગીત.

કંકુ છાંટીને લખી કંકોતરી.

સાચાભાવથી સદ્ગુરૂ વિનવું, કરો મહેર ગુરૂ મહારાજ—

ગુરૂ ગિરૂઆ સુણો.

કરો હુકમ કરું તેહ હેતથી, ગણું નહીં કોઈ ખીણુ કાજ, ગુરૂ ૧

પ્રેમ લાગ્યો ગુરૂ તુજ ઉપરે, તનમનથી ન દૂર રહાઉં, ગુરૂ. ૨

ગુન્હામાફ કરો સહુ માહારા, સહુ તુજપર વારી જાઉં, ગુરૂ. ૩

હોય યોગ્યતા નહિ તો તે આપશો, ભેદભાવ ન રાખું લાજ, ગુ. ૪

જેહ થાવાનું હોય તે સહુ યશો, મારે તો એક તુજથી કાજ, ગુરૂ. ૫

મદને તુજવણુ કોઈ ગમે નહીં, ધંચુ નહીં ત્રણ્ય લોકનું રાજ. ગુ. ૬

તુજ પ્રીતિ હૃદયમાંહિ મીઠડી, તેથી જીવી રહ્યો મહારાજ. ગુરૂ. ૭

તુજ પ્રેમવિના મડહાસમી, દુનિયાનું મારે શું ? કામ. ગુરૂ;

જેવી રાધાના મન હરિ પ્રીતડી, જેવી પ્રીતિ સીતા મન રામ, ગુરૂ. ૮

જેવી હરપર પાર્વતી પ્રીતડી, જેવી યશોદાની મહાવીર. ગુરૂ.

જેવી કમલની રવિપર પ્રીતડી, તેવી તુજપર જાણુ સુધીર. ગુરૂ. ૯

જલ સાથે કમલની પ્રીતડી, જલ મૂકી ન જીવે મીન. ગુરૂ.

પ્રેમ પક્ષની સહજની પ્રીતડી, પરસ્પરમાં રહ્યાં મન લીન. ગુરૂ ૧૦

(૭૫)

જ્ઞાની ગુરૂને ન કર્મનો બંધ છે, સર્વ કર્મમાં વર્તે અબંધ.

ગુરૂ દિલમાં વસ્યા.

ગુરૂ ભકતો કરે સહુ કર્મને, ત્હોયે કર્તા ન કર્મ સંબંધ.

ગુરૂ દિલમાં વસ્યા. ૮

કોઈ કર્મ કયાંવણ નહિ રહે, પ્રકૃતિવશ કર્મ કરાય. ગુરૂ.

ત્હોયે ગુરૂ ભકતો જ્ઞાનયોગથી, નિર્લેપપણે વર્તાય.

ગુરૂ દિલમાં વસ્યા. ૯

સ્વાધિકારે કયાં વણુ કર્મને, કોઈ જીવે નહીં સંસાર; ગુરૂ.

માટે નિયમિત કર્મ કરી જીવે, ગુરૂ ભકતો બની નરનાર. ગુરૂ. ૧૦

નિજ પ્રકૃતિ સરખી પ્રવૃત્તિયો, ગુરૂ ભકતોને છે નિર્ધાર. ગુરૂ;

જીવો કર્મોનુસારે પ્રવર્તતા, ચાલે નિગ્રહ નહિ તલ ભાર. ગુરૂ. ૧૧

ધન્દ્રિયો વિષયોમાં પ્રવર્તતી, તેથી છૂટે નહીં જગલોક. ગુરૂ;

રાગ દ્વેષ ન વિષયોમાં થતાં, થાય કામાદિકનો રોધ. ગુરૂ. ૧૨

વિષયોમાં શુભાશુભ બુદ્ધિની, કલ્યાનાએ જનો બંધાય. ગુરૂ,

શુભાશુભ બુદ્ધિ વણુ જ્ઞાનીઓ, બંધ પામે ન વિષયોમાં કયાંય. ગુરૂ. ૧૩

સારા ખોટા ન જડવિષયો કદિ, જડવિષયોવડે જીવાય. ગુરૂ;

પ્રકૃતિ પ્રકૃતિથી ટકી શકે, ગુરૂ ભકતોને કર્મ ન ખાય. ગુરૂ. ૧૪

ગુરૂ ભકતોને આસ્રવ હેતુઓ, નિર્લેપપણે વર્તાય; ગુરૂ.

દેશ કોમ સમાજ કુટુંબની, સેવા પ્રવૃત્તિ કરતા સદાય. ગુરૂ. ૧૫

પરબ્રહ્મ મહાવીર સદ્ગુરૂ, જેના મનમાં રહે છે નિત્ય. ગુ.

તેને અજ્ઞાન મોહ ન લાગતો, સર્વ કર્મ કરે જ પવિત્ર. ગુરૂ. ૧૬

જેમ અવરાય ધૂમથી અગ્નિને, રવિ વાદળથી અવરાય. ગુરૂ.

ત્હોયે પ્રવૃત્તિ અગ્નિને ભાનુની, વર્તે તેમ કર્મનો ન્યાય. ગુરૂ. ૧૭

કર્મ ફલની ન ઇચ્છા રાખતા, સ્વાધિકારે કરે સહુ કર્મ. ગુરૂ.

ગુરૂભકતો બને કર્મ યોગીઓ, દેખે કર્મવિષે જે અકર્મ. ગુરૂ. ૧૮

પુણ્ય પાપ શુભાશુભ કલ્પના, તેથી દેખે જે આત્મ ભિન્ન. ગુરૂ.

તોહ બંધાય નહિં સહુ કાર્યમાં, થાય આંતે પરમ ગુરૂ લીન. ગુરૂ. ૧૯

(૭૬)

- પુણ્ય પાપસ્વરૂપી ન વસ્તુ છે, તેમાં પુણ્યાદિ કલ્પના થાય. ગુરૂ. ૨૦
- પુણ્ય પાપસ્વરૂપી ન કર્મ છે, પુણ્ય પાપ ત્યાં આરોપાય, ગુરૂ. ૨૦
- શુદ્ધ નિશ્ચય દષ્ટિથી આત્મમાં, શુભાશુભ નહીં પરીણામ. ગુરૂ. ૨૧
- શુભાશુભ પરીણામ પ્રકૃતિ, સમજે તે બને નિષ્કામ. ગુરૂ. ૨૧
- કાલ અનાદિ પ્રકૃતિ સંગથી, શુભાશુભ પરીણામ સંગ, ગુરૂ. ૨૨
- સર્વ કર્મ પ્રયોગે આત્મમાં, જન્મ દેહાદિ પામે પ્રસંગ; ગુરૂ. ૨૨
- જ્યારે પ્રકૃતિ સર્વ પ્રકારની, નિજ પ્રહારમાં નહિ આરોપાય; ગુરૂ. ૨૩
- ત્યારે નિર્લેપ નિરહંકારથી, નહિ બંધાય આત્મ કયાંય. ગુરૂ. ૨૩
- કર્તા ભોક્તા ને હર્તા એ ભુદ્ધિથી, ન્યારો આત્મજ્યારે જણાય. ગુરૂ. ૨૪
- ત્યારે નિર્બંધ આત્મ પરિણમે, ચિદાનંદ સ્વરૂપની માંદ્ય. ગુરૂ. ૨૪
- આત્મમાંહી આરોપિત જડતણી, સર્વ ભ્રાન્તિનો થાવે નાશ. ગુરૂ. ૨૫
- એક આત્મ સદ્ગુણ અનુભવે, તેહ પામે ન ક્યારે વિનાશ. ગુરૂ. ૨૫
- જ્ઞાની આત્મનો અનુભવ કરે, સર્વ કર્મ કરતો ખાસ. ગુરૂ. ૨૬
- સર્વ દુઃખોને વેદે વિવેકથી, ધારી આત્મનો વિશ્વાસ. ગુરૂ. ૨૬
- સર્વ પ્રકૃતિ સાથ રહે સદા, તેહોંયે પામે ન સંગનો રંગ. ગુરૂ. ૨૭
- સર્વ દાઢ પડયા પછી ઝેરનો, ભય હોય ન કરતાં સંગ. ગુરૂ. ૨૭
- જે જે કર્મની સર્વ પ્રકૃતિયો, કરે આત્મને સંગ બંધ. ગુરૂ. ૨૮
- તે તે આત્મ જ્ઞાન ગ્રહ્યા પછી, કર્મ સંગે વર્તે અબંધ. ગુરૂ. ૨૮
- ગુરૂ આત્મ જ્ઞાન ગ્રહ્યા પછી, પ્રારબ્ધ ભોગના કાજ; ગુરૂ. ૨૯
- શુભાશુભ પરિણામ ઉપજે, તેમાં નિર્લેપ આત્મ રાજ. ગુરૂ. ૨૯
- ભૂતકાલની હોય ન કલ્પના, કર્મ નિયતિ યોગે પ્રવૃત્તિ. ગુરૂ. ૩૦
- જેલે આત્મ આત્મમાં વિભુ, શુભાશુભ ભુદ્ધિ વણ રીતિ. ગુરૂ. ૩૦
- અવનુકત વિદેહી સંત છે, તેનાં દર્શનથી દુઃખ ભાય. ગુરૂ. ૩૧
- જે સાગર ગુરૂ પ્રભુયોગીનાં, દર્શનથી પાપ પલાય. ગુરૂ. ૩૧
- કર્મ કરવામાં તપ સંયમ થતું; ગુરૂસેવામાં છે સહુ ધર્મ. ગુરૂ. ૩૨
- ગુરૂ ભક્તિમાં અવતી મુક્તિ છે, અવતાં છે સદેહે શર્મ. ગુરૂ. ૩૨

(૭૭)

- ગુરુ ચરણને સ્પર્શતાં પુણ્યને, સર્વસાત્વિક ગુણ પ્રકટાય. ગુરુ; ૩૩
 ગુરુ હસ્ત પડે શીર ઉપરે, નરનારીની મુકિત થાય, ગુરુ.
- જેવા ભાવે ગુરુને જનો ભજે, તેવા ભાવે ગુરુમળે જાણુ. ગુરુ;
 ગુરુ તેવા ભાવે કૃપા આપતા, નિજ ભકતોના ભાવ પ્રમાણુ. ગુરુ. ૩૪
- ગુરુ મહાવીર તીર્થંકર વિભુ, અરિહંત જિનેશ્વર દેવ. ગુરુ;
 જ્ઞાન દાયક સાકાર હંધરા, કરવી સત્ય પ્રેમે સેવ. ગુરુ. ૩૫
- ગુરુ શ્રદ્ધા ટળે એવું જેકહે, તેનો સંગ ન કરીએ ખાસ. ગુરુ.
 વિપરીત પરીક્ષા પ્રસંગમાં, ગુરુનો ધરીએ વિશ્વાસ. ગુરુ. ૩૬
- ગુરુ આજ્ઞા પ્રમાણે પ્રવર્તતાં, માન સુખ પ્રતિષ્ઠા જાય. ગુરુ;
 ત્હોંયે પાછા ન પડવું અરે કદિ, પ્રાણજીવ બધું ભલે જાય. ગુરુ. ૩૭
- એવા નિશ્ચયથી જેવર્તાતા, તેહ સત્ય ભલાં નરનાર. ગુરુ;
 એવા ભકતોની ઠહારે છે દેવતા, તેઓના પર પ્રેમ અપાર. ગુરુ. ૩૮
- પડું જુદો ન સદ્ગુરુ સંગથી, ગુરુ પાછળ ચાલ્યો જાઉ. ગુરુ;
 ગુરુ છાયા બની ગુરુ દિલમાં, ઉંઠો ઉતરી તુજ રૂપ થાઉ. ગુરુ. ૩૯
- ગુરુ ઇચ્છા વિના ન કશું થતું, ગુરુ આજ્ઞાએ વર્તન ધર્મ. ગુરુ;
 ઉપાસનને નિમિત્ત સદ્ગુરુ, તેમ કરતાં કરણને કર્મ. ગુરુ. ૪૦
- એવું ભણીને તુજમાં રંગાઇયો, તુજવણુ નહિ ધીજો મોક્ષ. ગુરુ;
 ચિદાનંદપણે મેં અનુભવ્યો, દેહમાં નિશ્ચય અપરોક્ષ. ગુરુ; ૪૧
- દિલમહેલમાં ગુરુજી પધારિયા, સર્વ બ્રહ્માંડના મહાદેવ. ગુરુ;
 નામ રૂપ અનતે અનેક તું, એક સત્તાએ કરું તુજ સેવ. ગુરુ. ૪૨
- કોઇ હોડ કરે નહીં તાહરી, કોઇ જોડ નહીં જગમાંદ. ગુરુ;
 વિશ્વ પ્રકૃતિ તુજસાથે રહે, ત્હોંયે નિશ્ચય સંગ ન કયાંય. ગુરુ. ૪૩
- છુટા છેડે કરું તુજમાં, ભલે ભાંડો જગત્ થઇ એક; ગુરુ;
 જેહ જીવતા તે મુજ રૂપ છે, મુજ સાથે મળી રહ્યા છેક. ગુરુ. ૪૪
- મુજ સ્હામા પડેલાં મરેલ છે, તુજ સ્હામા પડયા ન
 જીવંત. ગુરુ;
 મુજ તુજમાં અલેહપણું રહું, પ્રેમ અદ્વૈતભાવે ભક્ત. ગુરુ. ૪૫

(૭૮)

સર્વ ધર્મનાં તત્ત્વને દર્શનો, ગુરૂ અદ્વૈત પ્રેમે સમાય. ગુરૂ
રહે નહીં પાપ ગુણની કલ્પના, વિશ્વ પોતે પ્રભુ સમન્વય. ગુરૂ. ૪૬
મતપંથ ક્રિયાના કદાચરો, તેથી ન્યારો બને સ્વતંત્ર.

ગુરૂ દિલમાં વસ્થા.

સર્વ વ્યાપક બ્રહ્મમાંલીનતા, કોમાં બદ્ધ નહિ પરતંત્ર. ગુરૂ. ૪૭
આત્મસંગે રહ્યો સત્ય પ્રેમથી, નહીં છોડું ગુરૂને કોકાલ, ગુરૂ.
બ્રહ્મા હરિહર, ગુરૂમાં સમાય છે, કરો સદ્ગુરૂ મંગલમાલ. ગુરૂ. ૪૮

આઠ કર્મમાં ગુણ દોષ કલ્પના, તે તો પ્રકૃતિમાંહિ સમાય ગુરૂ.
આત્મ ગુણ પર્યાય અનંત છે, પ્રકૃતિથી ભિન્ન સદાય. ગુરૂ. ૪૯
પ્રકૃતની સહાયે ચઢાય છે. યાવત્ કેવલ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ, ગુરૂ.

પ્રકૃતિથી પ્રકૃતિ છતાય છે, આત્મ પ્રેમ સમાધિની વ્યાપ્તિ. ગુરૂ. ૫૦
યાવત્ આત્મ સાથે પ્રકૃતિનો, વર્તે છે અનાદિ સંબંધ. ગુરૂ.

તાવત્ ગુણ દોષ સાથે બે વર્તતા, દેહ મન સાથે છે પ્રબંધ. ગુરૂ. ૫૧

ગુણ દોષની વ્યક્ત બે કલ્પના, તેનો આવે છે ન્યારે અંત. ગુરૂ.

ત્યારે આત્મ ગુરૂ અનુભવ થતો, ગુરૂલકતો અને મહાસંત. ગુરૂ. ૫૨

શુભાશુભ બુદ્ધિ અનુસારથી, ગુણ દોષની કલ્પના થાય. ગુરૂ.

શુદ્ધ બ્રહ્મથી બન્નેનો લય થતાં, ગુણ દોષની સૃષ્ટિ વિલાય. ગુરૂ ૫૩.

પ્રકૃતિ પાર કેવલ આત્મની, ગુણ પર્યાયની છે સૃષ્ટિ. ગુરૂ.

પ્રકૃતિ પાર પામેલ જ્ઞાનીઓ, અનુભવ કરી પામે સમષ્ટિ. ગુરૂ. ૫૪

સર્વ વિશ્વમાં નિર્બંધ વિચરે. યોગ્ય લાગે તે કરતા કર્મ. ગુરૂ.

ચાહે તે કરે અથવા કરે નહીં, અનુભવતા શાશ્વત શર્મ. ગુરૂ. ૫૫

જ્ઞાની સર્વ કરે વા કરે નહીં, સર્વ બાબતમાં સ્વતંત્ર. ગુરૂ.

ગુરૂ લકતો અશક્ત બને નહીં, કદિ થાય નહીં પરતંત્ર. ગુરૂ. ૫૬

એક શ્વાસોચ્છ્વાસમાં જ્ઞાનીની, થાય સુકિત ન શંકા લગાર.

ગુરૂ હૃદયે વસ્થા.

બ્રહ્મ ચેષ્ટાઓ જ્ઞાનીની ઓર છે. કોઈ ઓળખી લે નરનાર. ગુરૂ. ૫૭

(૭૯)

મૂખં લોકની સર્વ પ્રવૃત્તિથી, ગુરુ ભકતો જ જૂઠા જણાય. ગુરુ.
 જ્ઞાનભકતો કરે સહુ કર્મને, બાહ્યથી સરખા દેખાય. ગુરુ. ૫૮
 જડ પ્રકૃતિ મોહાદિવૃત્તિયો, તે ખેંચે છે જડનેજ જાણુ. ગુરુ.
 પણ આતમને નહિ ખેંચતી, ખેંચે એવુંજ ભ્રાંતિથી માન. ગુરુ. ૫૯
 અણુ કર્મના કાર્યમાં હું પણું, થાય અજ્ઞાનથીજ પ્રમાણુ. ગુરુ.
 અણુ કર્મો અહિંજ સ્વભાતિને, દેખો જડતણી તાણાતાણુ. ગુરુ. ૬૦
 જ્ઞાની અપરિણામી સ્વભાવથી, સાક્ષી ભાવે વર્તે સદાય. ગુરુ.
 અણુ કર્મની લીલાઓ દેખતો, કરતો નહિ લેપને પાય. ગુરુ. ૬૧
 આતમ શક્તિ અનંતી છે વિશ્વમાં, ત્યાં કર્મનું ચાલે શું જ્ઞેર. ગુરુ.
 મહા સર્પોનું જ્ઞેર જ ત્યાં નહીં, જ્યાં વિચરે છે યોદ્ધતો મૌર. ગુરુ. ૬૨
 ઢોષ રૂપ ને ગુણ રૂપ કર્મ છે, તેમ મન અને વાણી કાય, ગુરુ.
 જેવી દૃષ્ટિથી દેખો તે તેહવા, જ્ઞાનીને ગુણરૂપ જણાય. ગુરુ. ૬૩
 જ્ઞાનીને અણુ કર્મોદિ ઉપરે, શત્રુ ઉપર સમતા ભાવ. ગુરુ.
 વિશ્વ ખંધાય ત્યાં જ્ઞાની છૂટતો. તેની સૃષ્ટિના જૂઠા બનાવ. ગુરુ. ૬૪
 ન્યારી અજ્ઞાની જ્ઞાનીની દૃષ્ટિ છે, ખેની દૃષ્ટિયો જૂઠી જણાય.
 ગુરુ હૃદયે વસ્યા;
 દૃષ્ટિ પેઠેજ સૃષ્ટિ રચાય છે, કર્મભાવને અજ્ઞાની પાય. ગુરુ. ૬૫
 આતમજ્ઞાન પ્રગટતાં ન બાહ્યમાં, જ્ઞાની અજ્ઞાની પામે ફેર. ગુરુ;
 ખેની ચેષ્ટા સરીખી બાહ્યથી, પણ અંતર અમૃત ઝેર. ગુરુ. ૬૬
 અજ્ઞાની અશ્રદ્ધાણુ સંશયી, નહીં પામે આતમ ગુરુદેવ. ગુરુ:
 જેહ સંશયી તેહ મરે સહી, પામે સાચી ન ગુરુની સેવ. ગુરુ. ૬૭
 આતમજ્ઞાનીઓ કર્મ પ્રકૃતિથી, જુદી જુદી ચેષ્ટાવંત. ગુરુ;
 બાહ્ય ચેષ્ટામાં મેળ મળે નહિ; સમજે છે જ્ઞાની સંત. ગુરુ. ૬૮
 બાહ્ય પ્રવૃત્તિના વ્યવહારમાં, જ્ઞાની અજ્ઞાની સરખા જ્ઞેય. ગુરુ;
 જ્ઞાનીને કોઈ ઓળખે જ્ઞાનીઓ, બાહ્ય લક્ષણે જાણુ ન કોય. ગુરુ. ૬૯
 બાહ્ય લક્ષણુ કર્મ પ્રકૃતિનાં, તેમાં આતમ કયાંથી જણાય. ગુરુ;
 છે આતમનાં બાહ્ય વેષ્ટનો; તેમાં સંતાયા સદ્ગુરુ રાય, ગુરુ. ૭૦

(૯૦)

દેહ વેષ્ટનમાં વિંટાઈયા, ત્હોંયે જ્ઞાને કદિ ન છુપાય. ગુરૂ; કર્મ પ્રારબ્ધ ભિન્ન પ્રવૃત્તિયો, રજો ગુણુઆદિ કર્મ કરાય. ગુરૂ. ૭૧
 નિજ સંબંધી જીવોના કર્મથી, જ્ઞાનીઓ કરે વિવિધ કર્મ. ગુરૂ; પૂર્ણ જ્ઞાનીઓ તેસહુ પારખે, તેમાં વિવિધ રહસ્ય મર્મ. ગુરૂ. ૭૨
 આત્મરૂપેજ જ્યારે લાગશે, સહુ આત્મના સહુ પર્યાય. ગુરૂ; ઉચ્ચ નીચને દોષ અદોષનો, વ્યક્ત ભેદ રહે નહિ કયાંય. ગુરૂ. ૭૩
 ત્યારે શુદ્ધાતમગુરૂ પદ મળે, પૂર્ણ બ્રહ્મપણું પ્રગટાય. ગુરૂ; પછી પ્રારબ્ધે બાહ્યાની વર્તાના, મહાવીર થૈ કર્મ કરાય. ગુરૂ. ૭૪
 જ્ઞાનિની બાહ્ય વેષ્ટાઓ દેખતાં, દોષ ગુણુ રૂપ દૃષ્ટિએ ભિન્ન. ગુરૂ. તે તો કર્મોદયની પ્રવૃત્તિથી, થાય ભકત ન તેમાંહિ ભિન્ન. ગુરૂ. ૭૫
 જ્ઞાની ઓળખવા નહિ સહેલ છે, ગુરૂ પારખવા મુશ્કેલ. ગુરૂ; મૂઠ અજ્ઞને સંશયી પામરો, તેને ગુરૂ મળવા નહિ સહેલ. ગુરૂ. ૭૬
 કેઈ વેષાયારમાં મુંઝીયા, મુંઝયા સંપ્રદાય મત પંથ. ગુરૂ; વર્ણુજાતિ ને લિંગમાં મુઝિયા, કેઈ મુંઝયા લણી બહુ ગ્રન્થ. ગુરૂ. ૭૭
 કદિ મુંઝે નહિ આત્મજ્ઞાનિયો, જેને સમજાય સહુ સાપેક્ષ. ગુરૂ; સર્વ બંધનોમાંહિ અબંધ છે, નહિ વ્યવહારમાં નિરપેક્ષ. ગુરૂ. ૭૮
 આત્મજ્ઞાન સમું ન પવિત્ર છે, બીજું કોઈ આ જગમાં બાણુ; ગુરૂ. ઉષેઈ નહીં લાગે અગ્નિને, તેમ દોષ ન જ્ઞાનીને માન. ગુરૂ. ૭૯
 ગુરૂ પૂર્ણ કૃપા કોઈ મેળવે, તેને આત્મ જ્ઞાન ઝટ થાય, ગુરૂ; તેના ઘટમાંહિ ભાનુ ઝળહળે, તેના દોષો સર્વ વિલાય ગુરૂ. ૮૦
 ખાય પીવે કરે સહુ સાંભળે, સુંઘે સ્પર્શે પામે ન બંધ, ગુરૂ; જ્ઞાનીના સહુ લોગમાં નિર્જરા, રાત્રી દિવસ વર્તે અબંધ, ગુરૂ. ૮૧
 લાગે દુનિયાની દૃષ્ટિમાં ભિન્નતે, ઝોર તેને દુનિયા જણાય. ગુરૂ; જીવતાં સર્વ કર્મથી મુક્ત તે, સર્વ કર્મ કરે ત્હોંય થાય. ગુરૂ. ૮૨
 નામ રૂપની વાસના ત્યાગીને, વીર બ્રહ્મમાં થૈ બલ દીન. ગુરૂ. સર્વ આત્મની સાથે એકતા, થાય ક્યારે ન જડમાંહી દીન. ગુરૂ. ૮૩

(૯૧)

- વીરવીર મહાવીર જાપમાં, જેહપામે પૂર્ણ સમાધિ; ગુરૂ. ૮૪
- પરબ્રહ્મ મહાવીર પ્રેમમાં, જેની નાસે આધિ ઉપાધિ. ગુરૂ. ૮૪
- શુભદોષ ન કોઈમાં દેખતો, રહે મહાવીરરૂપ પ્રસન્ન; ગુરૂ.
- વિશ્વમાં મહાવીર વિના કશું, દેખે નહિને પ્રસન્ન વદન. ગુરૂ. ૮૫
- જેને: અવ્યભિચારી પ્રેમ છે, લાગ્યું મહાવીર પ્રભુમાં તાન;
- નામ ઠામ ન બાહ્યમાં ભાન છે, એક મહાવીરનું દિલભાન. ગુરૂ. ૮૬
- એવા ભકતો ન જન્મ જરા લાહે, મૃત્યુકાળે ભજે મહાવીર; ગુરૂ.
- મહાવીર પ્રભુના તાનમાં, જાનમાં દેહ છ'ડે ધીર. ગુરૂ. ૮૭
- સર્વ વિશ્વમાં સર્વ સ્થળે પ્રભુ, મહાવીર વિભુ ભગવાન; ગુરૂ.
- પૂર્ણ પ્રેમથી તનમય જે થયા, જીવતાં તે લઘ્યા નિર્વાણુ. ગુરૂ. ૮૮
- બાહ્ય કર્મકાંડ વ્યવહારમાં, નહીં આતમવીર જણાય; ગુરૂ.
- આતમભાવે પ્રભુ મહાવીર છે, મૃગને મૃગમદ નાભિમાંદ્ય. ગુરૂ. ૮૯
- અષ્ટસિદ્ધિને નવનિધિ મોહમાં, નહીં મુ'જે શ્રી મહાવીર ભક્ત; ગુરૂ.
- આતમ મહાવીરવણુ જડ વસ્તુમાં, કદિ હોય ન જ્ઞાની આસક્ત. ગુરૂ. ૯૦
- વીર પ્રેમે વૈરાગ્યે મન ભર્યું; દયા દાનમાં પૂરણુ પ્રેમ; ગુરૂ.
- હું તું ભેદ બુદ્ધિ ભ્રમણા નહીં, એક રસરૂપ આનંદ ક્ષેમ. ગુરૂ. ૯૧
- સર્વ માયિક ગાદ્ય પ્રપંચમાં, નામરૂપમાં મોહ ન થાય; ગુરૂ.
- વિશ્વ ચૈતન્ય મહાવીર જાપમાં, શેમેશેમે હર્ષ ન માય. ગુરૂ. ૯૨
- સાધુસંતની સેવામાં પ્યારને, સર્વ સંતના દાસનો દાસ; ગુરૂ.
- પ્રભુ મહાવીરનો જપ જે કરે, સત્યધારી હૃદય વિશ્વાસ. ગુરૂ. ૯૩
- જે જે કાલે જે યોગ્ય તે તે કરે, વીર જાપથી મૂર્છિત થાય; ગુરૂ.
- ખરિરંતર મહાવીર અનુભવે, દિલ પ્રેમોદધિ ઉભરાય. ગુરૂ. ૯૪
- જ્ઞાનભક્તિ ઉપાસના આગળા, નામ રૂપનું ભૂદયા ભાન; ગુરૂ.
- એવા ભકતોની ધૂળ સ્પર્શતાં, પ્રગટે છે આતમજ્ઞાન. ગુરૂ. ૯૫
- જેહ મહાવીરમય પ્રેમે બન્યા, તેહ ઇશ્વર છે સાક્ષાત; ગુરૂ.
- તે તે શા શા અમલકારો નહિ કરે, પ્રભુરૂપ બને વિખ્યાત. ગુરૂ. ૯૬

(૮૨)

શુરૂ અરણ્યમાં તીર્થો સકલ રહ્યાં, કોઈ જાણે છે સંસ્કારી લોક; શુરૂ.
જ્ઞાનેશમે પરપ્રેમ તાનમાં, નહિ વ્યવહાર રોકારોક. શુરૂ. ૬૭

સર્વ શાસ્ત્રો ભણે સુણે ભાવથી, પણ શાસ્ત્રોવિષે નિર્બંધ; શુરૂ.
લોકશાસ્ત્રો સંજ્ઞાને પરિહરે, થાય ધ્યાને ન જડમાંહિ અંધ. શુરૂ. ૬૮

જ્ઞાની દેખે ત્યાં ઐક્યરસેભળે, લોક મેળ ત્યાં લોકાચાર; શુરૂ.
નહીં બંધાય અંતરથી કિહાં, ધન્ય ભકત એવાં નરનાર. શુરૂ. ૬૯

જેના આશય સત્ય ઉદ્ધાર છે, સર્વ જીવોની સાથે પ્રેમ; શુરૂ.
શુરૂ મહાવીરમાં લયલીન જે, શુરૂ ભકતો તે પામે ક્ષેમ. શુરૂ. ૧૦૦

પર બ્રહ્મ મહાવીર આત્મમાં, કરી સ્વાર્પણ કરતો જે કર્મ;
જલમાં પદ્મ પત્રની પેઠે તે, રહે નિર્લેપ પામે શર્મ. શુરૂ. ૧૦૧

કાયા મન વાણી બુદ્ધિથી યોગિયો, તેમ ઇન્દ્રિયોથી કરે કાળ. શુરૂ;
નિરાસકતપણે નહીં બંધ છે, જાણે સાક્ષી આતમ રાજ. શુરૂ. ૧૦૨

વર્તે ઇન્દ્રિયો નિજ નિજ કાર્યમાં, કરે કર્મેન્દ્રિયો નિજ કામ;
સાક્ષીભાવે ત્યાં ભકતો વર્તીને, ણને અંતરમાં નિષ્કામ. શુરૂ. ૧૦૩

પ્રથમાભ્યાસમાં દોષ લાગતા, પછે અભ્યાસ પાકે થાય. શુરૂ;
ત્યારે મિશ્રપણું ને છેવટે, નિર્દોષ આતમ વર્તાય. શુરૂ. ૧૦૪

ભાસે કામ તે ઝેર સમેઃ ઘણો, કામ મોહ તે શત્રુ મહાન. શુરૂ;
તોહ ભકત ણને મહાવીરનો, ભકત થાય ન ક.મી નાદાન. શુરૂ. ૧૦૫

લાગે પ્રથમાભ્યાસમાં વિષયોમાં, સર્વથા દુઃખને વૈરાગ્ય. શુરૂ.
પછી આગળ વિષયોમાં સમપણું, સાચો ત્યાગને આતમ રામ. શુરૂ. ૧૦૬

સર્વ વિષયના રાગ સમાય છે, એક આતમ રાગમાં જાણ, શુરૂ;
આતમ મહાવીર રાગ થયા પછી, નહિ બંધાય ભકત સુજાણ. શુરૂ. ૧૦૭

આતમ મહાવીરની એક પ્રીતડી, જેને લાગી ચોલ મજીઠ. શુરૂ;
તેના અંતરમાં નહિ બંધ છે, બ્રહ્મ બંધમાં વર્તે અદ્ભુટ. શુરૂ. ૧૦૮

જેને તાન લાગ્યું મહાવીરનું, જેને મહાવીરનું એક ભાન. શુરૂ,
જેણે પાન કર્યું વીર પ્રેમનું, તેને રૂચે ન ધીજાં પાન. શુરૂ. ૧૦૯

(૮૩)

મહાવીર ગુરૂ રસતાનથી, અળપાય વિષય રસતાન. ગુરૂ;
 ગુરૂ સંગતિ અષ્ટાંગયોગથી, થાય પોતે પ્રભુ ભગવાન. ગુરૂ. ૧૧૦
 એક મહાવીર રસ રસિયો ણની, કરે સ્વાધિકારે સહુ કામ. ગુરૂ;
 તેહ યોગીતણો પણ યોગી છે, રીઝે મહાવીર પ્રભુના નામ. ગુરૂ. ૧૧૧
 તેણે જીત્યો આ દેહમાં જન્મને, તેમ મૃત્યુ મહા જ'આલ. ગુરૂ;
 સમદૃષ્ટિથી સર્વને દેખતો, તેણે જીત્યો કાળનો કાલ. ગુરૂ. ૧૧૨
 પ્રિય અપ્રિય ભાવની કલ્પના, સ્થૂલ દૃષ્ટિયે જેહમાં થાય. ગુરૂ;
 તેમાં જ્ઞાનીને પ્રિયપણું તથા--નહીં અપ્રિયપણું જણાય. ગુરૂ. ૧૧૩
 બાહ્યસ્પર્શમાં રાગ ન ભાસતો, ત્યારે આતમ સુખ પ્રગટાય. ગુરૂ.
 આતમ રસીયાને ઇન્દ્રિય સહુ રસો, સહેજે ટળતાં ઉપાધિબંધ ગુરૂ. ૧૧૪
 ગુરૂ ભકતોને ઇન્દ્રિય વિષયોમાં, રસ લાગે નહીંને પ્રવૃત્તિ. ગુરૂ;
 કર્મ પ્રારબ્ધ ઉદયે જાણવું, નહીં લજ્જા ખેદને ભીતિ. ગુરૂ. ૧૧૫
 સ્પર્શ લોગ તે હુઃખદુઃ સ્થાન છે, આતમ સુખવણ શર્મ ન કયાંય. ગુરૂ.
 આદિઅંત વિષય લોગ ક્ષણિક છે, કદિ રૂચે ન ભકતોને ત્યાંય. ગુરૂ. ૧૧૬
 વર્ણ ધર્માદિ કર્મ કરે સહુ, લોગવે લોગને ઉપલોગ. ગુરૂ;
 ત્હોયે આસકિત નહિ દિલમાં રહે, એવા ભકતોનો સાચો યોગ. ગુરૂ. ૧૧૭
 કામ ક્રોધાદિ વેગને રોકતો. હણી તેને બને અરિહંત. ગુરૂ;
 તેહ ભકત સંત મુનિયોગી છે, સર્વ વિશ્વમાં પૂજ્ય મહંત. ગુરૂ. ૧૧૮
 ભૂલે આતમ બ્રાંતિથી આપને, બ્રાંતિ નાસે મળે આપોઆપ; ગુરૂ.
 બ્રાંતિ નાશ થતાં નિર્લેપ છે, એક આતમવીર અમાપ. ગુરૂ. ૧૧૯
 પોતે પોતાનો શત્રુને મિત્ર છે, મિથ્યાત્વને જ્ઞાનના યોગ; ગુરૂ.
 આપોઆપ નિરંજન અનુભવે, નાસે કામાદિ વાસના રોગ. ગુરૂ. ૧૨૦
 દેહ તીર્થમાં આતમ અનુભવો, ત્રણકાલમાં જેહ છે નિત્ય; ગુરૂ.
 જેહ દૃષ્ટિ પ્રમાણે ભાસતો; ત્હોયે અલક્ષ્ય પૂર્વ પવિત્ર. ગુરૂ. ૧૨૧
 ન્યારો રહીને ખેલે ખેલ આતમા, પરિણામી ન જડમાં કયાંય; ગુરૂ.
 શુદ્ધ નિશ્ચય દૃષ્ટિએ પરિણમે, દેહ તીર્થમાં મહાવીર આંહિ. ગુરૂ. ૧૨૨

(૮૪)

પાર આવે ન સહુ દુનિયા ભમે, જ્ઞાનભાવે પ્રભુ દેહમાંદ્ય; ગુરૂ.
 બ્રહ્મરન્ધ્રમાં પ્રેમ લગાવીને, પેસી જીવો મહાવીર ત્યાંય. ગુરૂ. ૧૨૩
 મહાવીરની પ્રેમ સમાધિમાં, પ્રગટે છે શક્તિયો સર્વ; ગુરૂ.
 જિનને જૈનઐક્ય ત્યાં વીર છે, જેહ જાણે તે કરતો ન ગર્વ. ગુરૂ. ૧૨૪
 સર્વ વિકલ્પાતીત સમાધિમાં, પૂર્ણ પ્રેમ હૃદય પ્રગટાય; ગુરૂ.
 પરમાનંદ રસમય વીરની, જ્યોતિ જ્યોતે સિદ્ધ સુહાય. ગુરૂ. ૧૨૫
 જેણે આભવમાં સત્ય સ્નેહથી, સુકિત અંતરમાં વરી સત્ય; ગુરૂ.
 તેણે માનવભવ સફલો કર્યો, થયો વૈદેહને કૃતકૃત્ય. ગુરૂ. ૧૨૬
 લાગી લગન પરમ ગુરૂવીરથી, હવે પડે ન ધીજે ઘેન; ગુરૂ.
 મ્હને મહાવીર પ્રેમ સમાધિની, લાગી પરમાનંદની ઘેંન. ગુરૂ. ૧૨૭
 કોટિભવમાં ઉતારી ન ઉતરે, એવી ઘેંનમાં આંચો સ્વાદ; ગુરૂ.
 એવી ઘેંનમાં ગુરૂરૂપ થઈ રહ્યા, ટળ્યા રાગદ્વેષ વિષવાદ. ગુરૂ. ૧૨૮
 મળ્યા મહાવીર પ્રત્યક્ષ પ્રેમથી, રહ્યા પડદો ન વચ્ચે કોઈ, ગુરૂ.
 હું તો અનંત મહાવીરતેજને, એકી ટસે રહ્યો ખૂબ જોઈ. ગુરૂ. ૧૨૯
 મોહ નાઠોને આપ પ્રભુ થયો, એવા ભાવમાં રહિયો સમાઈ; ગુરૂ.
 હું તું ભેદ વિના શુદ્ધ પ્રેમમાં, પરબ્રહ્મ ગુરૂની વધાઈ. ગુરૂ. ૧૩૦
 નામરૂપ અનંત તે એકમાં, મહાવીરમાં જ્ઞાને સમાય; ગુરૂ.
 પરા ભાષામાં રૂપ જે ભાસિયું, વૈષ્ણરીથી તે ન કહાય. ગુરૂ. ૧૩૧
 સર્વ દર્શનના દેવ દેવીઓ, તે તે સુજ આતમરૂપ જોય; ગુરૂ.
 કોઈ સુજ આતમથી ન ભિન્ન છે, અબ્ધિમાંહિ દહેરીયો સોય. ગુરૂ. ૧૩૨
 દ્રવ્ય સત્તાએ એક છે આતમા, પૂર્ણ બ્રહ્મગુરૂ મહાવીર; ગુરૂ.
 સર્વ ઉત્પત્તિ વ્યવસ્થિરતામથી, દેખી અંતરમાં થયો ધીર. ગુરૂ. ૧૩૩
 દેખે બાહ્યમાં ભેદ ન લાગતો, દેખે અંતરમાંહિ અલેદ; ગુરૂ.
 ગુરૂ વિશ્વને આત્મમાં દેખતાં, એકભાવે રહે નહીં ખેદ. ગુરૂ. ૧૩૪
 દેખે વિશ્વને નિજમાંને આત્મને, વિશ્વમાંહિ જે દેખે તે ભક્ત; ગુરૂ.
 તેહ વિશ્વનો નાશ કરે નહીં, તેહ વિશ્વમાંહિ અનાસક્ત. ગુરૂ. ૧૩૫

(૮૫)

એક સત્તાએ સર્વમાં એક્યને, દેખે તેહ મહાવીર ભકત; ગુરૂ.
 ધન્ય એવા પરમ ગુરૂ ભકતને, નમો પૂજે એ સંતમહંત. ગુરૂ. ૧૩૬
 સહુ દેહીમાં મહાવીર દેખીને, સહુજીવોને પ્રેમથી ચ્હાય. ગુરૂ;
 સર્વ વિશ્વ જીવોના કલ્યાણમાં, આત્મભોગ સદા અર્પાય. ગુરૂ. ૧૩૭
 વર્ણુ જાતિથી ભેદ ન લોકમાં, ક્યારે રાખો ન જગના લોક. ગુરૂ;
 એવો મહાવીરનો સંદેશ છે, જાણી વૈરને જલ્દી રોક. ગુરૂ. ૧૩૮
 સર્વ જીવો ચ્હાય છે સુખને, કોઈ ચ્હાય ન દુઃખ લગાર. ગુરૂ;
 સર્વ જીવોને સુખડાં આપવા, કરે ઉપકાર નરને નાર. ગુરૂ. ૧૩૯
 નિજનિજ ગુણુ કર્માનુસારથી, વિશ્વ લોકો પ્રવર્તે સદાય. ગુરૂ;
 તેમાં આત્મ મહાવીર ભાવના, ભાવે બંધ ન થાવે કદાચ. ગુરૂ. ૧૪૦
 આત્મવત્ સર્વજીવોને દેખશે, દેખો ઘટ ઘટમાં મહાવીર. ગુરૂ;
 એવો સદ્ગુરૂનો સંદેશ છે, પાળે સંતો ભકતો સુધીર. ગુરૂ. ૧૪૧
 કર્મ કાંડો નકામાં જે રૂઢિથી, અર્થ શૂન્યને નહિ ઉપયોગ;
 તેમાં નિરપેક્ષ આગ્રહ નહિ કરે, સાધે સાધના સાધ્યોપયોગ. ગુરૂ. ૧૪૨
 ગુરૂ ભકતો જે નર નારીઓ, અન્યધર્મીથી ધારે ન વૈર. ગુરૂ;
 મૈત્રી પ્રમોદ માધ્યસ્થભાવથી, કરૂણા કરી થાવે અવૈર. ગુરૂ. ૧૪૩
 અન્યજીવોને નિજસમ લેખતાં, નિજ આતમ શત્રુ ન થાય. ગુરૂ,
 અન્યજીવોને નિજસમ લેખતાં, નિજ આતમ મિત્ર સુહાય. ગુરૂ. ૧૪૪
 દેશ કોમને સંઘાદિ શ્રેયમાં, સાંકડા આચાર વિચાર. ગુરૂ;
 તેહ દેશાદિ દુશ્મન જાણીને, પરિહરતાં નર અને નાર. ગુરૂ. ૧૪૫
 દેશ સંઘાદિની જે ઉન્નતિ, દ્રવ્ય ભાવથી સત્ય જણાય;
 તેવાં કર્મો અને પરિવર્તનો, કરવામાં ધર્મ સમાય. ગુરૂ. ૧૪૬
 સર્વ જાતીય લોકમાં પ્રેમતા, તેમ કલ્યાણ કરવા પ્રવૃત્તિ. ગુરૂ;
 ભેદભાવ ન ઉપકાર કર્મમાં, કદિ હોય ન હિતમાં નિવૃત્તિ. ગુરૂ. ૧૪૭
 સર્વવિશ્વમાં મહાવીર ભાવના, વીર વીર પ્રભુ સુખ જાપ, ગુરૂ;
 સર્વ લોકના શ્રેયમાં જીવવું, એથી નિર્વાણ નકકી આપ, ગુરૂ. ૧૪૮

(૮૬)

- વીરમય સહુ લોકને દેખીને, વંદે પૂજેને કરતો સેવ. ગુરૂ;
 તેહ સહુગુરૂનો મહાભકત છે, શુદ્ધ બુદ્ધિથી થાતો દેવ. ગુરૂ. ૧૪૬
- ભિન્ન ભિન્ન અનેક પ્રકારના. દુનિયામાં વર્તે જે ધર્મ;
 તેમાં સમભાવ દૃષ્ટિએ વર્તતો, કર્મ કરતો થાય અકર્મ. ગુરૂ. ૧૫૦
- ભિન્ન ભિન્ન અનેક પ્રકારના, સર્વ ધર્મીઓને બાણી જૈન. ગુરૂ;
 શુદ્ધ પ્રેમથી તેઓની સાથમાં, જૈન ભાવે ધરેનહીં દૈન્ય. ગુરૂ. ૧૫૧
- મહાવીર પ્રભુમય જીવને, જેહ જીવતાં નરને નાર. ગુરૂ;
 તેઓ વીરપ્રભુ પોતે બને, જીવતાં છે શિવ નિર્ધાર. ગુરૂ. ૧૫૨
- મત ભેદે દ્રેષ ન જે ધરે, સર્વ જાતીયમત સહુનાર. ગુરૂ;
 મત ભેદોમાં વર્તે અભેદથી. તેહ જૈનને જિન નિર્ધાર. ગુરૂ. ૧૫૩
- સર્વ વિશ્વમાં અરિહંતવીરનું, નામ અમૃત પીધું પાન; ગુરૂ.
 તેને અન્ય નામ નહીં રૂચતાં, મહાવીર સમું નહીં જ્ઞાન. ગુરૂ. ૧૫૪
- વિશ્વદેશને રાજ્ય સુધારણા, સર્વ સંઘની સેવા હેત; ગુરૂ.
 મહાવીર પ્રભુ દિલમાં ભજો, સર્વ ધર્મોન્નતિ સંકેત. ગુરૂ. ૧૫૫
- શ્વાસોચ્છાસે પ્રભુ વીર જાપથી, ચિત્ત શુદ્ધિ પલકમાં થાય; ગુરૂ.
 સહુ કર્મ ટળે શુદ્ધ આત્મા, થાય જેનો અનાંત મહિમાય. ગુરૂ. ૧૫૬
- વિશ્વદેવ મહાવીર પ્રેમમાં, સહુ જાતના પ્રેમ સમાય; ગુરૂ.
 નિરૂપાધિ મહાવીર પ્રેમમાં, સર્વદોષો પલકમાં વિલાય. ગુરૂ. ૧૫૭
- મહાવીરનું કરતાં જ્ઞાનરે, રહે દેહાદિકતું ન ભાન; ગુરૂ.
 જાગે આત્મ મહાવીરતાનને, શુદ્ધ પ્રકટે કેવલજ્ઞાન. ગુરૂ. ૧૫૮
- આત્મ મહાવીરના ધ્યાનયોગથી, શુદ્ધ આત્મ સમાધિ પમાય; ગુરૂ.
 પછે આત્મ મહાવીર પૂર્ણતા, પૂર્ણ પૂર્ણમાં પ્રગટી સમાય. ગુરૂ. ૧૫૯
- સર્વ શક્તિયો હસ્ત જેડી રહે, ગુરૂભકતો બને મહાદેવ; ગુરૂ.
 અરિહંતજિનેશ્વર આત્મા, પોતે પોતાની કરતો સેવ. ગુરૂ. ૧૬૦
- ષટકારક આત્મમાં રહ્યાં, ષટચક્ર છે આત્મ માંદ્ય; ગુરૂ.
 રત્નત્રયીત્રિકોણ છે આત્મમાં, પિ હે તેહ બ્રહ્માંડે સોય. ગુરૂ. ૧૬૧

(૮૭)

પિંડબ્રહ્માંડની સ્વર નાડીયો, સર્વ બ્રહ્મો છે પિંડબ્રહ્માંડ; ગુરૂ. ૧૬૨
 જોડ જાણે તે પામે શ્રી વીરને, લેહ પામે તે ઝેરને ખાંડ. ગુરૂ. ૧૬૨
 ગોણુમુખ્યપણે સહુ શક્તિયો, વર્તે છે ન કોઈનો અત; ગુરૂ. ૧૬૩
 કલિકાલમાં મહાવીર પ્રેમથી, ગુરૂલકતો અને મહાસંત. ગુરૂ. ૧૬૩
 પ્રેમવણુ કોઈ ગુરૂદેવ નહિં લહે, પ્રેમવણુ નહીં પાત્ર થવાય; ગુરૂ. ૧૬૪
 સત્ય પ્રેમ બળે ચિત્ત શુદ્ધિને, શુદ્ધ આત્મરસેજ રસાય. ગુરૂ. ૧૬૪
 સત્ય શુદ્ધાત્મ પ્રભુ મહાવીર છે, તેહ ઉપદેશે ગુરૂ ગણાય; ગુરૂ. ૧૬૫
 આતમા ગુરૂ ઉપદેશ દાનથી, ગુરૂદેવ તે આત્મ સુધાય. ગુરૂ. ૧૬૫
 આત્મ મહાવીર નામ અનંત છે, આત્મગુરૂનાં નામ અનંત; ગુરૂ. ૧૬૬
 ગુરૂદેવ તે આતમ અનુભવી, ગુરૂલકત અને છે લદંત. ગુરૂ. ૧૬૬
 દેહમનને ન આતમ જાણુતો, ધરે આત્મમાં આતમ ભુદ્ધિ; ગુરૂ. ૧૬૭
 દેહમન પેલી પારે તે ઉતરે, કરે આતમની પૂર્ણ શુદ્ધિ. ગુરૂ. ૧૬૭
 દેહાધ્યાસ ટળ્યા પછી લકતને, વધે આતમ શક્તિ અનંત; ગુરૂ. ૧૬૮
 પછી આસક્તિયો મનની ટળે, ભળે આતમમાંહિ સંત. ગુરૂ. ૧૬૮
 ગુણુસ્થાનકો સર્વ આરોહતો, ચઢે આતમ શુદ્ધિમાં લકત; ગુરૂ. ૧૬૯
 યોગી સંત પ્રભુ બની આતમા, ગુણુ પર્યાયથી થાય વ્યકત. ગુરૂ. ૧૬૯
 જેવા અન્તરમાં તેવા સર્વામાં, પરબ્રહ્મ વીર વિલસંત. ગુરૂ; ૧૭૦
 બહિરંતર આગળ પાછળે, ઉંચાનીચા વ્યાપકવંત. ગુરૂ. ૧૭૦
 આદિ અંત મહાવીરનો નથી, આદિ અંત સકલપર્યાય. ગુરૂ; ૧૭૧
 નહિ પર્યાય દૃષ્ટિ દીણુએ, બ્રહ્મવીરની સત્તામાંહ. ગુરૂ. ૧૭૧
 જેને જેટલું ભાસતું તેટલું; માને આતમ મહાવીર રૂપ. ગુરૂ; ૧૭૨
 મત લેહ પડે તેહ કારણે, ખેદ પામે ન આતમ ભૂપ. ગુરૂ. ૧૭૨
 પરબ્રહ્મ મહાવીર રીઝમાં, વિશ્વ ખીજની નહિં દરકાર. ગુરૂ; ૧૭૩
 એવા નિશ્ચયથી પ્રભુ સેવતાં, કરતો વીર સાક્ષાત્કાર. ગુરૂ ૧૭૩
 મહાવીર અને જગલોક એ, બન્ને પામે ન સાથે રીઝ. ; ગુરૂ
 વીર રીઝવવામાં હી વિશ્વની, ગણુ અમૃત જેવી ખીજ. ગુરૂ; ૧૭૪

(૮૮)

એક મહાવીર રસ રીઝ અનુભવે, લોકરીઝમાં લાગે ન ચિત્ત. ગુરૂ;
 વીર !!! તાહરી રીઝમાં રસ લહુ, એવો નિશ્ચય આતમ નિત્ય. ગુરૂ. ૧૭૫
 જેહ અંતરમાં રસ ઉછળે, તેની ભરતી ન મનમાં સમાય. ગુરૂ;
 તેહ આતમ મહાવીર રીઝછે, તેહ પારથો છું પ્રેમ પસાય. ગુરૂ. ૧૭૬
 સર્વ દર્શનની મત દષ્ટિયો, દિલ આતમમાંહિ સમાય. ગુરૂ;
 જેણે આતમા પામ્યો તેહને, મતદર્શનની નહીં રહાય. ગુરૂ. ૧૭૭
 જૈનધર્મ તેહો એવો જણાવિયો, જે છે આતમનો પર્યાય. ગુરૂ;
 જૈન ધર્મ તે આતમ સ્વભાવ છે, જેહ બાણે તેભષ્ટ ન થાય. ગુરૂ. ૧૭૮
 વેદ વેદાન્ત શાસ્ત્રો સકલ રહ્યાં, નિજ આતમ જ્ઞાન મઝાર. ગુરૂ;
 જેણે આતમ જૈનને ઝોળખ્યો, તેહ પામ્યો જ સત્યનો સાર. ગુરૂ. ૧૭૯
 વર્ણ ધર્મ ન લિંગ ન ભતિ છે, એવો આતમ છે દેહમાંહ્ય. ગુરૂ;
 સર્વ ધર્મ રહ્યા સત્ય તેહમાં, અનુભવતાં મુકિત છે આંહિ. ગુરૂ. ૧૮૦
 એવો આતમ મહાવીર સહુગુરૂ, ઝોલે ચાલે કરે સહુ કર્મ. ગુરૂ;
 પુચ્છ્યા પ્રશ્નોના ઉત્તર આપતો, તેની સંગતે પ્રગટે ધર્મ. ગુરૂ; ૧૮૧
 મનવાણી વપુથી જે સેવના, તપ બાણો તે ઇચ્છા નિરોધ; ગુરૂ.
 ગુરૂ સેવામાં કષ્ટ જે સાંપડે, તેહ તપથીજ પ્રગટે ઝોધ. ગુરૂ. ૧૮૨
 સર્વ પરિષદ ઉપસર્ગ વેઠતાં, સ્વાધિકારે કર્મ કરાય; ગુરૂ.
 તેથી આતમવીર મળે ખરા, તુર્યાવસ્થા હૃદય પ્રગટાય. ગુરૂ. ૧૮૩
 જેઓ સંસ્કારી પૂર્વભવોતણા, કર્મયોગીઓ ભકતો સંત; ગુરૂ.
 તેઓ શાસ્ત્રકર્મોમાં સ્વતંત્ર છે, ઝાર તેઓની પ્રગટે છે અંત. ગુરૂ. ૧૮૪
 પ્રતિબદ્ધ નહીં શાસ્ત્ર પંથમાં, સત્ય તેઓને સઘળે છે સ્પષ્ટ; ગુરૂ.
 ભીતિ લજ્જા ન ખેદ ન ચિત્તમાં, જીવતાં તે વર્તે અદષ્ટ. ગુરૂ. ૧૮૫
 થાય અદષ્ટથી સુખ દુઃખ જે, તેમાં પ્રવર્તે સમભાવ; ગુરૂ.
 બાહ્ય નિમિત્તમાં વૈર કલેશને, કરતો નહીં ભકિત પ્રભાવ. ગુરૂ. ૧૮૬
 ગુરૂરૂપ બની ગુરૂને ભજે, રહે સુખદુઃખમાં જે પ્રસન્ન; ગુરૂ.
 કરે ઈશ્વર સમ મહાકાર્યને, એવા ગુરૂભકતો ધન્ય ધન્ય. ગુરૂ. ૧૮૭

(૮૯)

ગુરુદર્શન દોષ સકલ હરે, સર્વ તીર્થના ગુરુ શિરતાજ; ગુરુ.
ગુરુસ્પર્શ થતાં આત્મશકિતયો, પ્રગટે મળે આત્મસામ્રાજ્ય. ગુરુ. ૧૮૯

ગુરુજ્ઞાન વિના સહુ શૂન્ય છે, ગુરુવણ સહુ મિથ્યા બાણ; ગુરુ.
ગુરુ હાથે ઘડાયાન જે જનો, તે તો જન્મ્યા જડના સમાન. ગુરુ. ૧૯૦

ઘાટ જેટલા દેહના તેટલા, બ્રહ્મ આત્મ દેવાદિ દેવ; ગુરુ.
વ્યક્ત અવ્યક્તનય અંશે સહુ, તેમાં આત્મબુદ્ધિથકી સેવ. ગુરુ.
સેવ ગુરુ. ૧૯૧

સર્વજીવો ઉપર કરૂણા ઘણી, સર્વ પ્રાણીઓ આત્મસમાન. ગુરુ;
એવી બુદ્ધિ પ્રગટ થે જેહની, તેહ ઇશ્વર ગુરુ મહાન, ગુરુ. ૧૯૨

જેહ ધ્યાન સમાધિમાં વીર છે, મહાવીરમાં સુરતાના રંગ, ગુરુ;
ગુરુ માટે સમર્પણ સહુ કયું, તેહ ઇશ્વર દેવ અલંગ ગુરુ. ૧૯૩

ગુરુ ભક્તોને આંખે દેખીને, તેમ શ્રવણે સુણી મન ધ્યાન. ગુરુ;
જેના આત્મમાં હર્ષના સાગરો, પ્રગટે તે બને ભગવાન. ગુરુ. ૧૯૪

ગુરુ સેવામાં જેહ મરીમથે, ગુરુ સેવામાં કાઢે કાળ. ગુરુ;
ગુણ દોષની દષ્ટિ ન વિશ્વમાં, તેવા ભક્તને મંગલ મળ. ગુરુ. ૧૯૫

ગુરુ આવે સામે બાય ઉઠીને, ગુરુ ખવરાવીને જે ખાય. ગુરુ;
ગુરુ કાજ કરે પૂર્ણ પ્રેમથી, ગુરુવણ નહીં અન્યને વ્હાય. ગુરુ. ૧૯૬

ગુરુઓવા વિના સમજી કરે, જેહ ઇસારાથી સહુવાત. ગુરુ;
સહે સદ્ગુરુ ઊાધને પામીને, થાય સેવા કરી રાજયાત. ગુરુ. ૧૯૭

જીવતા ગુરુને જેહ પૂજતો, તેને ઉણપ નહીં કોઈ વાત. ગુરુ;
ગુરુ આજ્ઞાએ સંત સમાગમે, સાંભળતાં પ્રગટે શુભ શાત, ગુરુ. ૧૯૮

ગુરુ આશાતના સહુટાળતો, ગુરુ દિલમાં હળી મળી બાય. ગુરુ;
લેહલાવ રહે નહીં ચિત્તમાં, ગુરુ પ્રેમે ખરું સુખ પાય. ગુરુ. ૧૯૯

ગુરુ મહિમા પ્રસારે વિશ્વમાં, ગુરુ ચરિત સુણી સુખી થાય. ગુરુ;
નામ રૂપનો મોહનવારીને, ગુરુ નામ રૂપે મળી બાય. ગુરુ. ૨૦૦

(૯૦)

જ્ઞાન પ્રેમને સૌન્દર્યમય ગુરૂ, પૂર્ણાનન્દમયી ગુરૂ રાજ. ગુરૂ;
 એવો આત્મ પ્રગટતાં વિશ્વમાં, રહે જેહ બાકી ન કાંઈ કાજ. ગુરૂ. ૨૦૧
 ગુરૂમાં મનવાણીને કાયને, નામ રૂપને હોમે જેહ. ગુરૂ;
 ગુરૂ પૂર્ણ કૃપા તેહ મેળવે, ગુરૂ પાસે રહી પ્રેમે તેહ. ગુરૂ. ૨૦૨
 ગુરૂમાં પ્રભુવ્યકત જે પારખે, નિજમાં કરે પ્રભુને વ્યકત. ગુરૂ;
 એવા ભકતને પ્રભુ સહુ વિશ્વમાં, જેહ સર્વથી ગુરૂમાં રકત. ગુરૂ ૨૦૩
 જેહ પરમાર્થરૂપ બની રહે, તેને સદ્ગુરૂ હજારહજૂર. ગુરૂ;
 ભેદી કામીજનો ગુરૂથી દૂરે, ગુરૂથી અણુવિશ્વાસી દૂર. ગુરૂ. ૨૦૪
 જેના હૃદયમાં મોહવસે બળી, ગુરૂ પાસે ન તે કદિ જાય. ગુરૂ;
 કામ હોય ત્યાં ભીતિ રહે ઘણી, મળતાં મનતન અચકાય. ગુરૂ ૨૦૫
 ગુરૂ ભકતો મળે ઘાતોઘાતથી, બહિરંતરથી ગુરૂ મેળ. ગુરૂ;
 રહે કોઈ ન વાતે ભિન્નતા, સહેજે આનંદસાગર રેલ. ગુરૂ. ૨૦૬
 જ્ઞાન પૂર્વક સદ્ગુરૂ ભકિતથી, કલિકાલમાં મંગલ માલ. ગુરૂ;
 પૂર્ણઆનંદ અનુભવે આત્મમાં, દેખે નિજને નિત્ય અકાલ. ગુરૂ. ૨૦૭
 આત્મ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થયાવિના, કદિ થાય ન મનસંતોષ. ગુરૂ;
 આત્મજ્ઞાન થયા પછી ભકતના, ટળે અનુકંમે રાગને રોષ. ગુરૂ. ૨૦૮
 કલિ કાળમાં ગુરૂસમ કો નહીં, ઘાટ મોહનો ટાલણુ હાર. ગુરૂ;
 આત્મજ્ઞાની ગુરૂવીર આદરો, પૂર્ણ પ્રેમથી નરને નાર. ગુરૂ. ૨૦૯
 દયા દાનને ઉપકાર કૃત્યમાં, કરો તન ધનમનનો ત્યાગ. ગુરૂ;
 તેથી આત્મમહાવીર પ્રાપ્તિમાં, વધતો રહે આત્મ રાગ. ગુરૂ. ૨૧૦
 જે : ચિત્તમાં સદ્ગુરૂ વસ્યા, તેને જ્ઞાનાનન્દ પ્રકાશ. ગુરૂ;
 તેહ અનુકંમથી અદંતા રહે, તેને પ્રકૃતિ રહાય છે ખાસ. ગુરૂ. ૨૧૨
 ગુરૂગીત એ નામનો અંધઆ, ગુરૂ જ્ઞાન લહી રચ્યો બેશ. ગુરૂ;
 નરનારી ભણે ગણે સાંભળે, તેના ત્રિવિધનાસે કલેશ. ગુરૂ. ૨૧૩
 દેશ ગુર્જર ગામ છે માણસા, વિદ્યાપુરથી કરીને વિહાર. ગુરૂ;
 માસકલ્પ કયો સંઘભકિતથી, રચ્યો અંધ ધરી મન પ્યાર. ગુરૂ ૨૧૩

(૯૧)

- ગુરુ શ્રીજીની પૂર્ણકૃપા લાહી, કરું ભક્તિથી ગુરુનું ગાન. ગુરુ;
પરબ્રહ્મ મહાવીર રૂપમાં, થયો આનંદથી મસ્તાન. ગુરુ. ૨૧૪
- મહાવીર પ્રભુ દિલમાં વસ્યા, કરે તેઓ જે જ્ઞાન પ્રકાશ. ગુરુ;
પરાભાષામાં ઉઠીને વૈખરી, વાણી યોગે પામે વિકાસ. ગુરુ. ૨૧૫
- ઓગણીસે છોતેર સાલમાં, વહિ વૈશાખ ખારસ બેશ. ગુરુ;
ભુદ્ધિસાગર સદ્ગુરુ પ્રેમથી, હોય પૂર્ણાનન્દ હમેશ. ગુરુ. ૨૧૬

(૪૯)

ગુરુમક્તિ.

કંકુ છાંટીને લખી કંકાતરી. એ રાગ.

- જ્ઞાની ગુરુના હૃદયમાં પ્રકટ પ્રભુ, મહાવીર વિભુ ભગવાન.
ગુરુ કરી સેવીએ.
- માથે એક ગુરુ કરી રીઝીએ, ખીજા ત્યાગી સાધુ સુખલ.
ગુરુજીને સેવીએ.
- ગુરુમાં સહુ હેવને તીર્થ છે, ગુરુ આજ્ઞામાં છે સહુ ધર્મ. ગુરુ. (૧)
- શુદ્ધ સત્તાએ પરબ્રહ્મ છે, તેની સેવામાં છે સહુ ધર્મ. ગુરુ. (૨)
- ગુરુ નામને જીપીએ સુપ્રેમથી, મળે ભક્તિથી શક્તિયો સર્વ; ગુરુ
લઘુતા પ્રેમ વિનયથી સેવીએ, કહિ કરીએ ન સેવામાં ગર્વ. ગુરુ. ૩
- એક આશ્રય સદ્ગુરુ વીરનો, મૂકી સઘળે દિલ વિશ્વાસ; ગુરુ.
જડ વસ્તુના લોભથી વેગળા, તેઓ થાવે ગુરુજીના હાસ. ગુરુ. ૪
- ગુરુભક્તિ ઘટે જેની સંગતે, તેનો સંગ ન કરીએ ખાસ; ગુરુ.
ગુરુદ્રોહીનો સંગ ન કીજીએ, ગુરુ પામી ન રહીએ ઉદાસ. ગુરુ. ૫
- ગુરુભક્તનો દ્રોહ ન કીજીએ, ગુરુભક્તના ખનીએ હાસ; ગુરુ.
ગુરુને સહુ સ્વાર્થે કીજીએ, ગુરુવાણીની ધારી પ્યાસ. ગુરુ. ૬

(૯૨)

- ગુરૂને ગુરૂભક્તની સંગતે, રહીએ ભણીએ ગુરૂ અન્ય. ગુરૂ.
 ગુરૂ પ્રેમને વિશ્વાસમાં રહી, નિત્ય વિચરીએ ગુરૂ પન્ય. ગુરૂ. ૭
- ગુરૂ ચરિત સુણી ખૂબ રીઝીએ, કરીએ ગુરૂ મહિમા ગાન; ગુરૂ.
 ઉપાલંબને શિક્ષા ગુરૂતણી, મન માનીએ અમૃતપાન. ગુરૂ. ૮
- ગુરૂ સંગમાં આનંદ સત્ય છે, કરીએ જીવતા ગુરૂ યાત્ર; ગુરૂ.
 ઠપકા મહેણાં ઠોકરને સહી, બનીએ ગુરૂ પ્રેમના યાત્ર. ગુરૂ. ૯
- જેની પર ગુરૂદેવની રીઝ છે, તેને મહાવીર પ્રભુ ઝટ વ્યક્ત; ગુરૂ.
 ગુરૂ આતમ મહાવીર અનુભવે, કેઈ થાય ન જડમાં આસક્ત, ગુરૂ. ૧૦
- ગુરૂ પરખે ન મૂઠ કઠાગ્રહી, હીરો હાથ ગમાવે ગમાર; ગુરૂ.
 માટે ગુરૂ પરખો નરનારીઓ, થાશે ગુરૂથી સફલ અવતાર. ગુરૂ. ૧૧
- પુચ્છો પ્રશ્નોને વિનયને પ્રેમથી, ધરો ગુરૂને પ્રેમથી ભેટ; ગુરૂ.
 દીજીએ ગુરૂને આત્મ દક્ષિણા, બની દાસ કરો ગુરૂ વેઠ. ગુરૂ. ૧૨
- મંત્ર તંત્રને યંત્રો સકલ ગુરૂ, ભકિત સેવામાં બાણ પ્રત્યક્ષ; ગુરૂ.
 ગુરૂ આશીર્વાદથી સહુ મળે, ગુરૂભક્તો તે બાણે દક્ષ. ગુરૂ. ૧૩
- જીવતા ગુરૂ આપે તે વિશ્વમાં, કેઈ દેવ ન આપે બાણ; ગુરૂ.
 બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ જ્ઞાનથી, પૂર્ણ આનંદ જીવંતાં માણ. ગુરૂ. ૧૪

(૫૦)

ગુરુસ્વાર્પણ.

- પૈસા પૈસા પૈસા તારી વાત લાગે પ્યારી રે, એ રાગ.
 કલિયુગમાં ગુરૂભકિત મોટી, કરશે તે જન તરશે રે;
 કલિયુગના અનુસારે ગુરૂઓ, બાણે તે ભવ તરશે રે. કલિયુગ. ૧
- જડવાદી સ્વારથિયા લંપટ, જૂઠાને વ્યભિચારી રે,
 કરોડ યોજન ગુરૂથી આઘા, નાસ્તિક નરને નારી રે. કલિયુગમાં. ૨
- શિરને સાટે ગુરૂની ભકિત, કરનારા ગુરૂ પામે રે;
 દુર્ગુણીપણ ગુરૂને પ્રેમી, ઠરતો અંતે ઠામે રે. કલિયુગમાં. ૩

(૯૩)

- દોષ દૃષ્ટિથી ગુરૂની પાસે, આવેલા નહીં પાસે રે;
દેશકાલથી દૂર રહેલા, પાસે છે વિશ્વાસે રે. કલિયુગમાં. ૪
- વ્યભિચારી ભક્તિ જે ધારે, માનવ ભવને હારે રે;
ચઢે ન દુઃખીજનની ંહારે, ંહાલ નહીં ઉપકારે રે. કલિયુગમાં. ૫
- ગુરૂ કર્યાં ઉપકાર ન જાણે, આપ મતિને તાણે રે;
આત્મવીર મનમાં નહીં આણે, રીઝે જૂઠા પહાણે રે. કલિયુગમાં. ૬
- જડના કરતાં અનંત પ્રીતિ, આતમ ઉપર ધારે રે;
આતમ દેખે ત્યાં રીઝ પામે, આતમજીવન સુધારે રે. કલિયુગમાં. ૭
- ગુરૂ સેવા કરવામાં સ્વારથ, સઘળા હોમી હુષે રે;
રીસ કરે ગુરૂ ત્હોંચે રાગી, કદિ ન મોહે મરથે રે. કલિયુગમાં. ૮
- ગુરૂ હુકમ પાળતાં મરણું, જેને સાડું લાગે રે;
ગુરૂ પ્રેમમાં વૈકુંઠ જાણે, જગમાં તે જન જાણે રે. કલિયુગમાં. ૯
- ગુરૂભક્તો નહીં મુક્તિ ઇચ્છે, સ્વર્ગ ન ઇચ્છે ક્યારે રે;
અષ્ટસિદ્ધિ નવનિધિ ન ઇચ્છે, ચઢે ન મોહના ત્યાગે રે. કલિ. ૧૦
- રાજ્ય ન ઇચ્છે લક્ષ્મી ન ઇચ્છે, ગુરૂ સંગત એક ઇચ્છે રે;
ભૂખ્યો તરથ્યો ગુરૂને ઇચ્છે, સંત સમાગમ પ્રીચ્છે રે. કલિ. ૧૧
- શાસ્ત્રાદિક અવલંબન સઘળાં, ગુરૂ પ્રાપ્તિને માટે રે;
ગુરૂ મળ્યા પછી ખપ નહીં જાણે, વળે તે ગુરૂની વાટે રે. કલિ. ૧૨
- ગુરૂ પરોક્ષે શાસ્ત્રો ખપનાં, ગુરૂ વિરહે ગુણકારી રે,
ગુરૂ આજ્ઞાએ વાચન શ્રવણે, તરથે નરને નારી રે. કલિયુગમાં. ૧૩
- ગુરૂનાં ગાન કરે જે લોકો, તે આને સન્માની રે;
સેવા ભક્તિથી સંતોષે, સદ્ગુરૂનો એક તાની રે. કલિયુગમાં. ૧૪
- ગુરૂનો પ્રેમ હૃદય પ્રગટાવે, નાસ્તિક બુદ્ધિ હઠાવે રે;
એવા સંતોની સેવામાં, ભક્તો રહેતા ભાવે રે. કલિયુગમાં. ૧૫
- ગુરૂ ભક્તિમાં ભંગ પડાવે, તેની સંગત ત્યાગે રે;
ગુરૂ જ્ઞાનમાં આડા આવે, રહે ન તેના રાગે રે. કલિયુગમાં. ૧૬

(૬૪)

ગુરૂ યોધ લેવામાં તત્પર, જીવ્યું ગુરૂમાં માને રે;
 બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ વચનો, પ્રેમે સુષુતો કાને રે. કલિયુગમાં. ૧૭
 મુ. માણસા, જેઠ સુદિ ૬.

(૫૧)

કલિયુગમાં કલિના અનુસારે ગુરૂ પ્રકટે છે. તેની ભક્તિ

- કલિયુગમાં કલિયુગ અનુસારે, ત્યાગી ગુરૂઓ થાશે રે,
 સત્યયુગ સરખા તે ગુરૂઓ, માને તે શિવ જાશે રે. કલિયુગ. ૧
- ગૃહાશ્રમીઓ કલિયુગ માંહિ, જેવા તદનુસારે રે;
 ત્યાગીઓ ગુરૂઓ પ્રગટાશે, પ્રકૃતિ અવતારે રે. કલિયુગ. ૨
- જેવા તેવા ગુરૂ પણ ભાવે, ભકતોને ઉપકારી રે;
 ગુરૂની શકિત કરતાં નિજની, ભક્તિ રૂળે નિર્ધારી રે. કલિયુગ. ૩
- ચોતાની શ્રદ્ધાને પ્રીતિ, રૂળતી ઠામો ઠામે રે;
 ન્યાં ત્યાં બાણી નિશ્ચય કરશે, શ્રદ્ધા આવે કામે રે. કલિયુગ. ૪
- પરબ્રહ્મ ગુરૂ માની ભાવે, ગુરૂ એક દિલ ભાવે રે;
 સદ્ગુરૂમાંહી ચિત્ત રમાવે, ગુરૂ ગાવેને ધાવે રે. કલિ. ૫
- ગુરૂની કાયાદિક પ્રવૃત્તિ, પ્રકૃતિ અનુસારે રે;
 ગુણુ વા દોષ ન તેમાં માને, ભકત તરે પર તારે રે. કલિ ૬
- ગુરૂ એકને સાધુ ઘણા છે, ગુરૂ આજ્ઞા અનુસારે રે;
 સાધુ સંતનો કરે સમાગમ, સેવા ભક્તિ વધારે રે. કલિ. ૭
- ગુરૂ દર્શન વંદનને પૂજા, આહારાદિક સેવા રે;
 કરતો હૃષોદલાસે વધતો, ભજે ગુરૂજી દેવા રે. કલિ. ૮
- કલિયુગમાં ગુરૂ સેવા ભક્તિ, કરતાં નહીં મુકિત રે;
 કલિમાં ગુરૂનો આશ્રય મોટો, પ્રગટે આતમ શકિત રે. કલિ. ૯
- સત્ય યુગ શાસ્ત્રોને દેખી, કલિયુગ ગુરૂ નહીં માને રે;
 દેશકાલ જાણ્યા વણુ નગુરા, ચઢતા મોહ તોફાને રે. કલિ. ૧૦

(૯૫)

દેશકાલ અનુસારે ગુરૂને, માને તે સુખ વરશે રે;	
માતા પેઠે ગુરૂને સેવે, તે કળિયુગમાં તરશે રે. કલિ.	૧૧
લકતો શિષ્યો કલિ અનુસારે, સરખે સરખા થાશે રે;	
શ્રદ્ધા રાગે સ્વાર્પણ કરીને, સ્વર્ગાદિક સુખ પાશે રે. કલિ.	૧૨
ગુણરાગી તરશે સહુ પહેલો, ગુરૂ લકતો સહુ પહેલા રે;	
લકિતમાં વૈકુંઠને મુકિત, માને તે સહુ વહેલા રે. કલિ.	૧૩
ગુરૂમાં શાસ્ત્રો તીર્થો માની, કરે ન વાહંવાદા રે;	
સત્ય પ્રમ પ્રભુના સૌન્દર્યે, રીઝે અનુભવ નાદા રે. કલિ.	૧૪
નાસ્તિક જડવાદી મોહીજન, ગુરૂ પામે નહીં ક્યારે રે;	
પુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ પ્રેમી, આપ તરે ને તારે રે. કલિ.	૧૫

મુ. આબેલ.

(૫૨)

મહાવીર ગુરૂરસ.

ગુરૂ પ્રેમ રસ છાયો રે, બીજું ન દેખું;	
પરમરસ ઉભરાયો રે, બીજું ન દેખું.	
સત્ય યુગ કલિકાલ, ભુલાયા તે વિકરાલ;	
ગુરૂ પામ્યો પ્રેમ લાલરે,	બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૧
નામ રૂપ વેષ જાતિ, અહંકાર મોહ ખ્યાતિ;	
નથી જેમાં જડભાતિરે	બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૨
પ્રેમરૂપ ગુરૂ પાયો, આનંદ ઘન સમજાયો;	
પરમ પ્રદક્ષ પરખાયો રે,	બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૩
દેખું સુણુ જાણું, સ્વાદુ સ્પર્શ પ્રમાણું;	
ગુરૂ રસ દિલમાં માણુ રે,	બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૪
રસના સાગર મહી, શાશરવિતારા કહી;	
આનંદ પ્રેમ ભયાં સહી રે,	બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૫

(૯૬)

પ્રેમરસે ભર્યું છાજે, ગગન મંડલ ગાજે;
 પ્રેમ ગુરૂ સહુ કાજે રે, બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૬
 અખંડ આનંદ પ્રેમ, જેમાં નહીં તપ નેમ;
 જેમાં નહીં લેદ વહેમ રે, બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૭
 લેદ ત્યાંજ ભણવાતું, લખવાતું ગણવાતું;
 રોવાતું રજળવાતું રે, બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૮
 પ્રેમ ગુરૂ રસ પ્યાલો, પાન કરી ખૂબ મહાલો;
 રસિલું જીવન ગાળો રે, બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૯
 પ્રેમરસ પીવો પાવો, જીવનનો લેજો લ્હાવો;
 વીર બ્રહ્મરૂપ ભાવો રે; બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૧૦
 પ્રેમોદ્ધિ ઉભરાતો, ઉલટયો ન કયાંયે માતો;
 છલોછલ છલકાતો રે, બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૧૧
 જ્ઞાનધ્યાનને સમાધિ, ભૂલી ગયો વ્યાધિ આધિ;
 જણાતી ન સર્વોપાધિ રે, બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૧૨
 વીર રસની ખુમારી, આશુક માશુક પ્યારી;
 ખુદ્ધિસાગર સુખકારી રે, બીજું ન દેખું. ગુરૂ. ૧૩
 મુ. આજ્ઞલ.

(૫૩)

આત્મગુરુ સાથ માયાનો खेल.

ત્રિગુણી માયા આત્મ ગુરૂ સાથ ખેલે;
 સર્વત્ર વિશ્વમાં ફેલે. ત્રિગુણી.

ત્રણ ખુણાની ઠોપીની રે, પેઠે ગુણે ત્રણ રહેતા;
 વિશ્વ જીવો સરખા નહીં રે, તેથી ગુરૂ એમ કહેતા. ત્રિગુણી. ૧

ત્રણ ગુણે ભર્યું વિશ્વ છે રે, કાલ અનાદિ અનંત;
 ગોણુ મુખપણે વર્તાતા રે, આવે કદિ નહીં અંત. ત્રિગુણી. ૨

(૬૭)

- સફળુષ વા દુર્ગુષ સહુ રે, ત્રિગુણ માયા ખેલ; મન યુદ્ધિ અહંકારથી રે, સર્વત્ર વ્યાપી રહેલ. ત્રિગુણી. ૩
- ત્રિગુણી માયાના સંગમાં રે, સર્વ જીવો છે રહેલ; જ્ઞેયીયતિ પંડિત જનો રે, કરતા ત્રણ ગુણ ખેલ. ત્રિગુણી. ૪
- યાવત ગુણદોષ દૃષ્ટિ છે રે, હું તું લેદની યુદ્ધિ; તાવત માયાનો સંગ છે રે, અશુદ્ધિ માને શુદ્ધિ. ત્રિગુણી. ૫
- શાસ્ત્રાદિક ત્રણ વાસના રે, તેની ન સ્કુરણા હોય; ત્યારે માયા પડદો ખસે રે, આતમ ગુરૂ ઘટ જોય. ત્રિગુણી. ૬
- ત્રિગુણીમાયા એજ વિશ્વ છે રે, એજ છે નરકને સ્વર્ગ; આતમગુરૂના પ્રકાશથી રે, નાસે છે સહુ વર્ગ, ત્રિગુણી. ૭
- આતમગુરૂ થકી પ્રગટ્ટી રે, આતમથકી લય થાતી; આવિભાવ તિરોભાવથી રે, સદ સદ્ગુણ સુહાતી. ત્રિગુણી ૮
- માયા સામા પડે ત્યાં ખરે રે, માયા નષ્ટ જણાતી; નિર્વિકલ્પ સ્વભાવથી રે, માયા નહીં પ્રગટ્ટાતી, ત્રિગુણી. ૯
- માયાથી માયા હઠે રે, માયા માયા વધારે. સાત્વિક માયાને શ્રદ્ધીરે, અન્ય પ્રકૃતિ સંહારે. ત્રિગુણી. ૧૦
- સૂક્ષ્મ સંકલ્પ વિકલ્પમાંરે, વાસના રૂપ સુહાતી; પૂર્ણ ગુરૂની મહેરથી રે, સાત્વિક રૂપ સુહાતી. ત્રિગુણી. ૧૧
- શુભ અશુભ ભાવ નહીં રહે રે, માયા ઉપર મન જ્યારે; આતમ ગુરૂજી પ્રકાશતારે, જીવનમુક્તિ છે ત્યારે. ત્રિગુણી. ૧૨
- ત્રિગુણ પ્રકૃતિ કાર્યમાં રે, જ્યારે લેપ ન લાગે; યુદ્ધિસાગર આતમમાં રે, જ્ય કંકો ઝટ વાગે. ત્રિગુણી. ૧૩

મુ. આબોલ.

(૯૯)

(૫૪)

ગુરુથી કરોડો ગાઝ દૂર રહેલા.

કન્પાલિ.

- કરોડો ગાઝ છે દૂરે, ગુરૂના આત્મથી તેઓ;
ગુરૂમાં દોષ જોનારા, ભમેલા જે કુબુદ્ધિથી. ૧
- ગુરૂ વિશ્વાસ પ્રીતિથી, જરા નહીં જોઈ રંગાયા;
હૃદયમાં કાગડા જેવા, રહો ગુરૂઓથકી દૂરે. ૨
- ગુરૂ આશય નહીં જાણે, જુવે સહુ દોષ દંષ્ટિથી;
સમજતો નહિં 'ખરૂં' જોડું, ગુરૂને તે ગ્રહે કયાંથી. ૩
- ગુરૂની બાહ્ય ચેષ્ટામાં, કરે શંકા અને પુચ્છે,
ગુરૂ સામે થતો કોષે, ગુરૂને તે ગ્રહે કયાંથી. ૪
- વિકારી જે પશુ જેવા, સ્વયં જેવા ગુરૂ ધારે;
ગુરૂ પાસે રહે તહોંચે, કરોડો ગાઝ છે દૂરે. ૫
- ભમાયા મોહ બુદ્ધિથી, ફસાયા બુદ્ધિ વેચીને;
નગુરા નાસ્તિકો પાસે, છતાં તે દૂરના દૂરે. ૬
- ગુરૂ દ્રોહી ગુરૂ નિન્દક, કદાચિ ધર્મી નહીં થાતા;
ચઢેલા પણુ પડે પાછા, નગુરા જ્ઞાન નહિ પાતા. ૭
- ગુરૂદેખીને ઘેરે છે, અહા ચંડિપ્રાસથી માયા;
ગુરૂમાં પૂજ્ય બુદ્ધિ વણુ, જણાતા મોહ પડછાયા. ૮
- ગુરૂદ્રોહીજનો ક્યારે, મજો નહીં વિશ્વમાં ક્યારે;
ગુરૂ નિન્દા સમુ' કિલ્લિવષ, જગત્માં કોઈ નહિ ભારે. ૯
- અરે યાવત ગુરૂ ઉપરે, થતી નહી દોષની શંકા;
અહો તાવત ગુરૂ આપે, ખરેખર શિષ્યને શુદ્ધિ. ૧૦
- ગુરૂ ઉપર થતાં શંકા, પડે પાછા ગુરૂ ભડતો;
હજીતા સંશયી ભડતો, પડે પાછા ગમે ત્યારે. ૧૧

(૯૯)

અરે એવા મરે છે ને, ખરેખર સંગીને મારે;	
કરો નહિ સંગતિ એવા, મરેલા શાપિતોની રે	૧૨
ગુરૂ વચનો અરે જેને, પરીણમતાં અહા ઉઠાં;	
ગુરૂનો પ્રેમ નહિ કિંચિત, કરો નહીં સંગતિ એની.	૧૩
નિખાતો કોડ ભતિના, ગુરૂ દ્રોહીતણા થાતા;	
ચઢે ત્યાંથી પડે પાછો, કહિ નહીં શાન્તતા પાતા.	૧૪
સકલ સવળું પરીણમતું, અહો તેની ખલિહારી;	
બુદ્ધચબ્ધિ સદ્ગુરૂ ભકતો, ગુરૂ પ્રેમે જીવે જગમાં,	૧૫

મુ. આબ્નેલ.

(૫૫)

ગુરુને પામવા માટે પાત્ર બનવું.

કન્વાલિ.

ગુરુને પામવા માટે, અધિકારી પ્રથમ ખનવું;	
ગુરૂ પ્રેમી સહુ પૂરા, પ્રભુ પ્રેમી જીવન લણવું.	૧
પડે પ્રારબ્ધથી દુઃખો, જરા નહીં ત્યાંચ અકળાવું;	
ગુરૂની સહુ કસોટીમાં, અધીરા નહીં જરા થાવું.	૨
ગુરૂ આજ્ઞા અનુસારે, જીવન વહેવું લલી રીતે;	
સહન કરવું ક્ષમા લાવી, કરી કાર્યો પરપ્રીતે.	૩
અહંતા દેહ આદિની, ત્યજીને સદ્ગુરૂ શરણે;	
રહી નિર્દોષ સાક્ષીથી, જીવન વહેવું ગુરૂચરણે.	૪
ઘણું ના ખોલવું ક્યારે, ગુરૂ દિલ બાણીને વહેવું;	
ગુરૂ આજ્ઞા થકી બીજું, કશું ના લેવું ને દેવું.	૫
ગુરૂ ભકત્યર્થે માયાનાં, સકલ અંગો ખને ધર્મી;	
ગુરૂ સંગે રહી માયા, જીવોની ઉન્નતિ માટે.	૬

(૧૦૦)

અતઃ શ્રી સદ્ગુરુ સેવા—, વિષે ત્વાર્પણ કરી સધળું;	
છતાં માયાજ નિર્માયી, અનુકમયોગથી થાવું.	૭
ગુરના સર્વ આદેશો, ભલા માની વહ્યા કરવું;	
ગુરનાં સર્વ કાર્યોમાં, કરીને હોમ જીવનનો.	૮
ગુરની સાથ દુનિયાનો, કદાપિ મેળ નહીં આવે;	
ગુરને દુનિયા બન્ને, રીઝયા રીઝાય નહીં ક્યારે.	૯
રહે જો મોહ દુનિયાનો, ગુરનો પ્રેમ નહીં ત્યારે;	
ગુરની કહેણી રહેણીથી, મળે નહીં મેળ દુનિયાનો.	૧૦
અરે દુનિયા સહુ ઉધી, કુતરની પૂછડી પેઠે;	
કદી નહીં સિદ્ધિ થવાની, ગુરનો મેળ ત્યાં કયાંથી ?	૧૧
ગુરની રહેણી કહેણીમાં, ધરી વિશ્વાસ દિલપ્રેમે;	
ગુર દિલમાં પ્રવેશીને, થવું શ્રદ્ધાશુ સંકટમાં.	૧૨
સદૈકયજ છે ગુરને દેવ, વહે એવી ખરી શ્રદ્ધા;	
સદા તેના હૃદયમાંહી, સકલ સત્યો પ્રકાશે છે.	૧૩
કયો ઉપકાર નહીં ભૂલે, પરબ્રહ્મ ગુરુ ધારે;	
બુદ્ધયજ્ઞિધ સદ્ગુરુ પામે, જીવીને વિશ્વ ઉદ્ધારે.	૧૪

સુ. આખેલ.

(૫૬)

સગુરા અને નગુરાનું લક્ષણ.

હુહા.

ગુરુગમને પામે નહીં, નગુરા નર ને નાર;	
ગુરુશ્રદ્ધા પ્રીતિ વિના, જ્ઞાન ન પ્રગટે સાર.	૧
ગુરુ દોષોને દેખતાં, તેવા નરને નાર;	
કોટી આદિ જન્મને, પામે છે નિર્ધાર.	૨

(૧૦૧)

ગુરૂ પરીક્ષા જે કરે, દોષ દૃષ્ટિથી જેહ;	
ભકત શિષ્ય નહિ બાણવો, ગુરૂ પર ંહેમી તેહ.	૩
ગુરૂ વચન વિશ્વાસ નહીં, નહીં ગુરૂ પર પ્રેમ;	
ગુરૂભકત તે બાણવો, દિલમાં શ્રદ્ધા નેમ.	૪
ગુરૂદ્રોહ કરનારની, શુદ્ધમતિ નહીં થાય;	
ગુરૂપર આળ ચઢાવતાં, લહે ન શાંતિ કયાંય.	૫
ગુરૂની હાથો જે ગ્રહે, પડતી પામે તેહ;	
ગુરૂશાપો ન ટળી શકે, લહે ન કયાંયે નેહ;	૬
નગુરા ગુરૂદ્રે હી જનો, પામે નહિ પ્રભુભકિત;	
ગુરૂકૃપા વણુ દેવની, કૃપા ન પામે શકિત.	૭
ગુરૂદ્રોહીનો દેવ પણુ, કરે નહીં ઉદ્ધાર;	
કલંક ગુરૂ પર મૂકતાં, મરી નરક અવતાર.	૮
ગુરૂદ્રોહીની સંગતે, ગુણુ આવ્યા સહુબચ;	
ગુરૂ નિન્દા સમ પાપ નહીં, ઋષિ મુનિયો સહુ ગાય.	૯
ગુરૂ વિશ્વાસ વિના સકલ, શાસ્ત્રો નિષ્ફલ થાય.	
ગુરૂ શ્રદ્ધા વણુ યોધની, અસર નહીં પ્રગટાય.	૧૦
ગુરૂમાં દોષને દેખતાં, રૂળે નહિ ઉપદેશ;	
વેષક્રિયા છળ દોષથી, પ્રગટે મનમાં કલેશ.	૧૧
વેષક્રિયાવ્રત આદિથી, ગુરૂ પરીક્ષા બૂઠ;	
જ્ઞાન પ્રદાયક સહુગુરૂ, બાકી લૂંટાલૂંટ.	૧૨
ગુરૂમાં દેખે ન્યૂનતા, પોતે ન્યૂન જાણાય;	
પૂર્ણુ શ્રદ્ધા સહુગુરૂ બુવે, પોતે પૂર્ણુ સુહાય.	૧૩
ગુરૂ ભલ્લા નહિ સહેલ છે, શ્રદ્ધા દુર્લાભ બાણુ;	
વ્રતાચારમાં ગુરૂ નહીં, આત્મગુરૂ મન આણુ.	૧૪
સગુરાનું સવળું સકલ, પામે સ્વર્ગને સુકિત;	
બુદ્ધિસાગર સહુગુરૂ, કરતાં પ્રગટે શકિત.	૧૫

મુ. આબેલ.

(૧૦૬)

(૫૭)

તેવા ભક્તો નથી.

રામ કાન્હરો.

- મારાં ભક્ત નહીં નરનારી, જેઓ ભક્ત નહીં અધિકારી; મારાં. ૧
જડની લાલચ મનમાં ભારી, વેષાચાર ક્રિયા પૂજારી. મારાં.
કરતા આતમની નહિ ચારી, જેઓની પ્રીતિ વ્યભિચારી; મારાં
અનિયા નિન્દકના અવતારી, નિન્દાલવરી જેને ઠહાલી. મારાં ૨
વાત નહીં આતમની ખ્યારી, શીર્ષ ન દેતા જેહ ઉતારી; મારાં
બલ્લે આશય નહીં ગુણુધારી, સ્વાસ્થ કીર્તિના જંગળી. મારાં ૩
મન પાખંડીને દુષ્ટ વિકારી, દોષ દષ્ટિને દુષ્ટાચારી; મારાં
સત્ય પ્રેમ વિનાની ચારી, ગુરુભક્તિમાં નહિ હુશિયારી. મારાં. ૪
દેશકાલનાં જે અવિચારી, અશ્રદ્ધાળુ મૂઢતા ધારી;
જર્ને મૂકે ગુરુને વિસારી, બલ્લે નહીં ગુરુદેવની ચારી. મારાં ૫
લેહ ધરે તે છે સંસારી, પૂર્ણ અભેદી જ્ઞાનની ક્યારી;
જગમાં એવા નરને નારી, યુદ્ધસાગર ભક્ત સદ્ધારી. મારાં. ૬
મુ. આબેલ.

(૫૮)

હિતશિક્ષા.

ઓપાધ.

- દેશ સમાજને જ્ઞાતિમાંદા, સદ્ગુરુઓની નિન્દા થાય;
તેની યડતી પૂરી થાય, લાગે જ્યાં સંતોની હાય. ૧
દીકરીઓ પુત્રો વેચાય, ત્યાં તો યડતી સહેજે થાય,
સાધુઓની સામા થાય, તેવા લોકો હુઃખડાં પાય. ૨

(૧૦૩)

- ગુરુઓની કિન્નત નહીં થતી, ત્યાં પડતી ને છે દુર્મતિ;
કર્મકાંડનું જ્યાં છે ભેર, ત્યાં છે પડતી વેળા ભેર. ૩
- દેશ ધર્મને રાજ્ય સમાજ, તેની જેઓને નહિ દાઝ;
તેવા લોકો પડતી લહે, બુદ્ધિસાગર એવું કહે. ૪
- ગુરુઓની જ્યાં ભક્તિ થાય, ત્યાં શક્તિયો સહુ ઉભરાય;
ગુરુઓનું જ્યાં છે અપમાન, ત્યાં પ્રગટે લોકો નાદાન. ૫
- વેષાચાર કદાચહ તાન, જ્યાં છે ત્યાં નહિ આતમજ્ઞાન;
બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરુ સંગ, કરવામાં પ્રગટે છે રંગ. ૬
- સંત સમાગમ ક્ષણ કો લહે, સદ્બુદ્ધિ સહેજે તે વહે;
સંત સમાગમ કરવો ભાઈ, તેથી નિશ્ચય મુક્તિ વધાઈ. ૭
- ગુરુ શરણે આવ્યાનું ચિહ્ન, મનડું થાતું આતમલીન;
ગુરુ વચનમાં ભે સંહેહ, તો નહીં ગુરુનો સાચો રનેહ ૮
- ગુરુ વાણીનો બહુ વિશ્વાસ, તેનો આતમ થાય પ્રકાશ;
પડે ભે પ્રાચે ગુરુ પર ંહેમ, ત્યારે વિણુશે યોગને ક્ષેમ. ૯
- ખીજ દહેહું ઉગે નહીં, ગુરુ પર ંહેમીનું એ સહી;
સર્વ યોગનો મૂળ વિનાશ, ગુરુ ંહેમીનો જાણો ખાસ. ૧૦
- ગુરુને પ્રભુમાં જ્યાં નહીં ભેદ, તેમાં પ્રગટે સઘળા વેદ;
ગુરુ સેવામાં જે છે રક્ત, તેવો થાતો જગમાં શક્ત. ૧૧
- આવે ઉલટા કોડ પ્રસંગ, ટળે ન ત્હોંચે ગુરુનો રંગ;
ક્ષણ ક્ષણ શ્રદ્ધા વધતી જાય, આતમજ્ઞાન તે સહેજે પાય. ૧૨
- ગુરુ શ્રદ્ધા પ્રીતિથી જ્ઞાન, નાસે મિથ્યા સહુ અભિમાન;
પરમેશ્વર દિલમાં પ્રગટાય, દેવો તેની કીર્તિ ગાય. ૧૩
- ગુરુ શ્રદ્ધાથી આવે જ્ઞાન, પ્રગટે સાચું આતમ જ્ઞાન;
બુદ્ધિસાગર ગુરુમય થાય, સર્વે પાપો વિણુસી જાય. ૧૪
- ગુરુ રૂપને નિજનું કરે, ગુરુ આતમરૂપ થઈને કરે;
તેને સાચો લાગે રંગ, પરમ પ્રેમથી થાય અભંગ. ૧૫

(૧૦૪)

આત્મ પ્રકૃતિ સદ્ગુરૂ રૂપ, માને તે પામે નહીં ધૂપ;	
પ્રકૃતિ ગુણુ દોષની પાર, થઇને પામે ગુરૂને સાર;	૧૬
શાસ્ત્ર લોકની વાસના છંડ, નામરૂપની છંડ ઘમંડ;	
શુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ રાગ, ધારી આત્મભાવે જાગ.	૧૭
	મુ. આજેલ.

(૫૯)

આઝદેનારા પર.

આપાઇ.

સાધુ યોગીને દેતાં આળ, બહુ ગુસ્સાથી દેતાં બાળ;	
સાધુ યોગીની લાજે હાય, ગામ નાતની પડતી થાય.	૧
સાધુ સંત સતાવે જોહ, ઠરે ન ઠામે કયાંયે તેહ,	
ઘીધાં કૂડાં આળ કલંક, દેનારો થાવે છે રંક.	૨
ગુરૂની નિન્દા જે જન કરે, નરકગતિ જાએ બહુ મરે;	
નિન્દા આળ સમુ' નહીં પાપ, તેથી બહુ પ્રગટે સંતાપ.	૩
ગુરૂ નિન્દા સાંભળતાં પાપ, લાજે દુઃખ દાયક બહુ શાપ;	
ગુરૂ નિન્દા સાંભળતાં થકાં, તપ જપ કીધાં ફેગટ જતાં.	૪
ગુરૂ દ્રોહી સાથે જે ભજે, તેનો સમકિત ગુણુ તો બજે;	
ગુરૂ દોષને જેવા જાય, કર્યું ધર્મ સહુ જ્યેણે જાય.	૫
મુનિ ગુરૂની પાછળ પડે, વૈર ઝેરથી સામો લડે;	
કરે હેલના ગુરૂની ઘણી, વિપત્તિ પામે તે ઘણી.	૬
નગુરા નગુણા થાય ન લકત, ગુરૂ અવગુણુ જેવામાં રકત;	
આત્મજ્ઞાન પ્રગટ્યું અળપાય, માયા તેને ખાંતે ખાય.	૭
ગુરૂ કરીને ગુરૂ પર શંક, આળ દેઇને થાતો રંક;	
ગુરૂ નિન્દા સુશુનારાતણી, વંશાદિકની પડતી ઘણી.	૮

(૧૭૫)

- ગુરૂ નિન્દામાં લેતા ભાગ, નિન્દામાં જે ધરતા સગઃ
 ગુરૂ ક્રોધેતી જે કરનાર, ચડતીથી પાછો પડનાર ૬.
- અસત્ય શંકા દોષો તણી, કરે ગુરૂ પર દષ્ટિ ઘણી;
 સંશયરૂપ બનીને નાશ, પોતાનો કરતો તે ખાસ ૧૦
- ગુરૂ નિન્દા કરતો બાહિર, તેના દિલમાં છે અધિર;
 ભવંતાં મૂવા તે લોક, પરભવમાં પાડંતા પોક. ૧૧
- ગુરૂદ્રોહી છે જે નરનાર, તેઓ પર નહીં પ્રભુનો ખ્યાર;
 ગુરૂ વિના નહીં ઈશ્વર મળે, તપ જપ સંયમ ધર્મ ન કળે ૧૨.
- માટે ચેતો નરને નાર, ગુરૂ નિન્દા નહીં કરે લગાર
 બુદ્ધિસાગર શિક્ષા સાર, માની ચેતો નર ને નાર ૧૩.

(૬૧)

ગુરૂનિંદાથી હાનિ પડતી.

ચોપાઠ.

- ગુરૂનિન્દા જે ધરમાં થાય, પ્રભુલક્ષિત ત્યાં ઉઠી જાય;
 સાધુજનોનું જ્યાં અપમાન, ત્યાં અંતે પ્રગટે શમશાન. ૧
- જ્યાં લાગે સંતોની હાય, ત્યાં પડતીનો વાયુવાય;
 લીલું સૂકા ભેગું બળે, દુર્બુદ્ધિ પ્રગટે ગુણ ટળે. ૨
- ઉપેહી વૃક્ષોને ખાય, ગુરૂ નિન્દકને નિંદા ખાય;
 પડતી લાખ પ્રકારે થાય, દેશ ગામ ઉજડ થઈ જાય. ૩
- કલિ કાલમાં સાધુ સંત, સેવાનો આધાર;
 જાણી સેવા સારતાં, તરશે નરને નાર. ૪
- કલિ કાલમાં સાધુસંત, નિન્દાના કરનાર;
 પાપી ભવે પ્રગટશે, નાસ્તિક કુષ્ટ ગમાર. ૫

(૧૦૧)

નાસ્તિક ભરમાઁયાં થકી, જ્યેઓ નહીં ભમનાર;	
તેવા માનવ સુકિતને, લહેશે જગ નિર્ધાર.	૬
વેષ ક્રિયામાં નિયમમાં, બાળક માને ધર્મ;	
આત્મ ગુણોમાં ધર્મને, ધારતાં છે ધર્મ.	૭
વેષ ક્રિયા વ્યવહારમાં, સાધુ નહીં સુઁગાય;	
ક્રિયા નિયમ ઉપયોગવણ, કરતાં ધર્મ ન થાય.	૮
વેષ નિયમ આચારમાં, સંત નહીં પરતંત્ર;	
તેમાં બંધાતા નહીં, જ્ઞાની મુનિ સ્વતંત્ર.	૯
આત્મા સાધુ છે સદા, કરતો સારાં કર્મ;	
દ્રવ્ય ક્ષેત્રને કાલથી, સ્વાધિકારથી ધર્મ.	૧૦
ગુરૂ આધીન ભકતો ભલા, પરબ્રહ્મ સુખ થાય;	
દોષ દષ્ટિ દોષો વહે, સગુરા તે ન કહાય.	૧૧
ગુરૂ પ્રેમવણુ ભકત નહીં, ભકત વિના નહિ સુકિત;	
ગુરૂ નિન્દક પ્રેમી નહીં, એવી આતમરીતિ.	૧૨
ગુરૂ પરીક્ષામાં ટકે, ભકત શિષ્ય તે થાય;	
બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ, ભકતો સુકિત પાય.	૧૩

(૬૨)

ગુરુમક્તસ્વરુપ ગ્રન્થ.

પરબ્રહ્મ સદ્ગુરૂ વર જાણે, અન્ય ન મનમાં ન આણેરે;	
અલેહ ભાવે સોહકંભાવે, આતમગુરૂને જાણેરે.	પરબ્રહ્મ ૧
તત્ત્વમસિ ગુરૂદેવને ધ્યાવે, જ્યોતિ જ્યોત મિલાવેરે;	
લેહ ખેદ સહુ ભૂલી જાવે, આપો આપ સુહાવેરે.	પરબ્રહ્મ. ૨
સાત્વિક ગુરૂ ભકતો છે એવા, નિષ્કામીમાં મોટારે;	
આશા તૃષ્ણા લેશ ન કરતા, કરે ન ગરબડ મોટારે.	પરબ્રહ્મ. ૩

(૧૦૭)

- ગુરૂ પ્રેમ સાચો સાત્વિકને, ઐક્ય ભાવના ધારે રે;
સર્વ કરે પશુ સહુથી અળગા, ગુરૂ નામ સંભારે રે. પરબ્રહ્મ. ૪
- ગુરૂ ઉપદેશ સુણે બહુ પ્રેમે, કામવાસના છ'ડેરે;
વિષયોને વિષ સરખા બાણે, સાત્વિક ગુણમાં મ'ડેરે. પરબ્રહ્મ. ૫
- ગુર્વાજ્ઞાએ જીવ્યું પ્રમાણે, ન્યાયી સત્ય વિવેકીરે;
ગુરૂ સમ વિશ્વમાં કોઈ ન માને, શમ દમ ગંભીર ટેકીરે. પરબ્રહ્મ. ૬
- તન મન ધન ગુરૂ ઉપર વારે, જીવંતા ગુરૂ પ્યારે રે;
ગુરૂને રૂચે તેવાં કર્મો, કરવામાં દિલ ધારેરે. પરબ્રહ્મ. ૭
- ગુરૂની નિન્દા સુણે ન કાને, ચાલે સમજી સાનેરે;
ગુરૂ ધ્યાનમાં રહેતો તાને, અનુભવાનંદ માણેરે. પરબ્રહ્મ. ૮
- ગુરૂ સેવામાં મુકિત માને, રીજ લહે ગુરૂ ગાનેરે;
ગુરૂ દર્શન વંદનમાં મુકિત, પૂર્ણ પ્રેમથી બાણે રે. પરબ્રહ્મ. ૯
- તમોગુણી ગુરૂ ભકત છે બહુલા, રજોગુણી બહુ બાણેરે;
સત્વગુણી ગુરૂભકત થવામાં, ભાવના મનમાં આણેરે. પરબ્રહ્મ. ૧૦
- પ્રકૃતિના ગુણ દોષોને, ગુરૂમાં જે નહીં દોષેરે;
શુદ્ધાતમરૂપે ગુરૂ દેખે, પુદ્ગલ ભાવ ઉવેખેરે. પરબ્રહ્મ. ૧૧
- ગુરૂ રસિયો થઈ ગુરૂમાં સુરતા, ધારી ગુરૂમય થાવે રે;
ગુરૂ રૂપ થઈને ગુરૂને ધ્યાવે, પ્રેમ ગુરૂ મન ભાવે રે. પરબ્રહ્મ. ૧૨
- એક ગુરૂમાં નિશ્ચલ શ્રદ્ધા, પકડી ટેક ન છ'ડે રે.
ભરમાતો નહીં ભરમાવ્યો જે, ઝૂં ગુરૂ રહ મ'ડે રે. પરબ્રહ્મ. ૧૩
- ગુરૂ ભકતોને વિશ્વરૂપમય, સહગુરૂ દર્શન થાતાંરે;
ત્યારે તેમનાં સર્વે પાપો, ક્ષણમાં દૂરે જતાં રે. પરબ્રહ્મ. ૧૪
- ગુરૂ સેવામાં પ્રાણુ પડે તો, મનમાં આનંદ પ્રગટે રે;
એવા ગુરૂ ભકતોનાં પાપો, સહેજે ક્ષણમાં વિઘટે રે. પરબ્રહ્મ. ૧૫
- ગુરૂ કહે તે કાર્ય કરંતો, લલજા ખેદને ત્યાગે રે;
ગુરૂ આજ્ઞામાં ધર્મને માને, ગુરૂ પ્રેમમાં બાણે રે. ૧૬

(૧૭૮)

જે જે ગુરૂ કરમાવે તેમાં, આત્મોન્નતિને માને રે;
 દુઃખ પડે તેમાં સુખ માને, ગુરૂ રીઝવતો પ્રાણે રે. પર. ૧૭
 ગુરૂની સાથે સુખ દુઃખ વેળા, સાથે રહી સહુ કરતો રે;
 દિનદિન અધિકો પ્રેમ કરેને, નિર્લોપી થઈ કરતો રે.

પરબ્રહ્મ. ૧૮

વેદાદિક શાસ્ત્રો સહુ આગમ, ગુરૂ મહિમાને ગાવે રે;
 ગુરૂ વહે તે વેદને આગમ, ગુરૂમાંહિ લય લાવે રે. પરબ્રહ્મ. ૧૯

ગુરૂ કહેણી રહેણીથી ઘીજા, વેદાદિક નહીં બાણે રે;
 વેદાગમ સાક્ષાત્ ગુરૂજી, મનમાં અન્ય ન આણે રે. પરબ્રહ્મ. ૨૦

વેદાદિક વાણી ગુરૂ આગળ, ભરતી પ્રેમે પાણી રે;
 લકીર ફકીર નહીં થાય ભકત તે, પ્રેમામૃત ગુણ આણી રે. પરબ્રહ્મ. ૨૧

જીવંતા સદ્ગુરૂ ઈશ્વર છે, દેહ યોગ સાકારે રે.
 ગુરૂ દેવમાં ભેદ ન બાણે, ભકત તરેને તારે રે. ૨૨

પરબ્રહ્મ સાકાર ગુરૂજી, અવલંબે તે તરતો રે;
 નિરાકાર પરબ્રહ્મ બને તે, સિદ્ધ પ્રભુ થઈ ઠરતો રે. પરબ્રહ્મ. ૨૩

પ્રેમ પ્રભુતાને સુન્દરતા, અણુ અણુમાં દેખે રે;
 અભેદભાવે વિશ્વ નિહાળી, આત્મપ્રભુતા પેખે રે. પરબ્રહ્મ. ૨૪

કલિ કાલમાં પ્રેમ યોગથી, દેવ ગુરૂની ભકિત રે;
 પ્રેમ ભાવથી ધર્મ પ્રગટતો, પ્રાંતે થાતી મુકિત રે. પરબ્રહ્મ. ૨૫

પ્રેમ ભાવથી ગુરૂની સેવા, કરતો ભકત સ્વભાવે રે;
 પરબ્રહ્મ દર્શન ને પામે, લાખ ચોરાશી નાવે રે. પરબ્રહ્મ. ૨૬

ગુરૂ કૃપાવણુ જ્ઞાન ન આવે, કોટિ ગ્રન્થો ભણુતાં રે;
 ગુરૂ કૃપાવણુ મુકિત ન થાવે, દર્શન તત્ત્વો ગણુતાં રે. પર. ૨૭

ગુરૂ કૃપાને ભકિત પ્રતાપે, ભકતો સહેજે પામે રે;
 ભકિતથી ભકતો સહુ પામે, બ્રહ્મવિષે વિશ્રામે રે. પરબ્રહ્મ. ૨૮

જ્ઞાન સહિત ભકિત સુખકારી, પામે જે નરનારી રે;
 અનંત આનંદ પામે સહેજે, વૈદેહી રૂપ ધારી રે. પરબ્રહ્મ. ૨૯

(૩૦૬)

- નવધા ભકિત હશધા પાસી, કર્મ કલ'ક નિવાસી રે;
 સુદ્ધાતમ ઉપયોગી થઈને, ભકત લહે શિવ ખારી રે. પર. ૩૦
- નિષ્કામી ભકતો ગુરૂ પામે, દેહભાવને બૂલે રે;
 આત્મપ્રદેશોમાંથી રહીને, અનંત રસમાં ચૂલે રે. પર. ૩૧
- ગમે ગુરૂને તે સહુ કરતો, કાર્યો સર્વ વિવેકે રે;
 ગુરૂ કીર્તિ મહિમા ખાવામાં, વર્તે રાગની ટેકે રે. પરબ્રહ્મ. ૩૨
- ગુરૂ નિન્દકનો સંગ કરે નહીં, ગુરૂ દ્વેષીને દ'ડે રે;
 ગુરૂ મહિમાને ફેલાવામાં, સ્વાર્પણથી રઠ મ'ડે રે. પરબ્રહ્મ. ૩૩
- દુનિયા સઘળી સામી પડે પણ, ગુરૂનો સંગ ન ત્યાગે રે;
 કરે ન પરવા દુનિયાની ક'ઈ, રહે ગુરૂના રાગે રે. પરબ્રહ્મ. ૩૪
- દેવી દેવીઓ બે ભરમાવે, ગુરૂથી વિમુખ થવાને રે;
 ત્રિવૃદ્ધ સંયોગોમાં શ્રદ્ધા, અચળ ધરે રસ તાને રે. પરબ્રહ્મ. ૩૫
- અઘટ ઘટના માયાની ત્યાં, સમજી નહીં વંચાતો રે;
 ગુરૂ વિવૃદ્ધ ક'ઈ કર્મ ન કરતો, ગુરૂ હૃદય થઈ જાતો રે. પરબ્રહ્મ. ૩૬
- ગુરૂની કહેણીને રહેણીમાં, સંશય કદી ન લાવે રે;
 ગુરૂ કરીને ગુરૂ જાત પર, દુર્ગણ ંહેમ ન ભાવે રે. પરબ્રહ્મ. ૩૭
- દુર્જન લોકો ગુરૂ પર દોષો, અનેક રીતે નાખે રે,
 ધૂતોની વાણી નહીં સુણતો, મન ઠેકાણે રાખે રે. પરબ્રહ્મ. ૩૮
- કાચા કાનનો થાય ન ક્યારે, ક્ષુદ્રપેટ નહીં ધારે રે;
 ગુરૂ પ્રીતિ મેળવવામાં, હિંમત લેશ ન હારે રે. પરબ્રહ્મ. ૩૯
- કલિકાલમાં ગુરૂ નાસ્તિકો, થાશે બહુ નર નારી રે;
 તેમાંથી ઉગરશે તેની, જગમાં છે બલિહારી રે. પરબ્રહ્મ. ૪૦
- ગુરૂ ભકતો તે સહુથી મોટા, કરે નિષ્કામે સેવા રે,
 ગુરૂ પ્રેમ વણુ અન્ય ન ધંચે, પૂજે મહાવીર દેવા રે. પરબ્રહ્મ. ૪૧
- સાત્વિક ગુરૂ ભકતો તે જાણો, પરોપકારો કરતા રે;
 સાત્વિક આનંદ રસમાં રમતા, સત્ય જીવનને ધરતા રે. પરબ્રહ્મ. ૪૨

(૧૧૦)

- આનંદછાયા સુખની ઉપર, ઝળકે દિલડું હર્ષે રે;
ગુરૂ ભકત તે જ્ઞાની બાણો, બ્રહ્માનંદને વર્ષે રે. પરબ્રહ્મ. ૪૩
- ઉચ્ચ નીચ માફું ત્હારું સહુ, લેહ ભાવને વારે રે;
ભકત શિરોમણિ તે જન બાણો, મોહવાસના મારે રે. પરબ્રહ્મ. ૪૪
- આળ ન હેતો કોઈની ઉપર, નિંદા વિકથા વારે રે;
સ્વાર્થિક પરમાર્થિક કાર્યોને, કરતો જીવન ધારે રે. પર. ૪૫
- કરે ન ખૂરૂં કોનું કયારે, પરનાં મર્મ ન જોલે રે;
સત્ય પથ્ય ને પ્રિય મધુરી, હિતકર વાણી જોલે રે. પર. ૪૬
- પરનાં દૂષણ પ્રાણુ પડે પણ, વૈર ધરી ન પ્રકાશે રે,
શત્રુઓના ગુણુ ગ્રહે ને, રહે ગુરૂના વિશ્વાસે રે. પરબ્રહ્મ. ૪૭
- ગુરૂ ભજતાં દુઃખ સંકટ આવે, ઉત્સવ ત્યારે માને રે;
પરીપહો પડતાં નહીં હારે, રહે ગુરૂના જ્ઞાને રે. પરબ્રહ્મ. ૪૮
- સહાય કરે સંકટમાં સહુને, દુશ્મનનું શુભ કરતો રે,
ગુરૂ કહે તે રીતે વર્તી, દીનપણું નહીં ધરતો રે. પરબ્રહ્મ. ૪૯
- રાત્રી દિવસ ગુરૂ સેવા સારે, માગણુ થઈ નહિ માગે રે;
તેની વ્હારે દેવ ચઢે છે, નિશ્ચય સાચા રાગે રે. પરબ્રહ્મ. ૫૦
- નામ રૂપ અહંતા કીર્તિ, ભૂલી ગુરૂમય થાવે રે;
તેવા ભકતોના દેવો સહુ, હરખે ગુણને ગાવે રે. પરબ્રહ્મ. ૫૧
- ગુરૂ ખીજે ઠપકો દે ત્યારે, મનમાં પ્રેમે રીજે રે;
ગુરૂનું સઘણું સવણું માની, મનમાં લેશ ન ખીજે રે. પરબ્રહ્મ. ૫૨
- ગુરૂ રીજમાં દુનિયા સઘણી, કર્મોદયથી ખીજે રે;
ત્હોથે પાછો પડે નહીં કયારે, સંકટમાંહિ સીજે રે. પરબ્રહ્મ. ૫૩
- એવા ગુરૂ ભકતો મહાવીરો, કેવલ જ્ઞાની થાતા રે;
અનંત આનંદ ઘટ પ્રગટાવી, પરબ્રહ્મ પદ પાતા રે. પરબ્રહ્મ. ૫૪
- ગુરૂ વરઠાને શકિત ધર્યે, સંતની સંગત માગે રે;
ગુરૂ સેવામાં સુકિત માને, પ્રગટયા ઠોષને ત્યાગે રે. પરબ્રહ્મ. ૫૫

(૧૧૧)

- કર્મ પ્રમાણે સુખ દુઃખ પ્રગટે, ગુરૂને વા પોતાને રે;
સમભાવે વેદી નિજ રતો, રહેતો આતમ જ્ઞાને રે. પરબ્રહ્મ. ૫૬
- નિમિત્તરૂપે અન્ય જીવો છે, કર્મોદયમાં જાણી રે;
અન્ય જીવો પર વૈર ન રાખે, એવી ભક્ત નિશાની રે, પરબ્રહ્મ. ૫૭
- પરબ્રહ્મ ગુરૂ રસમાં રસિયો, થઈને જીવન ગાળે રે;
વિષય રસોથી મનડું પાછું, વેગે વહેણું વાળે રે. પરબ્રહ્મ. ૫૮
- જલપ'કજવત્ સંસારે રહી, કર્મ યોગી થી રહેતો રે;
સર્વ વિશ્વ આતમવત્ જાણી, સંકટ દુઃખો સહેતો રે. પર. ૫૯
- શુદ્ધ પ્રેમ ગંગામાં નહાઈ, વિશ્વ ગુરૂ રૂપ જોતો રે.
પરબ્રહ્મ ગુરૂમાં તન્મય થઈ, દેહ ભાનને ખોતો રે. પર. ૬૦
- પરબ્રહ્મ રૂપ નિજને જાણી, ધ્યાન અનુભવ કરતો રે;
સારા માટે સર્વે થાતું, નિશ્ચય કરીને ફરતો રે. પરબ્રહ્મ. ૬૧
- આતમગુરૂ સહુ સારા માટે, કર્તા હતાં જાણે રે.
ગભરાતો નહીં દુઃખ પડે કંઈ, આનંદ મોંઝો માણે રે. પર. ૬૨
- ગુરૂમાં તીર્થ સમાયાં સર્વે, દેવ દેવીઓ સર્વે રે,
ગુરૂ તીર્થનો પૂજક બનતો, રહે કદિ નહિં ગર્વે રે. પરબ્રહ્મ. ૬૩
- દેશ કાલ અનુસારે, વર્તે, લાલાલાલ વિચારી રે;
સર્વે કાર્ય કરે જે વિવેકે, ધન્ય ભક્ત નરનારી રે. પરબ્રહ્મ. ૬૪
- ગુણ કર્મોનુસારે વર્તે, બાહિર વર્ણુ વિવેકે રે;
બાહિર અંતર સહુ ગુરૂમય, ભાવે ભાવના ટેકે રે. પરબ્રહ્મ. ૬૫
- ગુરૂ ભક્તો નરનારી એવાં, વીર પ્રભુ પદ પાવે રે;
પરબ્રહ્મ જીવનથી જીવે, ગુરૂ સ્વરૂપ થઈ જાવે રે. પરબ્રહ્મ. ૬૬
- ગુરૂ ભક્તિમાં તપજપ સર્વે, સર્વે ધર્મ સમાયા રે;
ગુરૂ મૂકીને ફર રહ્યા તે, મૃત્યુ પ્રાંતે ઠગાયા રે. પરબ્રહ્મ. ૬૭
- મંત્ર તંત્રને ઐષધિ સર્વે, ગુરૂ ભક્તોને ફળતી રે;
ગુરૂ ભક્તિથી ભક્તજનોની, રૂઢી વેળા વળતી રે. પરબ્રહ્મ. ૬૮

(૧૧૨)

ગુરૂ ભકતોના વંશ રહે છે, ઋદ્ધિ સિદ્ધિ સહુ પામે રે;
ભકતોની બહારે ભગવાનજી, સિદ્ધ થઈને જામે રે. પરબ્રહ્મ. ૬૯

ગુરૂ ભકતોની સવળી બુદ્ધિ, સત્ય પન્થ દેખાડે રે;
નગુરાચ્છાને અવળી બુદ્ધિ, અવળે પન્થ ભમાડે રે. પર. ૭૦

ગુરૂ પૂર્ણિમાદિન ગુરૂ ભકતો, ગુરૂ પૂજે બહુ ભાવે રે;
આભવ પર ભવ ગુરૂની સેવા, કરતાં સુખ સહુ થાવે રે. પર. ૭૧

ગુરૂ વચને વેચાતા ભકતો, ગુરૂ વિશ્વાસે વર્તે રે;
ગુરૂ ભકિતમાં સર્વ પ્રમાણો, સમાઈ જતાં શર્તે રે. પર. ૭૨

ગુરૂ પ્રેમ ભકિતમાં તકો, નહીં વિવાદ પ્રમાણો રે;
ગુરૂ માટે મરવામાં મુકિત, નિશ્ચય મનમાં આણો રે. પર. ૭૩

ગુરૂના વૈરી તે નિજવૈરી. ગુરૂ રાગી નિજરાગી રે;
ગુરૂના ભકતો તે નિજબન્ધુ, ગુરૂ ભકતો છે ત્યાગી રે. પર. ૭૪

ગુરૂ માટે સહુ કરવામાંહિ, સત્યધર્મ મન જાણે રે;
એવા ભકતો જીવનમુકતો, બને બ્રહ્મ સુખ માણે રે. પર. ૭૫

ગુરૂની હેલના કરે કરાવે, અનુમોદે તે પાપી રે;
ગુરૂ છિદ્રને જોનારાએ, ગુરૂપ્રીતિને ઉત્થાપીરે. પરબ્રહ્મ. ૭૬

પ્રામાણિકને પૂર્ણવિવેકી, ગુરૂરાગે રંગાતા રે;
સ્વાર્થિક ભકતો ટકે ન અંતે, પ્રસંગ પડે દૂર જાતા રે. પરબ્રહ્મ. ૭૭

દુનિયાની રીતે ગાડરિયા, ભકતો ગુરૂને ન જાણે રે;
પ્રસંગ પડે ભાગે થઈ અળગા, પ્રેમ ન દિલમાં આણે રે.
પરબ્રહ્મ. ૭૮

ગુરૂની ભૂલો દેખે જે જન, ચઢેલ પાછો પડતો રે;
ગુરૂથકી ડહોળા જે બનતો, મૃત્યુ સમે રડવડતો રે. પરબ્રહ્મ. ૭૯

ગુરૂનો ઠપકો જેહ સહે નહીં, ગુરૂપર રીસને ધારે રે;
આતમચીતે પડતી પામે, માયા તેને મારે રે. પરબ્રહ્મ. ૮૦

(૧૧૩)

- ગુરૂ કરે નિજ સારા માટે, એવો જે વિશ્વાસી રે;
તેમાં સવળી ખુદ્ધિ પ્રગટે, લહે ન તેહ ઉઠાસી રે. પરબ્રહ્મ. ૮૧
- ગુરૂ કરે તે કરે નહીંને, ગુરૂ કહે તે કરતો રે;
વિવેકી ગુરૂ ભકત મગાનો, સુખના ઠામે કરતો રે. પર. ૮૨
- શ્રદ્ધાને પ્રીતિવશ્ય કોઇ, ભકત અને નહીં જગમાં રે;
ગુરૂ એજ ઇશ્વર ભકતોના, વ્યાખ્યા છે રગરગમાં રે. પર. ૮૩
- ગુરૂ શરણ કલિયુગમાં મોટું, અન્ય ન આવે તોલે રે;
શ્રદ્ધા પ્રેમે ભકત હૃદયમાં, સ્વપ્ને ગુરૂજી યોલે રે. પર. ૮૪
- ભકિત પ્રમાણે ગુરૂજી મોટા, ભાવ પ્રમાણે કલતા રે;
ભાવ પ્રમાણે ગુરૂ કલ આપે, અંતરમાં પરિણુમતા રે. પર. ૮૫
- જેવું મનને આતમ તેવા, ગુરૂ પરિણુમતા ભાવે રે;
પદ્મકારકરૂપ દ્રવ્ય ભાવથી, ગુરૂ કળે છે સ્વભાવે રે. પર. ૮૬
- આસ્તિક જનને આસ્તિક ભાવે, કૃપી મહાસુખ આપે રે;
નાસ્તિક જનને નાસ્તિકભાવે, પરિણુમી દુઃખ છાપે રે. પર. ૮૭
- ગુરૂની ભકિત જેવી તેવી, શક્તિ આતમ પ્રગટે રે;
ભકિત વિના નહીં શક્તિ જગતમાં, ભકિતથી દુઃખ વિધટે રે. પર ૮૮
- ભકિત ભરેલી મન વચકાયા, જેઓની તે મોટા રે;
તેઓને વંદન હો ભાવે, ભકતોના નહીં જોટા રે. પર. ૮૯
- ગુરૂ કૃપાવશ્ય શાષ્ટિક પંડિત, તાર્કિક જ્ઞાન ન પામે રે;
સ્વાર્પણ વશ્ય નહીં ગુરૂ રીજ છે, જૂઠું ન આવે કામે રે. પર. ૯૦
- ગુરૂ ભકતોને ધન પદવીની, પરવા નહીં તલભારે રે;
મૃત્યુની ભીતિ નહીં કિંચિત્, ગુરૂ પ્રેમ એક ધારે રે. પર. ૯૧
- ગુરૂને પુચ્છી જ્ઞાન ગ્રહેતે, આતમ શક્તિ વિકાસે રે;
નભસમ આતમ કરીને મોટો, વિશ્વોન્નતિ પ્રકાશે રે. પર. ૯૨
- વિનયવંતને વિશ્વાસી જન, પ્રેમી આતમ ભોગીરે;
ગુરૂભક્ત અનેતો જન ત્યાગી, દાની જ્ઞાની યોગીરે. પર. ૯૩

(૧૧૪)

- જે જે અંશે ગુરૂની પ્રીતિ, તે અંશે ગુરૂ ભક્તોરે ;
તે તે અંશે ફલને પામે, ભક્ત ન થાય અશક્તો રે. પરબ્રહ્મ. ૯૪
- સર્વ પ્રકારે ભય જે પામે, બાહ્ય કીર્તિ ધન રાગીરે ;
જડ પૂબરી દેહાધ્યાસી, અશક્ત છે જ અરાગીરે. પર. ૯૫
- જડમાં સુખનો નિશ્ચય ને જે, ઇશ્વર ગુરૂ ન માનેરે ;
ગુરૂભક્ત નહીં તે જન બાણો, જડમતને જે તાણે રે. પર. ૯૬
- ગુરૂની આગલ ભક્ત બને જે, પાછળ ગુરૂનું કાપે રે ;
એવા દુષ્ટો ભક્ત બને નહીં, દુષ્ટબુદ્ધિએ વ્યાપે રે. પર. ૯૭
- ગુરૂની આગળ શીર ધરીને, ગુરૂભક્તો જે બનતા રે ;
કરે અરૂચિ નહીં ગુરૂ ઉપર, મનમાં જે ગુણ ગણતા રે. પર. ૯૮
- ગુરૂ કરે તે પ્રભુ કરે છે, એવો નિશ્ચય લાવે રે ;
ગુરૂભક્તો તેવા જન બાણો, અન્ય ન ખપમાં આવે રે. પર. ૯૯
- સોના પેઠે ચઢતાવાને, રહેતા તાપ પ્રસંગે રે ;
તાપાદિક પ્રસંગે ભક્તો, વધતા પ્રેમના રંગે રે. પર. ૧૦૦
- ગુરૂના શત્રુ દુષ્ટ પ્રપંચી, નાર્તિક સામા થાતા રે ;
ગુરૂભક્તિ છે તેમાં સાચી, કાર્ય કરે ઉજમાતા રે. પર. ૧૦૧
- ગુરૂ ઈસારે અનુમાને જે, ગુરૂ સેવાને સારે રે ;
તેવા ભક્તોની બલિહારી, આપ તરે પર તારે રે. પર. ૧૦૨
- ગુરૂ ઉપર પ્રીતલડી સાચી, રહેણીમાં જે રાખે રે ;
તે ગુરૂભક્ત ગણાતો સાચો, જ્ઞાનામૃતને ચાખે રે. પર. ૧૦૩
- ગુરૂ મહિમાને નિશદ્ધિન ગાતો, ગુરૂદશા પ્રગટાવે રે,
વિશ્વગુરૂ આતમ ઉપયોગી, બની ખરી લય લાવે રે. પર. ૧૦૪
- શાસ્ત્રો આદિ સાધન સમજે, ઉપયોગે ખપ કરતો રે ;
શાસ્ત્ર વાસના લોક વાસના, વિષય વાસના હરતો રે. પર. ૧૦૫
- બાહ્ય ક્રિયાઓ આચારો સૂઠુ, ખપ પડતાં ઉપયોગી રે ;
માની ગુરૂ વચનાનુસારે, કર્મ કરતો યોગી રે. પર. ૧૦૬

(૧૧૫)

- સ્વાધિકારે કર્મ કરતો, દેશસંઘ હિત માટે રે;
વિશ્વ ગણે નિજ આત્મ સરખુ, વળતો ગુરૂના ઘાટે રે. પરબ્રહ્મ. ૧૦૭
- પ્રભુ પ્રાર્થના દિલથી કરતો, પ્રગટેલા ઉદ્ધારે રે;
નીતિથી જીવન ગાળતો, દેશ કાલ અનુસારે રે. પર. ૧૦૮
- આપતકાલે આપદ્ધર્મો, ધરીને જીવન ગાળે રે;
દેશ કૌમ સંઘાદિ હિતમાં, આત્મ શક્તિને વાળે રે. પર. ૧૦૯
- દેશકાલ અનુસારે વર્તે, શક્તિયો પ્રગટાવી રે;
ચઢતીના હેતુ અવલંબે, આલસ દૂર હઠાવીરે. પર. ૧૧૦
- ગુરૂ કહે તે પ્રભુ કહે છે, માની બહુ ઉત્સાહે રે;
પ્રવૃત્તિ કરતો બહુ પ્રેમે, બળે ન નિન્દા દાહે રે. પર. ૧૧૧
- સગુરૂને ગુરૂ ભક્તિ સેવા, કૃપ્યા વિના નહીં રહેતી રે;
શ્રદ્ધાપ્રીતિ જેવી તેવી, પુણ્ય શક્તિયો વહેતી રે. પર. ૧૧૨
- શ્રદ્ધાપ્રીતિ વણ નહીં ભક્તિ, ભક્તિ વણ શા ભકતો રે;
શ્રદ્ધા પ્રીતિ જીવન વણ તો, જીવો હોય અશકતો રે. પર. ૧૧૩
- ભકતોની ભક્તિની કિંમત, થાય નહીં કો કાળે રે;
પૂર્વ ભવોના સંસ્કારી જન, ભકત પ્રગટતા ભારે રે પર. ૧૧૪
- ગુરૂ ભકતોના દિલમાં ગુરૂજી, મહાવીરનો વાસો રે;
ભકતોના સરખો આ જગમાં, નહીં કોનો વિશ્વાસો રે. પર. ૧૧૫
- ભકત નહીં તો ગુરૂ પ્રભુ નહીં, ભકતાધીન ગુરૂ દેવા રે;
પૂર્ણ પ્રેમથી ગૃહી ત્યાગીઓ, કરતા ગુરૂની સેવારે. પર. ૧૧૬
- એન પડે નહીં ગુરૂવણ જરીયે, ભકત દશા છે એવી રે;
ભકતોના રાગી સહુ થાતા, જગમાં દેવને દેવી રે. પર. ૧૧૭
- જંગલમાં મંગલ ભકતોને, પગ પગ મંગલ થાવે રે;
ગુરૂઓના મનમાંહિ ભકતો, અન્ય નહીં કો આવે રે. પર. ૧૧૮
- ગુરૂદેવને ભકતો ઠહાલા, ત્રણ કાલમાં જાણો રે;
ગુરૂ ભકતો છે જગમાં મોટા, નિશ્ચય એવો આણો રે. પર. ૧૧૯

(૧૧૬)

- ગુરુ કૃપા વણુ પ્રભુ ભકત કો, અને નહી કો કાળે રે;
ગુરુ ભકિતમાં પ્રભુની ભકિત, સમાધ બતી ધારે રે. પરબ્રહ્મ. ૧૨૦
- ગુરુને મૂકી પ્રભુની ભકિત, કરનારા નહી જ્ઞાની રે;
જીવંતા ગુરુને જે સેવે, ભકત ખરો ગુરુ માની રે. પર. ૧૨૧
- ગુરુ વણુ પરમાતમ નહી મળતા, કુદ્રત પ્રભુની નીતિ રે;
ગુરુમાં પરમાતમને દેખે, સત્ય ભકતની રીતિ રે. પર. ૧૨૨
- ગુરુ સેવે પરમાતમ સેવ્યા, ગુરુ દિલમાં પ્રભુ વ્યાખ્યા રે;
એવી શ્રદ્ધવાળા ભકતો, મુક્તિ પદે છે છાખ્યા રે. પર. ૧૨૩
- સહગુરુ સેવા ભકિત કરતાં, પરમેશ્વર પરખાતા રે;
માયાના પડદા ભેદાતાં, આપ પ્રભુ સમજાતા રે. પર. ૧૨૪
- ગુરુ કર્યા વણુ ભકત નહી કો, ગુરુ વણુ જ્ઞાન ન થાતું રે;
આત્મજ્ઞાન આપે તે ગુરુજી, ભકત હૃદયે પરખાતું રે. પર. ૧૨૫
- ગુરુ કર્યા વણુ પ્રભુ મળે નહી, માટે ગુરુ નિજ માથે રે;
કરીને ભકત અને છે લોકો, વેચાતા ગુરુ હાથે રે. પર. ૧૨૬
- ગુરુનો શત્રુ તે પ્રભુ શત્રુ, ગુરુપ્રેમી પ્રભુરાગી રે,
ગુરુભકતો એવા નિશ્ચયથી, બનતા જગ વડભાગી રે. પર. ૧૨૭
- અજ્ઞાની શુ ? ગુરુને જાણે, પ્રેમ ગુરુ પરખાવે રે;
ગુરુ પ્રેમ વણુ શાઓ વાંચે, હાથ કશું નહી આવે રે. પર. ૧૨૮
- ગુરુભકત પ્રભુ દર્શન પાવે, સમતા ઘટ પ્રગટાવે રે;
આષ્ટ કર્મને દૂર કરીને, શુદ્ધાતમ થઈ જાવે રે. પર. ૧૨૯
- ગુરુભકતોમાં યોગો પ્રગટે, એણું ગુરુઓ ગાવે રે;
ભકત હૃદયમાં પ્રકટ પ્રભુ છે, પ્રભુ પાસે ગુરુ ભાવે રે. પર. ૧૩૦
- ગુરુ પ્રેમના ઉભરા પ્રગટે, ભકતોના દિલભારી રે;
ઋદ્ધિ સિદ્ધિયો તેમાં સઘળી, સમજો નરને નારી રે. પર. ૧૩૧
- ગુરુ ભકતો સાધુ સંતોની, સેવા કરતા ભારી રે;
સંત સમાગમ વણુ નહી જીવે, ભકતોની બલિહારી રે. પર. ૧૩૨

(૧૧૭)

- દુનિયાના લોકો સુધારે, ગુરૂ આજ્ઞાએ વર્તી રે;
દુઃખીઓનાં દુઃખો ટાળે, મૈત્રીભાવે પ્રવર્તી રે. પરબ્રહ્મ. ૧૩૩
- જીવંતી ગુરૂમૂર્તિ પૂજે, ભૂખ્યાંને ખવરાવે રે;
તરશ્યાંને પાણી પાઇને, ગુરૂ નામ સુખ ગાવે રે. પર. ૧૩૪
- સર્વ દેશના સર્વ ખંડના, લોકોત્તું હિત કરતો રે;
સર્વ જીવોમાં ગુરૂ દેખંતો, ગુરૂ દશાને વરતો રે. પર. ૧૩૫
- એવા ગુરૂભક્તો છે વહાલા, ઉચ્ચ વિચારાચારી રે;
ગુરૂસમ મોટા મનના રાજા, જીવો નરને નારી રે. પર. ૧૩૬
- જેના માથે સદ્ગુરૂ ગાજે, મર્યા પછી શિવ પામે રે;
મમની ભીતિ તેને નહીં કંઈ, ઠરે અમર પદ ઠામે રે. પર. ૧૩૭
- ગુરૂ પ્રેમના પૂર્ણતાનમાં, અખંડ યોગ સમાધિ રે;
માયાતું કંઈ દ્વૈત ન ભાસે, ચિત્ત ન પ્રગટે આધિ રે. પર. ૧૩૮
- ગુરૂભક્તિમાં ધ્યાન સમાધિ, પૂર્ણાનન્દ પ્રકાશે રે;
સ્થૂલ દેહી ગુરૂ શ્રદ્ધા દુર્લભ, સંસ્કારીને વાસે રે. પર. ૧૩૯
- ઔદયિકભાવ સહિત આતમ ગુરૂ, પ્રભુ સમા જે દેખે રે;
તેને તેવા ભાવે પ્રજ્ઞે, વ્યક્તપણે પ્રભુ પેખે રે. પર. ૧૪૦
- ત્રણ વાર ગુરૂ કંઈ પ્રદક્ષિણા, વાંદે પૂજે ગાવે રે;
ગુરૂ ગોષ્ઠી આનંદ રસ લેતો, જીવન વૃદ્ધિ ભાવે રે. પર. ૧૪૧
- પરવા નહીં મરવા જીવ્યાની, આનંદમય, સહુ દેખે રે;
આહિર અંતર પરમાનંદ મય, પોત પોતાને પેખે રે. પર. ૧૪૨
- શુભાશુભ યુદ્ધિ નહિ આહિર, અંતરમાં સમ યુદ્ધિ રે;
સમભાવે જગના વ્યવહારે, કરે આત્મની શુદ્ધિ રે. પર. ૧૪૩
- દેશ કોમને સંઘાદિકમાં, સર્વ શક્તિ પ્રગટાવે રે;
લેહ ખેદને લાજ ત્યજીને, કર્તવ્યે લય લાવે રે. પર. ૧૪૪
- સત્ય જીવન ધરતો દુનિયામાં, ગુરૂને નિજ મન આપે રે;
નિરહંભાવેને નિર્લેખી, યુદ્ધિએ જગ વ્યાપે રે. પર. ૧૪૫

(૧૧૮)

- દ્રવ્ય ભાવથી પટ્ટચક્રોમાં, પટ્ટકારક ગુરુ ધ્યાવે રે;
સોહંતરવમસિ નિશ્ચયથી, આપો આપ સુહાવેરે પરબ્રહ્મ. ૧૪૬
- બ્રહ્મ પંથમાં અનંત આતમ, ઝળહળ ઝગમગ જ્યોતિ રે;
જ્યોતિ જ્યોત મિલાવે ગુરુમાં, લોકલોક વિબ્ભોતિ રે. પર. ૧૪૭
- ગુરુની સાથે ખેલ રમંતો, કાલ ગયો નહીં જાણે રે;
પરમાનંદની લેહેરો લેતો, પરમ ગુરુ મન આણે રે. પર. ૧૪૮
- આત્મરૂપમાં કાલ ન પાસે, લકત તે કાલને ખાતો રે;
સર્વ કાલનો કાલ બનીને, માયાતીત જે થાતો રે. પર. ૧૪૯
- ગુરુલકતોને હરિહર બ્રહ્મા-દેવો સર્વ વખાણે રે;
ગુરુલકતો મતદર્શન પંથની, પડે ન તાણાતાણેરે. પર. ૧૫૦
- સહુ ધર્મોનો સાર ગ્રહે છે, નિજેપયોગી સારારે;
ગુરુલક્ષિથી શુદ્ધ હૃદયમાં, પ્રગટે પ્રેમ અપારો રે પર. ૧૫૧
- ગુરુલકતોનાં શુષ્ક હૃદય નહીં, જડવાદી નહીં મનડારે
ગુરુલકતોનાં વિશ્વ સંઘના, હિત માટે છે તનડારે. પર. ૧૫૨
- ખંડન મંડન વાદવિવાદો, તેથી લકતો અળગા રે;
ગુરુ આજ્ઞાએ ધર્મ કરંતા, પ્રભુમય જીવન વળગ્યારે; પર. ૧૫૩
- લકતોનું મન વૈકુંઠ શિવપદ, લકતહૃદય રસ મીઠો રે;
આ ભવમાં લકતોએ પ્રેમી, પરમેશ્વરને દીઠો રે. પર. ૧૫૪
- ગુરુલકતોના ઘરમાં સુકિત, હરિહર બ્રહ્મા શકિત રે;
હરિશયા ઘેર પાણી ભરતા, અનંત જીવન વ્યકિત રે પર. ૧૫૫
- ગુરુલકતોને લકતો પરખે, ખીજા કોઈ ન જાણે રે;
જેની લય ગુરુમાંહિ લાગી, જેને તેહ પ્રમાણેરે. પર. ૧૫૬
- ગુરુલકતોને ગાતાં ધ્યાતાં, ગુરુ પ્રભુના મેળારે;
ગુરુલકતોમાં ગુરુ પ્રભુ છે, સમજે તેની વેળારે. પર. ૧૫૭
- ગુરુપર લકતોની લકિતથી, લકતોપર ગુરુ પ્રીતિ રે;
ગુરુ કૃપા આશી: બહુ પ્રગટે, સુખ વેળાની રીતિ રે. પર. ૧૫૮

(૧૧૬)

- ગુરુ કૃપાને પ્રેમ પ્રતાપે, ભક્તો શિવ સુખ પામે રે;
પૂર્ણ શાંતિ પદ પામે નિશ્ચય, ઠરતા નિર્ભય ઠામે રે. પરબ્રહ્મ. ૧૫૬
- ગુરુ ઝોજ છે તપજપ સંયમ, તીર્થ વ્રતાદિક સર્વે રે,
ગુરુ ભજતાં સર્વ ભજાયુ', ભક્ત રહે નહીં ગવે' રે. પર. ૧૬૦
- ગુરુ કૃપા વણ શિષ્ય નહીં કૌ, જોશો સત્ય વિચારી રે;
ગુરુ શિષ્યામણ માને વર્તે, તે શિષ્યો જયકારી રે. પર. ૧૬૧
- ગુરુ હૃદય લેતા તે શિષ્યો, ખાકી ધીબ જૂઠા રે;
ગુરુ ઉપર શ્રદ્ધા પ્રીતિ વણ, શિષ્યો કૃત્રિમ યૂઠા રે. પર. ૧૬૨
- ગુરુથી નિજને ડાહ્યા માને, કીર્તિ નિજની ધરછે રે;
તેવા શિષ્યો નામ માત્રથી, ગુરુભક્તિ નહીં પ્રીત્તે રે. પર. ૧૬૩
- ગુરુ વચનો જેને નહીં ગમતાં, કૃત્રિમ રાગ જણાવે રે;
સત્ય પ્રેમ વણ શિષ્ય નહીં તે, ગુરુનું શીર્ષ કટાવે રે. પર. ૧૬૪
- અંતરમાં ગુરુ રાગ ન કિંચિત્, નહીં ગુરુનો વિશ્વાસી રે;
મુઠે કાટે બને ન શિષ્યો, લાહે ન ગુરુની આશી: રે. પર. ૧૬૫
- ગુરુ હૃદય થઇ ગુરુની સેવા, કરતા શિષ્ય સુરાગે રે;
પ્રાણ પટે પણ પટે ન પાછા, સ્વાર્થણ કરીને જાગે રે. પર. ૧૬૬
- ગુરુભક્ત શિષ્યો સાત્વિક જે, ગુરુભક્તિ એક માગે રે;
સ્વર્ગ ન માગે મુકિત ન માગે, યાચકભાવ ને ત્યાગે રે. પર. ૧૬૭
- નિષ્કામે ગુરુ કાર્ય કરે સહુ, વિધિ પૂર્વક ગુરુ સેવે રે;
આત્મ ગુણોને પ્રગટાવીને, આત્મભાવમાં રહેવે રે. પર. ૧૬૮
- ગુરુ વણ નિજની કીર્તિ પ્રતિષ્ઠા, મોટાઇ નહીં વછે રે;
અભેદભાવે ગુરુમાં રહીને, નિજ આત્મ નહિ સંશે રે. પર. ૧૬૯
- નિજ આત્મ ગુરુ રૂપ ગણીને, વ્યકિત ભેદ નહીં ધારે રે;
એવા શિષ્યો ભક્તો ઉત્તમ, જન્મ મરણ સંહારે રે. પર. ૧૭૦
- આત્મ ત્યજ જડમાં નહીં મુઝે, ભક્તો તે ગુરુ રાગી રે;
કૃષ્ણિક જડ વસ્તુને જાણી, બને તેથી વૈરાગી રે. પર. ૧૭૧

(૧૨૦)

- સાપેક્ષાએ વસ્તુ વિચારે, પક્ષ કરી નહીં મુ'એ રે;
અનુભવ ગમ્ય કરે આતમને, તેને સાચું સૂએ રે. પરબ્રહ્મ. ૧૭૨
- હુનિયામાં જે જે ધર્મો છે, આત્મરવિથી પ્રગટયા રે;
જાણી સત્ય થડે સાપેક્ષે, તેના દોષો વિઘટયા રે. પર ૧૭૩
- પ્રકૃતિ ત્રણ ગુણ મયીછે, નિશ્ચય તેહ સદોષી રે;
આતમ ગુરૂ તેથી છે ન્યારા, નિશ્ચયથી નિદોષી રે. પર. ૧૭૪
- એવો નિશ્ચય ગુરૂ પર રાખી, ગુરૂ ભકતો જે થાતારે;
ગુરૂને આત્મ સ્વરૂપે સેવી, શુદ્ધાતમ ગુરૂ પાતા રે. પર. ૧૭૫
- ગુરૂ સ્વભાવે છે નિદોષી, એવા ભાવે સેવા રે;
કરતાં કર્મ પ્રકૃતિ વિણસે, સ્વયં અને છે દેવા રે. પર. ૧૭૬
- પ્રકૃતિ નિજ ધર્મ ધરે છે, નિજ સ્વભાવે વહેતી રે;
વસ્તુ સ્વભાવ જ ધર્મ ખરો તે, નિજ પર્યાયે લેતી રે. પર. ૧૭૭
- તેથી પ્રકૃતિ કર્મ ખરેખર, નિજનો ધર્મ ન ત્યાગે રે;
તેવું સમજી અધર્મ દૃષ્ટિ, ત્યાગી રહે ગુરૂ રાગે રે. પર. ૧૭૮
- નિજ નિજ વસ્તુ સ્વભાવે કોઈ, અધર્મી નહીંને દોષી રે;
નિશ્ચયથી નહીં દોષ અધર્મજ, ભકત અને ગુરૂ પોષી રે. પર. ૧૭૯
- જેને નિશ્ચય એવો તેને, નિશ્ચય ગુરૂની ભકિત રે;
તેને માયા ભેદની દૃષ્ટિ, રહે નહિં આસકિત રે. પર. ૧૮૦
- નય વ્યવહારે ગુરૂ સેવાદિક, કર્મ કરંતા ભકતો રે;
નિશ્ચય દૃષ્ટિ ચિત્ત ધરંતા, નહીં જડમાં આસકતો રે. પર. ૧૮૧
- અસંખ્ય યોગે મુકિત થાતી, સૌમાં ગુરૂજી મોટા રે;
ગુરૂ આલંબન સેવા ભકિત, આગળ ધીજી છોટા રે. પર. ૧૮૨
- ગુરૂ સેવામાં સર્વે યોગો, સહેજે આવ્યા માનો રે;
ગુરૂ સેવામાં નિશ્ચય મુક્તિ, સમજે નહીં નાદાનો રે. પર. ૧૮૩
- ગુરૂ નિન્દક ગુરૂ દ્રોહીજનની, અવળી યુદ્ધિ થાતી રે;
શાસ્ત્રો શસ્ત્ર પણે પરીણમતાં, ટળે ન માયા કાતી રે. પર ૧૮૪

(૧૨૧)

- સર્વ પ્રકારે દ્રોહીઓમાં, ગુરુદ્રોહી મહાપાપી રે;
 સાન્નિપાતિક જેવો થાતો, પ્રભુની આજી ઉત્થાપી રે. પરબ્રહ્મ. ૧૮૫
 રકતપિત્તને ક્ષય કોઠાદિક, રોગો પ્રગટે ભારી રે.
 ગુરુ દ્રોહાદિક પાપે સમજો, ઘટમાં નર ને નારી રે. પરબ્રહ્મ. ૧૮૬
 ગુરુ આશાતના કરતાં લાગે, કર્મ મહા દુઃખકારી રે;
 માટે ગુરુ આશાતના ત્યાગો, શિક્ષા સત્ય વિચારી રે. પરબ્રહ્મ. ૧૮૭
 ગુરુની તળિયત જાણી સેવા, કરતા ભકતો ભાવે રે;
 કોષાદિક પ્રગટે ગુરુવરને, મનમાં એવું ન લાવે રે. પરબ્રહ્મ. ૧૮૮
 ગુરુને ઠહાલા વિનયી ભકતો, વિનયે ગુરુવશ થાતા રે;
 સ્વપરોન્નતિ કરતાં વેગે તે, ધર્મ કમાણી કમાતા રે. પર. ૧૮૯
 ગુરુ આવે ઉભો થઈ જાતો, ખેડા પછીથી ખેસે રે;
 સ્વાર્પણ કરીને સેવા સારે, અંતરમાં ખહુ હર્ષે રે. પરબ્રહ્મ. ૧૯૦
 ગુરુ કાર્યોમાં ભાગ લેઈને, દિલની શુદ્ધિ કરતો રે;
 કર્મ કયાંથી દિલની શુદ્ધિ, અનુભવ એવો વરતો રે. પરબ્રહ્મ. ૧૯૧
 સ્થાવર જંગમ તીર્થો મધ્યે, ગુરુસમ તીર્થ ન જાણે રે.
 ભકતો એવું નિશ્ચય જાણી, સેવામાં મન આણે રે. પરબ્રહ્મ. ૧૯૨
 સર્વ પ્રકારે સર્વ જીવોની, પ્રગતિ સાચી થાવે રે.
 ધર્મતું લક્ષણ જાણી એવું, ગુરુજ્ઞાને મન લાવે રે. પરબ્રહ્મ. ૧૯૩
 સર્વ મંત્રના બપથકી ફળ, યાત્રાથી જે થાતું રે;
 સર્વ યજ્ઞફળ ગુરુ સેવામાં, ક્ષણ ઘડીમાંહિ સમાતું રે. પર. ૧૯૪
 વેદાગમ સ્વાધ્યાયાદિકથી, ફળ પ્રકટ જે થાતું રે;
 તપ સંયમ ફલ ગુરુ સેવામાં, ક્ષણમાંહિ પ્રગટાતું રે. પર. ૧૯૫
 ગુરુભક્તિ એવી શ્રદ્ધાથી, ગુરુ ભક્તિ રંગાયા રે;
 ચલે ચલાયા નહીં દેવેથી, શ્રદ્ધામાંહિ સવાયા રે. પર. ૧૯૬
 ગુરુ આર્થભકતો છે એવા, તેના દાસના દાસો રે;
 તેના દાસના ભકત થવામાં, પૂર્ણ પ્રેમ વિશ્વાસો રે. પર. ૧૯૭

(૧૨૨)

- એવા ગુરૂ ભક્તોની પૂજા, સેવા ભક્તિ સારી રે;
ભાવ ધરીને સંતો ગાવે, પ્રેમ ધરી નર નારી રે. પર. ૧૯૮
- આત્મરૂપથી વિશ્વ નિહાળે, ગુરૂ ભક્તો રસરંગે રે;
મરણ્યુ જીવનને પ્રેમે ભૂલી, રહેતો પૂર્ણ ઉમંગે રે. પર. ૧૯૯
- ગુરૂ ભક્તોની ચરણધૂલીના, સ્પર્શથી નરનારી રે;
શુદ્ધ બને છે શ્રદ્ધા પ્રેમે, મહિમા એવો ભારી રે. પર. ૨૦૦
- પ્રભુ ન આપે તે ગુરૂ આપે, ગુરૂ કરતાં ગુરૂ ભક્તો રે;
આપે તેવું ક્રોધ ન આપે, શિષ્ય ભક્ત છે સંતો રે. પર. ૨૦૧
- ગુરૂની સેવા ભક્તિમાંહી, સર્વે ધર્મ સમાયા રે;
સર્વ લઙ્ગિયો સત્ય સમાઈ, પ્રેમ પ્રતીત કહાયા રે. પર. ૨૦૨
- એવું નિશ્ચય બાણી ભક્તો, સાત્વિક ભક્તિ સેવા રે;
કરવામાં રંગીલા પૂરણ, પામે મહાવીર દેવા રે. પર. ૨૦૩
- ગુરૂ ભક્તોને પ્રભુ દર્શન દે, ક્ષણમાં બ્રહ્મ પ્રકાશે રે;
કોટિ વર્ષ તક જે નહીં થાવે, ક્ષણમાં જ્ઞાન વિકાસે રે. પર. ૨૦૪
- ગુરૂ ભક્તોનું હૃદય શુદ્ધ છે, તેમાં જ્ઞેય પ્રકાશે રે;
રાગદ્વેષનું દ્વંદ્વ રહે નહિ, પરમાનંદ વિલાસે રે. પર. ૨૦૫
- ગુરૂ ભક્તના હૃદયાકાશે, પ્રભુધ્વનિયો પ્રગટે રે;
તે સહુ વેદો બાણો નિશ્ચય, તેથી માયા વિઘટે રે. પર. ૨૦૬
- વિદ્યાઓ સહુ ગુરૂ ભક્તોને, સહેજે પ્રગટી કળતી રે.
ગુરૂભક્તોનું પુણ્ય વધે છે, દુર્લાભ શક્તિ મળતી રે. પર. ૨૦૭
- ગુરૂની સેવા ચાકરી કરતાં, જ્ઞાન મળે છે પ્રેમે રે;
જ્ઞાન વધે તે કળે ઘણું, જીવન જાતું ક્ષેમે રે. પરબ્રહ્મ. ૨૦૮
- ગુરૂ વચન સુણતાં જે મળતું, શ્રુતિ ને જ્ઞાન તે બાણે રે;
મરતાં પરભવ સાથે આવે, ગુરૂકુલ વાસ પ્રમાણે રે. પરબ્રહ્મ. ૨૦૯
- ગુરૂ સાથે રહેતાં બહુ અનુભવ, શિષ્યોના મન થાતો રે;
આત્માનુભવ દર્શન થાતાં, ભાવ અલેહ સુહાતો રે. પરબ્રહ્મ. ૨૧૦

(૧૨૩)

- ગુરૂ રીઝથી જે આપે તે, મળે ન ખીલૂ રીતે રે;
 ગુરૂ રીઝવવા વિનયાદિકથી, વર્તાવું સાચી પ્રીતે રે. પરબ્રહ્મ. ૨૧૧
- ગુરૂને શિષ્યો લકતો પ્રીતે, આનંદ રસે રસીલા રે;
 વર્તે ત્યાં છે સ્વર્ગને સિદ્ધિ, એકરૂપ એક દિવા રે. પરબ્રહ્મ. ૨૧૨
- ગુરૂ લકિતની આગળ લક્ષ્મી, સત્તાની શી ? કિંમત રે;
 ઇન્દ્રાદિક પદવીથી શું છે, કરે શું ? પ્રગટી કિસ્મત રે. પર. ૨૧૩
- સાત્વિક ગુરૂ લકતો શિષ્યોને, નિરૂપાધિક સુખ થાતું રે;
 તેની આગળ રાજ્ય સુખો ક્યાં ? દુઃખ પછી પ્રગટાતું રે. પર. ૨૧૪
- ગુરૂ લકતોના સાત્વિક સુખની, આવે નહિ કો તોલે રે;
 જંગલમાં પરમાનંદ હૃદયે, લેતા શિષ્યો બોલે રે; પર. ૨૧૫
- સાત્વિક સુખની પેલી પારે, અનંત આનંદ સાચો રે;
 ગુરૂના લકતો શિષ્ય બનીને, તે લેવાને સચો રે. પર. ૨૧૬
- અનંત આત્માનંદની આગળ, બીજા આનંદ બિંદુ રે;
 વિષયાનંદ છે બિંદુ સરખો, આત્માનંદ તે સિન્ધુ રે. પર. ૨૧૭
- આત્માનંદ અનંત જ્ઞાનમય, ગુણાતીત અનુભવતાં રે;
 વિષયરસોનો સ્વાદ ટળે છે, બ્રહ્મ રસામૃત સ્વતાં રે. પર. ૨૧૮
- આત્માનંદ રસના આસ્વાદે, ટળે વિષય રસ બુદ્ધિ રે;
 દંશ થતી એવી ગુરૂ સેવે, પ્રગટે સાત્વિક શુદ્ધિ રે. પર. ૨૧૯
- આત્માનંદ રસે રસિયા જે, વૈદેહી કહેવાતા રે,
 જીવનુકત યોગી પદ પાતા, અલાખ દશાને પાતારે. પર. ૨૨૦
- ગુરૂ લકતો ચઢીને નહીં પડતા, વિઘ્ન નિવારી ચઢતા રે;
 અનેક જન્મોની લકિતથી, વચમાં નહીં લડચડતા રે. પર. ૨૨૧
- ગુરૂલકતો ઉપસર્ગની સેના, આવી પાછી હઠાવે રે;
 સ્વાધિકારે ધર્મ કરે સહુ, અંતરમાં ગુરૂ ધ્યાવે રે. પર. ૨૨૨
- ગુરૂનાં મહેલ્યાં ટોણાં સહેતા, ગુરૂ ઠપકાઓ સહેતા રે;
 ગુરૂ સમા સદ્ગુણથી બનીને, ક્રમોત્તતિને વહેતા રે. પર. ૨૨૩

(૧૨૪)

- ગુરુ દિલથી દિલ જેનાં મળિયાં, ધાતો ધાતે હળિયાં રે;
 ગુરુ પ્રેમે દિલકાં બહુ ભરિયાં, ભાગ્ય તેઓનાં વળિયાં રે. પર. ૨૨૪
- કહેણી રહેણી સર્વં નિવેદી, ગુરુ સલાહે ચાલે રે;
 ગુરુથી કહું ન છાતું રાખે, તે ગુરુ દિલમાં રહાલે રે. પર. ૨૨૫
- શાસ્ત્ર રૂઠિ વશ થાય ન કયારે, આતમ લક્ષ્યમાં રાખે રે.
 આતમ શુદ્ધિ કરવાને માટે, પરમ પ્રેમ રસ ચાખે રે. પર. ૨૨૬
- ગુરુ આજ્ઞાએ રહેણી કહેણી, લોક લાજને ત્યાગે રે;
 આત્મોપયોગી થઈને નિશ્ચય, રહેતો ગુરુના રાગે રે. પર. ૨૨૭
- અમુક વિચારોને આચારો, યોગે ગુરુ જે ધારે રે;
 પડે માન્યતા ભિન્નતદ્વા તે, ગુરુને શત્રુ વિચારે રે. પર. ૨૨૮
- અમુક માન્યતા ક્રિયા વિચારો, મત ફેરે રહે ફરતા રે
 તેમાં ગુરુને ભક્તપણું નહીં, ભક્તો સત્યને વરતા રે. પર. ૨૨૯
- ગુરુપર ઘડીમાં રાગી દ્રેષી, લોક વિચારે થાતા રે;
 ગુરુ ભક્તો નહીં એવા શિષ્યો, મનના દાસ જણાતા રે. પર. ૨૩૦
- લોક વિચારાચારે વર્તે, અસ્થિર બુદ્ધિવાળા રે;
 મન અનુસારે ગુરુને માને, ભક્તપણાના ચાળા રે. પર. ૨૩૧
- વેધાચાર ક્રિયામત યોગે, ભક્તો ગુરુ નહીં પામે રે;
 આતમગુરુ દેહસ્થ મઝાના, બાણે ઠરે તે ઠામે રે. પર. ૨૩૨
- મન કલ્પેલા મત આચારો, આતમથકી છે ન્યારા રે;
 મનનો પાર ન આવે કયારે, ભક્તો સમજે સારા રે. પર. ૨૩૩
- મત દર્શન સહુ ધર્મપન્થમાં, મનની તાણાતાણો રે;
 સાપેક્ષાએ ગુરુ યોધથી, આતમગુરુ મન આણો રે. પર. ૨૩૪
- સર્વ દેશી વ્યાપક નહીં પન્થો, ધર્મતાણા સહુ જ્ઞેશો રે;
 સર્વ દેશી વ્યાપક ગુરુ ગમવણ, અંતે ભટકી રેશો રે. પર. ૨૩૫
- સર્વ દેશી વ્યાપક ધર્મોને, પન્થો ગુરુજી જણાવે રે;
 તેવા ગુરુના ભક્તો શિષ્યો, વીર પ્રભુને પાવે રે. પર. ૨૩૬

(૧૧૫)

- આત્મોન્નતિ ક્રમમાં ઉપયોગી, મત પન્થો આચારો દે;
સાપેક્ષાએ જાણી સેવો, દુરાગ્રહો સંહારો દે. પર. ૨૩૭
- સર્વ દેશમાં જાળવા માટે, એક દેશી ઉપયોગી દે;
નહી થકી સાગરમાં જાળવું, જાણે અનુભવ યોગી દે. પર. ૨૩૮
- સર્વ દેશમાં સર્વ કાલમાં, ગુરૂ સેવાથી શિષ્યો દે;
સર્વ દેશી આચાર વિચારો, થાતા કહે જગ દીશો દે. પર. ૨૩૯
- મત પન્થો આચાર વિચારો, સાપેક્ષાએ સાચા દે;
સમજે તે ગુરૂલકત અને છે, ગુરૂ ગમ વણુ સહુ કાચા દે. પર. ૨૪૦
- ગુરૂ કહે તે કરતા હરતા, એવી જેની લકિત દે;
નહે ન તેને મત પન્થાદિક, જેની ગુરૂમાં પ્રતીતિ દે. પર. ૨૪૧
- ગુરૂમાં પ્રેમ પ્રતીતિ પૂરણુ, તેને વિચારાચારો દે;
સવળા પરિમણુતા સાપેક્ષા, -યોગે શિવ નિર્ધારો દે. પર. ૨૪૨
- દર્શન પન્થ મતાદિ સહુમાં, ગુરૂ લકતો નહીં ગુરૂ દે;
લકિત પ્રતાપે જ્યાં ત્યાં સહુમાં, સત્ય મગનું સૂજે દે. પર. ૨૪૩
- એકદેશી પણ કહેણી રહેણી, સર્વ દેશીમાં જાળતી દે;
મમઃ કલ્પનાતીત થવાથી, પરમ બ્રહ્મતા મળતી દે. પર. ૨૪૪
- લિંગક્રિયામાં 'હાઈ' 'હાઈ', માને નહીં ગુરૂ લકતો દે;
સાપેક્ષાએ માને ત્યારે, હોય કદિ ન અશકતો દે. પર. ૨૪૫
- વિધિ નિષેધ નહીં એકાન્તે, નહીં એકાન્તે કર્મો દે;
દેશક્રમ અનુસારે ગુરૂના, લકતો કરતા કર્મો દે. પર. ૨૪૬
- લિંગક્રિયા મત દર્શન પન્થે, સમજ્યા વણુ જે વળ્યા દે.
મતની તાણુતાણુ કરીને, રહે ગુરૂથી અજાણા દે. પર. ૨૪૭
- હોય ગમે તે લિંગાદિક પણુ, આતમ તેથી ન્યારો દે;
સમજાવે એવું ગુરૂબોધે, આતમ એક આધારો દે. પર. ૨૪૮
- સહુમાં આતમ દેખે સરખા, જિન મહાવીર સ્વભાવે દે;
એવા લકતો ગુરૂગમવાળા, વીર પ્રભુ પદ પાવે દે. પર. ૨૪૯

(૨૨૬)

- ભિન્ન ભિન્ન મત દર્શનપંથી, લોકોને સમભાવે રે;
નિરખે સત્તાએ એક આતમ, ભકતો તે શિવ પાવે રે. પર. ૨૫૦
- મન બુદ્ધિના લેહ જેટલા, મત દર્શનના લેહો રે;
થયા થશે ત્યાં ગુરૂ ભકતોને, જરા ન લાગે ખેહો રે. પર. ૨૫૧
- એ સહુલું કારણ મન જાણી, મનને જે વશ લાયા રે.
આતમ ગુરૂમાં રંગે હળીયા, જૈનધર્મ તં પાચારે. પર. ૨૫૨
- તેવા મહાવીર ગુરૂ ભકતોને, નડે ન મનની માયા રે;
પરબ્રહ્મ મહાવીર બને તે, શુદ્ધાતમ લય લાયા રે. પર. ૨૫૩
- ભલે બાહ્યથી વેષ ક્રિયાદિક, ભિન્ન ભિન્ન યદિ વર્તે રે;
તો પણ ગુરૂ ભકતો, એકજ છે, સ્યાદ્વાદની શર્તે રે. પર. ૨૫૪
- એવું બણે જે ગુરૂ ભકતો, પડે ન પાછા ક્યારેરે;
પાખાંડી નાસ્તિકો વચ્ચે, રહેતા કદિ ન હારે રે. પર. ૨૫૫
- ગુરૂ કૃપાને પામે જેઓ, તેઓ ગમે તે યેગે રે;
પરમાતમ મહાવીર પદ પામે, શુદ્ધ બ્રહ્મ ઉપયોગે રે. પર. ૨૫૬
- મનનાં દર્શન મતને પન્થો, મનનાં વ્રત આચારો રે;
ગુરૂ ભકિતથી મન વશ થાતાં, આનંદ અપરંપારો રે. પર. ૨૫૭
- મનડું જૈનને આતમ જિન છે, ગુરૂ પ્રભુ એ જાણો રે;
મનો દશા યાવત્ તાવત્ છે, ભકતો શિષ્ય પ્રમાણો રે. પર. ૨૫૮
- આતમ ગુરૂના શરણે રહીને, મનોદશા જય કરવા રે;
ભકતોને ગુર્વાધીન રહેવું, ભવ પાયોધિ તરવા રે. પર. ૨૫૯
- ગુરૂ ભકતોને મનડું વશમાં, ભકિત ભાવથી થાવે રે.
અનુક્રમે સાત્વિક ગુણ વૃદ્ધિ, પ્રીતે અદ્વૈતભાવે રે. પર. ૨૬૦
- આતમ એક બને જ્યારે તે, કર્મ ટળે સહુ લાગ્યાં રે.
આતમ અદ્વૈત ત્યારે જાણો, જીત નગારાં વાગ્યાં રે. પર. ૨૬૧
- આતમ અનુયાયી મન વર્તે, ત્યારે જ્ઞાની ભકતો રે;
ગુરૂ ભકિતવણ કાંઈ ન બનતું, સમજે નહીં આસકતો રે. પર. ૨૬૨

(૧૨૭)

- ગુરૂ ભકિતમાં સર્વ રહ્યું છે. અન્ય કશું ન વિચારે રે;
 ગુરૂ ભકિતમાં નિશ્ચલ રહીને, આતમને ઝટ તારે રે. પર. ૨૬૩
- બહુ યોલે ને બહુ સુણે તે, બનતો મનમાં બાંઠો રે;
 બહુ ક્રિયાને બહુ વિચારે, ટળે ન માયા ગાંઠો રે. પર. ૨૬૫
- કહેણી સરખી રહેણી રાખે, ગુરૂ આજ્ઞાએ ચાલે રે;
 ગુરૂ ભકતો એવાં નર નારી, આતમ સુખમાં મ્હાલે રે. પર. ૨૬૫
- મન છે પ્રજ્ઞા હરિ હરાદિક, સર્વ સૃષ્ટિને માયા રે;
 ગુરૂને મન સોંપે તે ભકતો, માયાતીત પદ પાયા રે પર. ૨૬૬
- જડ કરતાં આતમની અનંતી, કિંમત જેઓ કરતા રે;
 ગુરૂની ગુરૂતાના તે ભકતો, ગુરૂ ભકિતને વરતાં રે. પર. ૨૬૭
- જડની મમતા ધરે ન કિંચિત્, ગુરૂની સેવા માટે રે;
 ગુરૂ માટે જડ ધન અપંચુ છે, ગુરૂ ભકિત શિરસાટે રે. પર. ૨૬૮
- ગુરૂ માટે જીવ્યું ઉપયોગી, નહીં તો મરણું સાડું રે;
 એવી નિશ્ચય ભકિત જેની, તે ભવ સાગર તાડું રે. પર. ૨૬૯
- દેશ રાજ્ય સંઘાદિક પ્રગતિ, માટે આતમ ભોગી રે;
 ગુરૂ ભકિતથી સર્વ શક્તિયો, પ્રગટ કરંતો યોગી રે. પર. ૨૭૦
- સર્વ જાતની વિદ્યાદિકની, શક્તિઓ પ્રગટાવો રે;
 શક્તિયો સહુ ગુરૂ ભકિતમાં, વાપરવા લય લાવો રે. પર. ૨૭૧
- ગુરૂભકતોને આસ્રવ કાર્યો, સંવરભાવે થાતાં રે;
 ભવનાં બંધન મુકિત રૂપે, દિલમાં પરિણુમાતાં રે. પર. ૨૭૨
- ભિન્ન ભિન્ન મત દર્શન પન્થો, ભકિતએ છે સવળા રે;
 ભકિત આતમ જ્ઞાન વિના તે, પરિણુમતા તે અવળા રે. પર. ૨૭૩
- ગુરૂ ભકિતથી દોષ અનંતા, ક્ષણમાં ટળે વિચારો રે;
 ગુરૂભકતોને પુણ્ય તે સંવર, કર્મ નિર્જરા ધારો રે. પર. ૨૭૪
- શુભ આશયથી ગુરૂની ભકિત, પ્રભુસ્વરૂપ પરખાવે રે;
 વેપક્રિયાથી પેલી પારે, આતમ ગુરૂ દર્શાવે રે. પર. ૨૭૫

(૧૨૮)

- વાચિક કાયિક આત્મિક શક્તિ, કેલવણી ફેલાવેરે;
 ગુરૂ ભકતોનાં સત્કાર્યો એજ, વ્યાપક ગુરૂ સુહાવે રે. પર. ૨૭૬
- સત્કાર્યોએ શુભેન્નતિ છે, ગુરૂરૂપ અવધારે રે;
 પ્રકૃતિને આત્મા બન્ને, વ્યવહારે ગુરૂ ધારે રે. પર. ૨૭૭
- પ્રકૃતિ એ આહ્યરૂપ છે, ગુરૂનું સાપેક્ષએ રે;
 અંતર જ્ઞાનાદિક ગુરૂરૂપ જ, નિશ્ચયથી કહેવાએ રે. પર. ૨૭૮
- આહ્યાંતર ગુરૂરૂપ વિચારી, આહ્યાંતર શક્તિયો રે;
 પ્રગટાવે તે ગુરૂભકતો છે, શુદ્ધ કરે વ્યક્તિયો રે. પર. ૨૭૯
- સર્વ દેશમાં સર્વ કાલમાં, સર્વોન્નતિ કરનારા રે;
 ગુરૂને ગુરૂભકતો પ્રગટે છે, ભિન્નાચારવિચારા રે, પર. ૨૮૦
- ગુરૂ ભકતો વશુ વિશ્વ ન ખાલી, ગુરૂઓ જ્યાં ત્યાં પ્રગટે રે;
 ભિન્નાચાર મતાદિક ધારક, સમજે માયા વિષ્ટે રે. પર. ૨૮૧
- પરબ્રહ્મ મહાવીર પ્રભુનું, શાસન સહુ દુનિયામાં રે;
 ગુરૂને ભકતો પ્રભુને પામે, જૈનધર્મ સમજ્યામાં રે. પર. ૨૮૨
- અસંખ્ય બાહિર ભેદ હોય પણ, નામાચાર વિચારે રે;
 અંતરાતમ મહાવીર એકજ, જૈનો મનમાં ધારે રે. પર. ૧૮૩
- અંતર ગુરૂ ને દેવ એકછે, ભકતો એહવું ધારે રે.
 ભક્તિ જ્ઞાન પ્રતાપે સુક્તિ, પામે મન અવધારે રે. પર. ૨૮૪
- ભક્તિ જ્ઞાન એ જૈનધર્મ છે, જૈનધર્મ આતમમાંરે;
 આતમ પ્રભુને ગુરૂભકત છે, બાણી પડે ન ભ્રમમાં રે. પર. ૨૮૫
- નહ જ્યાં ત્યાં આતમ છે સર્વે, આતમ જૈનજ ધારે રે.
 આતમ મહાવીર હરિહર બ્રહ્મા, આતમ ગણુવો ખ્યારે રે. પર. ૨૮૬
- ગુરૂ ભકતો આતમને પામે, મિથ્યા મોહ નિવારી રે;
 જડક્રિયામાં સુઝાતા નહીં, આતમ ધર્મને ધારી રે. પર. ૨૮૭
- શુષ્ક જ્ઞાની થાતા નહીં ભકતો, ગુરૂ ભક્તિનાં રસિયારે;
 ગુરૂને તનમનધન સહુ સોંપી, ત્યાગી ભકત ઉલ્લસિયારે. પર. ૨૮૮

(૧૨૯)

- સત્ય પ્રેમ વણુ ભકત ન કોઈ, જોશો જગમાં જોઈ રે;
આંખોમાં પ્રીતિ ઉભરાતી, પ્રેમે રહેતા રોઈ રે. ૫૨. ૨૮૯
- પ્રેમી ભકતોની મન વાણી, કાયા અમૃત ઝરતી રે,
ભકતોના આત્મામાં દેવી-, શક્તિયો અવતરતી રે. ૫૨. ૨૯૦
- ભકિત સેવા વણુ કોઈ જ્ઞાની, બને નહીં મન બણો રે;
અનંત તીર્થ કરની વાણી, એવી મનમાં આણો રે. ૫૨. ૨૯૧
- જ્ઞાનાદિકને બણુ ભણાવે, અનુમોદે બહુ ભાવે રે;
ગુરુ ભકતો પરમાર્થો, સર્વે, કરવામાં લય લાવે રે. ૫૨. ૨૯૨
- ગુરુ ભકતો પરમાતમ ખ્યારા, ધર્મોદ્ધારક સારા રે;
ગુરુ ભકતોનું સર્વે સારું, દોષો પણ છે ખ્યારા રે. ૫૨. ૨૯૩
- આત્માપેક્ષાએ કર્મો તે, દોષરૂપેજ ગણાતા રે;
આત્મોન્નતિમાં તે પણ હેતુ, તેથી ગુણો ભણાતા રે. ૫૨. ૨૯૪
- કર્મો તે દોષો છે સર્વે, પ્રકૃતિ તે બણો રે;
આત્મોન્નતિ હેતુથી ખ્યારા, સાપેક્ષા મન આણો રે. ૫૨. ૨૯૫
- ગુણ તે દોષજ દોષ ગુણો છે, સાપેક્ષાએ સમજો રે;
ગુરુ ભકિતથી ગુરુ રૂપે સહુ, થાતું ગુરુમાં રમજો રે. ૫૨. ૨૯૬
- ગુરુ ભકતોને દોષ નહીં છે, સ્વાધિકારથી કર્મો રે;
ગુણ કર્મોદિક સર્વ પ્રવૃત્તિ, પરિણમે છે ધર્મો રે. ૫૨. ૨૯૭
- આજીવિકાદિક પ્રવૃત્તિ, કરતા ભકતો પ્રેમે રે;
અલ્પ દોષને બહુ ધર્મોદિક, કરતા કર્મો ધર્મો રે. ૫૨. ૨૯૮
- કર્મો છે ધર્મો-ભકતોને, તમોગુણી ન નિવૃત્તિ રે;
તમોગુણી નિવૃત્તિ ત્યાગી, કરતા ધર્મ પ્રવૃત્તિ રે. ૫૨. ૨૯૯
- ગુરુ ભકતોને પાપ નહીં છે, ધર્મ્ય પ્રવૃત્તિ કરતાં રે;
આપત્કાલાદિક અનુસારે, ધંધાએ મન ધરતાં રે. ૫૨. ૩૦૦
- પરાધર્મ માનવ પરાધર્મ જીવે, કેવલ જ્ઞાને ગાવે રે;
ગુરુ ભકતોના ગુણોના પારજ, તોપણ કદિ ન આવે રે. ૫૨. ૩૦૧

(૧૩૦)

- ગુરૂ ભક્તોતુ' સ્વરૂપ પ્રકાશ્યુ', કિંચિત્ અનુભવ યોગે રે;
 ગુરૂ ભક્તોતુ ગુણ ગાવામાં, પ્રવૃત્ત પ્રેમ પ્રયે ગે રે. પર. ૩૦૨
- ગુર્જર વિભાપૂર નગરમાં, ભક્ત સ્વરૂપ પ્રકાશ્યુ' રે;
 આતમ અનુભવ જ્ઞાન મંગલુ', હૃષીદલાસે વિકાશ્યુ' છે. પર. ૩૦૩
- સંવત ઓગણ્ણિશ છોતેર સાલે, વિભાપુર ચોમાસુ' રે;
 અન્થ રચ્યો ગુરૂ ભક્તિ સ્વરૂપજ, પ્રદક્ષ સ્વરૂપ પ્રકાશ્યુ' રે. પર. ૩૦૪
- અષાઠ ગુરૂ પૂર્ણિમા પ્રેમે, ભણે સુણે જે ભાવે રે;
 યુદ્ધિસાગર મંગલ માલા, પગલે પગલે પાવે રે. પર. ૩૦૫

(૬૩)

આત્મ કૃષ્ણ છત્રીશી.

કૃષ્ણ ગાન.

- આતમ તે હું કૃષ્ણ હરિ ગોપાળ છું;
 વાસુદેવને દેવકીનંદન યેશ જ્ઞે;
 મુરલીધર તે આતમ હું છું સર્વદા,
 અધ્યાત્મથી જાણે નાસે કલેશ જ્ઞે. આતમ. ૧
- અસંખ્ય પ્રદેશી આર્યક્ષેત્ર શુભ છે સદા,
 કાલ અનાદિ અનંત સહુ આધારજ્ઞે;
 પાંચ ઈન્દ્રિય શ્રુત વાણી ગોકુલ ભદ્રું,
 મનહું મથુરા-દયા દેવકી ધાર જ્ઞે. આતમ. ૨
- મતિ યશોદા અનુભવ નંદ તે જાણશે,
 યસુના સમકિતવૃત્તિ શીતલ નીરજ્ઞે;
 વિવેક ગોવર્ધન પર્વતને જાણવો,
 ઇન્દ્ર તે જાણો અન્તરવૃત્તિ ધીરજ્ઞે. આતમ. ૩

(૧૩૧)

કુમતિ કુખ્લ' રાધા આતમ પરિણતિ,
યાદવકુલે આતમનો સાથે રાગને;
વૃન્દાવન તે ભક્તિ નવધા જાણવી,
મોહવૃત્તિ તે કાલીનાગણ નાગને. આતમ. ૪

કર્મ પ્રકૃતિ દ્વારિકા નગરી બની,
આદ્યિક ભાવ તે જલધિ નગરી પાસ ને;
નવદ્વાર તે ગૃહો જ નવ જાણો જનો,
સાત સમુદ્રો સાત ધાતુનો ખાંસ ને. આતમ. ૫

વેદાગમ વાણી જ્ઞાતા ગોવિન્દ છે,
મિથ્યાવૃત્તિ દુષ્ટ પુતના નાશ ને;
જ્ઞાનાદિક આવરણો રાક્ષસ દુષ્ટ છે,
બહિરાતમ તે કંસતણો છે વિનાશ ને. આતમ. ૬

આંતરવૃત્તિ ગોપીઓની સાથમાં,
સાત્વિક નવરસના ખેલાતા રાસ ને;
અનંત આનંદ પ્રગટે નવનવ તાનમાં,
રસ ભોગવતી ગોપીઓ ગુલતાન ને. આતમ. ૭

વેદશ્રુતિયો સર્વ બની મહીયારણો,
ચિંતક મટકી જ્ઞાનદધિ સોહાય ને;
જ્ઞાનદધિ વણુ બાકી વિદ્યા છાશ છે,
સમજે તેને બાહિર ભ્રમણા બ્ધય ને. આતમ. ૮

માયા બગને કામ તે ધેનુક મારિયાં.
વિષય વાસના સર્પકાલી સંહાર ને;
શમ દમાદિક સદ્ગુણ છે ગોવાળીઆ,
તેઓ સાથે આતમકૃષ્ણનો પ્યાર ને. આતમ. ૯

ઉપનિષદો શુભ વૃત્તિયો ગાયો ભક્તી,
દોનારો આતમ ગોપાળ ગવાય ને;

(૧૩૨)

અનુભવ દહીંને માખણ સાત્વિક ભાવના,
અનંત આનંદ ઘૂત રસ પુષ્ટ થવાય જો. આતમ. ૧૦

ધન્દ્રિયોની સુખ વૃત્તિયો મેઘ છે,
ત્રિવિધતાયો દાવાનલ દુઃખ જાણુ જો;
અનંત ધ્રુવાંડોમાં વ્યાપક વિષ્ણુ છે,
કેવળજ્ઞ જ્ઞાની આતમ સત્ય પ્રમાણુ જો. આતમ. ૧૧

અનહદ નાહની મધુરી સારી મોરલી,
આતમ કૃષ્ણ વગાડે પૂરણુ તાન જો;
પરા પશ્યંતીવાણી ગાયો સાંભળી,
વૃત્તિ ગોપીઓ સુણી થતાં જો ભાન જો; ૧૨

ગોપીઓને ગાયો મોરલી સાંભળી,
તન્મયતારૂપ સુરતા પામે સંગ જો;
નામરૂપ મય પિંડ અને ધ્રુવાંડનાં,
ભાન ભૂલીને પામે આતમ રંગ જો. આતમ. ૧૩

કૃષ્ણ તે બાલક પ્રેમ સ્વરૂપી આતમા;
સમકિત જ્ઞાની અંતર આતમ શ્રેષ્ઠ જો;
મોટો થાતાં દ્વારિકામાં આવિયો,
મોહ જરાસંધ માર્યો પાડી હેઠ જો. આતમ ૧૪

વેદેહી વૃત્તિ તે અંતર દ્વારિકા,
કરવા માંડ્યું ત્યાં આતમ સામ્રાજ્ય જો;
સંયમ રાજ્યે અનંત ઋદ્ધિ પામતા,
ઉપયોગ જ બલદેવજી કરતા સાજ જો. આતમ. ૧૫

જ્ઞાન વિલાસી અનુભવ તે વસુદેવજી,
જ્ઞાનાદિ વસુદાયક ભૂપ મહાન જો;
શ્વેતિક નવ લગ્નિધ લક્ષ્મીએ શોભતી,
દ્વારિકામાં દે દાતારો દાન જો. આતમ. ૧૬

(૧૩૩)

આત્વિક ભાવો પાંડવ સૈન્ય બળી બહુ,
આસુરીભાવો તે કૌરવ સૈન્ય જો;
દિલ કુરૂ ક્ષેત્રે મહાભારતવું યુદ્ધ છે,
દેહ ક્ષેત્ર તે ભારત બ્રહ્મ અદૈન્ય જો.

આતમ, ૧૭

દેહ રથે ત્યાં આતમ કૃષ્ણ છે સારથી,
અર્જુન તે ઉપયોગ જ કરતો યુદ્ધ જો;
આંતર સંયમ શક્તિયો શસ્ત્રો ભલાં,
ધ્યાન ધારણા ધરે સમાધિ શુદ્ધ જો.

આતમ. ૧૮

આસુરી વૃત્તિ કૌરવને મારિયા,
વયુ ભારતમાં પાંડવ કરતા રાજ્ય જો;
સંયમ ભાવ તે યુધિષ્ઠિરને જાણવો,
બ્રહ્મચર્ય તે બીમ બલીની સાજ જો.

આતમ. ૧૯

શાતા વૃત્તિ દ્રૌપદી અંતર જાણવી,
કામભાવ તે કીચક જાણો કૂડ જો;
બ્રહ્મચર્ય બીમે તેને માયો ખરે,
તપઃ ત્યાગ તે વનવાસજ થયે ભૂલ જો.

આતમ. ૨૦

અર્જુન રૂપી ઉપયોગ જ ને યોધતાં,
આતમ કૃષ્ણે ગાયુ અંતર ગીત જો;
ભગવદ્ ગીતાઓ તે અંતર અનુભવી,
ટાળી નાખો સાત પ્રકારે બીત જો.

આતમ. ૨૧

કર્મ ક્ષેત્રમાં કુરૂ યુદ્ધ નિશ્ચિન થતું,
જોતાં અંતરમાં સહુને જ જણાય જો;
કર્તા કર્મ કરણ આદિ ધટ્કારકો,
આતમ કૃષ્ણ સ્વરૂપે અનુભવાય જો.

આતમ. ૨૨

ધટ્કારકોમાં આતમ કૃષ્ણ વિરાજતા,
પરાધારનો પામે નહીં મન પાર જો;

(૧૩૪)

મનની પેલી પારે આતમ કૃષ્ણ હું;
જ્ઞાનાદિક સુષ્ટિનો છું આધાર જો. આતમ. ૨૩

મનની ગતિ કુક્રિત ત્યાં વૈકુંઠ જાણુવું;
કર્મ પ્રકૃતિથી છે પેલી પાર જો;
જન્મ જરા મૃત્યુનું વેદન જ્યાં નહીં,
તત્ત્વમસિ ક્ષણ ગુણ પર્યાયાધાર જો. આતમ. ૨૪

વ્રત નિયમ તપ જપ સંયમ જે હેત છે,
તે તો આતમ કૃષ્ણ જ આપો આપ જો;
મળતાં વ્રત તપ સાધનનું નહીં કામ છે,
આસક્તિ વણ ક્યાં છે પુણ્ય ને પાપ જો. આતમ. ૨૫

જ્ઞાનાદિક સુષ્ટિથી કૃષ્ણ ન ભિન્ન છે,
જ્ઞાન ને જ્ઞેય સ્વભાવે વિશ્વ સ્વરૂપ જો;
અસ્તિ નાસ્તિ સદસત્ સહુ રૂપે આતમા,
નિરાકારને છે સાકાર સ્વરૂપ જો. આતમ. ૨૬

અસંખ્યમન્ય દ્રષ્ટિએ આતમ કૃષ્ણ હું;
પૌતાનું કરતો હું જ્ઞાન ને ધ્યાન જો;
કર્મોદ્ધિમાં મોહનાગ પર પોઠતો,
મનથી સેવક આતમથી લગવાનું જો. આતમ. ૨૭

ઉપશમ ક્ષયોપશમને ક્ષાયિકભાવથી,
સત્તા વ્યકિતભાવે હરિ લગવાનું જો;
મોહ પાપને હરતો આતમ છું હરિ,
આત્મિક ગુણ ને જ્ઞાનગુણે ગુણવાનું જો. આતમ. ૨૮

ગુણપુણ્યમથી સહુ સષ્ટિ નિજલાણી,
જ્ઞાનવિષે આકર્ષી કૃષ્ણ કહાઉ જો;
સર્વ પૃથ્વીનો દેવ જ વાસુદેવ હું,
નિર્નામી પણ અનંત નામું સુહાઉ જો. આતમ. ૨૯

(૩૩૫)

મનને જીત્યાથી મહાવીર પ્રભુ ખવું,
આતમ કૃષ્ણો સેવે મહાવીર દેવ જો;
ત્રણ ગુણાતીત આતમ તે મહાવીર છે,
હરિહર બ્રહ્મા સારે નિશઠ્ઠિન સેવ જો.

આતમ. ૩૦

પરબ્રહ્મ મહાવીર પ્રભુ જિન વિષ્ણુ છે,
અનંત તેના કૃષ્ણાદિક અવતાર જો;
કૃષ્ણ કહો કે વીર કહો એક રૂપ છે,
સમજ્યા વણુ મત દર્શન ભેદ અપાર જો

આતમ. ૩૧

અનંત નામો આતમનાં જાણો જનો,
અરિહંત તીર્થંકર અલલા રામ જો;
હરિહર બ્રહ્મા બુદ્ધ સિદ્ધ પરબ્રહ્મ જિન,
નામ અર્થને સમજી ખનો નિષ્કામ જો.

આતમ. ૩૨

પરમ પ્રભુ મહાવીર પ્રબોધે જાગિયો,
આતમ તે હરિ કૃષ્ણ જણાયા સત્ય જો;
જ્ઞાન ભકિતને કર્મ યોગ ઉપાસના,
એવં જાણ્યો જૈન ધર્મ શુભ કૃત્ય જો.

આતમ. ૩૩

સાત્વિક આતમ શુદ્ધાતમ વિષ્ણુ કહ્યો,
પોતે હું છું વિષ્ણુ હરિજિન ખાસ જો;
જૈન જિનેશ્વર આતમ સર્વે ધર્મી છું,
અસંખ્ય નયના જ્ઞાને છે વિશ્વાસ જો.

આતમ. ૩૪

ભિન્ન ભિન્ન નામો દેવોનાં ધર્મનાં,
આતમામાં તે સમાધ જાતાં સર્વ જો;
નયનિક્ષેપાભંગે જ્ઞાન વિકલ્પ છે,
મન વિકલ્પો ટળે ન રહેતો ગર્વ જો.

આતમ. ૩૫

નયનિક્ષેપાદિકથી આતમ કૃષ્ણને,
વિચારતાં થાક્યા મહાવિદ્યાન જો;

(૧૩૬)

નિર્વિકલ્પક આત્મ કૃષ્ણ અનુભવે,
સ્વયં કૃષ્ણને સ્વયં બને ભગવાન જો.

આત્મ ૩૫

વિભાપુરમાં કૃષ્ણ છત્રીશી ગાઇ મેં
અનુભવ આનંદ પ્રગટયો અપરંપારજો.
ઓમહૃદય છોતેર આવાડી ઓકાદશી.
બુદ્ધિસાગર સફળ થયો અવતારજો.

આત્મ ૩૬

આત્મ કૃષ્ણ છત્રીશી સમામા.

ૐ ઐંદ્રમહાવીરપ્રભુઃ

ૐ ઐંદ્રસાંતિઃ

ૐ રવિસાગરગુરુભ્યો નમઃ

ૐ સુત્રસાગરગુરુભ્યો નમઃ

